

Petri bibliothecarii S. R. E. acolythi A vice domini Annonis Coloniensis archiepiscopi et ipsius S. R. E. archicancellarii (11).

Petri S. R. E. subdiaconi et cancellarii vice domini Annonis Coloniensis archiepiscopi et sed. apost. archicancellarii (13, 14, 24, 32, 33, 47).

Petri S. R. E. subdiaconi atque bibliothecarii (27, 31, 34, 35, 50, 53, 55, 57 bis, 59, 60, 62).

Rembaldi subdiaconi (48).

Petri clerici fungentis vice Petri S. R. E. subdiaconi et bibliothecarii (61, 63, 67).

A Januario ad Junium 1070 :

Per manum : *Petri clerici fungentis vice Petri S. R. E. cardinalis et bibliothecarii (71, 72, 73, 75).*

Ab Octobri 1070 ad Martium 1073 :

Per manum : *Petri S. R. E. cardinalis presbyteri & bibliothecarii (76, 77, 78, 80, 81, 87, 88, 89, 90, 145).*

ALEXANDRI II

PONTIFICIS ROMANI

EPISTOLÆ ET DIPLOMATA.

I

Alexandri II Epistola ad Mediolanenses conterraneos suos. — Excitat eos ad virtutum exercitia.

(Anno 1061.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 941.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, omnibus Mediolanensibus clero et populo salutem et apostolicam benedictionem.

Divini iudicii dispositione provisum est ut Mediolanensis Ecclesiæ filius, et Ambrosianis uberibus sublactatus, ad famulatum apostolicæ sedis indignus ascenderem ac matri omnium Ecclesiarum pastoralis curæ sollicitudine deservirem. Unde cum totius universalis Ecclesiæ cura nobis non levis incumbat, propensius circa vos ipsa natura nos provocat esse pervigiles : ut unde nos constat originis duxisse primordium, ibi etiam majoris ad æternam salutem habeamus sollicitudinis incrementum. Nam et ignis ea primum ligna conflagrat ex quibus oritur, et fons ante omnia illas terræ venas infundit ex quibus fluens derivatur. Unde vos, dilectissimi, internæ dilectionis studio cohortans, rogo, ut ad cælum se vester spiritus erigat, deceptoriam terrenarum rerum et caduca lucra contemnat, ab amore cœnosi hujus mundi se prudenter expediat, ad Creatoris sui desiderium medullitus inardescat. Estis enim, sicut beatus dicit apostolus, *gens sancta, populus acquisitionis : ut virtutes annuntietis ejus, qui de tenebris vos vocavit ad admirabile lumen suum (I Petr. II)*. Quibus ergo hæreditas incontaminata, immarcescibilis, conservatur in cœlis : absit ut eorum mens per amorem rebus sit involuta terrenis.

Plane, quia etiam vulgaribus loquimur, vulgatum Scripturæ testimonium libentius exhibemus. Mementote itaque, fratres mei, quod in oratione Domi-

nica dicitis : *Pater noster, qui es in cœlis (Matth. VI)*. Quem itaque Patrem vocamus, ad ejus hæreditatem tota mentis concupiscentia festinare debemus. De terrena porro hæreditate scriptum est : *Hæreditas, ad quam in principio festinatur, in novissima benedictione carebit (Prov. XX)*. Cur ergo, cum dicimus : *Pater noster*, præsto subjungimus : *Qui es in cœlis*, et non potius, qui es in terris, videlicet que nobis notiores sunt ; sive, qui es in aquis, aut in abyssis, cum ubique Deus sit, nihilque ab ejus præsentia vacuum sit ? sed cum dicimus : *Pater noster*, idcirco addimus : *Qui es in cœlis*, ut ad illam cœlestem hæreditatem sese noster animus erigat atque, in tam sublime germen adscitus ut sit hæres Dei, terrena quælibet ignobilitate non requirat. Enim vero Pater fidei, Abraham, plures habuit filios, sed solus ille nobilis, qui fuit uxoris ; qui vero ex concubinarum sunt ignobilitate suscepti, paternæ hæreditatis successione leguntur exclusi. Porro autem, dum eos aluit Abraham, omnes dicebantur filii Abraham ; at vero, cum testamentum venit, qui esset legitimus hæres, qui fieri deberet ex hæres patenter ostendit. Nam, Scriptura testante, dedit Abraham omnem hæreditatem filio suo Isaac ; filiis autem concubinarum dedit munera, et segregavit eos a filio suo Isaac (*Gen. XXV*).

Ecce itaque omnes dicebantur filii, sed non omnes hæreditatis paternæ sunt jura sortiti. Sic profecto fratres quamplures sunt hodie Christianæ professionis titulo decorati, qui videlicet in Christi hæreditate nequaquam merentur ascribi : et nunc quidem paterno vocabulo gloriantur, sed nequaquam ad hæreditanda paterna bona perveniunt, quia, re-
lut spurii, non cœlestia, sed terrena ignobilitate concupiscunt. Vos autem, dilectissimi, membra mea,

viscera animæ meæ, sic satagite per viam mandati A
cœlestis incedere ut mens nostra merito semper
debeat de sancta consanguineorum suorum conver-
sione gaudere. Speramus autem in eo qui de Vir-
gine dignatus est nasci quia, nostri ministerii tem-
pore, sancta clericorum castitas exaltabitur, et in-
continentium luxuria cum cæteris hæresibus con-
fundetur. Omnipotens Deus, dilectissimi fratres mei,
ab omnî vos pravitate custodiat, et per justitiæ semi-
tam ad cœlestia vos regna perducatur.

II.

*Alexandri II epistola ad Landulfum et Arial dum
clericos. — Non ita esse indulgendum perjuris ut
perjurandi detur occasio.*

(Fragmentum. — Anno 1061.)

[MANSI *Concil.* XIX, col. 980.]

Possumus in perjurio aliquo crimine lapsis mi- B
sericordiæ manum porrigere, sed non debemus ad
futuræ perditionis exemplum licentiam dare.

III.

*Alexandri II epistola ad Heraldum Norvegiæ regem
— Hortatur eum ad obediendum Adalberto Ham-
burgensi archiepiscopo.*

(Anno 1061.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 942.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, HA-
BALDO Nortmannorum regi salutem et apostolicam
benedictionem.

Quia adhuc rudes in fide existitis et in ecclesias-
tica disciplina quodammodo claudicatis, oportet nos,
quibus totius Ecclesiæ est commissum regimen, di-
vinis admonitionibus vos frequentius visitare. Sed
quia ob longarum difficultatem viarum per nos hoc C
agere minime valemus, sciatis nos Alberto [Adal-
berto] Bremensi archiepiscopo vicario nostro hæc
firmiter commisisse. Prædictus itaque archiepisco-
pus legatus noster suis nobis est conquestus episto-
lis quod episcopi vestræ provinciæ aut non sunt
consecrati, aut data pecunia contra Romana privi-
legia quæ suæ ecclesiæ sibi que data sunt in Anglia
vel in Gallia pessime sunt ordinati. Unde ex aucto-
ritate apostolorum Petri et Pauli vos admonemus
ut, sicuti apostolicæ sedi reverentiam subjectionis
debetis exhibere, ita præfatam venerabili archiepi-
scopo vicario nostro et vice nostra fungenti, vos
vestrique episcopi impendatis, etc.

IV.

*Alexandri II epistola ad episcopos Daniæ. — Præci- D
pit ut Edbertum, episcopum Farriensem, ab Adal-
berto, archiepiscopo Hamburgensi, per triennium
ad synodum vocatum, inducere ad inobedientiam
desistant.*

(Anno 1061.)

[ADAMI *Gesta Hamburg. Pont.*, apud PERTZ, *Monum.
Germ. hist.*, Script. tom. VII, p. 365.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, om-
nibus episcopis in regno Danorum constitutis apo-
stolicæ sedi et nostro vicario obedientibus, salutem
et apostolicam benedictionem.

Adalbertus, Hammaburgensis archiepiscopus ve-
nerabilis, vicarius noster, litteris et legatis suis con-

questus est quod quidam Edbertus, Farriensis epi-
scopus, multis criminibus involutus, ad synodum
suam per triennium vocatus, venire contempserit;
quod quia consilio quorundam vestrorum dicitur
esse factum, mandamus et apostolica auctoritate
præcipimus, ut ab hujusmodi recedatis omnino con-
silio, eumque ad audientiam prædicti fratris nostri
ire admoneatis, quatenus post factam examinatio-
nem canonice judicetur.

V.

*Bulla Alexandri papæ II pro stabilitate bonorum
Rivipollensis monasterii contra cujuscunque personæ
infestationem.*

(Anno 1062.)

[COCQUELINES, *bullarum Collectio*, tom. II, p. 4.]

ALEXANDER episcopus, servus, servorum Dei, fra-
tribus in Rivipollensi cœnobio sub Dei Genitricis
tuitione degentibus, salutem et apostolicam bene-
dictionem.

Quoniam, divina favente clementia, cum aposto-
licæ sedis regimine cunctarum Ecclesiarum sollici-
tudo nobis incumbit, idcirco justis petitionibus quo-
rumcunque fidelium nos convenit annuere, et ad no-
stræ pietatis auxilium confugientes auctoritatis apo-
stolicæ clypeo munire. Quocirca dilectionis ac fra-
ternitatis vestræ litteras per fratrem S. suscipientes,
et quod in eis expetere videbamini diligentissime
perpendentes, quoniam justam petitionem et aucto-
ritate nostra ad perticiendum non indignam judica-
vimus, vestris petitionibus acquiescere non recusavi-
mus. Unde vos debita charitate monemus ut profes-
sionis sanctæ propositum, quod Deo aspirante susce-
pistis, pro viribus semper custodiatis, nec ab illo in
neutram partem ullo modo deflectatis. Episcopos au-
tem, comites, principes, magistratus, et potentes ve-
stra vicinia incolentes, paterna sollicitudine commo-
nemus ut vestri cœnobii semper in omnibus adjuto-
res, defensores ac propagatores existant, et quoscun-
que contrarios, vel ad nocendum avidissimos esse
viderint, digna censura coerceant, quatenus et a Deo
retributionem percipiant, et apostolicæ simul ac no-
stræ benedictionis participium habeant. Illos vero
qui prædia, quæ vobis jure debentur, dono abbatum
non satis digne præsentium, seu rapina, vel inva-
sione, sive qualicunque injusta occasione possidere
videntur, auctoritate apostolica convenimus, et insu-
per interminando mandamus ut illa nequaquam reti-
neant, sed sicut Dei esse noscuntur, ita Deo quanto-
cius reddere studeant. Quod si postquam hanc nostræ
paternitatis interminationem audierint, infra sex
mensium spatium reddere distulerint, sciant se a to-
tius Ecclesiæ corpore separandos, et perpetuæ ex-
communicationis jaculo feriendos, donec resipiscant
et digna pœnitentia satisfaciant. Porro commone-
mus et apostolica simulque canonica auctoritate præ-
cipimus ut nullus amodo et deinceps vestri cœnobii
regimen per Simoniacam hæresim obtineat, nec qua-
licunque ingenio ante vel post acceptum honorem per
pecunias locum abbatis arripiat. Quod qui præsum-

perit, quandiu retinere tentaverit, telo justissimæ damnationis subiacebit. His igitur vestri voti peractis, hortamur dilectionem vestram ut semper ad meliora proficere studeatis, et pro nobis ac totius Ecclesiæ statu intentissimas et assiduas preces indesinenter ad Deum effundere non negligatis, quatenus divinæ protectionis et apostolicæ benedictionis participes esse valeatis. Amen.

Data XII Kal. Junii, anno millesimo sexagesimo tertio Nativitatis Christi, indictione xv.

VI.

Alexandri II epistola ad Suenonem regem Danorum. — Exigit census a Suenone Danorum rege, quem majores ejus persolvere consueverunt.

(Fragmentum. Anno 1062.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 943.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, B
SUENONI regi Danorum.

Quapropter prudentiam tuam admonemus ut census regni tui, quem prædecessores tui sanctæ apostolicæ Ecclesiæ persolvere soliti sunt, nobis et successoribus nostris transmittere studeat, ita tamen ut non, sicut oblatio, in altari ponatur, sed, ut supra diximus, tam nobis quam successoribus nostris, ut certius approbetur, præsentialiter offeratur.

VII.

Alexandri II epistola ad Gervasium Remensem archiepiscopum. Mandat ut monasterium Corbeiense a Guidonis Ambianensis injuriis tueatur.

(Anno 1062-3.)

[MABILL. *Annal. Bened.* IV, 623.]

ALEXANDER GERVASIO.

Clamor ad aures nostras perlatus est super Ambianensi episcopo Guidone quod, contra decreta sedis apostolicæ, monasterium Corbeiense frequenter inquietet, habens, prout sibi videtur, ad sui defensionem decreti verbum: « Nisi quantum canonicus ordo permittit. » Quod si bene perpendat, inveniet privilegii auctorem hoc dicto præcedentia sequentiaque minime infirmasse. Esset quippe ridiculosum, si quæ prius corroboraverat ipse etiam violanda mandaret. Unde tibi apostolica mandamus auctoritate ut, quia illum monasterium specialiter sub protectione sedis apostolicæ fovetur, tuæ fraternitatis diligentia defensetur. Nam, sicut te specialiter ulnis charitatis amplectimur, sic te quæ nostri juris specialiter esse videntur diligere mandamus. D
Igitur episcopus et ablata altaria loco restituat et ab omni inquietudine monasterii desistat. Quod si noluerit, et decretum apostolicæ sanctionis irrumpere tentaverit, fretus apostolica auctoritate ei episcopale officium interdicas. Abbati vero quem suspendit officium suum restituas, et in omnibus negotiis suis auxilium tuæ protectionis exhibeas. Vale.

VIII.

Alexander II papa confirmat canonicam in Pisana ecclesia erectam, et bona ad eam pertinentia.

(Anno 1063.)

[COCQUELINES, *Bullarum, privilegiorum ac diplo-*

matum Romanorum pontificum amplissima collectio. Romæ 1739, 8, tom. II, pag. 4.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, GERARDO venerabili canonico, salutem et apostolicam benedictionem.

Ad apostolicæ sedis speculam sublimati, et ad sollicitudinem et curam omnium Ecclesiarum non nostris meritis, sed divina solummodo dignatione promoti, oculos discretionis manusque consilii debemus avidius extendere, ubi piæ religionis exercitia et sollicitudinis ecclesiasticæ instantiam comperimus fore. Proinde justæ petitioni tuæ, quam respectu supernæ remunerationis super incolumitate ecclesiæ Sanctæ Mariæ, quæ Pisanæ civitatis dignoscitur principalis, audientiam nostræ approbavimus allatæ, auctoritatis nostræ patrociniū consulentes exhibemus, et ut magis magisque prius devotionis tuæ augeatur studium, benignissime exhortamur. Igitur, juxta sinceræ petitionis tuæ effectum, canonicam supradictæ ecclesiæ quatenus, sibi que juste pertinentia omnia, et quidquid a te juste acquisitum, vel Deo consentiente acquirendum est, apostolatus nostri auctoritate et per hujus nostri privilegii paginam confirmamus, per omnia quidem interdicens ut neque imperator, neque marchio, neque episcopus, neque cujuslibet ordinis homo, præfatas res agere vel causare, seu per aliquod ingenium præsumat diminuere. Quod si huic nostræ confirmationi aliquis ex his quos supra memoravimus debitæ obedientiæ non inclinaverit, et supra dictis rebus contemptor apostolicæ C
sedis aliquo modo nocere præsumperit, condignæ excommunicationis gladio feriendum et a communione sanctæ Ecclesiæ se omninodis noverit esse separandum, et insuper viginti libras auri, medietatem cameræ nostræ et medietatem tibi, sciat esse compositurum.

Datum Luccæ per manus Mainardi sanctæ Ecclesiæ Candidæ cardinalis, apostolicæ sedis bibliothecarii, anno Dominicæ incarnationis 1063, indictione i.

IX.

Bulla Alexandri papæ II pro ecclesia Sancti Donati Luccensi.

(Anno 1063.)

[FIORENTINI, *Memorie della gran contessa Mathilda*, Documenti, p. 38.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis ordinariis S. Luccensis ecclesiæ dedicate in honorem S. confessoris Donati in perpetuum.

Quoties a nostra mansuetudine illa postulatur quæ a recti itineris ratione non deviant, non solum deneganda non sunt nostris fidelibus, verum etiam prompta et benevola sunt largitione concedenda; et si erga laicorum personas, in quantum justitiæ ratio non contradicat, munificos et largos nos esse oportet, quanto magis erga devotum clericorum ordinem strenuos condecet esse, ut justis remunerationibus eorum recompensemus labores, qui assidue in Dei vinca nostri cooperatores inveniuntur. Qua-

propter ego Alexander, sanctæ Romanæ Ecclesiæ divina providentia pontifex et episcopus Luccensis Ecclesiæ, pro vestro qui supra memorati estis servitio, et benevela erga nos dilectione per hoc apostolicæ sedis privilegium concedo et confirmo vobis præmemoratis unam petiam de terra Luccensis nostri episcopatus, sitam juxta præfatam ecclesiam S. Donati, cum casa, et horto, et omni suo ædificio, et intratoriis, et egressionibus ejus, et cum omnibus rebus quæ ibi sunt aut quas in antea tibi Dominus dederit : tenentem scilicet ambo capita unum latus in terra domini regis, aliud vero latus in muro præfatæ ecclesiæ, et in terra quæ fuit Leonis et Germanorum : cum eo videlicet ordine ut libere et quieti ipsi et successores eorum cum omnibus suis cohabitatoribus in dictam terram, et casam, et cum omnibus quæ prædiximus integre teneant et possideant, et ibi habitent, remota omni molestia, et inquietudine nostra nostrorumque successorum, qui voluimus et firmiter constituimus ut non solum illi nostri præfati Dei, et illorum successores cum omnibus suis cohabitatoribus, sicut dictum est, habeant, et teneant, et habitent memoratam terram, et casam cum omni suo ædificio, et intratoriis, et egressionibus, atque omni pertinentia sua, velut superius dictum est; sed etiam similiter omnes illi qui in dicta nostra ecclesia ordinati fuerint, et ibi communem vitam ducere voluerint et canonicè vixerint, et obedierint, et rectam fidem portaverint, et non inique insidiati fuerint mihi meisque successoribus. Si quis autem ordinarius de sæpe dicta ecclesia deinceps in antea Dei judicio de hoc sæculo migraverit, et talis clericus a vobis inventus fuerit qui moribus et officio utilis videatur prædictæ ecclesiæ, et canonicè vivere promiserit, illum talem constituimus et omni stabilitate confirmamus ad vivendum regulariter sine mala intentione ordinari a proprio episcopo in loco defuncti absque pretii acceptione, nullaque venalitas pro prædicta ordinatione jam dictis clericis irrogetur, vel alicujus pretii illatio ab eis exigatur, si tantum pro obedientia quam suam debent exhibere episcopo per singulos annos si a suo præsule moniti fuerint semel et una vice aut ad domnum papam Romam cum eodem episcopo unus eorum pergere debeat, vel, si necesse fuerit, ultra montes ad regem, scilicet si ipse episcopus stipendium itineris eis largitus fuerit; ut autem hæc nostra decreta, quæ de me et meis successoribus superius dicta sunt, firmiter in perpetuo maneant, volumus et decernimus, atque cum omni firmitate constituimus, ut nulli liceat ea unquam malo ordine infringere aut violare; unde si quis episcopus aut quælibet magna parvaque persona memoratam petiam de terra cum casa et omni suo ædificio, et intratoriis, et egressionibus ejus, et cum omnibus rebus quæ ibi sunt, aut quas in antea ibi Dominus dederit, atque cum omni pertinentia sua ab eo ministerio, et quæ ad quod cam concessimus subtraxerit, vel malo ordine tulerit aut invaserit, seu de ordinatione cleri-

corum aliter quam dictum est fecerit, component auri optimi libras centum, medietatem cameræ domni regis, et medietatem illis quibus injuria illata fuerit, et insuper perpetuo anathemate inretitus omni maledictione subiaceat. Ut autem hæc verius credantur, manu propria subscribentes hanc paginam roboramus.

(*In circulo* : MAGNUS DEUS NOSTER, ET MAGNA VIRTUS EJUS; *et in circuitu ejusdem circuli* : EXALTAVIT ME DEUS IN VIRTUTE BRACHII SUI.) Datum VII Idus Januarii in comitatu Senensi, anno vero II domni Alexandri II PP., per manus Petri bibliothecarii an. 1063, indict. prima.

X.

Alexandri II epistola ad Burchardum Halberstadensem episcopum. — Laudes ejus commendat, et pallium pro merito concedit.

(Anno 1063.)

[MANSI *Concil.* XIX, pag. 983.]

ALEXANDER episcopus servus servorum Dei dilectissimo in Christo BURCHARDO Halbertadensi episcopo in Domino salutem et apostolicam benedictionem.

Inter multa quæ Magister et Doctor gentium, minister quidem Christi et secundum Dei gratiæ donum dispensator mysteriorum ejus, discrete et epiritualiter instituit, quosdam in Ecclesia sancta non ut hospites et advenas, sed ut cives, et cohæredes et concorporales in habitaculum Dei coædificatos, in area quoque Dominica comparticipes et cooperatores singulari munificentia excellenter donari præmonuit. *Dum tempus, inquit, habemus, bonum operemur ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei* (Gal. vi, 10). Unde etiam, mi dilectissime fili Burcharde, venerande coepiscope, fidei tuæ quæ per charitatem operatur (Gal. v, 6), et justitiæ tuæ quæ ex fide est (Rom. x, 6), plurimum congratulamur. Temporibus autem istis, in quibus venit ira Dei in filios diffidentiae, de quibus vere possumus cum Apostolo dicere : Videte canes malos operari concisionem (Phil. iii, 2), opus ministerii tui, et ædificationem corpus [corporis] Christi ad honorem apostolorum Petri et Pauli, ad voluntatem et jussionem dilectissimi nostri filii Henrici IV regis, scilicet ut ecclesiasticæ pacis inquietudinem regius advocatus propulsares, quod cum omni gaudio suscepisti. Itaque post susceptum legationis obsequium, semper unanimis uno spiritu et sincera affectione pro nobis ac Romana Ecclesia nobis cum sollicitus fuisti, non tamen quærens quæ tua quantum quæ sunt Jesu Christi. Pro tanto igitur Deo ejusque sanctis apostolis a te collato servitio, in primis ipsi gratias laudesque debitas referimus qui dilectissimo filio nostro, prænominato regi, tam sanctum opus tibi injungere tibi que suscipere inspiravit. Deinde quia sancta Romana Ecclesia, quæ bene fundata est super firmam petram, hoc semper habuit veræ charitatis judicium, ut aut nunquam aut raro ab aliquo gratiæ habere vellet beneficium, competit nostro apo-

stolico moderamini aliquod honestum, aut singulare donativum pro nostro jure tibi tuæque Ecclesiæ privilegiorum auctoritate concedi. Itaque et locum et nomen filii spiritualis singulari ac familiari affectu tibi concedimus, sanctæ quoque Halberstadensi Ecclesiæ tuæ, ut sit filia Romanæ Ecclesiæ prærogativam quamdam attribuimus. Insuper quoque pio paternoque affectu pallio te adornare decrevimus, salva tamen auctoritate aut magisterio sanctæ metropolis Moguntinæ Ecclesiæ, salvo quoque fratrum tuorum coopiscoporum et ordine et loco. Sed tuum est ut sicut nos forinsecus, ita te ipse adornes intrinsecus, ut docendo et faciendo quæcunque sunt justa, quæcunque honesta, ante et retro esse possis conspicuus. Pallium in determinatis diebus, ad sacra missarum solemnia celebranda tibi concedimus, in natali Domini, in festo S. Stephani protomartyris et S. Joannis evangelistæ, in epiphania Domini, in purificatione, et assumptione et nativitate sanctæ Mariæ, in cæna Domini, in S. Sabbato, in die Resurrectionis, in ascensione Domini, in Pentecostes festo S. Joannis Baptistæ, in festo Joannis et Pauli, inventione corporis S. Stephani, in festo S. Sixti, et S. Michaeli, et Omnium Sanctorum, ut nativitate apostolorum Petri et Pauli, et Andreæ, in dedicatione ecclesiarum, in faciendis ordinibus. Crucem etiam ante te et ante successores tuos portandi licentiam donamus. In stationibus quoque festivis super Nacum (id est equum, solemniter ornatum. Videatur simile diploma Coloniensi Ecclesiæ datum) equitandum permittimus tibi et successoribus tuis. Insuper mitras tibi, et successoribus tuis ac canonicis excellentioribus, scilicet presbyteris et diaconis, inter missarum solemnia ministraturis, subdiaconis in majori ecclesia tua et suprascriptis festivitibus portandas concedimus. Et omnia quæ privilegiorum auctoritate tibi et tuæ Ecclesiæ a prædecessoribus nostris, videlicet summis pontificibus, insuper etiam sive regum, sive imperatorum confirmationibus, seu quarumlibet personarum donationibus juste collatæ sunt, nostro quoque auctoritatis privilegio confirmamus. Præterea quoque statuimus coram Deo, ac terribili ejus examine futuro, et per hujus nostri privilegii et apostolici (præcepti) seriem ac constitutionem sancimus, ac B. Dei genitricis semperque virginis Mariæ, nec non beatissimorum apostolorum Petri et Pauli, sanctorum etiam martyrum Stephani ac Xixti [Sixti] cæterorumque omnium sanctorum auctoritate, in quorum nomine prænominata tua ecclesia dedicata est, decernimus atque obtestamur tam apostolicæ sedis futuros pontifices quam qui ecclesiasticas administraverint actiones, cunctosque Christianorum titulo insignitos, ut nullus hanc licentiam (sibi sumat) de his omnibus, quæ eidem Ecclesiæ a prædecessoribus nostris per privilegia juste concessa, vel a nobis data vel danda, aut ab aliquibus fidelibus viris ac mulieribus præfatæ Ecclesiæ tradita sunt, vel futuris temporibus contradentur, tam in abbatiis, quam in monasteriis, ac xenodochiis,

A tam in familiis quam in terris, et comitatibus, seu aliquibus possessionibus convellendi, divestendi, molestandi vel alienandi.

XI.

Monasterium Fructuariense sub apostolicæ sedis protectione recipitur; confirmaturque permutatio terræ cujusdam, inter abbatem et Albertum Ypporegiensem episcopum inita.

(Anno 1063.)

[COCQUELINES, *Bullarum, privileg. etc. ampl. Coll.* tom. II, pag. 2, ex vet. cod. *Vatic.*]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, ALBERTO venerabili abbati Sanctæ Fructuariensis ecclesiæ, suisque successoribus, salutem et apostolicam benedictionem.

Cognoscentes quod Fructuariense cœnobium, quod constructum est a domno Willelmo abbate Divionensis cœnobii, jam olim a prædecessoribus nostris, Joanne, et Benedicto, item Joanne, Clemente atque Leone totius libertatis et securitatis munitum est, et nos humillimis precibus abbatis ipsius monasterii, nomine Alberti, corroboramus nostri etiam privilegii firmitate, ut sub tuitione apostolicæ sedis constitutum nullius alterius Ecclesiæ potestati, ullo modo subdatur. Ideo Dei, sanctique Petri ac nostra auctoritate statuimus ut neque in mundanis neque in ecclesiasticis rebus, vel ordinationibus nullus homo, etc., aliqua gravamina vel præjudicia audeat inferre, sed omnia quæ collata sunt eidem cœnobio et usque in finem sæculi conferenda, in quibuscunque rebus mobilibus et immobilibus, in potestate et ordinatione abbatum ipsius loci sine alicujus contradictione consistant. Igitur præcipientes præcipimus et statuentes statuimus ex auctoritate beati Petri principis apostolorum ut nulli liceat, etc.

Insuper etiam confirmamus, et ex nostra auctoritate constituimus ut supradictum monasterium in perpetuo teneat et possideat sine alicujus contradictione terram et decimas quas Albertus Ipporegiensis episcopus commutavit cum Alberto abbate prædicti monasterii, sicut in chartula commutationis continetur, anno ab incarnatione Domini nostri Jesu-Christi 1063; secundo die mensis Februarii, inductione prima. Sed ne iis sanctis ordinationibus quisquam invidus vel audax rebellis præsumat obviare, apostolica censura interdicens et prohibemus sub divini judicii obtreclatione, atque anathematis interminatione. Idcirco, etc.

Datum in sacro Lateranensi palatio, decima Kalendarum Aprilis, per manus Petri bibliothecarii S. Romanæ Ecclesiæ acoluti, vice domni Annonis Coloniensis archiepiscopi, et ipsius Sanctæ Romanæ Ecclesiæ archicancellarii, anno vero secundo domini Alexandri II papæ, ab incarnatione Domini 1063, indictione prima.

XII.

Synodica ad omnes episcopos de rebus in synodo Romana i gestis.

(Anno 1063.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 1023.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, omnibus episcopis catholicis, cunctoque clero et populo, salutem et apostolicam benedictionem.

Vigilantia universalis Ecclesiæ regiminis assiduam sollicitudinem debentes omnibus, quæ in Constantiniana synodo nuper celebrata coram centum amplius episcopis, licet nobis immeritis presentibus, sunt canonice instituta, vobis notificare curamus, quia ad salutem vestram exsecutores eorum vos esse optamus et apostolica auctoritate jubendo mandamus.

CAPITULA.

1. Primo namque inspectore Deo, sicut a sancto papa Leone, et a sanctæ memoriæ papa Nicolao primum statutum est, erga Simoniacos nullam misericordiam in dignitate servanda habendam esse decernimus; sed juxta canonum sanctiones, et decreta sanctorum Patrum, eos omnino damnamus, ac in Ecclesia non præesse apostolica auctoritate sancimus.

2. De his autem qui non per pecuniam, sed gratis sunt a Simoniacis ordinati, quia quæsitæ jam a longo tempore diutius ventilata est quæstio, omnem nodum dubietatis absolvimus, ita ut super hoc capitulo neminem deinceps ambigere permittamus. Quia igitur usque adeo hæc venenata pernicies hactenus inolevit, ut vix quælibet Ecclesia valeat reperiri quæ hoc morbo non sit aliqua ex parte corrupta, eos qui usque modo gratis sunt a Simoniacis ordinati, non tam obtentu justitiæ quam intuitu misericordiæ, in acceptis ordinibus manere permittimus, nisi forte alia culpa ex vita eorum secundum canones eis obsistat. Tanta quippe talium multitudo est, ut dum rigorem canonici vigoris super eos servare non possumus, necesse sit ut dispensatione ad piæ condescensionis studium nostros animos ad præsens inclinemus. Ita tamen, ut auctoritate sanctorum apostolorum Petri et Pauli omnimodis interdiciamus ne aliquis successorum nostrorum ex hac nostra permissione regulam sibi, vel alicui sumat, vel præfigat; quia non hanc aliquis antiquorum Patrum jubendo aut concedendo promulgavit, sed temporis nimia necessitas permittendo a nobis extorsit. De cætero autem statuimus ut si quis in posterum ab eo quem Simoniacum esse non dubitat, se consecrari permiserit, et consecrator et consecratus non disparem damnationis sententiam subeant, ut uterque depositus agat pœnitentiam, et privatus ab ea propria dignitate persistat.

3. Præter hæc autem præcipiendo mandamus, ut nullus missam audiat presbyteri, quem scit concubinam indubitanter habere, vel subintreductam mulierem. Unde sancta synodus hæc a capite sub excommunicatione statuit, dicens: « Quicumque sa-

A cerdos vel diaconus post constitutum beatæ memoriæ prædecessoris nostri sanctissimi papæ Leonis aut Nicolai de castitate clericorum, concubinam duxerit palam, vel ductam non reliquerit, ex parte omnipotentis Dei, et auctoritate apostolorum Petri et Pauli præcipimus, et omnino interdicimus, ut non cantet missam, neque evangelium, neque epistolam ad missam legat, neque in presbyterio ad divina officia cum his, qui præfatæ constitutioni obedientes fuerint, maneat, neque partem ab ecclesia suscipiat. »

4. Et præcipientes statuimus ut hi prædictorum ordinum, qui iisdem prædecessoribus nostris obedientes castitatem servaverint, juxta ecclesias quibus ordinati sunt, sicut oportet religiosos clericos, simul manducant et dormiant, et quidquid eis ab ecclesia competit, communiter habeant. Et rogantes monemus ut ad apostolicam communem vitam summopere pervenire studeant, quatenus perfectionem consecuti, cum his qui centesimo fructu ditantur in cœlesti patria mereantur ascribi.

5. Ut decimæ, primitiæ seu oblationes vivorum et mortuorum, reddantur a laicis, et in dispositione episcoporum sint; quas qui tenuerit, a sanctæ Ecclesiæ separetur communione.

6. Ut per laicos nullo modo quilibet clericus aut presbyter obtineat ecclesiam nec gratis nec pretio.

7. Nec aliquis presbyter duas ecclesias obtineat.

8. Ut por Simoniacam hæresim nemo ordinetur vel promoveatur ad quolibet officium ecclesiasticum, neque ecclesiis præficiatur.

9. Et ut de consanguinitate sua nullus uxorem ducat usque ad septimam generationem, vel quousque parentela cognosci poterit. Quod prius a Nicolao II statutum fuit.

10. Et ut laicus uxorem simul habens et concubinam, non communicet Ecclesiæ.

11. Ut nullus habitum monachalem suscipiat, spem aut promissionem habens ut abbas fiat.

12. Ut nullus laicus ad quemlibet gradum ecclesiasticum repente promoveatur, nisi prius, mutato habitu sæculari, divina consecratione inter clericos fuerit comprobatus. Vos ergo hæc et alia sanctorum Patrum statuta fideliter et Christiana reverentia observate, si vultis sanctæ Ecclesiæ Romanæ et apostolicæ sedis pace et communionem atque benedictionem et absolutionem gaudere. Valet.

ADDITIO G. C.

Adde ex Dolensi chronico: Hoc anno in Romano consilio definitum est ab Alexandro II, quod episcopus Nannetensis abbati Raimundo et monachis Dolensis cænobii prius redintegret damnum omne quod eis violenter intulit, quam judicium inter eos celebretur.

NOTA SEVERINI BINII.

Hæc de his quæ in concilio sunt statuta summam Alexander universæ Ecclesiæ. Quod autem spectat ad quartum canonem, quo decernitur ut clerici simul manducant et dormiant, bonaque in communi possideant, scias id factum suggestionem Petri

Damiani, scriptis suis Alexandrum pontificem ad hæc sancienda rogantis. Exstant adhuc ipsæ litteræ quibus iste præponitur titulus: *Ul canonicis, a quibus in congregatione vivitur, proprietatis habendæ licentia denegatur.* Deinde: *Domino Alexandro beatissimo papæ Petrus peccator monachus servitulem. Quantum ad nostræ intelligentiæ modulum, nullum in humano genere malum perniciosioris est criminis, quam defensio proprietatis, etc.* Prolixior est disputatio in sæpius citato codice bibliothecæ Sancti Petri in Vaticano. Non de monachis, sed de clericis hujusmodi est sancitus canon; at nec de omnibus clericis, sed his qui collegiatis servirent ecclesiis, quos frequentiore usu canonicos appellare consuevimus, ob id scilicet quod hisce tenerentur canonibus obligati, ad quorum præscriptum vitam ducerent clericalem in omnibus regularem, nihil sibi proprium vindicantem. Ad finem vero proluxioris disputationis, adversus proprietarios clericos institutæ, Petrus ita perorat, dicens: *Verumtamen ut hæc apud inobedientiam clericorum, imo nummicolarum rebellionem efficaciter valeant, sancti apostolatus vestri vigor impellat.* Quod dicti superius canonis sanctione factum audisti. In hoc eodem concilio canon ille de celebratione missarum ab eodem Alexandro sancitus esse putatur, qui recitatur a Gratiano verbis istis: *Sufficit sacerdoti unam missam in die uno celebrare, etc.* Cogendæ synodi occasionem præbuit Petrus Florentinus episcopus, qui a clero populoque Florentino per litteras, quas recitat Baronius, de Simonia et hæresi accusatus, episcopali honore privatus est. Hæc ex actis sancti Joannis Gualberti apud Surium Baronius anno prædicto.

XIII.

Alexandri II privilegium pro monasterio Vindocinensi.

(Anno 1063.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 970.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilectissimo filio ODRICO abbati, Vindocinensis monasterii, cunctisque successoribus ejus ibidem regulariter promovendis in perpetuum.

Omnibus votis quæ de justo ac puro desiderio procedunt succurrere nos debere ipsa apostolica censura monemur. Quanto enim quisque altius effert oculos mentis ad divinæ speciem contemplationis, tanto nos ejus intentionem studiosius animare et exaltare debemus, ut ad illum qui est fructus et merces operum bonorum possit pervenire desiderium bonum. Confirmamus igitur atque per hujus nostri privilegii paginam corroboramus monasterium Sanctæ Trinitatis apud castrum Vindocinum situm, quod videlicet Gaufridus Andegavensis comes, et uxor ejus Agnes Pictavensis comitissa, fundaverunt et beato Petro in allodium et patrimonium cum universis rebus ad eundem locum pertinentibus pia devotione obtulerunt. Hoc itaque monasterium, studio bonæ voluntatis fundatum et juri beati Petri contradictum, juxta fundatorum institutionem et tuæ religionis petitionem, charissime fili abba Odrice, ita apostolica auctoritate munimus, quatenus inter primæ et apostolicæ sedis pontificem et Vindocinensis monasterii abbatem nulla cujuscunque dignitatis vel ordinis persona sit media habeatur. Concedimus etiam omnibus hujus loci abbatibus ecclesiam Beatæ Priscæ, sancti Spiritus ju-

A dicio decernentes ut nulla deinceps ecclesiastica secularisve persona prædictam Beatæ Priscæ ecclesiam seu ecclesiæ dignitate eis auferre præsumat; abbas Vindocinensis, qui alodiaris beati Petri noscitur, ab episcopo, vel a quolibet nostræ sedis vicario, ad concilium nullatenus vocetur. Hoc etiam præsentis decreti auctoritate prohibemus ut nulla, nisi solius papæ persona, potestatem aliquam aut dominationem in prædicto Vindocinensi cœnobio exercere audeat, vel pro aliquibus rebus ejusdem loci abbatem sive fratres sollicitare contendat. Sed si quis contra eos causari voluerit, papæ præsentia requiratur, cujus monasterium ipsum et res ad monasterium pertinentes esse noscuntur. Quod si legatus, a nostro vel nostrorum successorum latere missus, ad partes Transalpinas descenderit et prædictum locum Beati Petri placuerit visitare, ibi charitative suscipiatur, et ei quæ corpori erunt necessaria, juxta loci possibilitatem, ministrentur. Ipse vero in eodem loco nihil disponat, nihil corrigat, nec occasione legationis quidquam molestiæ loci habitatoribus inferat; sed si quid agnoverit corrigendum, papæ notificare licebit. Præterea statuimus ut defuncto abbate ipsius loci, successor ei eligatur de eadem congregatione: si tamen sancto regimine dignus inveniatur. Si apud eos dignus prælatione inventus non fuerit, a Cluniaco, seu a Majori Monasterio, uti undecunque melius poterunt, procurent monachi Patrem sibi secundum Deum eligere. Electus autem, ad nos, vel ad nostros successores, ordinandus accedat, et a sede beati Petri apostoli cujus est jura, baculum et consecrationem accipiat. Si vero grave fuerit electo pro sua ordinatione statim Romam venire, licentiam habeat a quocunque voluerit catholico episcopo abbatis benedictionem suscipere. Quomodo tamen vel qualiter electio ipsa vel ordinatio facta extiterit, studeant monachi ejusdem loci papæ litteris intimare ut aut emendet, si opus fuerit emendandum, aut si fuerit secundum Deum et Beati Benedicti regulam facta, bono studio gratuletur et sua auctoritate firmetur.

Neque illud omittendum est, magis autem huius nostræ confirmationi adnectendum, quod Theodericus Sanctæ Mariæ Carnotensis Ecclesiæ episcopus, in cujus diœcesi prædictus Vindocinensis locus situs noscitur, Clementi papæ epistolam suam transmissit, rogans eum quatenus hic locus, consilio ejus et voluntate beato Petro oblatus, tali per eum corroboraretur auctoritate ut neque illi, neque successoribus suis hujus loci rebus vim vel calumniam inferre, sive de his quidquam subtrahere, vel pro qualicunque causa excommunicare sive interdicere, seu quamlibet potestatem aut dominationem in ipso loco exercere liceret, vel qualibet occasione rectorem loci vel fratres molestare præsumeret. Quod benigne Clemens papa annuit et sua auctoritate firmavit. Et nos nostra auctoritate dignum annuere censemus, et perpetuo anathemate prædicti episcopi damnamus suc-

cessorem his præceptionibus refragantem, et calumniam inferre tentantem, donec resipiscat et Romanæ Ecclesiæ satisfaciatur. Omnia autem, quæ præfatum monasterium usque hodie possedisse noscitur, firma, inconcussa eidem loco manere sine cujusquam retractatione sancimus. Censum vero duodecim solidorum de moneta illius patriæ Beato Petro per unumquemque annum reddi volumus. Si comes Vindocinensis, vel quilibet de hominibus suis adversus prædicti loci abbatem querelam habuerit, in curia abbatis, pro dignitate loci, querela ipsa finiatur. Dimidia tamen sors forfacti, secundum constitutionem fundatorum monasterii, condonetur. Quicumque igitur cuncta hujus nostræ auctoritatis præceptionem scienter fecerit, nisi se correxerit digna satisfactione, maledictione Dei omnipotentis Patris, et Filii, et Spiritus sancti damnetur, confundatur, pereat, in cuius honore et nomine locus ipse constructus est. Deinde incurrat iram Dei genitricis, et apostoli Petri et omnium sanctorum, et nostra auctoritate sit excommunicatus, ut nunquam regnum Dei videat, sed cum diabolo et Juda traditore omnibusque impiis sit damnatus et in tenebris maneat et umbra mortis. Qui autem conservator hujus nostræ apostolicæ confirmationis et tuitionis extiterit, ipse benedicatur omni benedictione, et partem habeat in regno Dei et gaudeat lætitia sempiterna in illa luce et claritate cælorum, ubi est omne bonum in sæcula sæculorum. Amen.

Scriptum per manus Rainerii scriniarii et notarii sacri palatii in mense Maii, indictione 1.

Datum Laterani per manus Petri sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi atque cancellarii, vice domini Annonis Coloniensis archiepiscopi, viii Idus Maii, anno 11 domni Alexandri II papæ, ab Incarnatione Domini 1063, indict. 1.

XIV.

Alexandri II epistola ad Hugonem abbatem Cluniacensem. — Quod nemo sine apostolico iudicio potest excommunicare monachos Cluniacenses, nec interdiceret.

(Anno 1063.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 973, ex Biblioth. Cluniac.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilectissimo filio HUGONI abbati monasterii, quod dicitur Cluniacum, in honore beatorum apostolorum Petri et Pauli consecratum, in comitatu Matisconensi situm, et per te cunctis successoribus tuis abbatibus in perpetuum.

Cum omnium fidelium perditionibus et necessitatibus subvenire debeat apostolicæ charitatis gratia, multo magis his est impertienda ejus beneficii clementia quos singulariter proprios, et specialiter se gaudet filios habere sancta Romana mater Ecclesia, et suæ utilitatis gratia, et præcedentium Patrum auctoritate egregia. Quorum etiam desideriis et votis eo plenius parere debet auctoritas apostolicæ sublimitatis quo certius constat eos non nisi illa desiderare et expetere quæ sunt ad honorem sanctæ

pietatis et utilitatem veræ religionis. Et quoties in suæ necessitatis commodis nostrum assensum et solitum apostolicæ auctoritatis studuerunt humiliter requirere præsidium, ultro benignitatis intuitu nos convenit subvenire et rite pro magna securitate solidare, ut ex hoc nobis potissimum præmium a Conditore omnium, Deo, in sidereis arcibus conscribatur. Et ideo quia postulasti a nobis ut præfatum monasterium apostolicæ auctoritatis serie muniremus, et omnia ejus pertinentia perenni jure ibidem inviolabiliter permanendo confirmaremus et absque omni jugo seu ditione cujuscunque personæ, constabilire nostri privilegii pagina studeremus, propterea tuis flexibus precibus, per hujus nostræ auctoritatis privilegium statuentes decernimus ut cuncta loca et monasteria, ad supradictum Cluniacum cœnobium pertinentia, quæ ab aliquibus fidelissimis Christianis, regibus, episcopis, ducibus, seu principibus eidem loco sunt concessa et ab antecessoribus tuis acquisita, Bernone videlicet, Odone, Eymardo, et beatæ recordationis S. Majolo, et honore memoriæ Odilone prædecessore tuo, vel quæcunque ad eundem locum pertinere videntur, absque ullius contradictione, cum magna securitate quietus debeas possidere; et per te, universi successores tui in perpetuum. Nec non sub divini iudicii promulgatione et confirmatione, et anathematis interdictione, corroborantes decrevimus ut nullus episcopus, seu quilibet sacerdotum, in eodem cœnobio, pro aliqua ordinatione sive consecratione ecclesiæ, presbyterorum vel diaconorum, missarum celebratione, nisi ab abbate ejusdem loci invitatus fuerit, venire ad agendum præsumat. Sed liceat monachis ipsius loci, cujuscunque voluerint ordinationis gradum suscipere, ubicunque tibi tuisque successoribus placuerit. Interdicimus autem sub simili anathematis promulgatione ut idem locus sub nullius cujuscunque episcopi, vel sacerdotis, deprimatur interdictionis titulo, seu excommunicationis vel anathematis vinculo. Non enim patitur sanctæ sedis apostolicæ auctoritas ut ullius cujuscunque personæ obligatione proscindatur a se cuilibet concessa liberalis libertas; neque ipsius loci fratres ubicunque positi, cujuscunque episcopi maledictionis vel excommunicationis vinculo teneantur astricti. In honestum enim nobis videtur ut sine nostro iudicio a quodam anathematizetur sanctæ sedis apostolicæ filius, veluti cujuscunque subjectæ Ecclesiæ discipulus. Si qua vero competens ratio adversus eos quemquam noverit, et hoc aliter determinari nequiverit, iudicium apostolicum, quod nulli præjudicium prætereptum patitur, supra hoc patienter præstoletur et humiliter requiratur. Decernimus etiam et illius cujus vice, quamvis indigni, fungimur, auctoritate sancimus, ut eisdem locus omnibus ad se ob salutem confugientibus sit misericordie sinus, sit totius pietatis et salutis portus. Obtineat in eo locum justus, nec repellatur pœnitens iniquus. Præbeatur innocentibus charitas mutue fraternitatis, nec negetur offensis spes salutis.

et indulgentia pietatis. Etsi aliquis eundem locum expetierit suæ humilitatis et salutis gratia, minime a venia et optata misericordia excludatur, sed oleo medicamenti salutaris fovendus benigniter colligatur, quia et justum sic est ut in domo pietatis et iusta præbeatur dilectio sanctæ fraternitatis, et ad veniam confugiendi peccatori non negetur medicamentum indulgentiæ et salutis. Sit autem omnibus ibi advenientibus causa salutis, hic et in perpetuum divinæ miserationis et pietatis refugium, et apostolicæ benedictionis et absolutionis præsidium. Decernimus præterea et omnino constituimus ut, prædicti loci obeunte abbate, non ibi alius cujuscunque personæ violentia constituatur ordinandus, sed ab ipsa congregatione loci, secundum timorem Dei et institutionem legislatoris Benedicti, Pater qui sibi præesse debeat eligatur, et ad eum ordinandum, quicumque illis placuerit episcopus advocetur. Quasunque vero terras nunc tenes, et quas tu tuique successores acquirere potueritis, in perpetuum possidendas concedimus vobis. Si quis autem temerario ausu, quod fieri non credimus, contra hujus nostræ apostolicæ confirmationis seriem venire aut agere tentaverit, sciat se Domini nostri Jesu Christi apostolorum principis Petri anathematis vinculo innodandum, et cum diabolo ejusque atrocissimis pompis, atque cum Juda traditore Domini et Salvatoris nostri Jesu Christi in æternum ignem concremandum, simulque in voraginem, tartareumque chaos demersum cum impiis dejiciendum. Qui vero custos et observator nostri privilegii exstiterit, benedictionis gratiam et vitam æternam a Domino consequatur, etc.

XV.

Alexandri II epistola ad archiepiscopos Gallix. — Mandat ut Petro Damiano Ostiensi episcopo, legato sedis apostolicæ, in omnibus fidem habeant et debite obediant.

(Anno 1063.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 358.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, GERVASIO Remensi, RICHERIO Senonensi, BARTHOLOMÆO Turonensi, M..... Bituricensi, T..... Burdigalensi, archiepiscopis, salutem et apostolicam benedictionem.

Non ignorat sancta vestra fraternitas, dilectissimi, quod ex auctoritate sedis apostolicæ, cui nos indignos clementia divina præfecit, totius universalis Ecclesiæ regendus ac disponendus nobis status incumbit. Quoniam igitur pluribus Ecclesiarum negotiis occupati, ad vos ipsi venire non possumus, talem vobis virum destinare curavimus quo nimirum post nos major in Romana Ecclesia auctoritas non habetur, Petrum videlicet Damianum Ostiensem episcopum, qui nimirum et noster est oculus et apostolicæ sedis immobile firmamentum. Huic itaque vicem nostram pleno jure commisimus, ut quidquid in illis partibus, Deo auxiliante, statuerit, in ratum teneatur et firmum ac si speciali nostri

examini fuerit sententia promulgatum. Quapropter venerabilem sanctitatem vestram fraterna charitate monemus, et insuper apostolica vobis auctoritate præcipimus ut talem tantumque virum, tanquam nostram personam, digna studeatis devotione suscipere, ejusque sententiis atque judiciis, propter beati Petri apostolorum principis reverentiam, humiliter obedire. Quisquis enim fastu superbiæ, quod absit! inflatus, illius judicio contradictor vel adversator exstiterit, usque ad dignam satisfactionem, nostram vel Romanæ Ecclesiæ gratiam non habebit. Quia vero, cum ad vos Girelmum misimus, adhuc adventum præfati domini Petri nos impetrare posse nullatenus speraremus, volumus ut si quid apud vos Girelmus cœpit, ad domini Petri magisterium veniat, et per ejus manum quidquid agendum est, fiat.

XVI.

Alexandri II epistola ad Gervasium Remensem archiepiscopum. — Prohibet ne consecret Josselinum Suessionem episcopum de Simonia convictum. Belvacensem episcopum corrigi, et Ambianensem, ob injuriam Corbeiensi abbati illatam, ad satisfactionem adigi præcipit.

(Anno 1063.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 956.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, GERVASIO venerabili Remorum archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Pestem Simoniacam, quæ hactenus vestris in partibus quasi timida serpere solebat, nunc caput accepimus extulisse et gregi Dominico, tam timore quam pudore remoto, gravissimam jacturam instantissime inferre. Unde non melioci mœrore afficimur, quippe qui nobis creditos et Christi sanguinem redemptos quorundam perversitate perire videamus. Quod totum sane archiepiscopis imputamus; nemo enim Simoniacus emptionem iniret, si se consecrandum fore desperaret. Sed quia archiepiscopi sine discretionem consecrant, multi indiscrete ad episcopatus aspirant. Verum cum tempus accepimus, adjutore Deo, et de consecratis et de consecratoribus justitias judicabimus. At vero audito tuo erga sanctam religionem bono studio, non modice gaudeamus; quem strenuum cultorem ita in vinea Domini operari audivimus ut nulla Simonis propago in ea, quantum ad te attinet, radicare possit. Et quanquam admonitione non videaris egere, te tamen admonemus, atque præcipimus ut Josselinum Suessionensis Ecclesiæ non consecres episcopum qui, archidiaconatum Simoniace obtinuisse non contentus, episcopi pari etiam pecunia contendit. Belvacensem autem episcopum, quem res ecclesiasticas et populum Dei atrociter disperdentem audivimus, si verum est, jubemus ita virga sanctæ auctoritatis ferias ut cæteros, si qui sunt similes ejus, exemplo corrigantur. Porro Ambianensis episcopus, a nobis admonitus ab injuria Corbeiensi abbati illata, non veritus nostram auctoritatem, non modo non desistit, verum etiam

in dies eam multiplicat. Quare utrumque ad te maturius convoces, eorum contentioni finem canonicè impositurus. Quod si per te nequiveris, rem totam ad sedem apostolicam tempestivius per epistolam referas, ut apostolica auctoritate hæc contentio sopita conquiescat. Hæc agas et aliis quoque Ecclesiæ utilitatis hortamur inservias, ut laboris tui Dominum Jesum quandoque habeas largissimum retributorem, et nostram erga te benevolentiam sentias certiolem.

XVII

Alexandri II epistola ad Jocelinum archidiaconum Parisiensem. — De eo qui episcopatum per Simoniam et homicidium acquisiit.

(Anno 1063.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 978.]

Litteris ad sedem apostolicam allatis comperuimus te, contempto sanctorum Patrum anathemate, archidiaconatum non modo pecunia, verum etiam homicidio acquisiisse, et nunc, tanta sceleris contagione maculatum, Suessionensem episcopatum per detestabile Simoniacæ hæresis commercium comparasse. Unde apostolica auctoritate tibi interdiciamus ut ordinationem suscipere non præsumas, donec ante nos vel legatum nostrum purificare te super hac infamia studeas.

XVIII.

Alexandri II epistola ad Widonem episcopum Ambianensem. — Jubet ut desistat ab inquietatione abbatis et monasterii Corbeiensis; alioquin suspendit ipsum ab officio, et excommunicat, donec abbati coram archiepiscopo Remensi satisfaciat.

(Anno 1063.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 973, ex apographo Sirmondi.]

ALEXANDER, servus servorum Dei, Widoni Ambianensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Miramur fraternitatem tuam, neglectis sanctorum canonum auctoritatibus, postposita quoque sanctæ apostolicæ sedis reverentia, injuste et sine ulla ratione monasterium Corbeiense inquietare et abbatem, a prædecessore nostro piæ memoriæ Leone ordinatum, temeraria præsumptione excommunicasse; altaria quoque, juri ipsius monasterii pertinentia, contra sanctorum canonum instituta, aliis, unde maxime indignamur, collata, dato ab ejusdem monasterii abbate pretio, non reddidisse, ita videlicet ut in his prædictis omnibus privilegia, ab antecessoribus nostris canonica et apostolica auctoritate confirmata, pro nihilo duceres et sanctæ universali Ecclesiæ nullius obedientiæ reverentiam exhiberes. Unde monemus et apostolica auctoritate omnino præcipimus ut ab istiusmodi præsumptionibus manum retrahas et injuriam præfato monasterio et abbati ulterius inferre non præsumas. Quod si huic nostræ admonitioni aurem debitæ obedientiæ non inclinaveris et supra memoratum monasterium ulterius inquietare tentaveris, apostolica auctoritate sancimus ut idem chrisma, et ordinationes, et cætera, quæ a te solitus est recipere, ab archiepi-

scopo Remensi, vel a quolibet alio quem sibi opportunius providerit, deinceps recipiat. Si autem superbia elatus, his nostris præceptionibus obviaveris et supra dicto monasterio injuriam amplius inferre præsumpseris, scias te omni episcopali officio et sacerdotali privatum esse, donec tumorem superbiæ debitam per humilitatem dimiseris et nobis et sanctæ apostolicæ sedi per condignam obedientiam satisfacere studueris. Si autem, secundum duritiam et impænitens cor tuum, iram tibi apostolicæ sedis, sprete hac nostra admonitione, thesaurizaveris, omnino tibi sacrosanctam communionem interdiciamus, nisi, cum in periculo mortis fueris constitutus, donec ante præsentiam fratris nostri Remensis archiepiscopi, cujus judicio omnem hanc causam commisimus, supra dicto abbati satisfacias.

XIX.

Alexandri II epistola ad Gervasium archiepiscopum Remensem, de Cadaloi pseudopontificis vinculis, et de Simoniacis extirpandis.

(Anno 1063.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 945.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, charissimo confratri GERVASIO Remensi archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Visis fraternitatis tuæ litteris evidenter intelleximus eam matri suæ, sanctæ Romanæ Ecclesiæ, sinceram compassionem exhibere, ipsamque, si facultas daretur, præsentia corporis velle visitare. Et quia sollicitudinem tuam de ejusdem prosperitate lætari, quemadmodum de infortunio contristari, non dubitamus, annuntiamus tibi, divina suffragante elementia, Cadaloi præsumptionem, extollentem se adversus apostolicam sedem, tanto amplius ad majorem sui ignominiam devenisse quanto ipse speraverat altioris superbiæ culmen ascendisse. Siquidem proprii nominis etymologiam evidenter intelligens ad reparandam pecuniam, in periculum capitis sui a fautoribus suis distributam, cujusdam turris præsidio gemebundus servatur.

Unde per misericordiam Dei speramus nullo modo posse evadere, donec quidquid contra sanctum Petrum nequitia sua præsumpsit, satisfecerit digna emendatione. Quod igitur Simoniacæ hæreseos pestem, quæ in partibus illis vires adhuc obtinet ejus dolo, velle insequi significasti, non parum devotionis tuæ studio congaudemus. In quo nimirum adeo specialem dilectionem a nobis et filiis sanctæ Romanæ Ecclesiæ promeruisti, ut a nonnullis, te odio habentibus, odium nobis evidentibus indiciis exhiberi declaretur. Super Aurelianensem denique, qui Simoniacæ episcopatum obtinuisse et inde perjurium tribus aliis sibi adhibitis incurrisse probatur, sententiam dare archiepiscopum Senonensem litteris nostris admonuimus; quem nimirum, ut cum ipso convenias et negotium illud pariter agas, apostolica auctoritate hortamur. Abbatem quoque Sancti Medardi, jam pridem excommunicationis vinculo

innodatum, omnibus modis operam dare studeas, ut de abbacia quam injuste retinet ejiciatur, et alter digne et canonice substituatur.

Cætera vero quæ in litteris tuis continentur ad præsens distulimus, præsertim cum in præsentia tui, quam desideramus videre, id melius fieri existimamus; non enim panis securi, neque arbor cultro succidi solet. De causa autem Ametrici iterum et iterum te admonemus ut quod in apertis litteris nostris continetur, omni studio omnique sollicitudine paragas.

XX.

Alexander II papa Lanfranci abbatis monasterium, quod Cadomi construitur, tuendum suscipit.

(Anno 1063.)

[MABILL., *Annal. Ord. S. Bened.* IV, 643.]

Charissime fili Lanfrance abbas, quia in tantam te excrevisse religionem cognoscimus, ut non solum de propria salute studiosus existeres, verum etiam communem vitam eligentibus monasterium construeres ac formam religionis provideres, inclinati precibus tuis, monasterium tuum quod Cadomi construitur sub tutela et defensione apostolicæ sedis recipimus, et omne jus ipsius monasterii ad sollicitudinis tuæ tuorumque successorum studium discernimus pertinere.

XXI.

Alexander papa II confirmat donationes et privilegia Conventriensi cœnobio ab Edwardo rege concessa.

(Anno 1063.)

[COCQUELINES, *bullarum, privileg. etc., summorum pontificum ampliss. Collectio*, II, 4.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio EDUARDO regi Anglorum, salutem et apostolicam benedictionem.

Scriptorum vestrorum eloquia, incolumitatem vestram significantia, læti suscepimus. Gratias itaque omnipotenti Deo retulimus, qui cordis vestri sinceritatem ad omnia utilia sanctæ matris Ecclesiæ compungit. Proinde, juxta scripta vestra, monasterio Sanctæ Mariæ de Conventria ubi servorum Dei constituta est congregatio a revendæ memoriæ Leofrico, duce nuper extincto, hujusmodi privilegia præsentis auctoritatis nostræ indulgemus, concedimus, atque confirmamus, statuentes ut ipse locus, regiis præceptis et privilegiis apostolicis fultus, per omnia tempora sine vexatione cujuscunque diœcesani episcopi, aut alicujus judicariæ potestatis, cujuscunque ordinis vel dignitatis sit, et semper, sicut præoptat et expetit benevolentia tua regalis, futuro tempore permaneat. Fratres igitur ejusdem loci idoneos ex se, vel ex qua voluerint congregatione, abbates sive decanos sibi per successiones eligendi habeant potestatem; et ne impediantur auctoritate apostolica prohibemus. Præterea quidquid illi loco contulerunt, vel collatum est, vel conferetur, divina et nostra auctoritate roboramus. Nec non privilegia vestra ad honorem Dei pertinentia quæ ibi instituere volueris, gratanti

affectu annuimus, confirmamus et confirmando in perpetuum stare decrevimus. Et infractores eorum æterna maledictione damnamus.

Acta anno Dominicæ Incarnationis millesim [leg. sexagesimo] quadragesimo tertio.

XXII.

Alexandri II epistola ad Gervasium Remensem archiepiscopum ejusdemque suffraganeos. — Excommunicationis sententiam in Reginaldum monasterii Sancti Medardi invasorem a Petro Damiani latam confirmat, eamque executioni mandari præcipit.

(Anno 1064.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 958.]

Si quod officii vestri est exsequeremini, non abbatem, sed maleficum Reginaldum, a Petro Ostiensi episcopo et a vobis in concilis justa ratione, ut nobis relatum est, condemnatum, ab ipso Sancti Medardi, quod Simoniace invasit, cœnobio penitus eliminaretis. Quod, si causa cupiditatis, aut amore vel timore alicujus potentis personæ, explere renuistis, hæc omnia Dei omnipotentis timori præposuistis et nullum dispersis monachis solatium regrediendi præbuistis. Quapropter ejusdem Rainaldi malitia magis multiplicatur et crescit. Hæc vero idcirco mandare curavimus, quia ex iisdem dispersis monachis quidam ad nos venerunt flentes et ejulantes, alii litteras direxerunt lamentabiles, justitiam sancti Petri, nostramque consolationem pro tali injustitia requirentes. Unde supradicti Petri vestramque nostra auctoritate corroboramus sententiam, eundemque Rainaldum et consentaneos ejus anathematizamus, ipsumque cœnobium, quandiu in eo manserit, interdicimus, et ut idem faciatis vobis mandamus.

XXIII.

Alexandri II epistola ad Gervasium Remensem archiepiscopum. — De amoto Carnotensis Ecclesiæ Simoniaco invasore Gervasio et regi gratias agit; Aurelianensem eadem de causa amoveri petit.

(Anno 1064.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 959.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, charissimo fratri GERVASIO Remensi archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Debitas fraternitati tuæ grates rependimus quod, in ejectione illius a nobis damnati, quod Carnotensem Ecclesiam Simoniace invaserat, te promptum sollicitumque ostendisti, quodque, ut alter dignus et idoneus eidem Ecclesiæ canonice substitueretur charissimo filio nostro, Philippo, Francorum regi, consilium dedisti. Cui nimirum suisque optimatibus ut dignas super hoc grates rependas prudentiam tuam invitamus. Noverit etiam fraternitas tua nos confratrem nostrum Senonensem archiepiscopum admonuisse quatenus Aurelianensis Ecclesiæ invasorem (Hadericum) nostra apostolica auctoritate excommunicet. Claret enim ipsum Simoniace episcopatum obtinere, et ad obtegendam reatus sui improbitatem perjurium in Cabilonensi synodo incurrisse, suaque fraudulentia confratrem nostrum Pe-

trum Ostiensem episcopum, a quo eadem synodus celebrata est, decepisse. Super hæc etiam, ad augmentum criminum suorum, litteras apostolatus nostri quibus ad hæc examinanda, vocabatur, omnino refutavit. Quapropter charitatem tuam apostolica auctoritate admonemus ut præfato Senonensi archiepiscopo in damnatione Aurelianensis invasoris contempto timore et gratia omnium, te socium et adiutorem adhibeas.

XXIV.

Privilegium Alexandri II papæ pro monasterio Salvatoris et S. Bonifacii Fuldensis.

(Anno 1064.)

[DRONKE, *Codex diplomaticus Fuld.*, pag. 370.]

† A, episcopus, servus servorum Dei, WIDERATO pio et religioso abbati venerabilis monasterii Salvatoris Domini nostri Jesu Christi et Sancti Bonifacii, quod situm est in loco qui vocatur Bochonia juxta ripam fluminis quod vocatur Fulda, et per te eidem venerabili monasterio tuisque successoribus in perpetuum.

Convenit apostolico moderamini pia religione polentibus benevola compassione succurrere et poscentibus juste et religiose alacri devotione assensum impertiri. Ex hoc enim lucri potissimum præmium a conditore omnium, Deo, procul dubio promeremur, si venerabilia loca opportune ordinata ad meliorem fuerint sine dubio statum perducta. Igitur, quia postulastis a nobis, decrevimus nostra apostolica præceptione reconcedere ac reconfirmare perpetualiter vobis vestrisque successoribus prædictum monasterium Salvatoris Domini nostri Jesu Christi et Sancti Bonifacii, situm in loco qui vocatur Bochonia juxta ripam fluminis quod dicitur Fulda, cum omnibus rebus mobilibus et immobilibus sibi pertinentibus, quasi nunc habet, et in futuro, Deo auxiliante, habebit. Concedimus etiam atque donamus vobis clarissime ac dilectissime fili, vestrisque successoribus abbatibus in perpetuum pro magno nostro amore nimiaque dilectione, quam circa vos habemus et habere deinceps cupimus, monasterium Sancti Andreæ apostoli, quod vocatur Exaiulum, situm Romæ juxta ecclesiam Sanctæ Dei genitricis Mariæ semper Virginis, quæ vocatur ad Præsepe, cum omnibus mansionibus, caminatis, cellis vinariis, et coquina, cum vineis, hortis, diversisque generibus pomorum, cum curte et puteo et introitu per portam majorem a via publica, et cum omnibus ad idem monasterium generaliter pertinentibus, tam intra quam extra urbem sitis, quæ ei juste ac recte pertinere dignoscuntur. Prohibemus autem omnem cujuslibet Ecclesiæ sacerdotem in idem vestrum Fuldense monasterium quamlibet ditionem habere, vel auctoritatem, præter nostram apostolicam sedem; specialiter episcopum in cujus diœcesi constructum esse videtur, ita ut, nisi ab abbate monasterii fuerit invitatus, nec missarum solemnities ibidem celebrare præsumat. Dona vero, et oblationes decimasque fidelium, absque ullius personæ contrarietate, firmi-

tate perpetua ipsi monasterio vestro, secundum prædecessorum nostrorum privilegia, confirmamus et corroboramus. Decernimus etiam ne alicui personæ magnæ vel parvæ liceat aliquam vim vel controversiam inferre eidem monasterio in rebus ac familiis ejus, et ne femina unquam illuc ingredi præsumat nostra apostolica interdicens auctoritate, et ne quis unquam placitum ibi habeat vel in cæteris ejus locis nec servos nec colonos ad aliquod servitium constringat, nisi cui abbas utilitatem suæ necessitatis assensum præbuerit. Eligendi quoque abbatem sibi, quando opus fuerit, fratres inter se potestatem habeant secundum regulam sancti Benedicti, sine ullius contradictione personæ.

Cæterum vero hoc deliberates decernimus ut, congruis temporibus, nostræ sollicitudini ecclesiasticæ intimetur qualiter religio monastica regulari habitu dirigatur, concordiaque convenienti ecclesiastico studio mancipetur, ne forte, quod abait! sub hujus privilegii obtentu, animus gressusque rectitudinis vestræ a norma justitiæ aliquo modo retorqueatur. Concedimus etiam tibi, quem bene eruditum et bene eloquentem virum esse novimus, dulcissime fili, prædicare verbum Dei auctoritate sancti Petri apostoli Dei et nostra ejus vicarii, et ut tam vos quam successores vestri ante alios abbates Galliæ seu Germaniæ primatum in omni loco conventuque nostra apostolica auctoritate obtineatis. Usum quoque dalmaticæ et sandaliorum in missarum solemnities licentia nostræ apostolicæ auctoritatis concedimus tam vobis quam successoribus vestris, secundum quod in privilegiis prædecessorum nostrorum habetur. Abbas vero non nisi a nostra apostolica sede benedicatur, a qua benedici debet, et si in aliquo crimine accusatus fuerit, de eadem nostra apostolica sede tantum judicium expectet. Illud etiam generaliter addendum dignum duximus ut, quidquid auctoritate antecessorum quorumlibet nostrorum, regum et imperatorum, ipsi vestro Fuldensi monasterio constat fuisse concessum, sit etiam nostra apostolica auctoritate per hoc nostrum privilegium confirmatum atque corroboratum, statuentes apostolica censura, sub divini judicii obtestatione, ne quis unquam nostrorum successorum pontificum Romanorum, regum, ducum, marchionum, comitum, et præterea archiepiscoporum, episcoporum aut cujuslibet dignitatis vel conditionis hominum contra hoc nostrum privilegium quidquam audeat attentare. Quod si quis præsumpserit, sciat se nostri anthematis vinculo usque ad dignam satisfactionem insolubiliter innodatum. Qui autem pio intuitu se custodierit, et ne in aliquo infringatur a se observaverit, benedictionis gratiam et peccatorum suorum absolutionem a retributore omnium bonorum Deo consequi mereatur ut in cælesti sede gloriatur.

Datum per manus Petri, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, et vice domni Amonis Colonien-
sis archiepiscopi, cancellarii in Lateranensi palatio,

anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi millesimo sexagesimo quarto, indictione III.

XXV

Alexander II papa concedit privilegium monasterio Sancti Miniatis.

(Anno 1065.)

[LAMI, *Ecclesiæ Florentinæ Monumenta*, tom. II, pag. 1183.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, OBERTO monasterii Sancti Miniatis abbati, suisque successoribus in perpetuum.

Nostræ intentionis tunc bene implemus officium, cum juste petentibus facile præbemus auditum. Ideo enim apostolica sedes, cui, Deo propitio præsidemus, infirmissimæ petrae posita est specula, ut undique puro mentis spiritu circumspiciens et per devia gradientes, æquitate iudice, corrigat, et ad salutis portum tendentibus ducatum diligenti sollicitudine porrigat; tanto siquidem charitatis præcepta melius implemus, quanto studiosius Deo famulantibus auxilii manum præbemus: necessitatibus quippe sanctorum vere communicamus, si eorum sacratissima corpora custodientibus et adiutorii subsidium et defensionis præsidium damus. Sic denique sacrarium exauditionis nobis aperiri speramus, si in oratione quotidie perseverantes pia devotione adjuvamus. Quapropter, filii charissime o venerabilis abbas, te prælibatumque monasterium præfati martyris Miniatis, suorumque septem comitum, in specie septiformis gratiæ sancti Spiritus sanguine consecratum, ac eodem præfulgente octo beatitudinum similitudine decoratum, inclinati precibus tuis in tutelam apostolicæ defensionis suscipimus, atque, quia in predicto insigni monasterio, sito in monte Florentino, non longe ab urbe præmissorum octo beatorum martyrum suorumque innumerorum sociorum corpora requiescunt, illud apostolicæ auctoritatis vigore roboramus, sibi que confirmamus omnia quæcunque possidet, et quæ reges et imperatores, Hildebrandus, Lambertus, Attho, etc., Gerardus, Florentini præsules, contulerunt, nominatim Montem Regis, in quo prædicto Miniatis martyris ecclesia posita est, cum omni pertinentia ejusdem curtis, et campum Martii, et Bisarium a flumine Arno usque ad viam publicam, stabiliter cum omnibus castellis, agris, vineis, silvis atque familiis a prælibatis regibus sive imperatoribus atque præsulibus collatis, inviolabili sanctione concedimus, et concessa in sæpe dicto monasterio ad monachorum hospitumque usum in perpetuum permansura mandamus.

Confirmantes quoque sibi ecclesiam Sanctæ Mammariæ Albuini, sitam in Albarito cum omnibus pertinentiis suis, et omnia castella et ecclesias, curtes atque terras, et familias cum omnibus pertinentiis suis quæ jam dicto monasterio Sancti Miniatis dederunt Azo, Azonis filius et, uxor ejus Amaldruda, et Guelfredus, filius Teuzonis, et uxor ejus Maria, et

Azo, filius Ramerii, et Ermingarda filia prælibati Azonis; et Raimbertus, filius Addolfi, et mater sua, et Rodulfus, qui Feuscolus vocatur, Gerardii filius; et Theodicius, filius Rainerii, et uxor et filii eorum; ecclesiam quoque Sancti Petri, juxta Imam fluvium positam, cum omnibus pertinentiis suis. Hæc et omnia quæ supra dicta beati Miniatis martyris ecclesia per diversa tempora a principio sui juste recepit vel acquisivit, aut receptura vel acquisitura est in futurum, constituimus, sancimus atque inviolabiliter eidem ecclesiæ duratura stabilimus, ita ut nullus rex, nullus dux, nullus marchio, nullus vicecomes, castaldio vel curialis, nulla prælata vel privata, magna sive parva persona, te præfatumque monasterium in bonis suis minuere, vexare, inquietare, aut molestias inferre temeraria præsumptione audeat, salva tamen Florentini episcopi reverentia, cujus juri eidem monasterium legaliter subicitur. Si quis autem sciens hanc nostram apostolicam constitutionem contumax infregerit et admonitus non emendaverit, anathematis jaculo confossus cum Juda traditore pereat. Si quis autem devotus conservator extiterit, Christo duce, ac intercedente Petro, antiquæ promissionis et novæ redemptionis patriam sine fine possideat. Cætera desunt.

XXVI.

Constitutio Alexandri papæ II pro monasterio Sancti Petri Perusini.

(Anno 1065, Aprilis 27.)

[MARGARINI, *Bullar. Casin.*, tom. II, pag. 98, ex archiv. S. Petri Perusini.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, venerabili monasterio beati Petri apostoli, sito extra, imo et juxta civitatem Perusiam, in loco qui dicitur Caprarius, et per illud RAYNERIO abbati, ejusque successoribus ibidem jure et regulariter promovendis in perpetuum.

Cum universalis sancta mater Ecclesia per gloriosos apostolorum principes, Petrum scilicet piscatorem hominum, ac Paulum doctorem gentium, præ cæteris cooperantibus maxime sit coadunata, instituta et ditata, convenit eis confirmari et detineri omnia, quæ suæ ditionis ac potestatis reperiuntur specialia. Quapropter ad hujus supradicti monasterii honorem semper augendum et nunquam minuendum concedimus, per hoc apostolicæ defensionis privilegium, ut teneat et habeat pacifice et quiete quod hactenus tenuit et habuit, et nunc tenet et habet, scilicet cellas suas et ecclesias, cortem suas ac plebes, fundos etiam et casales, plebem scilicet Sancti Constantii, et Sancti Ruphini, et Sancti Martini; ecclesiam Sanctæ Mariæ in Agellione, cum suis pertinentiis; cortem de Casale, ut cortem Sancti Justini, cortem de Petroniano, ecclesiam Sancti Andreae de Aliano cum sua pertinentia, ecclesiamque Sanctæ Mariæ in Petiniano, et ecclesiam Sancti Clementis, atque medietatem ecclesiæ Sancti Donati in civitella, necnon et terram Ugonis,

nepotis Bernonis de Monte Nigro. Apostolica quoque auctoritate tibi corroboramus quod in privilegio prædecessoris nostri beatæ memoriæ Nicolai continetur, videlicet in comitatu Perusino bona quædam ecclesiæ sanctorum Apollinaris, Blasii, nec non et Montani, quod ecclesiæ Farfensi Sanctæ Mariæ dedit Hugo Alberici filius, cum suis adjacentiis, quidquid sit, seu castellum, seu villæ, sive servi, sive ancillæ, seu terra culta vel inculta, seu postea quidquid omnibus suprascriptis ecclesiis ab ipsis monachis acquisitum, uti hoc prædictum bonum, ut prælibavimus, abbas Farfensis prædecessor Berizoni abbati suisque successoribus, sub censu definito, singulis annis persolvendo, duodecim scilicet solidorum monetæ Papiensis, contulit. Insuperque confirmamus eidem monasterio in perpetuum massas tres in comitatu Perusino positas, unam quæ vocatur Pusulo, alteram Filoncio, et aliam quæ nuncupatur Casalini, cum ecclesiis, casis, vineis, campis, hortis, montibus cultis et incultis, omnibusque suis pertinentiis. Monasterium quoque Sancti Angeli in comitatu Arisati, in loco qui dicitur Tolliano, et Limisano, cum cellis et capellis suis et cum omnibus sibi pertinentibus, nec non quidquid deinceps præfatum Sancti Petri monasterium, quovis modo divinis vel humanis legibus cognito, acquirere potuerit hujus nostri apostolici privilegii tenore confirmamus. Licentiam quoque damus tibi de omnibus tuis clericis, tam in monasterio degentibus, quamque etiam foris in possessionibus tuis manentibus, a quocumque volueris idoneo et canonice locato episcopo eos ordinandi, et chrisma in suis plebibus accipere; si tamen ab episcopo, in cujus diœcesi præfatum monasterium situm est, nec ordinationes, nec chrisma potueris canonice et gratis obtinere, aut impetrare, et de ecclesiis consecrandis eodem modo. Et nullus episcopus ad idem monasterium pertinentem excommunicare, aut damnare audeat, si in causa sua nostrum ac sanctæ apostolicæ sedis patrocinium et examen flagitat. Romani autem pontificis donum abbatie et abbas ipse et consecratio abbatis sit in perpetuum. Etenim remota excusatione, nisi canonica, ad synodum quandocumque a summo pontifice vocatus fuerit, veniat. Porro oblationes, eidem monasterio collatæ vel conferendæ, tam pro vivis quam pro defunctis, a nullo episcoporum pervadantur, sed ex integro proficiant monasterii utilitatibus, ac fratrum necessitatibus. Decimæ autem ejusdem monasterii in susceptione hospitem et peregrinorum ad portam ipsius monasterii conferantur. Servitium quoque et quod vulgariter dicunt *Foderum*, nec imperatori, nec regi, nec marchioni, nec alicui hominum liceat ex eodem monasterio, aut ex pertinentia ejus requirere nisi soli apostolicæ sedi nostræ. Insuper et ibidem sepeliri nequaquam prohibeat mortuum. Episcopus vero publicus missas et stationes ibidem facere non audeat, nisi ab abbate ipsius monasterii fuerit invitatus, ne, sicut beatus Gregorius dicit, in

servorum Dei secessibus ulla occasio præbeatur popularibus conventibus; et simpliciores ex hoc animos plerumque, quod absit, in scandalum trahat, frequentior quoque mulierum introitus. Quod si, invitante vel annuente abbate, episcopus missas publicas ibidem facere voluerit, his tantum diebus id agat, scilicet secunda feria Paschæ, et beatorum Petri et Pauli natalitiis, sed nullas inde oblationes tollat ipse aut aliquis clericorum ejus, invito abbate ac fratribus.

Statuimus quoque ut, obeunte abbate monasterii ipsius, nec episcopus nec aliquis clericorum ejus, in distribuendis providendisque acquisitis, acquirendisve ejusdem monasterii rebus, nulla se occasione permisceant. Abbatem vero eidem monasterio non alium, sed quem dignum moribus atque aptum disciplinæ monasticæ, communi consensu, congregatio tota poposcerit, si ex se habuerit; vel si ab alita congregatione sibi elegerit, absque aliqua venalitate, a Romano pontifice conservandum.

Decernimus etiam ut omnes eidem monasterio chartæ contrariæ et nocivæ, omnino vacuæ et inanes existant. Præterea apostolica nostra auctoritate constituimus et confirmamus ut nullus imperator, rex, episcopus, dux, marchio, comes, vicecomes, castaldio, aut aliqua quælibet magna parvaque persona, prædictum abbatem suosque successores canonice intrantes de jam dicto monasterio, vel de omnibus suis rebus et proprietatibus, mobilibus et immobilibus ac sese moventibus molestare, devestire aut inquietare audeat. Si quis ergo contra hujus nostri apostolici privilegii decretalem paginam temere agere tentaverit vel præsumpserit, auctoritate sanctæ et individæ Trinitatis, et beatorum apostolorum Petri et Pauli, et nostra, perpetuæ maledictionis anathemati se subjacere noverit, donec resipiscens satisfecerit; insuper compositurus existat duodecim libras auri; medietatem nostro sacro palatio, medietatem ipsi monasterio. Qui vero pio studio hanc observare voluerit, et præfatum monasterium in nulla sua justitia, vel rebus suis fraudaverit, sive qui ei reverentiam habens, pro Deo, de suis aliquid contulerit, benedictionis gratiam a Domino Deo consequatur, et per clavigerum principem cæli januas regni cælestis introduci mereatur.

Scriptum per manum Guinizonis notarii sacri palatii, sanctæque Romanæ Ecclesiæ, in mense Aprilis, et indictione tertia.

Datum Laterani xv Kal. Maii, per manus Petri sanctæ Romanæ Ecclesiæ bibliothecarii, anno iv domni Alexandri papæ II.

XXVII.

Alexandri papæ II privilegium pro abbacia Sancti Dionysii.

(Anno 1065).

[DOUBLET, *Hist. de l'abbaye de Saint-Denis*, p. 466.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, regibus et ducibus, principibus atque dominatoribus

et eis omnibus qui tunc sunt et venturi sunt futuris temporibus.

Quoniam justis petitionibus assensum nos præbere, et Ecclesiæ sanctæ vigilanter utilitatibus oportet inservire, Deo nostro sine dubio per hoc speramus non placere, si res et ecclesiasticas constitutiones a sanctis Patribus ita ut constitutæ sunt cogamus permanere, et ne deinceps ab iniquis impune corrumpantur, nostra auctoritate corroborare. Quapropter notum facimus præsentibus et futuris omnibus, videlicet regibus et ducibus, principibus et dominatoribus, seu cunctis apostolicæ sedis fidelibus, quod venerabilis abbas Rainerius, et monachi monasterii beati Dionysii martyris, ubi ipse sanctus in corpore quiescit, nostram præsentiam adierunt, suppliciter postulantes quatenus privilegia, eidem monasterio a domno Dagoberto, Francorum rege, ipsius loci fundatore concessa, sed et Clodovei, filii ipsius Dagoberti, regumque simul eorum omnium immunitatum confirmationes, quicunque suam illi monasterio beati Dionysii martyris auctoritatem promulgantes præstiterunt, sed et privilegium quod fecit dominus et venerabilis Landericus Parisiæ urbis episcopus, una cum consensu suorum canonicorum pariterque regionis illius episcoporum, de libertate et emissionem clericorum in suis ordinibus omnibus, quod videlicet omnes secundum metas a se discretas in circumscripto ecclesiis deservientes, a sua et omnium suorum successorum potestate absolvit, et abbati et fratribus monachis supradicti monasterii regendum et disponendum contradidit, sanctorumque prædecessorum nostrorum Romanorum pontificum, Zachariæ, Stephani, Leonis, Adriani, Nicolai atque beatæ memoriæ domini Leonis privilegiorum decreta, sancta et apostolica auctoritate confirmata, nec non privilegium episcoporum illius patriæ de prædicti loci corroboracione temporibus Caroli regis factum, nos demum manum imponentes, nostra etiam auctoritate dignamur roborare.

Providentes ergo eidem Ecclesiæ, et ad munimentum prælati ibi abbatis, atque fratrum præsentium et futurorum, qui in ipso venerabili monasterio Deo militare videntur utile fore auctoritate beati Petri apostoli (cujus nos immeriti vicarii existimus) et nostræ privilegio paginæ prædictorum regum, seu prædecessorum nostrorum et ejusdem patriæ venerabilium episcoporum decreta roboramus, regum omnium potentiam, sive successorum nostrorum a Christo creditam auctoritatem obtestantes, ne locum sancti Dionysii Christi martyris, suis auctoritatibus et privilegiis roboratum, vel per se, vel sibi subditos, quoquomodo temerare patiantur in ævum. Sancientes etiam promulgamus ne ullus aliquando Parisiæ urbis, vel aliarum Ecclesiarum episcopus, quacumque ratione vel quacumque causa ab abbate, vel a fratribus prædicti loci, vel ab his omnibus qui sub eorum potestate, secundum Patrum

prædictorum decreta, sunt constituti, aliquid in piis privilegiis a nobis corroboratum audeat utcumque repetere. Præcipimus quoque ne quis eorum episcoporum a quibus ista postulare voluerint, eis oleum, chrisma, tabulas, benedictiones, consecrationes, ordines, suis temporibus (prout ipse abbas vel patres vel eorum successores expetierint) præsumat denegare, et ne quis episcopus Parisiæ sedis hæc eis deneget, vel alium qui eis contulerit pro hoc interpellare tentet, omnino interdicens prohibemus. Hoc insuper etiam jubemus, ut, pro causis et responsis ecclesiæ suæ, nostram atque nostrorum successorum audientiam licenter habeant appellare et adire, nullusque eos interim condemnare, vel res eorum invadere conetur. Quod a nostris utique prædecessoribus eis ante constitutum est.

Quod si quisquam cujuscunque potentiæ, vel persona cujuscunque ordinis vel ætatis, hoc nostre nostrorumque prædecessorum auctoritatis privilegium quoquomodo ausus fuerit violare, sempiterno damnetur anathemate, ligatus beato Petro nobisque a Deo concessa potestate; conservatores autem perpetua fruatur benedictione.

Datum Laterani secundo Nonas Maii, per manum Petri sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi atque bibliothecarii, anno quarto pontificatus domini Alexandri secundi papæ, indictione quarta. Hildebrandus, sanctæ Romanæ Ecclesiæ archidiaconus, consensit. Desiderius, cardinalis Sancti Petri et abbas Sancti Benedicti, cons. Bonifacius Albanensis episc. cons. Joannes Portuensis episc. cons. Petrus Damianus Hostiens. episc. cons. Mainardus de Sancta Rufina episc. cons. Hubaldus Sabin. episc. cons. Joannes Tusculanens. episc. cons. Joannes Thiburtinæ episc. cons. Hubertus Ariminensis episc. cons. Andulfus Feretranensium episc. cons. Guvnioldus Sinogaliens. episc. cons. Clotharius Acsimanensium episc. cons. Benedictus Fossabrunensis episc. cons. Aginus Asisinatensium episc. cons. Dominicus Balbinofiscium episc. cons. Joannes Piscencium episc. cons. Rainerius Forianensecium episc. cons. Dominicus Pensauriensecium episc. cons. Gisilbertus Tuscanecium episc. cons. Joannes Balneoregense civitatis episc. cons. Jeronymus Frequatienium episc. cons. Petrus Castellanecium episc. cons. Atinolfus Gatensis episc. cons. Adelbertus Marimens. episc. cons. Joannes Subtrensium episc. cons. Mainardus Urbinens. episc. cons. Bernardus Populonesis episc. cons. Leo Pistoriensis episc. cons. Lanfrancus Elusinæ civitatis episc. cons. Vuido Pisanecium episc. cons. Joannes Biternecium episc. cons. Constantinus Aretinus episc. cons. Dominicus Grandensis patriarcha cons. Andreas Spoletinus episc. cons. Alto Folomensis episc. consensit. Hermenfredus Sedunens. episc. cons. Drogo Matisconens. episc. cons. Gaudefredus Parisiensis episc. cons. Harro Aurelianensis episc. cons. Vuido Belvacensis episc. cons. Hugo Trecassinus episc. cons. Gaufredus Au-

tissiodorensis episc. cons. Goscelinus Burdegalensis A
episc. cons. Willelmus Engolismæ episc. consentit.

XXVIII.

Alexandri II epistola ad Gervasium Remensem archiepiscopum. — Privilegia monasterio Sancti Dionysii a prædecessoribus contra Parisiensem episcopum concessa confirmat.

(Anno 1065.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 957.]

ALEXANDER, servus servorum Dei, charissimo fratri GERVASIO Remensi archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Devotioni tuæ notum fieri volumus quod abbas monasterii Sancti Dionysii martyris apud nostram audientiam super episcopo Parisiensi semel et secundo fuerit questus, videlicet quod ipse, contra jus privilegiorum, a sanctis et apostolicis viris salubriter eidem monasterio multoties concessum, contraque Francorum regum et episcoporum ipsius patriæ constitutiones, subripere, sibi bique vindicare jam dicti monasterii potestatem attentaverit. Ad quæ nimirum dirimenda ad sedem apostolicam utcumque venire invitavimus, ut ibi congregatis ecclesiarum iudicibus hujus causam litigii canonice determinaremus. His igitur in sancto concilio representatis, post longam discussionem, post varias utriusque partis oppositiones, claruit justitiam præfato monasterio favere, nec tot aut tantorum pontificum auctoritate absque horrendo anathemate aliquem posse obviare. Unde consilio totius sancti conventus, quæ a sanctis prædecessoribus nostris sancte sunt instituta, firmavimus atque corroboravimus. Rogando itaque fraternitatem tuam admonemus quatenus, si invitatus fueris ab abbate vel fratribus ejusdem monasterii, chrisma et oleum et cætera quæ eis ex episcopali officio videntur necessaria, tribuas ac tuos suffraganeos tribuere præcipias.

XXIX.

Bulla Alexandri papæ II ad clerum Velitrensem.

(Anno 1065, III Idus Junii.)

[MITTARELLI, *Annal. Camaldul.* tom. II, pag. 201, ex autographo tabularii ecclesiæ Velitrensis, apud Alexandrum Borgiam archiepiscopum Firmanum in *Historia Velitrensi*, pag. 183.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilectissimis in Christo Jesu filiis, TITO archipresbytero venerabilis ecclesiæ sancti Christi martyris Clementis, quæ ponitur in episcopatu Veletrensis civitatis, ceu Gregorius archipresbyter ecclesiæ Sancti Angeli in castello, nec non Dominicus archipresbyter Sancti Joannis de Plagis, simulque archipresbyter Petrus Sancti Martini, atque Joannes sancti Antonini, Adrianus presbyter Sancti Laurentii, et Joannes presbyter Sancti Salvatoris atque Stephanus archipresbyter Sancti Pauli cæterisque aliis presbyteris in eadem civitate Velletri commanentibus intus et foris, successoribusque vestris in perpetuum.

Si extraneis laicisque personis apostolica suffragia irrogamus; quanto elegantius agitur, si sanctæ

nostræ Ecclesiæ militantibus fidelique servitia exhibentibus, ecclesiasticis rebus collocemus. Quapropter fidelissimis servitiis vestris expressis a Petro Damiani nostro coepiscopo ex nostro dono confirmavimus vobis, ut nullus ex vobis quodlibet servitium atque angariam faciatis, foderum autem non detis, hostem vero minime faciatis, neque bandum, neque ullam donationem aut quoquo modo promissionem detis; solum episcopalis reddituum, scilicet tertiam partem oblationis trium missarum et quarta pars decimarum, a præsentis tertia indictione successoribus vestris in perpetuum, statuentes apostolica censura, sub divini iudicii obtestationibus et anathematis interdictis, ut nullum quam nostrum, nostrorum successorum pontificum, vel alia cujuslibet magna parvaque persona cujuscunque ordine sit vel dignitate, contra hoc nostrum apostolicum privilegium aliquam inferre calumniam, si quis quod non optamus, temerario ausu venire tentaverit et ita perficere non dimiserit, sciat se, nisi resipuerit, anathematis vinculo esse innodatum, et insuper compositurus existat auri optimi solidos quinquaginta, medietatem sacri palatii et medietatem vobis cæterisque successoribus (sic) Qui vero pio intuitu custos et observator hujus nostri privilegii extiterit, benedictionis gratiam justo iudice Deo nostro consequi mereatur.

Scriptum per manus Stephani notarii regionarii et scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Junio et indictione suprascripta tertia.

Joannis Portuensis episcopus subscripsi.

Ego Hildebrandus archidiaconus subscripsi.

Bene valete.

Datum Romæ III Idus Junii per manus Petri sanctæ Romanæ Ecclesiæ bibliothecarii, anno IV pontificatus domni Alexandri papæ secundi, indictione tertia.

XXX.

Alexandri II privilegium pro monasterio Dervensi.

(Anno 1065.)

[MABILL. *Annal. Bened.*, IV, 665.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, coepiscopis RICHERIO Senonensi, HUGONI Trecassino, ROGERO Catalaunensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Quoniam quidem omnium Ecclesiarum sollicitudinem nobis commisit dignatio divina, instantius, ut nostis, procurare debet provisio nostra ne quid detrimenti seu inquietudinis quælibet earum incurrat nostra sub custodia. Unde jam annis anterioribus fraternitati vestræ præcepisse meminimus super adversis Ecclesiæ Dervensis, quæ sibi inferuntur a nonnullis minus Deum timentibus, auctoritate apostolica præcipientes vobis ut ex adverso ascenderetis, et murum pro defensione ejusdem Ecclesiæ opponeretis. Quod aliquandiu diligenter exsecuti estis; verum nunc aliquantulum intepescit fervor zeli prioris. Proinde iterato dirigimus apices hujus nostræ commonitionis, ut virga ecclesiasticæ animadversionis eorum impudentiam qui adversus eam insurgunt, coercere curetis, ne quam posthac querimoniam ig

fundere quærat auribus nostris. Et quoniam abbatem ecclesiæ ipsius virum virtutis novimus esse, nobisque jam pridem devinctum familiari dilectione, quem prædecessor noster bonæ memoriæ Leo papa tanto suæ charitatis dignum duxit amore ut eum sui nominis, dicti Brunonis, quod ante apostolicatum in baptismo sortitus fuerat, donaret honore, nolimus quemquam sibi suisque in aliquo molestum esse. Quod si fiat a quibuscunque, concedimus ei apostolica auctoritate, et omnibus successoribus ecclesiæ ipsius quoscunque insurgentes contra eam frangere anathematis ultione ut cum securiori quiete Deo valeant liberius vacare.

Valete.

XXXI.

Bulla Alexandri II pro monasterio Gellonensi.

(Anno 1066.)

[*Gall. Christ.*, tom. VI, pag. 273, ex chart. Gellon.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, PETRO abbati monasterii Gellonensis, suisque successoribus, secundum regulam sancti Benedicti, intraturis.

Quia divina clementia nos universaliter suæ Ecclesiæ præesse voluit, omnibus ubique terrarum constructis ecclesiis consulere auxiliique manum porrigere ex ipsius sanctæ apostolicæ sedis consideratione debemus, quatenus Ecclesiarum Dei ministri nostræ apostolicæ auctoritatis robore fulti atque muniti, securius et devotius omnipotenti Deo servire, sibi que debitas preces et laudes queant persolvere. Unde quia charissimus confrater noster Rostagnus, Lutevensis episcopus, significavit sanctæ apostolicæ sedi quædam munimina privilegiorum, Gellonensis monasterii, ubi corpus sancti Guillelmi requiescit, igne esse consumpta, nos ipsius justis petitionibus inclinati, idem monasterium sub tutela et defensione sanctæ apostolicæ sedis suscepimus, et omnia quæ juris ipsius quæque a triginta annis retro pacifice tenuit, sed et omnia quæ in futuro tempore ibidem sunt conferenda in quibuscunque rebus mobilibus et immobilibus privilegii nostri pagina confirmamus atque corroboramus. Statuentes itaque apostolica censura, et sub divini iudicii obtestatione interdicientes, sancimus ut nullus rex, dux, marchio comes, vicecomes, sed neque archiepiscopus, aut episcopus, seu alicujus dignitatis persona vel conditionis, de his omnibus, quæ præfato monasterio præsentis pagina confirmamus, auferre, alienare, seu diminuere præsumat. Quod si aliquis temerario ausu hujus nostræ sanctionis auctoritatem infringere tentaverit, et admonitus supradicto venerabili loco digne non satisfecerit, sciat se usque ad condignam emendationem auctoritate beatorum principum apostolorum Petri et Pauli vinculo excommunicationis innodatum. At vero qui custos et observator fuerit, et eidem venerabili loco de propriis rebus aliquam oblationem dare studuerit, absolutionem peccatorum suorum a remuneratore omnium bonorum, et in

A cœlesti sede sanctorum consortio feliciter gloriatur.

Datum Romæ VII Idus Martii, per manus Petri sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi atque bibliothecarii, anno v pontificatus domni Alexandri papæ II, indictione iv.

XXXII.

Alexander II monasterium S. Michaelis Siegburgense munimine apostolico confirmat.

(Anno 1066.)

[*WURTWEIN, Nova Subsidia diplomatica*, tom. IV, p. 41, ex autographo.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, ANNONI sanctæ Coloniensis Ecclesiæ venerabili archiepiscopo, in Christo Jesu fratri charissimo.

B Quod a nobis, Deo dilecte frater, expetis, ex officio suscepto et auctoritate apostolica universis debemus ecclesiis, videlicet ut cum aliquis fidelium in vinea Domini Sabaoth laborans propagines ejus extenderit, nos eam sepiendo munire convenit, ne vel a prætereuntibus conculcetur, vel a latrunculis in labores alienos detur aditus. Quare mihi, in Deo dilecte frater, tecum agendum est longe aliter, quippe apud virum religiosum, et revera tam operibus quam nomine episcopum, quique cum fidelis servus et prudens totis anhelans visceribus propriis deservis Ecclesiæ; de medio laborum matrem laborantem respiciens pios ei subponis humeros, ne labori succumbens, cum per multa incedas obstacula, declines a via regia, atque hoc est, quod nos præter commune pensum in omnem voluntatem tuam excitas, etiamsi ab apostolica sede petisses aliquid difficultimum: quæris igitur, in Deo dilecte frater, quatenus cœnobium monachorum quod in honorem sancti Michaelis, archangeli in Monte piæ devotionis ædificare laboras studio, nos munimine confirmemus apostolico; cui juste postulationi tuæ tam facilem quam debitum præbemus assensum. Itaque ex parte Domini nostri Jesu Christi et sanctæ Dei genitricis Mariæ, sanctorumque apostolorum Petri et Pauli, omniumque sanctorum electorum confirmamus et corroboramus cœnobium, seu abbatiam supradictam in perpetuum, scilicet ne qua persona magna vel parva, non aliquis successorum tuorum, non rex aut comes, nullus, inquam, hominum, ex ea quidquam ad destructionem illius loci demoliri audeat, verum omnibus inibi injuste collatis atque conferendis pax sit permanens et inconversa. Illud quoque auctoritate statuimus apostolica quatenus prima ista, quæ modo instituitur, apud monachos ipsius loci permaneat consuetudo, sitque illis libera de abbate elatio; sive de semetipsis in ipso cœnobio, seu utilius eis visum fuerit undecunque magis religiosum sibi proponendi liberum habeant arbitrium, secundum regulam S. Benedicti. Si quis igitur hujus nostri privilegii temere violator extiterit et monitus canonice emendare contempserit, perpetui anathematis vinculo innodandum noverit, nisi forte resipiscens digne satis-

fecerit. Qui vero pia devotione observator esse stuerit, precibus apostolorum principum Petri et Pauli peccatorum suorum omnium ab omnipotenti Deo consequatur veniam, et æternæ beatitudinis mereatur gloriam.

Datum Laterani, Id. Maii, per manus Petri sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi atque cancellarii, vice domni Annonis Coloniensis archiepiscopi et sanctæ sedis apostolicæ archicancellarii, anno v pontificatus domni Alexandri II papæ, indictione iv.

XXXIII.

Sanctæ Priscæ monasterii donatio Vindocinensibus facta.

(Anno 1066.)

[MABILL. *Annal Bened.*, IV, 755, ex archiv. Vindocinensi.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, ODRICO dilectissimo filio Vindocinensi abbati, et post eum cunctis successoribus ejus in perpetuum.

Convenit apostolico moderamini justis petitionibus assensum præbere et piis admonitionibus manum auxilii porrigere. Unde, charissime filii Odrice abbas Vindocinensis monasterii, quoniam petis, ut convenientiam, quam cum charissimo filio nostro Heldiprando archidiacono atque cœnobii Sancti Pauli œconomus de ecclesia Sanctæ Priscæ quæ sita est in monte Aventino, fecisti, apostolica auctoritate confirmemus. Convenit enim præfatus filius noster Heldiprandus, Sanctique Pauli monasterii rector, tibi tuisque successoribus Vindocinensis monasterii abbatibus, prædictam Sanctæ Priscæ ecclesiam cum omnibus suis pertinentiis in perpetuum largiri ad utendum, fruendum, possidendumque dignitate cardinali, eo videlicet tenore ut ita præfatum Sanctæ Priscæ monasterium ordinare ac disponere studeas, ut semper ibi ad serviendum Deo duodecim, nunquam autem nimis octo, monachi regulariter valeant conversari. Pensio vero et cætera omnia, sicut in charta, quam vobis prædictus Heldiprandus archidiaconus ac Sancti Pauli rector cum monachorum Sancti Pauli generali capitulo consensu tradidit et firmavit, continentur, persolventur. Ergo utrarumque ecclesiarum utilitatem in hoc negotio perpendentes, beatorum Petri et Pauli principum apostolorum auctoritate præfatum Sanctæ Priscæ monasterium, secundum prædictum tenorem, cum omnibus suis ubique pertinentiis confirmamus, sancti Spiritus judicio decernentes ut nullus unquam Sancti Pauli abbas, prior vel monachus, nullaque prorsus ecclesiastica sæcularisve persona infringere vel auferre tibi vel tuis successoribus abbatibus Vindocinensis monasterii præsumat. Quod qui fecerit, nisi dignos pœnitentiæ fructus exhibeat, sit anathema, maranatha. Qui vero conservator et obediens apostolicæ auctoritati fuerit, benedictione et gratia omnipotentis Dei perfruatur, et inter prospera humilis et inter adversa maneat securus, ut divina misericordia munus valeat per beatum Petrum cœlestia regna intrare et cum Christo in æternum gaudere. Scriptum

per manus Rainerii, scriniarii et notarii palatii, in mense Julio, indictione quarta.

Datum Laterani, Kal. Julii, per manus Petri, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi atque cancellarii, vice domini Annonis Coloniensis archiepiscopi, anno quinto pontificatus domni Alexandri papæ secundi, indictione quarta.

XXXIV.

Alexander II Ecclesiæ Cremonensis possessiones et jura confirmat.

(Anno 1066.)

[UGHELL., *Italia sacra*, IV, 597.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, Charissimo fratri HUBALDO Cremonensi episcopo, suisque successoribus.

Pastorali sollicitudine erga salutem Dominicarum ovium seu reparationem bonorum ecclesiarum vigilantibus tanto promptius apostolicæ auctoritatis protectione debemus providere quanto eos tam ea quæ Jesu Christi constat, quam quæ sua sunt, quærere. Unde, charissime frater, quia religionem tuam eorum magis pontificum formam qui laboris sui diligentia pauperes ecclesias sibi commissas ditaret, studes per omnia imitari quam eos qui deliciis et sæcularibus pompis ecclesiasticas divitias in miserabilem redigunt paupertatem, justæ petitioni tuæ assensum præbemus, et memores inconcussæ fidelitatis tuæ erga apostolicam sedem, ea quæ tuæ ecclesiæ sunt juste collata, seu in futurum conferenda, quæque in præcepto charissimi filii nostri regis Henrici continentur sub tutela sanctæ Romanæ Ecclesiæ suscipimus, et per hujus nostri privilegii paginam confirmamus tibi tuisque successoribus quidquid... telonei, atque portatici, seu ripatici, de Cremonensi civitate ad publicam functionem pertinuit, quam de ipsis civitatibus comitatus, quam de parte curtis Sexpilæ, nec non ripas, et piscarias, a Vulpariolo usque in caput Adduæ, cum molendinis et cum uniuscujusque navis solito censu, sicut continentur in præcepto et novitiis tuis, seu cum per solutionem omnium navium causa navigandi Cremonam aduentium, tam Veneticorum quam cæterorum navium, et cum curata omnium negotiorum quæ fiunt in prædicta ripa; districtionem vero civitatis, infra et extra, per quinque miliariorum spatia; altare quoque Sancti Hymerii, canonicam, portas, multones, equos, tractus, opera, districtus, legationes, hostes, munera, sotrum, et cætera quæ in præfato præcepto continentur; curtem quoque, quæ Barianum dicitur, Maleum, Crottam, Maneodanum, Nualtellam, Monterionem cum castris, et villis eorumque pertinentiis; castrum de Romenengo cum omni sua integritate, medietatem curtis Botariano infra Castrum, et cætera, et partes in curtibus Gabiano, Vidalasco, Terciolasco, publica infra et extra, seu Menzanello, Fontanella et quæcunque prudentiæ tuæ studio prænominatæ ecclesiæ juste acquisita, vel acquirenda sunt, præsentis apostolicæ sanctionis nostræ pagina corroboramus, statuentes sub divini judicii obtæ,

statione ut nullus imperator, rex, dux, marchio, comes, vicecomes, neque ulla magna parvaque persona, de his omnibus, quæ supra leguntur; præsumat aliquo malo studio auferre, seu te tuosque successores inquietare. Quod si aliquis temerario ausu contra hujus nostri privilegii auctoritatem agere præsumpserit, et post notitiam hujus auctoritatis emendare contempserit, auctoritate beatorum apostolorum Petri et Pauli omniumque sanctorum sciat se usque ad dignam satisfactionem excommunicatum et a regno Dei alienum. At vero qui custos et observator extiterit, a misericordissimo Domino omnipotente, Domino nostro Jesu Christo, consequatur æternam vitam.

Datum Laterani, III Kalend. Novemb., per manus sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, ac bibliothecarii, anno VII pontif. D. Alexandri papæ II, ab Incarnatione vero Domini 1066, indict. v.

XXXV.

Alexander II monasterii Gellenensis totam ordinationem et dispositionem abbati et congregationi Anianensi asserit.

(Anno 1066.)

[Mabill. *Annal. Bened.* IV, 679.]

Anianensi in Septimania monasterio hoc anno (1066) præerat Emmeno abbas, antea Gellonensis monachus, dein cænobii Sancti Petri de Salve, quod Gelloni suberat, in pago Nemausensi prior, ac demum ante circiter annos Pontio Anianæ abbati subrogatus. Ejus tempore Gellonenses, qui ab origine Anianæ subjecti fuerant, Anianensium jugum excutere moliebantur, et proprios, inconsultis Anianensibus, sibi proficere abbates. Id non passus Emmeno, tametsi olim Gellonensis monachus, hoc de re exspostulavit apud Alexandrum papam. Ad ejus querelas breve apostolicum rescripsit Alexander, vetuitque ne quivis episcopus in loco Gellonensi abbatem benedicere præsumat; statuens ut tota ordinatio et dispositio illius cellæ in manu abbatis et congregationis Anianensis consistat.

Datum Lateranis VII Idus Novembris per manum Petri S. R. E. subdiaconi atque bibliothecarii, anno ab Incarnatione Domini 1066, anno quoque pontificatus Alexandri papæ secundi IV, indictione IV.

Verum his litteris nequaquam deterriti Gellonenses, proprios sibi abbates nihilosecus asciverunt. Qua de re querelas apud Gregorium VII Emmeno iteravit.

XXXVI.

Alexandri II epistola ad clerum Cremonensem.

(Anno 1066.)

[Bonizonis *Lib. ad. am.*, apud OEFELE *Rerum Boicarum Script.*, II, 808.]

ALEXANDER, servus servorum Dei, Cremonensis Ecclesiæ religiosus clericis, et fidelibus laicis, salutem et apostolicam benedictionem.

Inspiratori omnium bonorum Deo et bonæ voluntatis auctori uberes referimus gratias, qui vos adversus hostem humani generis virtutum suarum telis armavit, et ad destruendam Simoniacam hæresim ac fornicationum spurcitas clericorum ferventer accendit. Erexistis enim, sicut in litteris vestris cognovimus, contra versutiam serpentis antiqui, et qui, velut biceps coluber, per fistulas geminarum faucium nequitiae suæ super vos venena nequiter

evomebat, sancti zeli vestri zelo perfossum atque præcisum se virtutis vestræ pugione suspirat. Plane qui serpenti dudum in paradiso damnationis æternæ judicium intulit, ipse vos adversus modernam occulti draconis astutiam unanimiter incitavit. Quam ob rem sanctis conatibus vestris et hujus sanctæ sedis apostolicæ accedat vigor, hoc ipsum apud vos per omnia decernimus observandum quod a sanctis prædecessoribus nostris et a cunctis pene sanctorum canonum conditoribus non ambigimus institutum, videlicet ut tam subdiaconi quam diaconi sed et per maxime sacerdotes, qui mulieribus carnali commercio admiscerentur et Simoniacæ sorde polluti sunt, et ecclesiasticis careant beneficiis et perceptæ priventur officio dignitatis. Indignum est enim ut qui vel per incontinentiam carnis, vel per commercium sacrilegæ venalitatæ suscepti ordinis privatur honore, ecclesiastica potiatur ulterius facultate.

Cæteros autem clericos, qui videlicet inferioribus potiuntur officiis, si legalibus conjugis sunt obligati in suis gradibus manere præcipimus, et competentia ecclesiastici sumptus beneficia non negamus. Sed quia nonnulla præter hæc quæ vobis sunt admodum necessaria, ut a nostra respondeatur auctoritate consultu hortamur ut synodale concilium, quod auctore Deo post proximum Pascha celebraturi sumus, prudentes ex vobis viros venire non pigeat qui nobis quidquid exigendum est, vestrisque utilitatibus conferendum non per judicia litterarum, sed per vivæ vocis officium patenter exponant. Huic enim bello, quod zelo divini fervoris estis aggressi, non segniter sed omni virtutis instantia Romana sedes accurrit, brachium porrigit, clypeum defensionis opponit et vos, ut magis ac magis circa membra diaboli non enerviter (*ita codex*) insurgere debeatis, accendit. Igitur unusquisque vestram divinæ virtutis mucrone præcinctus dicat: Si quis est Domini jungat se mecum, sicque cum Moyse quasi de porta in portam castrorum tanquam feridus bellator in sacrilegos irruat, ut Simoniacæ venalitatæ et clericalis adulterii januas, per quas diabolus in vestram fuerat ingressus Ecclesiam cæsis cadaveribus claudat. Omnipotens, dilectissimi filii, sua vos dextera benedicat et per officium beati apostoli sui Petri januam vobis cælestis regni aperiat. Amen.

XXXVII.

D *Alexandri II epistola ad Gervasium Remensem archiepiscopum. — Compatitur afflicto statui Ecclesiæ Remensis; illatamque injuriam legitime vindicandam pollicetur.*

(Anno 1066.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 952.]

ALEXANDER, servus servorum Dei, dilectissimo fratri GERVASIO archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Dilectionis tuæ litteras diligenter accepimus, et gratantur amplectentes, intento mentis intuitu charitative perspeximus. Sed querelis et doloribus plenas cernentes, charitative compatimur et condole-

mus, tum quia Ecclesia tua antiquitus inter cæteras occidentales, Deo propitio, nitore prudentiæ atque religionis resplenduit, ac per apostolicam, cui Deo auctore licet indigni deservimus, sedem, magnificata emicuit, cum eadem, a pricribus Patribus et prædecessoribus non discrepans, in sinu suo te retinere et charitatis dulcedine fovere desiderat. Quæ querelæ, etsi inter damna Ecclesiæ quæ referunt, inter dolores et gemitus cordis tui quos depingere contendunt, saltem [al., salutem] pectoris tui et fidelitatem quam nostræ Romanæ adhibes, et unicam et sinceram dilectionem quam tuæ Remensi servas Ecclesiæ, satis urbane et honeste monstraverint, nos tamen utcunque arguunt quia vindicem gladium manu apostolicæ ultionis in adversarios tuos jam [for., non jam] porreximus; siquidem antiqui hostis invidia, Antichristum per iniquitatis conceptionem suorum viscerum egerens de sentina, tantis eo ingruente Romanam Ecclesiam per quinquennium, nunc callida tergiversatione, nunc hostili invasione oppressit periculis, ut intestina nostræ specialis Ecclesiæ negotia vix possemus ventilare, nedum longinqua ad plenum extricare. Verum post longam tempestatem et crebras procellas, sereno, nube expulsa, Deo jubente, reddito, forensibus jam occurrere valemus, quia, Deo propitio, unde ire debeamus viam videmus. (Ivo, p. 14, c. 41.) Non tamen juste, ut vestra diligentia novit, potest fieri ut prius quis a quoquam prælato excommunicetur quam missa synodica canonice ad respondendum vocetur. Age modo, debitum tenentes ordinem et adversariis tuis vocatorias litteras dirigemus, et tibi tuæque Ecclesiæ justitiam exsequi procul dubio pollicemur. Quapropter, quia, ut aiunt, nunquam consequimur victoriam, nisi prius præcedat pugna; ut tuæ, sicut amantissimus sponsus et egregius patronus, Ecclesiæ viriliter subvenias, et Romanæ per beatum Petrum, velut bonus filius, strenue adjuvando obedias, et vineæ Domini indefessus collaborator centenum fructum tempore messionis recipias, ad synodum, Deo annuente, quinto decimo die post proximum Pascha cum præsentia tuæ dilectione celebrandam, sanctitatem tuam venire desideramus, ac sancto conventui interfore apostolica auctoritate invitamus. Ad hæc si dilectus filius noster Petrus sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconus, et noster cancellarius, quem pro responsis ecclesiasticis vestras ad partes misimus, per vos transierit, ita erga eum se tua fraternitas habeat ut quemadmodum nos diligit ostendat. Quod autem citius apicibus tuis non respondimus, non nobis, sed tui legati nimis deputes festinationi.

XXXVIII.

Alexandri II epistola ad Gervasium Remensem archiepiscopum. — Condolet necessitatibus Ecclesiæ Remensis, eique auxilium pollicetur.

(Anno 1066.)

[MANTI, *Concil.* XIX, 955.]

ALEXANDER, servus servorum Dei, GERVASIO Re-

mensium diligentissimo archipræsuli, atque in Christo dilectissimo fratri, salutem et apostolicam benedictionem.

Visis fraternitatis tuæ litteris, coepiscoporum quoque tuorum, nec non et clericorum flebilibus auditis querelis, sensibiliter intelleximus quam maximis cladibus et ærumnis, præter solitum, Remensis gloriosissima opprimatur Ecclesia, quantoque tua religiosa dilectio immerito versetur [f. vexetur] incommodo. Quapropter vera affecti compassione, tum ex loci cui immeriti præsidemus, sollicita consideratione, tum etiam ex tuæ prudentiæ necessitudine, quam pio diligimus sinceri cordis amore, gravi gemitu detrimento tuæ condolemus Ecclesiæ, nec non fastidio tuo, charissime, procul dubio compatimur præcipue. Auxilii quoque dexteram, quam a nostro tantopere postulare studuisti apostolica sede, integro affectu prompti sumus, pro viribus nostris proque temporis qualitate, necessitati tuæ benigne impendere atque apostolicæ auctoritatis clypeum omnibus Remensis Ecclesiæ adversariis libenter opponere. Sed prænuntii tui festinatione, qui se asserebat collegas nullo modo posse relinquere, tuæ causæ habiles, utpote in momento temporum, minime tunc, absentibus etiam nostris fratribus cardinalibus, reperire valuimus consilium. Ipsi autem post paululum, tuæ legationis communicata supplicatione, et aptum consilium invenire et inventum una cum legato, quem a latere nostro poposcisti, auxiliante Deo, quam citius poterimus, curabimus partibus vestris dirigere. Interim vero hanc nostram responsionem suffraganeis tuis episcopis, qui similiter nostrum per litteras imploraverunt suffragium suæ matri Ecclesiæ Remensi, intimare ne negligas, apostolicæ sedis, nisi morte fuerimus præventi, certissime præstolando legatum.

XXXIX.

Alexandri II epistola ad Gervasium Remensem archiepiscopum. — Monet iterum ut duorum clericorum Remensium causam terminet.

(Anno 1061-67.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 9.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, GERVASIO venerabili confratri Remorum archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Miramur diligentiam tuam, dilectissime frater, auctoritatem nostram ita parvipendere ut ea quæ crebris orationibus nostris digne admoneris atque rogaris minime videaris perficere. Si enim aliquis in tui auxilii favore confisus, a partibus nostris ad te veniendi fastidium arriperet et in confidentia sua deceptus nihil proficeret, credimus quod charitas tua non parum doleret. Ut enim de patientia nostra interim taceamus, qua fiducia beatissimum Petrum, cælestis regni clavigerum, in tuis petitionibus vales invitare cum jam per biennium ii qui ejus patrocini longis itineribus gravibusque laboribus petierunt fere nihil, nobis vice sua instantibus, adhuc potuerunt impetrare? Cum enim in hac petra, in

qua Christi Ecclesia ædificata est, singulare sit re-
fugium tribulantibus constitutum, ut qui ad eam
confugiunt semper soleant invenire solatium, hu-
jusmodi tempore nostro evacuari Romanæ Eccle-
siæ privilegium dissimulando ferre non possumus.
Quapropter fraternitatem tuam his nostris aflatibus
diligenter admonemus, atque admonentes præcipi-
mus ut ita te nunc in causa Manasse et Amalrici
Ecclesiæ tuæ clericorum pium reddas, ita benignum
exhibeas quo ulterius aures nostræ inde querelam
non audiant, quatenus sicut in uno cœpisti restau-
rationem, ita juxta executione perficias in utroque,
quia non incipientibus, sed perseverantibus promit-
titur præmium. Si autem in hac re verba nostra
tibi levia fuerint, amicitia inter nos durare non
poterit.

XL.

*Alexandri II epistola ad Gervasium Remensem ar-
chiepiscopum. — Hortatur ut in causa abbatissæ
e Laudunensi monasterio injuste ejectæ cognoscen-
da, Elinando Laudunensi episcopo, juxta tenorem
commissionis apostolicæ, consilio assistat.*

(Anno 1061-67.)

[MANSI, Concil. XIX, 955.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, cha-
rissimo fratri GERVASIO Remensi archiepiscopo, salu-
tem et apostolicam benedictionem.

Proclamatio delata est sanctæ apostolicæ sedi,
quod abbatissa Laudunensis, monasterii scilicet
Sancti Joannis, sine canonica audientia et judicio
episcopi sui a regimine suo ejiciatur. Quod nimi-
rum quia canonicis institutionibus omnino videtur
esse contrarium, admonuimus confratrem nostrum
Elinandum Laudunensem episcopum ut hanc causam
diligenter discutiat atque canonicè definiat; ita ta-
men, ut eadem abbatissa, priusquam discussio fiat,
regimini suo, sicut sacri canones præcipiunt, resti-
tuatur. Invitamus igitur fraternitatem tuam, ut ma-
num adjutorii tui ad hæc exsequenda sibi tribuat,
et, ut hoc negotium juxta tenorem litterarum nostra-
rum quas tibi misimus, determinetur, te adjutorem
et cooperatorem adhibeas. Quod quidem sollicitudi-
nis studium, etiamsi apostolatus nostri litteris præ-
monitus non esses, oporteret tamen devotionem
tuam impendere, ipsumque Laudunensem episco-
pum, quia parochianus tuus est, ad hoc peragendum
incitare. Non dubitet igitur prudentia tua hunc la-
borem arripere seque pro domo Israel murum oppo-
nere. Et quia officii tui est pacem diligere, sicut jam
te sæpius admonuimus, iterum admonemus ut pacem
cum charissimo nostro duce Godefrido studeas com-
ponere. Periculosum est enim Ecclesiam tuam tanto
discrimine fatigari et nobis importabile tot accusatio-
nibus pulsari.

XLI.

*Alexandri II epistola ad Gervasium Remensem et ad
Senonensem, archiepiscopos, eorumque suffraga-
neos. — Causam divortii inter Radulfum comitem*

*A ejusque uxorem, utriusque dijudicandam com-
mittit.*

(Anno 1061-67.)

[MANSI, Concil. XIX, 959.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, cha-
rissimo fratri GERVASIO Remensi archiepiscopo om-
nibusque suffraganeis suis, necnon Senonensi ar-
chiepiscopo suisque suffraganeis, salutem et aposto-
licam benedictionem.

Mulier ista, præsentium litterarum portatrix,
apostolorum limina adiens, conquesta est quod ei
comes Radulphus omnia bona sua abstulerit, eaque
dimissa, crimine fornicationis fallaciter objecto,
alteram ducere velit; quod quam sit divinis et hu-
manis legibus contrarium fraternitas vestra perpe-
dat. Quapropter studeat religio vestra ipsum con-
venire; et si causa talis est ut ista asserit, redditus
propriis bonis, ut ipsa ab eodem recipiatur satagite.
Quod si ipse rationi acquiescere recusaverit, vos
super eum, canonicum deliberate judicium quod
nos, sequentes sanctorum Patrum auctoritatem
ubi sententiam vestram audierimus, confirma-
bimus.

XLII.

*Alexandri II epistola ad Gervasium archiepiscopum
Remensem. — Ut corpus sancti Menni, ab ecclesia
sua indebite per Catalaunensem episcopum trans-
latum, ad propriam ecclesiam comminatione cen-
surarum ecclesiasticarum referatur.*

(Anno 1061-67.)

[MANSI, Concil. XIX, 960.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei GER-
VASIO Remensi episcopo, confratri dilectissimo, sa-
lutem et apostolicam benedictionem.

Quoniam ad universalem sedem, cui divina pro-
videntia præsidemus, lacrymabilis et inaudita eccle-
siæ Sancti Menni querimonia est allata, sanctissimi
scilicet ejus corporis absentia desolata, domibus
quoque et cæteris omnibus bonis impie et sine more
denudata, lacrymas nos et Romanam funderet cogit
Ecclesiam. Unde fraternitati tuæ rogando curavimus
mandare ut corpus sanctissimi viri ab episcopo
Catalaunensium a propria sede deportatum et, quod
lacrymabilius est, cruentis armatorum militum ma-
nibus, velut in partem prædæ, discissum, ad propria
redire remota omni excusationis simulatione facias.
Eversionem quoque domorum et direptionem cæte-
rorum bonorum, sicut justum est et officium magi-
sterii tui decet, ut emendare compellas ex parte bea-
torum apostolorum Petri et Pauli præcipiendo man-
damus. Quod si sententiæ nostræ, imo tuæ justæ
deliberationi, parere noluerit, virga magistratus
tui ex auctoritate sancti Petri, ardentissime
feriatur.

XLIII.

De episcopis duobus depositis.

(Fragmentum. — Anno 1062-1067.)

[MANSI, Concil. XIX, 978.]

Ernolfus Santonensis, in Francia, et Landus Nu-
cerinus, in Italia, episcopi, multis certisque crimi-

nibus accusati, alter, quod ecclesiarum ecclesiasticorum ordinum consecrationem Simoniace et interveniente pecunia fecerit; alter, quod officium ab apostolico sibi interdictum præsumpserit, convicti, sunt synodali iudicio depositi,

XLIV.

Alexandri II epistola ad Gervasium Remensem archiepiscopum, — Blandinensis et alterius cœnobii invasores, nisi rationi acquiescant, excommunicari jubet

(Anno 1064-67.)

[MANSI Concil. XIX, 953.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, GERVASIO Remensi archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Licet Carnotensium causam, contra præceptum sanctæ apostolicæ sedis et pristinæ rectitudinis tuæ zelum, reprehensibiliter neglexisse proberis, tamen, quia messis multa et operarii pauci, ad definienda ecclesiastica negotia quæ nobis deferuntur prudentiam tuam nobis cooperatricem esse exposcimus. Præsentium itaque portitoris lacrymabiles querimonias audientes, compassionem, ut oportuit, exhibuimus. Deploravit enim se honore propriæ abbatiæ, altero Simoniace subrogato, privatum, seque nullam inde justitiam consequi potuisse. Litteras etiam Blandinensis cœnobii nobis attulit quod quidam Everelmus monasterium illud Simoniace invaserit, ipsiusque bona ejectis monachis ad nihilum redegerit, vitamque suam adulteriis variisque criminibus, ultra humanam consuetudinem, polluerit. Admonemus itaque charitatem tuam ut utrumque invasorem convenias, et, si res ita est, hanc præsumptionem in partibus illis ulterius locis venerabilibus obesse non permittas. Quod si præfati invasores canonicæ rationi acquiescere contempserint, et quibus debentur ipsa monasteria dimittere noluerint, nostra eos apostolica auctoritate studens cum omnibus fautoribus suis excommunicare.

XLV.

Alexandri II epistola ad Gervasium Remensem archiepiscopum. — Cur monasterium Corbeïense ab episcopo exemerit.

(Anno 1064-67.)

[MANSI Concil. XIX, 957.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, fratri GERVASIO, salutem et apostolicam benedictionem.

Privilegia cœnobii Corbeïensis, ab antecessoribus nostris instituta antiquitus, noverit nos tua dilectio confirmasse et, ut in perpetuum rata sint, auctoritate sanctorum Petri et Pauli roborasse. Quod nostræ sanctionis edictum te quoque observare volumus et per omnia observari facias pia sollicitudine commonemus. Miramur autem tuæ prudentiæ videri prædicta privilegia dissentiri ecclesiastico canoni, cum constet apud te alias esse leges Ecclesiarum quæ sunt generales, et alias esse eas quæ specialiter, in privilegiis, quibusdam prærogantur Ecclesiis ad immunitatem, ne quorumlibet importunitate patiantur iniquitates. Causam vero, quæ

PATROL. CXLVI.

summa et principalis erat inter episcopum et abbatem, canonicè in concilio discussam scias nos penitus terminasse, eundemque episcopum nobis et sanctæ Romanæ et apostolicæ sedi, cui Deo auctore præsidemus, coram fratribus et coepiscopis nostris satisfecisse in synodo, ipsumque pro inobedientia sua suspensum fuisse ab officio. Cætera autem, de quibus abbas conqueritur, mandamus fraternitati tuæ ut audias, et, secundum quod tibi justum videbitur, definias. Chrisma vero et ordinationes si episcopus spiritu superbiæ inflatus dare noluerit, nostra licentia præfato monasterio concedas et in omnibus negotiis auxilium tuæ protectionis exhibeas.

XLVI.

Alexandri II epistola ad Gervasium Remensem archiepiscopum. — Monet ut controversiam quæ est inter clericos citra affectum componat. Significat comitibus esse scriptum, ut Ecclesiæ læsæ satisficiant, vel ad synodum futuram Romæ compareant.

(Anno 1067.)

[MANSI Concil. XIX, 953.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, GERVASIO Remensi archiepiscopo, fratri charissimo, salutem et apostolicam benedictionem.

Si sacerdotale quod administramus officium mentis integritate pensemus, sic nos cum filiis nostris individuae charitatis debet unire concordia ut, sicut patres in nomine, ita affectu probemur in opere. Ideoque desideramus ut quos diversitas voluntatis ab alterutra dilectione facit esse divisos, eos ad concordiam redeuntes charitas faciat esse in gratia unitos. Litteras itaque sanctitatis vestræ suscipientes solita diligentia relegimus; in quibus continebatur controversia quæ inter vos et clericos vestros M. et A. (*Manassem et Amadricum*) vertitur; et damna, quæ M. et R. comites, Ecclesiæ vestræ atque canonicis inferunt. Unde ipse professus es te ante legatos nostros aut satisfaciendo corrigere, aut plenissime purgare. Quapropter dilectionem tuam intente hortamur ut ante legatos nostros P. sanctæ Romanæ Ecclesiæ bibliothecarium, atque V. cardinalem presbyterum, si ipsi adesse potuerint, congregatis suffraganeis tuis, admissis etiam Laudunensi, cui instans negotium commiseramus, episcopo, ita æquitatis lance terminetur ut neutra pars de injustitia amplius causetur. Illi tamen, quia ad beatissimi Petri sacratissimum corpus venerunt, in quo totius Christianitatis est singulare refugium, sibi sentiant adesse præsidium quo per nos non videamini moti ad iracundiam, quia si proximorum necessitatibus benigna mente compatimur, nostris procul dubio petitionibus clementem Dominum reperimus. Ita ergo, frater beatissime, stude quatenus, dum ad synodum ad quam pro adiutorio sanctæ Ecclesiæ invitatus es, Deo auxiliante, veneris, de his expeditus, solummodo ad ecclesiastici negotii vices concilium, et sanctæ tuæ universali matri Ecclesiæ, ut prudentissimus consiliator et fortissimus propugnator, contra hostes suos ultionis atque defensionis impendas

42

auxilium. Comitibus autem illis, qui Ecclesiæ tuæ, adversantur iterum scripsimus, ut aut ante legatos nostros mala quæ Ecclesiæ tuæ intulerunt satisfaciendo digne emendando corrigant, aut ad præfatam synodum omni posthabita occasione ad respondendum de objectis veniant. Ubi si rebelles fuerint, quod justum visum fuerit decernemus, et officium nostrum adimplere non omitemus. Præfatos autem legatos vestræ benignitati iterum commendamus; quos tamen a fraternitate tua honeste tractari non dubitamus.

XLVII.

Alexandri II epistola ad Petrum Antibarensem episcopum.
(Anno 1067.)

[BARON *Annal.* ad ann. 1062, tom. XI, pag. 344.]

ALEXANDER, servus servorum Dei, PETRO venerabili archiepiscopo Diocliensis atque Antibarensis Ecclesiæ, salutem perpetuam in Christo.

Si pastores ovium sole geluque pro gregis sui custodia die ac nocte intenti sunt, et, ne qua ex eis aut errando pereat aut ferinis laniata morsibus deficiat, oculis semper vigilantibus circumspiciat, quanto sudore quantaque cura debemus esse pervigiles nos qui pastores animarum esse dicimur? Attendamus igitur ut susceptum officium exhibere erga custodiam Dominicarum ovium non cessemus, ne in die divini examinis pro desidia nostra ante summum Pastorem negligentiam nos reatus excruciet, unde modo honoris reverentia inter cæteros sublimiores judicamur. Igitur, dilectissime frater, petitionibus tuis justis annuentes, apostolica auctoritate decernimus ut per hujus privilegii nostri paginam sic sanctissimam Diocliensem ecclesiam cum omnibus pertinentiis, Antibarensem ecclesiam cum omnibus suis pertinentiis, Eiaternensem ecclesiam cum omnibus suis pertinentiis, Palechiensem ecclesiam cum omnibus suis pertinentiis, Suatinensem ecclesiam cum omnibus suis pertinentiis, Scodriensem ecclesiam cum omnibus suis pertinentiis, Dinastinensem ecclesiam cum omnibus suis pertinentiis, Polatinensem ecclesiam cum omnibus suis pertinentiis, Serbiensem ecclesiam cum suis pertinentiis, Boloniensem ecclesiam cum suis pertinentiis, Tibuniensem ecclesiam cum suis pertinentiis, monasteria quoque, tam Latinorum quam Græcorum, sive Slavorum cures, ut scias et hæc omnia unam Ecclesiam esse teque omnibus prædictis locis episcopali regimine præesse.

Pallium autem fraternitati tuæ ex more ad missarum solemniam celebranda, sicut antecessoribus tuis concessum est, concedimus, videlicet in natali Domini, Epiphania, cæna Domini, Pascha, Ascensione, Pentecoste; sic natali sancti Joannis Baptistæ, natali apostolorum Petri et Pauli, et quatuor festivitatibus sanctæ Mariæ, scilicet Nativitate, Annuntiatione, Purificatione, Assumptione, et duobus festis

(1) Confusa clausulæ verba sic disponenda sunt: «Dat. Romæ xv Kal. April. p. m. Petri canc. v. dom. Annonis Colon. archiep., anno vi pont.

A sancti Angeli, sic pro natalitiis quoque duodecim apostolorum, natali sancti Gregorii, et sanctorum Sergii et Bacchi, et festivitate Omnium Sanctorum, atque natali tuo, et quoties ordinationem vel consecrationem ecclesiarum celebramus. Hortamur itaque charitatem tuam, ut mores vitæ tuæ tanto honori convenient quatenus, auctore Deo, exemplis verbisque possis esse conspicuus. Vita igitur tua filiis tuis sit regula, ut si quæ fortitudo in illis deprehenditur, in ea dirigatur. Cor ergo tuum neque prospera, quæ corporaliter hic blandiuntur, extollant, neque adversa adjiciant; sed quidquid illud fuerit, virtutis puritate devincat.

Nullum apud te locum ira, odium, nullum furor indiscretus inveniat. Sacræ benedictionis tuæ, justique judicii opus nulla venalitatis interventio commaculet. Sit in te et boni pastoris dulcedo, sit et judicis severa districtio, unum scilicet quod innocenter viventes foveat, aliud quod inquietos a pravitate compescat. Misericordem te prout... patiat, pauperibus exhibe, oppressis defensio tua subveniat, opprimentibus modesta ratio contradicat. Nullius faciem contra justitiam accipias. Nullum querentem justa despicias, custodia in te æquitatis extollat, ut nec dives potentia sua aliquid apud vos extra viam suadeat rationis ardore, nec pauperum deserta faciat humilitas desperare, quatenus, Deo miserante, talis possis existere qualem sacra lectio præcipit, dicens: *Oportet episcopum irreprehensibilem esse.* Sed his omnibus uti salubriter poteris si charitatem magistræ habueris, quam qui secutus fuerit, a recto aliquando tramite non recedit. Ecce, frater charissime, inter multa alia ista sunt sacerdotii, ista sunt pallii ornamenta, quæ si studiose observaveris, quod foris accepisso ostenderis intus habebis. Crux etiam ante te, sicut ante prædecessores tuos per Dalmatiam et Slavoniam, ubique geratur. Archiepiscopatum quoque Ecclesiæ tuæ, juxta formam sanctorum prædecessorum nostrorum, a quorum auctoritate non debes aberrare, concedimus et confirmamus. Sancta Trinitas gratia suæ protectionis fraternitatem tuam circumdet atque in timoris sui vos viam dirigat, ut post hujus vitæ amaritudinem ad æternam possis simul dulcedinem pervenire.

Bene valete.

Subiacet his sigillum, nempe circulus quadrifidus in formam crucis cum nomine ejusdem pontificis Alexandri papæ II, circumcirca ejusmodi habens inscriptionem.

† EXALTAVIT ME DEUS IN VIRTUTE BRACHII SUI.

Post sigillum ista subjicitur subscriptio post notam temporis:

Pontificatus domini Alexandri II, papæ II, indictione XII.

Datum Romæ xv Kal. April.

Manus Petri cancellarii, vicedomini Annonis Coloniensis archiepiscopi, anno sexto (1).

D. Alexandri papæ II, ind. XII. • Ind. XII manifeste falso, est, quippe quæ in Alexandri pontificatum omnino non incidit. JAFFÉ.

XLVIII.

Alexandri papæ II privilegium pro ecclesia S. Petri Insulensi.

(Anno 1067.)

[BUZELINI, *Gallo-Flandria*, parte 1, lib. II, p. 510.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, BALDUINO illustrissimo Flandrensis comitis, salutem et apostolicam benedictionem.

Quia ex auctoritate apostolicæ sedis, cui, licet indigni, Deo auctore, præsidemus, nobis imminet ut cujuscunque justis petitionibus merito debeamus annuere, petita verò postmodum firmissimis apostolicæ auctoritatis roborationibus confirmare; quod ab apostolatu nostro suppliciter satagis petere charitatis etiam tuæ respectu inclinati liberalissime non dedignamur concedere. Unde hæc omnia illa quæ a Balduino Noviomensis Ecclesiæ episcopo Islensi ecclesiæ, quam ipse in honore beati Petri apostolorum principis a fundamento construxisti, religionis respectu remissa, concessa sunt, ut, in ejus litteris ab eo nobis missis continetur, apostolica auctoritate confirmamus, per hujus nostræ conscriptionis paginam inviolabiliter corroboramus, ita ut nec præfatus episcopus, nec aliquis suorum successorum, non etiam tu ipse, vel aliquis tuorum posterorum, nec ulla alicujus conditionis magna vel parva persona prælibatæ ecclesiæ de his quæ modo sibi sunt a te, vel ab aliis concessa, seu in posterum concedenda, aliquam temerario præsumat ausu inferre molestiam, aut quamcunque injuriam. Si vero, quod absit! contra hujus nostræ institutionis præceptum, aliquis vir tentaverit, et loco illo suarum rerum invasionem, alienationem, seu oppressionem inferre molitus fuerit, apostolica consideratione addentes præcipimus ut illi quibus injuria illata fuerit liberum habeant locum apostolicæ sedis appellandi refugium. Quisquis igitur hujus nostræ institutionis temerarius violator fuerit, beatorum apostolorum Petri et Pauli, nisi per dignos pœnitentiæ fructus resipuerit, gratiam amittat. Qui vero devotus observator extiterit, Christo duce, et beato Petro intercedente, antiquæ promissionis et novæ redemptionis patriam sine fine possideat.

Datum Romæ jussione præfati domni papæ Alexandri II, per manum Rembaldi subdiaconi anno Dominicæ Incarnationis 1066, vi Idus Aprilis, indictione quinta, anno pontificatus Alexandri papæ sexto.

XLIX.

Alexandri papæ II bulla pro monasterio Casinensi.

(Anno 1067.)

[TOSTI, *Storia della badia Casin.*, tom, I, pag, 422.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei Desiderio dilecto filio, abbati venerabilis cœnobii almi Patris Benedicti, quod nuncupatur Mons Cassinus, cunctisque successoribus ejus illic regulariter ad regimen provehendis in perpetuum.

Pastoralis sollicitudinis nostræ bonum si debet prospicere et proficere omnibus etiam extraneis

(1) *Locus obscurus*

A et longinquis, multo magis domesticis et propinquis. Ipsa quippe secundo gradu post Deum admodum vendenda est invisibilis charitas, ut per eos, velut quædam visibilis flamma, gradatim ad remotiores quosque discurrat. Piis ergo locis et divina religione venerabilibus debitæ consolationis et defensionis porrecturi manus, illum cæteris præferendum non ambigimus quem monasticæ normæ constat esse principale gymnasium et sanctæ Romanæ et apostolicæ sedi contiguum. quem cives Romani, Patres videlicet eximii, Benedictus, Maurus et Placidus cum nonnullis fundarunt, quemque a gentibus destructum Romani pontifices nihilominus sua auctoritate restruxerunt, et privilegiis apostolicæ sedis merito cæteris cœnobiis prætulerunt atque contra quorumlibet suspectas injurias efficaciter munierunt. Quorum nos sacræ auctoritatis sicut tempore et loco succedimus, sic eorum exemplo, ut oportet, innitimur, et per hujus nostræ decretalis paginæ tenorem tibi, dilectissime fili abba Desideri, concedimus, secundum privilegia antecessorum nostrorum atque consuetudinem monientorum almi Patris Benedicti, situm monte Gastro Cassino, cunctamque ipsius monasterii abbatiam in integro cum cellis suis, castellis, prædiis, et omni sua pertinentia ex hac nostra auctoritate confirmamus, tam in finibus Beneventanorum, Apulorum et Calabrorum, quam etiam in finibus Marsorum et in marchiis, sive ubicunque longe et prope hactenus jure sibi pertinet aliquid, sive quidquid deinceps ubivis juste acquisierit.

C Ad hæc justitiam vel aliquod debitum, quod officiales nostri sacri palatii exigent a navibus ad Romanum portum applicantibus, vestri cœnobii navi peculiarii gratanter relaxamus. Usam quoque sandaliorum et dalmaticæ, quamvis jure cardinalatus tui ab apostolica sede perceperis, a nobis tamen tibi et loco deinceps, in principalibus tantum festis, ad honorificentiam tam venerabilis cœnobii et ob dilectionem tuam, concedimus, Præterea corroboramus tibi tuisque successoribus, in omni conventu episcoporum et principum superiorem omnibus abbatibus sedere, et in conciliis et judiciis priorem sui ordinis hominibus sententiam, pro reverentia tanti loci qui primum et summum monasticæ legislatorem vivum et mortuum retinere promeruit, quique ipsius legislationem scripto verbo et exemplo cœnobile propositum appetendo in toto mundo sole clarius vibravit (1*), Defuncto autem abbate, ex se ipsa congregatio secundum sanius consilium sapientum et seniorum fratrum sibi abbatem eligat, et apostolicæ sedis pontifici firmandum et consecrandum exhibeat; nec aliter ibi abbas constituatur, aut aliunde illuc intromittatur, nisi forte ex se aliquem tanto regimini idoneum non habuerit, et ob id saniori consilio extraneum sibi elegerit. Porro præter summum apostolicæ sedis præsulem, cujuslibet ecclesiæ episcopum vel sacer-

dotem in præfato monasterio vel in cellis ipsius, A ditionem quamlibet sibi præsumere hac nostra interdiciamus auctoritate, ita ut nisi ab abbate fuerit invitatus, nec missarum inibi audeat solemnia celebrare. Contra quam auctoritatem quia Hildebrandus Capuanus archiepiscopus submurmurare præsumpsit, coram nobis in ecclesia Domini Salvatoris Lateranensis, videlicet patriarchio, synodum celebrantibus privilegiis apostolicæ sedis, convictus, se percasse confessus est. Unde tam sibi quam suis successoribus apostolica auctoritate sub districti anathematis vinculo interdiciamus ut nullam ulterius inde audeant assumere quæstionem, vel contra præfatum venerabilem locum litem promovere, sed remota et propulsata qualibet oppressione ecclesiasticarum vel sæcularium personarum, sicut hactenus mansit a præsentis quinta indictione, B hoc nostro privilegio in perpetuum quietus et liber ad servitium et gloriam Dei maneat sub defensione et jure sanctæ Romanæ et apostolicæ sedis cum suis omnibus.

Ex quibus summam et generaliter omnibus, hæc nominatim et specialiter tantum istis digessimus in primis, monasterium Domini Salvatoris positum ad pedem ipsius montis, atque monasterium sanctæ Dei Genitricis et Virginis Mariæ qui vocatur Plumbarolo, seu et castellum Sancti Petri ad pedem ipsius montis, quod ab antiquis dictum est Castrum Cassinum: nec non et castellum Sancti Angeli, castellum qui vocatur Pinjateri, castellum Sancti C Giorgii et Sancti Apollinaris, Sancti Ambrosii et Sancti Andreæ, et castellum qui vocatur Vallis C Frigida, castellum qui dicitur Bantra, et Sancti Petri Infia, et Sancti Victoris Torocolum, et Cervarum, et Sanctæ Helie, et Vallis Rotunda Rocca de Bantra, cum omnibus suis pertinentiis, castellum qui dicitur Saraceniscus, et Sancti Stephani, et castellum qui dicitur Serame, et castellum qui vocatur Fratte, quos cominutastis a Riccardo principe, et castellum qui vocatur Mortula, cum ipsa curta quæ vocatur Casa Fortini, et monasterium Sancti Salvatoris qui vocatur Cueuruzzu, cum omnibus suis pertinentiis; in comitatu Aquinense cellam Sancti Gregorii, Sancti Mauricii, et Sancti Nicolai in Pica S. Angeline canuccio, Sanctæ Mariæ, in Verule, et Sancti Petri in Ateleto; in lucca cellam Sancti Georgii, prope posterulam D Giurigalam, cellam Sanctæ Scholasticæ in Cajeta, Sancti Stephani in Serracina, Sanctæ Lucie, S. Petri in curili, S. Sylvestri et Sanctæ Lucie in Arpino, Sancti Benedicti in colle Insula, S. Germani in Sura, curtem S. Urbani in Comino, cellam S. Pauli ibidem, S. Nazari, et S. Valentini, ac S. Salvatoris, cellam S. Benedicti in Benafro, et S. Nazarii, et Sanctæ Mariæ in Sale curtem S. Benedicti Minoris ibidem, cellam in loco qui vocatur Cessoma, cellam S. Benedicti in Suessa, necnon et S. Benedicti in Capua, cum ipso Gualdo ligure et cum omnibus suis pertinentiis, cellam

S. Joannis ancillarum Dei in eadem civitate, in Tusculanis cellam Sanctæ Agathæ, et monasterium ibidem, qui vocatur Jerusalem; in Calvo cellam Sanctæ Mariæ, S. Mariæ in Cinola, S. Adjutoris in Alifas, Sanctæ Cæcilie in Neapolim, ecclesiam Sanctæ Crucis in Amalfi, cellam S. Benedicti in Salerno, et cellam S. Laurentii ibidem, et Sanctæ Sopheie infra civitatem Beneventanam, S. Benedicti in Ascutto, Sancti Benedicti in Trani, et S. Benedicti in Bavi, Sanctæ Mariæ ancillarum Dei civitate Cosensia, cellam S. Benedicti in Pittinara, Sanctæ Mariæ-Banze Sancti Benedicti in marino, cellam S. Eustasii, quem sancto Benedicto obtulit Adelferius Pantasia; Sanctæ Mariæ in Barretano, S. Mariæ in canete juxta fluvium Trinium, S. Benedicti in ripa versa cum omnibus suis pertinentiis, nec non et castellum qui vocatur Lastinianus, et alia tria castella. Quæ duo Trasmundus comes filius Attonis beato Benedicto obtulit, in monte Casino legali donatione, et chartarum monumentis contulit. Tertium autem castellum Frisam, quod præfati Tramundi... pro anima sua, consentiente viro suo, S. Benedicto obtulit, Sancta Turba ibidem, cellam Sancti Focati in Alanino, S. Giorgii in Termule, cellam S. Liberatoris in marchia cum omnibus suis pertinentiis, S. Salvatoris, in Tabe, Sanctæ Scholasticæ in Piune, S. Martini in Salino, S. Nicolai in Apruzo, S. Angeli in Morano, cum omnibus cellis suis, sanctorum septem fratrum. S. Laurentii, et S. Benedicti in Trunto. S. Apollinaris in Firmo, S. Benedicti in Tisino, et Sanctæ Mariæ in Arbosia, cella S. Benedicti in Marsi, et sanctorum Cosmæ et Damiani et Sanctæ Mariæ in cellis, S. Benedicti in Pompevano, et S. Petri in Morino, cellam [S. Angeli, in valle regia, cum castellis, et omnibus suis pertinentiis.

His igitur et omnibus quæ præfato cœnobio juste pertinent nunc, et quæ in futuro juste pertinebunt sub tutela et Romana libertate hoc privilegio perpetualiter ad temporalem servorum Dei, præsentium scilicet atque futurorum, quietem, statutis atque firmatis, apostolica censura, sub interpositione districti anathematis et divini contestatione iudicii interminamus, tam præsentibus quam futuris, cujuscunque officii, seu quælibet parva aut magna persona, quibuscunque rebus vel personis præfato monasterio juste pertinentibus aliquam violentiam inferat, aut calumniosus existat vel incumbat. Insuper quia., secundum præceptum regulæ almi Patris Benedicti, æstivis et hiemalibus temporibus præfixus est, auctoritate apostolica concedimus ut liceat fratribus signum pulsare in omnibus cellis ejusdem monasterii, tam ad diurnas quam ad nocturnas horas, quancunque voluerint. Liceat quoque ipsius monasterii et cellarum ejus fratribus clericum cujuscunque ordinis, de quocunque episcopatu fuerit, secundum traditionem sanctorum Patrum suscipere eum in rebus suis ad conversandum, et monachicum habitum suscipien-

dum absque interdictione quorumlibet episcoporum A
et liceat eisdem subjectos monasteriis eorum judicare, tam monachos quam et sanctimoniales feminas, absque prohibitione et contradictione cujuslibet sæcularis potestatis, seu ecclesiasticæ. Ad hæc liceat vobis sacrum chrisma et ecclesiasticos ordines et altarium consecrationes ab episcopo quolibet canonice promoti accipere, et christianissimum (*sic*) in ecclesiis vestris agere per clericos vestros, et hymnum angelicum per dies Dominicos et festivitates ad missarum solemnias rite decantare, et nullus episcopus præsumat in jamdicto monasterio, vel in ecclesiis sibi subjectis sacerdotem excommunicare, vel ad synodum provocare, aut abbates et monachos earumdem ecclesiarum.

Porro cupientes consulere monasticæ religioni, B
quæ peccatis exigentibus passim depravatur, te, tantummodo diebus vitæ tuæ, vicarium nobis ad correctionem omnium monasteriorum, et monachorum, seu monacharum ab ipso fluvio Piscaria sicut influit in mare, scilicet per totam Campaniam, principatum quoque et Apuliam atque Calabriam assumere decrevimus, ita ut capitulum in eis habeas, et vice nostra indisciplinatos cum adjutorio episcoporum, ad quos monasteria ipsa pertinent, corrigas, et quæ sunt emendanda, si potueris, secundum Deum emendes, aut apostolicæ sedis pontifici renunties, ad perpetuam animæ nostræ mercedem, et monasticæ religionis emendationem et conversationem. Pariter quoque honorificentiam et gratiam..... per te religiosum et prudentissimum illius successorem. C
Si quis vero, quod non optamus, hujus nostri privilegii decretalem paginam temerario ausu in aliquo infringere tentaverit, æternæ maledictionis innodatum vinculis se noverit, et perpetua supplicia luiturum cum diabolo et angelis ejus, nisi forte prius resipiscens satisfecerit. At qui pietatis intuitu ipsius privilegii devotus observator extiterit, interventu almi Patris Benedicti, perfectorumque sequacium sociorum ejus sempiternæ benedictioni particeps, et paradisi beatus possessor efficiatur.

Scriptum per manus Octaviani, scriniarii et notarii sacri palatii. EXALTAVIT ME DEUS IN VIRTUTE BRACHII SUI. MAGNUS DOMINUS NOSTER, ET MAGNA VIRTUS EJUS.

Bene valet. Ego Bonifacius Albanensis episcopus subscripsi. Ego Petrus peccator Ostiensis episc. SS. D
Ego Ildebrandus sanctæ Romanæ Ecclesiæ qualicumque archidiaconus SS. Ego Hubaldus Sabinensis episcop. SS. Stephanus vocatus cardinalis SS. Ego Joannes qui et minutus cardinalis de titulo Sanctæ Mariæ trans Tiberim SS. Ego Leopertus Prænestinus episc. subscripsi.

Datum Laterani sexto Idus maii per manum Petri S. Rom. Ecclesiæ subdiaconi, atque vice domni Annonis Coloniensis archiepiscopi bibliothecarii, anno sexto pontificatus domni Alexandri papæ secundi; ab Incarnatione vero Domini millesimo sexagesimo septimo, indictione v.

L.

Alexander II Parthenonem S. Petri Florentinum confirmat.

(Anno 1067.)

[UGHELLI, *Italia sacra*, III, 16.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, charissimo fratri Petro Florentino episcopo, suisque successoribus.

Pia postulatio voluntatis affectu debet prosequente compleri, quatenus et devotius et sincerius laudabiliter innotescat, et utilitas postulata vires indubitanter assumat. Et quia fraternitas tua insinuavit sanctæ apostolicæ sedi se, ad communem sanctimonialium usum, in ecclesia Sancti Petri, sita in suburbio Florentinæ civitatis, monasterium constituisse, et prædiorum tam a te quam etiam a quadam religiosa femina, nomine Gisla, nonnulla beneficia eidem ecclesiæ collata esse, non solum devotionis tuæ studium laudamus, sed ordinationis tuæ constitutionem, quam interim per donationis paginam eidem ecclesiæ fecisti, auctoritatis apostolicæ privilegio confirmamus atque in perpetuum ratum firmumque fore corroboramus, et jam præfatæ ecclesiæ, tum ea quæ nunc juste tenet, quæque a prænominata matrona collata sunt, quam quæ ab eadem seu cæteris in futurum juste conferenda sunt fidelibus. Sub divini igitur iudicis obtestatione statuimus ut neque rex, neque dux, marchio, comes, vicecomes, sed neque episcopus, aut aliqua præditus dignitate, postremo nulla magna parvaque persona sub cujuslibet causæ et occasionis specie hujus nostræ apostolicæ sanctionis decretum infringere, seu ea quæ jam juste collata sunt, quæque in futurum sunt juste conferenda, aliquo modo ac studio minuere vel auferre præsumat. Quod si aliquis temerario ausu hanc confirmationis nostræ paginam violare præsumpserit, et admonitus a te seu a successoribus tuis emendare contempserit, auctoritate beatorum apostolorum Petri et Pauli sciat se excommunicatum et pœna centum librarum auri mulctandum; at vero qui observator extiterit, repleatur abundantia apostolicæ benedictionis.

Datum Laterani, xi Kal. Junii, per manum Petri, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi et bibliothecarii, anno sexto pontificatus, domini Alexandri papæ secundi, ab Incarnatione vero Domini 1067, indict. v.

LI.

Alexandri II privilegium pro monasterio SS. Dionysii, Rustici et Eleutherii Remensis.

(Anno 1067.)

[MARLOT, *Metropol. Rom. II. 142.*]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, præposito ecclesiæ sanctorum martyrum Dionysii, Rustici et Eleutherii, Remis sitæ, dilecto filio, suisque successoribus in perpetuum.

Piæ postulatio voluntatis effectu debet prosequente compleri, quatenus et devotionis sinceritas laudabiliter, enitescat, et utilitas postulata vires indubitanter:

assumat. Proinde juxta petitionem confratris nostri A Gervasii, venerabilis Remensis archiepiscopi, ecclesie beatorum martyrum Dionysii, Rustici et Eleuterii, quæ a præfato Gervasio archiepiscopo et ædificiis et munificentis recuperata (cui in canonica congregatione sub regula beati Augustini præesse dignosceris) hujusmodi privilegium præsentis auctoritatis nostræ decreto indulgemus, concedimus, atque firmamus, statuantes nullum regum, nullumque antistitum, nullum quacunquæ præditum dignitate, vel quemquam alium de his quæ eidem ecclesie a præfato Gervasio archiepiscopo vel ab aliis fidelibus jam donata sunt et in futurum fuerint collata, sub cujuslibet causæ, occasionisque specie minuere vel auferre, suis usibus applicare vel aliis piis causis pro suæ malitiæ excusatione concedere, sed cuncta B quæ ablata sunt, vel offerri contigerit, tam a te quam ab eis qui in tuo officio locoque successerint, a tempore præsentis illibata et sine inquietudine aliqua possidere, eorum tamen usibus pro quorum sustentatione gubernationeque concessa sunt modis omnibus profutura.

Item constituimus ut, obeuntes te, vel post te, aliquo ejusdem ecclesie præposito, non alius ibi quacunquæ obreptionis astutia ordinetur, nisi quem Remensis archiepiscopus cum omni assensu ejusdem ecclesie canonicorum secundum Dei timorem elegerit ac providerit ordinandum. Hoc quoque capitulo præsentis subjungimus; ut locum avaritiæ secludamus, nullus de regibus, nullus de sacerdotibus vel quicunque alius per se suppositamque personam, de ordinatione ejusdem præpositi vel quibuscunque causis ad ecclesiam ipsam pertinentibus, audeat in auro vel in alia qualibet commodi specie quidquam, neque idem præpositus ordinationis suæ causa dare dare præsumat, ne hac occasione ea quæ fidelibus piis locis offeruntur, aut jam oblata sunt, consumantur.

Et quoniam multæ occasiones in deceptione religiosarum personarum a parvis hominibus exquiruntur, præpositum prædictæ ecclesie nullo modo privandum deponendumque esse censemus, nisi specialiter causa criminis exigente. Unde necesse est ut, si qua contra eum hujusmodi querela surrexerit, non solus archiepiscopus Remensis causam examinet, sed, adhiditis sibi aliis episcopis suis, subtili hoc investigatione perquirat, quatenus, cunctis concorditer judicantibus, canonicæ districtiōis censura aut reum facere aut innocentem possit absolvere.

Quoties tamen præpositus prædictæ ecclesie episcoporum præjudicio se gravari præviderit, apostolicam sedem liber appellet, vel cum pro hujusmodi præjudicio vel pro utilitate Ecclesie suæ ad Romanum pontificem venire voluerit, ei modis omnibus liceat. Hæc ergo omnia, quæ hujusmodi decreti præceptive nostri pagina continet, tam tibi quam cunctis qui in eo in quo es ordine locoque successerint, vel eis quorum interesse poterint, in perpetuum servandum decernimus. Si quis vero regum, sacer-

dotum, judicium ac sæcularium personarum, hanc nostræ constitutionis paginam agnoscens, contra eam venire tentaverit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reumque se divino judicio existere de perpetrata..... cognoscat, et nisi ea quæ ab illo male ablata sunt restituerit, vel digna pœnitentia illicita deterserit, a sacratissimo corpore et sanguine Dei Redemptoris nostri Jesu Christi alienus fiat, atque in æterno examine districtæ ultitioni subjaceat; cunctis autem eidem loco jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi quatenus et hic fructum bonæ actionis recipiat, et apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniat. Scriptum per manus Octaviani, scrinii et notarii sanctæ Romanæ sedis apostolicæ.

Datum Lugduni, Nonis Julii, pontificatus nostri anno quarto.....

LII.

Privilegium D. Alexandri papæ II pro monasterio S. Nicasii Remensis.

(Anno 1067.)

VARIN, *Archives adm. de la ville de Reims*, tom. I, p. 213.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, abbati monasterii Sancti Nicasii martyris, sive Beati Agricolæ in Remensi territorio siti, dilecto filio suisque successoribus in perpetuum.

Pia postulatio voluntatis effectu debet prosequente compleri, quatenus et devotionis sinceritas laudabiliter enitescat, et utilitas postulata vires indubitanter assumat. Proinde juxta petitionem confratris nostri Gervasii venerabilis Remensis archiepiscopi, monasterio beati Nicasii..... sive Sancti Agricolæ, quod olim a Jovino præfate ædificatum, nunc autem a prædicto Gervasio est recuperatum, cui sub regula beati Benedicti præesse dignosceris, hujusmodi privilegium præsentis auctoritatis nostræ decreto indulgemus, concedimus atque firmamus, statuantes nullum regum, nullum antistitum, nullum qualibet præditum dignitate, vel quem alium, de his quæ eidem monasterio a præfato Gervasio archiepiscopo, vel ab aliis fidelibus jam donata sunt, vel in futurum a quibuslibet aliis de proprio jure fuerint collata, sub cujuslibet causa vel occasionis specie, minuere vel auferre, sive suis usibus applicare vel aliis quasi piis causis pro suæ avaritiæ excusatione concedere; sed cuncta quæ ibi oblata sunt, vel offerri contigerit tam a te quam ab eis qui in tuo officio locoque successerint, a præsentis tempore, illibata ac sine inquietudine aliqua possideri; eorum tamen usibus pro quorum sustentatione gubernationeque concessa sunt, modis omnibus profutura. Item constituimus ut obeunte te et post te aliquo ejusdem monasterii abbate, non alius ibi quacunquæ obreptionis astutia ordinetur, nisi quem Remensis archiepiscopus, cum communi consensu ejusdem cœnobii monachorum, secundum Dei timorem elegerit, aut præviderit ordinandum. Hoc quoque capitulo præsentis subjungimus, ut locum avar-

ritiæ recludamus, nullum de regibus, nullum de sacerdotibus, vel quemcunque alium per se, suppositamve personam, de ordinatione ejusdem abbatis, vel quibuscunque causis ad ecclesiam istam pertinentibus, aut de re in auro, vel in alia qualibet commodi specie quidquam accipere, neque eundem abbatem ordinationis sine causa dare præsumere, et in hac occasione ea quæ a fidelibus piis locis offeruntur, aut jam oblata sunt, consumantur. Et cum multæ occasiones in deceptione religiosarum personarum a pravis hominibus exquiruntur, abbatem prædicti monasterii nullo modo privandum deponendumque esse censemus, nisi specialiter causa criminis exigente. Unde necesse est ut si qua contra eum hujusmodi querela surrexerit, non solus archiepiscopus Remensis causam examinet, sed adhibitis sibi aliis episcopis suis, subtili hoc investigatione perquirat, quatenus cunctis concorditer judicantibus, canonicæ districtiois censura aut reum punire, aut innocentem possit absolvere. Quoties tamen prænominati monasterii abbas episcoporum præjudicio se gravari præviderit, apostolicam sedem libere appellet; vel cum pro hujusmodi præjudicio, vel pro utilitate monasterii sui, ad Romanum pontificem venire voluerit, ei modis omnibus liceat. Hæc igitur omnia quæ hujus præcepti decretique nostri pagina continet, tam ibi quam cunctis qui in eo loco in quo es, ordine locorum successerint, vel eis quorum interesse potuerit, in perpetuum servanda decernimus. Si quis vero regum, sacerdotum aut sæcularium personarum, hanc constitutionis nostræ paginam agnoscens, contra eam venire tentaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se a divino judicio existere de perpetrata iniquitate agnoscat; et nisi ea quæ ab illo sunt male oblata restituerit, vel digna pœnitentia illicite acta deleverit, a sacratissimo corpore et sanguine Dei Domini redemptoris nostri Jesu Christi alienus fiat, atque in æterno examine districtæ ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini. . . . Quatenus fructum bonæ actionis recipiant, et apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant.

Scriptum per manus Octaviani, scriniarii et notarii sacri palatii.

LIII.

Alexandri II papæ privilegium pro monasterio S. Sylvestri Nonantulani.

(Anno 1067.)

[TIRABOSCHI, *Storia della angusta badia di Nonantola*, tom. II, p. 196, ex autographo in arch. Nonant.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, LANDULFO, venerabili abbati monasterii Sancti Silvestri apud Nonantulam constituti, eiusque successoribus, necnon universæ congregationi sub eodem æterno regi militanti perpetuam in Domino salutem.

Quemcunque ad laudem Redemptoris nostri Domini Jesu Christi pertinere et ad stabilitatem venerabilium locorum respicere noscuntur cum magnæ

sollicitudinis studio convenit nos apostolica et rationabili censura procurare, quatenus ex hoc juges eidem propitiatori nostro carminum persolvantur laudes, et nobis, qui licet immeriti divina tamen gratia proveniente apostolici regiminis curam gerimus, optima in sideris arcibus remunerationis præmia concedantur. Igitur quia religio tua, dilectissime fili Landulpho venerabilis abba, postulavit a nobis, quatenus monasterium Sancti Sylvestri, cui Deo auctore præesse dignosceris, apostolicæ auctoritatis juxta formam antecessorum nostrorum privilegio muniremus, justæ petitioni tuæ libenter annuimus. Cum enim in Mediolanensi Ecclesia, naturali videlicet matre nostra, unicam et specialem ab ipso primævæ ætatis tyrocinio charitatem invicem servaverimus, multo nunc vigilantius eandem tibi convenit nos charitatem impendere, quam, non solum in nostra sed etiam sanctæ Romanæ Ecclesiæ fidelitate constat ardenti desiderio excrevisse. Nos itaque inclinati devotionis tuæ precibus eidem venerabili monasterio ejusque abbatibus qui pro tempore fuerint auctoritate beati apostoli, cui a Domino Deo tradita est potestas et interpellandi ac solvendi, firmissimam stabilitatem nostræ censuræ apostolicæ concedimus, confirmantes et promulgantes vestrum venerabile monasterium massas, fundos, casales, cortes, castella, casas atque familias, servos. . . les simulque reliquis rebus et possessionibus. frugibus, decimationibus, aquimolis, olivetis, et quidquid in quibuscunque locis habere, vel tenere videtur, et ex hoc nunc legaliter ei donatum sive datum fuerit, aut quolibet modo juste evenerit, tenere et possidere sine qualibet controversia perpetuis temporibus valeat; et nulli unquam liceat regum, episcoporum, ducum vel aliorum magnæ parvæque personæ, in prædicto venerabili monasterio vel in eis, quæ eidem monasterio pertinere noscuntur, quocunque modo incumbere, vel invasionem facere. . . . quispiam sacerdotum ibidem præsumat missarum solemniam celebrare, nisi ab abbate vel congregatione loci fuerit invitatus, et neque episcopus, neque abbas aliquis, comes, seu vicecomes, vel quælibet magna parvaque persona in præfato monasterio vel in ejus cellis, vel ecclesiis mansiones facere vel expensas repetere aut aliquid per potestatem servitium præter peregrini et legitimi hospites, et neque colloquium quaecunque aut placitum in ipso monasterio, aut in ejus prænominatis cellis tenere quis audeat nisi abbate fuerit invitatus. Quatenus hoc quod ad laudem Dei et stabilitatem prædicti monasterii statuimus firma stabilitate permaneat. Interdicentes omnino episcopo Mutinensi, in cujus parochia esse videtur prædictum monasterium constitutum, ut nihil contra tenorem præsentis decreti pia postulatione indulti quidquam attentet. . . neque aliquando. . . baptismales ecclesias sibi vindicet, neque ipse sui que successores præsumant prohibita contingere, sed neque missarum

solemnia ibidem persolvere præsumant nisi ab abbate suprascripti monasterii fuerit invitatus, neque ordinationem sacerdotum, abbatum, episcoporum in præfato monasterio vel ejus jure quod nunc habet aut suo clero agere audeat, nisi, ut prælatum est, ab abbate fuerit evocatus. Chrisma igitur vel quidquid ad sacra mysteria pertinet, si a parte vestra... a quibuscunque providerit præsulibus, concedimus.... Sed neque decimas usquam dare concedimus nisi ecclesiis supradicti venerabilis monasterii ad nostram. . . . .

Sed et hoc statuimus et inviolabili sanctione de apostolica auctoritate firmamus, ut nullus aliquando in prædicto monasterio de aliis monasteriis seu quibuscunque ecclesiis in quibus. . . . .

. . . . . defunctus fuerit, de propria semper congregatione eligatur abbas, si ibi idoneus inventus fuerit; qui ab omnium monachorum consensu ibi constituatur ad augmentum et. . . . .

. . . . . nihilominus omnibus..... interdictione prohibemus aliquam scripturam vel confirmationem de prædicti monasterii rebus vel de prænominata abbazia quoque ingenio contra hoc nostrum præceptum petere, si quæ igitur scriptura vel petitio impetrata fuerit aut in reliquo apparuerit, has irritas esse vacuasque omni robore jubemus. Si quis præterea, quod non credimus, præsumpserit hoc nostri apostolici privilegii statum in aliquo transgredi aut contemnere sciat se auctoritate beatorum Petri et Pauli apostolorum principum. . . . .

. . . . . atque Juda traditore Domini nostri Jesu Christi æterni incendii suppliciis deputatus, a regno Dei penitus segregatus . . . . . ad dignam satisfactionem. . . . .

. . . . . servatus et . . . . . misericordissimo Domino nostro benedictionis gratiam et vitam perpetuam consequatur.

Datum Lucæ VII Idus Julii, per manus Petri sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi ac bibliothecarii, anno VII pontificatus domni Alexandri papæ secundi, videlicet anno Dominicæ Incarnationis millesimo sexagesimo septimo, indictione quinta (2).

SIGILLUM AVULSUM.

LIV.

Alexander II Ecclesiæ Salernitanæ bona, a Guillelmo filio Tancredi, in « episcoporum, et abbatum, et aliorum fidelium conventu » restituta, confirmat.

(Anno 1069).

[Mansi Concil. XIX, 1063.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei.

(2) Si aggiugne al solito appie della bolla da una parte il monogramma di *Bene Valet*, dall' altra una croce in mezzo a due circoli concentrici. Fra essi si legono le parole, *Deus nostrum refugium et virtus*. Ne quatro spazj della croce si lege: *Magnus Dominus noster. et magna virtus ejus*. Non sono questii soliti motti delle bolle di Alessandro II, e potrebbe anche muovere qualche dubbio il non veder qui le sottoscrizioni consuete del papa et de cardinali

A Notum sit omnibus sanctæ Ecclesiæ filiis quoniam in synodo, quæ sexto pontificatus nostri anno apud Melphim in ecclesia B. Petri apostolorum principis, quæ est ejusdem civitatis sedes episcopatus, presidentibus nobis, et aliis coepiscopis et abbatibus, die Kalendarum Augustarum celebrata est, confrater noster Alphonsus S. Salernitanæ Ecclesiæ archiepiscopus de hæreditatibus eidem Ecclesiæ pertinentibus, quas Guillelmus filius Tancredæ et milites sui invaserant, querimoniam fecit. Unde eum a nobis hac de ratione vocatum, ut quæ violenter invaserat juste eidem Ecclesiæ redderet, paterna charitate monuimus; sed quia in contumacia sua perdurans obedire nobis et tanto conventui noluit, iudicio totius sacri concilii eum et fautores suos a liminibus sanctæ Ecclesiæ sequestravimus, et anathematis vinculo, quousque resipisceret, innodavimus: sed postea inspirante sibi illo, qui neminem vult perire (*Petr. iii, 9*), ad pœnitentiam et ad emendationem, cum Salerni essemus, ante nostram præsentiam cum militibus suis humiliter venit. Quapropter episcoporum, et abbatum, et aliorum fidelium congregato conventu, inter quos fuerunt Joannes Tusculensis episcopus cardinalis, et Ildebrandus S. R. E. archidiaconus, et Ambrosius Terracinensis episcopus, et Balduinus Melphis episcopus, et Stephanus Trojanus episcopus, et Ingilbertus Tuscensis episcopus, et Gisulfus Salernitanus princeps cum fratribus suis Guidone et Joanne, Robertus dux, et Rogerius comes frater ejus, et alii plures Longobardi et Nortmanni, idem Guillelmus, et Girmondus filius Gmundi, qui dicitur de Mulsis miles, ejus hæreditarius S. Salernitanæ Ecclesiæ nominatim curtem S. Petri Dataro, et curtem S. Viti de Siler, quæ sunt juxta eundem fluvium, et ecclesiam S. Michaelis archæangeli, quæ sita est in crypta montis, qui dicitur *Aureus*, cum omnibus hominibus et pertinentiis suis, et res de lacu majore cum toto ipso lacu, et res de Tusciano, et de Lama, et de Rivoalto, et de Assa, et de Pacentino, et Jufuni, et Salsanicum, et Forino, et Anguillario, et Prato, et omnes alias res ipsi matri ecclesiæ, et cæteris Ecclesiis Salernitanis pertinentes sub nomine fidei, quam Deo et S. Petro debebant, in manu vestra refutaverunt atque dimiserunt, et se confirmaverunt esse sub anathemate, si eas amplius præsumerent invadere. Inde nos omnibus supradictis coram astantibus episcoporum iudicio, et Laudatione Longobardorum, et Nortmannorum, qui intererant, S. Salernitanæ Ecclesiæ, et per eam tibi, confrater Alfane Salernitanæ archiepiscopè, successoribusque tuis supradictas res et hæreditates

B

C

Maii dotti Maurini antori del nuovo Trattato di diplomatica (t. V, p. 234, not. 3) accennano un' altra bolla di questo pontefice a questa nostra perfettamente conforme e n' motti e nella mancanza delle sotto scrizioni. Alessandro II, dovette in questo tempo trovarsi in Lucca all' occasione di trasportarsi al concilio tenuto quest' anno in Mantova, a cui egli intervenne.

stabilivimus, concessimus, et in perpetuum confirmamus, et deinceps salvo tuo, successorumque tuorum vigore earum invasores, et deprædatores, et persecutores perpetuo anathematis vinculo religamus. Si quis vero contra hujus nostræ præceptionis scriptum temere agere præsumperit, aut fautor extiterit, sciat se auctoritate B. Petri apostolorum principis et nostræ, a regno Dei alienatum, atque cum Juda traditore Domini in æternum damnatum. qui autem hujus nostræ concessionis et confirmationis constitutionem observaverit devotus, a sancta et individua Trinitate benedicatur, et æterni regni intervenientibus Dei genitrice Maria et B. Matthæo apostolo et Evangelista, quorum causam adjuverit, particeps effici mereatur, etc.

Ego Alexander, solius Dei misericordia, licet indignus S. R. et apostolicæ Ecclesiæ episcopus, in hac constitutionis pagina ad confirmandum volens subscripsi.

Ego Joannes, Tusculanensis episcopus, me adfuisse testificans subscripsi.

Ego Hugo, Ydruntinus archiepiscopus me adfuisse testificans subscripsi.

Ego Ambrosius, Terracinæ episcopus, subscripsi.

Ego Hildebrandus, S. R. E. diaconus, subscripsi.

LV.

Alexander II Ecclesiæ Salernitanæ jura possessionesque, Alphanî archiepiscopi rogatu, confirmat.

(Anno 1067.)

[UGHELLI *Italia sacra*, VII, 382.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, Sanctæ Salernitanæ ecclesiæ, quæ beatæ et gloriosæ semper Virginis Dei genitricis Mariæ, ubi etiam apostoli gloriosum Matthæi et evangelistæ corpus, cum beatis martyribus Fortunato, Gaio et Anthes, requiescit, et per eam confratri ALFANO ejusdem Ecclesiæ archiepiscopo, suisque successoribus in perpetuum.

Ex consideratione pastoralis curæ quam ex administratione apostolicæ sedis gerimus cum Deo auctore, sicut indigni, decernimus omnium quæ sunt Ecclesiarum proventui invigilare ac justis fidelium postulationibus æquitatis assensum præbere, necessario compellimur viscera deserere, ne Dominico gregi debitæ consolationis suffragium videamur subtrahere. Unde, charissime frater Alfane archiepiscope, quia devotio tua, honestis moribus fulta, postulare studuit quatenus statuta et privilegia quæ sanctissimi prædecessores nostri apostolica auctoritate Salernitanæ ecclesiæ tuisque prædecessoribus sanxerunt, nos tibi tuisque successoribus firmaremus, tuis precibus, quæ a justitia discrepare non videntur, libentissime annuimus. Qua de re hujus nostri privilegii authentica constitutione concedimus et confirmamus tibi totam ex integro Salernitanam ecclesiam, quæ est archiepiscopalis sedes infra urbis mœnia constituta, cum omnibus quæ sibi pertinent, tam hæreditario quam parochiali jure, sicut illam

integram habuere et tenere prædecessores tui episcopi et archiepiscopi, ita ut tui juris tuæque potestatis quidquid ad ecclesiasticum et episcopale pertinet officium, tam intra Salernum quam per omnem Salernitanam parochiam, canonica dispensatione requirere, et ordine, et canonicis ecclesiis diversorum ordinum clericos, servitium Dei provehere et ordinare, in monasteriis quoque et abbatiis, abbates providere, et benedicere, et Dei servitio et utilitati semper consulere, ut omnia fiant favore Deo ad incrementum sanctæ Ecclesiæ. Archiepiscopalis etiam magisterii prædecessoribus tuis apostolica auctoritate concessum fraternitati tuæ confirmamus, ut liceat te intra scriptam provinciam, episcopo juxta sacrorum canonum statuta congruis in locis ordinare, et quæcunque metropolitanis sanctorum Patrum statuta attribuunt, tibi concedimus licere; ac hæc etiam apostolicæ auctoritatis sanctione confirmamus tibi, tuisque successoribus, quæcunque prædecessores nostri, imperatores, reges, principes vel quicumque fideles sanctæ Salernitanæ ecclesiæ contulere, et ea quæ Gisulfus fidelis noster, qui nunc Salerni clare principatur, liberali munificentia contulit et collaturus est. Nominatim autem dicimus, ecclesiam sancti martyris Viti quæ constructa est juxta plateam quæ dicitur ad portam Elini, cum omnibus suis pertinentiis, quam Landimorius filius Ademarti scripto jam dictæ ecclesiæ obtulit, et ecclesiam Sancti Gramatii cum suis pertinentiis, et casas illas quæ sunt juxta eandem Ecclesiam, quas Malfrid, et Adelfrid tuo episcopo obtulerunt; sed et monasterium Sancti Viti, quod constructum est juxta Salernum prope littus maris, cum suis pertinentiis, quod ecclesia tibi commissa a prædicto Gisulfo Principe commutationis ordine recepit; terras quoque et partes, pro quibus super Troytium de Rota, pro tuo episcopo, et cæteris Salernitanæ ecclesiis interpellasti quod invasas detineret. Unde eum Salerni nolentem justitiam facere excommunicavimus; quas, postea resipiscens, Capuæ in nostram manum legaliter reddidit, videlicet quæcunque uno anno, priusquam ipse Rotam intraret; et Salernitanæ ecclesiæ tenebant, quæ juris tuæ ecclesiæ fuere tibi tuisque successoribus reddimus, et confirmamus et per te cæteris ecclesiis tua... Castellum quoque Olibani et criptam S. Angeli, quæ dicitur Montis Aurei, cum omnibus eorum pertinentiis, et cuncta quæ Wilelmus filius Tancrede, et Wimundus miles tuus in nostram manum reddidere. Et universa quæ prædicta Salernitana ecclesiæ juste et legaliter habuit, vel qualicumque contractu acquisitura est, tibi tuæque fraternitati ecclesiæ commissæ concedimus et confirmamus, et in perpetuum stabilimus tam ea quæ ecclesiastici regiminis sunt quam quæ hæreditate juris, contestantes, sub protestatione anathematis, ut nullus unquam alicujus dignitatis vel potestatis homo audere temerario ausu aliquam violentiam tibi tuæque ecclesiæ inferre, vel justitiam

aut dignitatem miuere, salvo in omnibus apostolicæ sedis privilegio. Si quis vero contra hujus nostræ constitutionis privilegium, vilipendens apostolica statuta, temere agere præsumpserit, aut præsumptibus fautor exstiterit, iudicio sancti Spiritus sciat se, auctoritate beati Petri apostolorum principis et nostra, anathematis vinculo innodatum, et ut transgressorem terminorum, quos sancti Patres nostri posuerunt, cum diabolo et transgressoribus angelis, canonica traditione, æternis suppliciis deputatum. Observantibus autem et devotis gratia et benedictio a Domino Deo nostro multiplicentur, et intercedente beata Dei genitrice Maria, et beato Mattheo apostolo et evangelista, æterni regni participes effici mereantur. N. OEN. BES.

Datum Capuæ, iv Id. Octobris, per manus Speri sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi et bibliothecarii, anno vii pontificatus domni Alexandri papæ II, indict. vii.

LVI.

Alexandri II epistola ad Joannem Abrincensem episcopum.

(Anno 1068.)

[Acta archiep. Rotom. apud MABILL. Analact. nov. edit 224]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, JOANNI Abricensium venerabili episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Destituta Rothomagensi Ecclesia pastore, comperimus Sedunensis episcopi et Lanfranci abbatis relatione te ex electione principis tui dilectissimi filii nostri Guillelmi regis Anglorum, ob vitæ et morum probitatem, ad majorem sedem promovendum, si ex auctoritate sedis apostolicæ fuerit assensus, cui Deo auctore præsidemus. Nos igitur moti illorum precibus, ob salutem illius Ecclesiæ et omnium in tuis partibus, volumus atque dilectioni tuæ apostolica auctoritate præcipimus ut quod divina dispensatio de te providit non contradicas, et electioni te obedientem exhibeas. Admonemus itaque fraternitatem dulcedinis tuæ, ut si in modico fuisti fidelis, in majori bene operari non desinas, populum divini Verbi pabulo reficias, ut merearis audire illam benignam vocem Domini dicentis: *Euge, serve bone et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam.* De cætero secretiorem animi nostri voluntatem planius audies per nostrorum legatorum veridicam relationem.

LVII.

Alexander II monasterium S. Stephani Cadomense tuendum suscipit privilegisque ornat, Laufranco abbate petente.

(Anno 1068.)

[LANFRANCI Opp. pag. 27.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto in Christo filio LANFRANCO abbati, suisque successoribus regulariter promovendis in perpetuum.

A Quisquis divina inspiratione compunctus, relictis sæculi hujus actionibus, ad Deum converti festinat, ita cum charitate ab apostolica sede, cui licet indigni præsidemus, suscipiendus est et blandis per omnia consolationibus refovendus ut in ea quam elegit, Deo adjuvante, delectetur conversatione persistere, et quod semel cœpit usque in finem irreprehensibiliter valeat exhibere. Unde quia, charissime filii Lanfrance abbas, in tantam te excrevisse religionem cognoscimus ut non solum de propria salute studiosus existeres, verum etiam communem vitam eligentibus monasterium construeres ac forma religionis provideres, inclinati precibus tuis monasterium tuum, quod in honorem beati protomartyris Stephani a glorioso Willelmo principe Normannorum, ac victoriosissimo rege Anglorum, Cadomi construitur ac largitate possessionis ditatur, sub tutela et defensione sanctæ sedis apostolicæ recipimus, statuentes nullum, ecclesiastica seu sæculari præditum dignitate, in rebus vel dispositione ejusdem monasterii aliquam habere potestatem, sed omne jus ipsius monasterii ad sollicitudinis tuorumque successorum studium decernimus pertinere. Qui nimirum si alicujus episcopi molestia prægravatus tu, vel successores tui fueritis, sanctamque apostolicam sedem appellaveritis, nulli ulterius episcoporum liceat contra vos litem provocare, donec causa vestra antepapam deferatur, ejusque iudicio diffiniatur; et hac præsentis privilegii nostri pagina statuimus ut Baiocensis episcopus, præ qualibet abbatis vel monachorum culpa, prælatum monasterium non præsumat excommunicare, vel divinum in eo officium prohibere. Quod si abbas vel congregatio ordini et professionibus suis contraria gesserit, et abbas vel se vel monachos suos regulariter emendare neglexerit, Baiocensis episcopus secreto atque amicabili colloquio ut se vel subjectos suos corrigat admoneatur. Porro si paternæ admonitioni obedire contumacia pertinaci contempserit, non quidem eum Bajocensis episcopus ad suam Ecclesiæ synodum convocet, sed rem ad Rothomagensem archiepiscopum, seu ad totius provincie universale concilium perferat, ut eorum consilio, auctoritate, diffinitione, audiat, discat, accipiat quid agi sive statui de eo oporteat; sententia tamen de capitalibus apostolicæ sedi reservata. Ad quem Baiocensem episcopum nihil aliud ipsius monasterii pertinere decernimus, nisi abbatis et cæterorum qui ibidem sunt promovendi ordinationes, sacri chris-matis donum, et ecclesiarum dedicationes, laicorum, qui criminalia peccata incurrerint, consilia et pœnitentiarum injunctiones. Si vero prænominatum Baiocensem episcopum claruerit esse Simoniacum, vel ab apostolica sede excommunicatum, vel si ipse episcopus alicujus malitiæ studio eorum ordinationes ultra spatium unius mensis distulerit, tunc liberam habeant potestatem adeundi Romanum pontificem, vel quemcunque religiosum episcopum

nt. Si quis igitur temerario ausus hujus no-
nctionis scriptum violare præsumperit, au-
te beatorum apostolorum Petri et Pauli sciat
odatum vinculo excommunicationis, quous-
gnos pœnitentiæ fructus sanctæ apostolicæ
presentaverit.

LVII bis

*tum Alexandri papæ II ad Petrum abbatem
nis, quo monasterium Gellonicum sub defen-
sedis apostolicæ suscipit.*

(Anno 1068.)

[*Gall. Christ.* tom. VI, b. 274.]

ANDER episcopus, servus servorum Dei, vene-
bbati monasterii Sancti Salvatoris, in episco-
uterensi, constituti in loco qui dicitur Gello-
isque successoribus canonicè substituendis,
iam in Domino salutem.

: generali sollicitudine circa statum omnium
arum invigilare debeamus, specialius tamen
utilitatibus nos convenit providere quorum
t conversationem studio monasticæ religionis
resplendere; tanto enim sanctæ apostolicæ
cui, licet indigni, deservimus, protectionem
ur, quanto internæ contemplationis ardore
o nostro Jesu Christo vicinius adhærere pro-
. Proinde quia devotio vestra postulavit a
it monasterium vestrum defensione nostræ
æ Ecclesiæ muniremus, inclinati precibus
ibidem cum omnibus juste sibi pertinentibus
ela et defensione apostolicæ sedis recipimus,
mni conditione liberum et quietum esse de-
us, ita tamen ut, proprii tantummodo episcopi
tia servata, nulli loco subiaceat, nisi huic
Romanæ Ecclesiæ; qui, videlicet episcopus,
in prædicto monasterii abbatem præsumat
re, nisi quem monachi ejusdem monasterii,
timentes, juxta regulæ beati Benedicti teno-
egerint, ipsum vero sine omni fraude et con-
one benedicat; a quo nimirum episcopo,
s vel monachi ipsius monasterii se injuste
vari cognoverint, ad defendendam propriam
rtiam et episcopi infestationem corrigendam
anc sedem appellent.

irmamus etiam præfato monasterio quidquid
uste tenet, vel deinceps tenere debet, tam in
ecclesiis, castellis villis, prædiis quam etiam
ris rebus mobilibus videlicet et immobilibus,
uentes, per hujus nostri privilegii auctorita-
nulla spiritualis, seu sæcularis persona præ-
hujus nostræ sanctionis scriptum in totum,
ve infringere, quatenus ab omni humana per-
one securi atque quieti omnipotenti Deo va-
ilitare. Si quis igitur ausu temerario hanc
n constitutionem violare præsumperit, bea-
apostolorum Petri et Pauli sciat se usque ad
emendationem auctoritate excommunicatio-
culo innodatum, et cum impiis et sacrilegis
Jehennæ incendiis deputatum. At vero qui

A pio intuitu custos et observator extiterit, repleatur
abundantia apostolicæ benedictionis.

Datum Laterani xiv Kal. Aprilis per manus Petri
sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi ac bibliothecari-
arii, anno vii pontificatus domini Alexandri papæ II.

LVIII.

*Alexandri II papæ epistola ad Udonem Trevirensis
Ecclesiæ archiepiscopum*

(Anno 1068.)

[*ERHARD Zeidts Christ fur Vaterlandische*, tom. X,
p. 310.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, di-
lecto fratri nostro UDONI sanctæ Ecclesiæ Treviren-
sis venerando archiepiscopo.

B Diebus vitæ tuæ. Et si pastores ovium solem ge-
luque pro gregis sui custodia die noctuque ferre in-
tenti sunt, ut neque ex eis aut errando pereat et fe-
rinis laniata morsibus deficiat, et oculis semper virgi-
lantibus circumspiciunt; quanto sudore, quanta
cura debemus esse pervileges nos, qui pastores ani-
marum esse dicimur. Attendamus igitur ut si sa-
crum officium exhibere erga custodiam commissa-
rum ovium non assumus, ne in die divini examinis
pro desidia nostra ante summum Pastorem negli-
gentiæ nos reatus excruciet, unde modo honoris re-
verentia inter cæteros sublimiores judicamur. Pal-
lium autem fraternitati tuæ ex more ad missarum
solemnia celebranda sicut concessum est anteces-
soribus tuis concedimus, videlicet ut in Natale Do-
mini, in Epiphania Domini, in purificatione et in aliis
festivitatibus sanctæ Mariæ, in Palmis, in Cœna Do-
mini, in Sabbato sancto, in die Dominica Resurre-
ctionis, in octava Paschæ, in Ascensione Domini, in
Pentecoste, in natali sancti Joannis Baptistæ, in
natali omnium apostolorum, in festo S. Laurentii
et S. Mauritii, in festo S. Michaelis et Omnium San-
ctorum, et S. Martini et sanctorum virorum, quo-
rum corpora apud vos habentur, in Dedicatione Ec-
clesiæ, et in anniversario tuo et quando ordines ta-
cis. Hortamur itaque charitatem tuam ut mores
vitæ tuæ tanto honoris ornamento conveniant, qui-
bus auctore Deo exempli verbo possis esse conspi-
cuus. Vita igitur tua sit filiis tuis regula, ut si qua
corritudo (su steht deutlich) in illis deprehenditur,
in ea dirigatur. Cor ergo tuum neque prospera quæ
temporaliter blandiuntur, extollant neque adversa
dejiciant, sed quidquid illud fuerit, virtute patientiæ
devinciatur. Nullum apud te locum odia, nullum
favor indiscretus inveniat. (Hier eine Lücte im Lert)
benedictionis tuæ justique judicii opus (wieder eine
Lücte) vitio commaculet. Sit in te et boni patris
dulcedo et judicis pura discretio, unum quod inno-
center viventes foveat, aliud inquietos a pravitate
compescat. Misericordem te prout virtus patitur
pauperibus exhibe. Opressi defensio tua subve-
niat, opprimentibus modesta ratio contradicat. Nul-
lius faciem contra justitiam accipias, nullum quæ-
rentem justa despicias. Custodia vitæ in te æquita-

tis excellat, ut nec divitem potentia sua aliquid apud vos extra viam suadeat rationis audire nec pauperem dare sua faciat humilitas desperare. Quatenus Deo miserante talis possis existere, qualem sacra sanctio præcipit, dicens: *Oportet episcopum irreprehensibilem esse.* Sed his omnibus uti salubriter poteris, si magistram charitatem habueris, quam qui secutus fuit, a recto aliquando tramite non recedit. Ecce, frater charissime, intus multa alia ista sunt sacerdotii, ista sunt pallii, quæ si studiose servaris, quod feceris accepisse ostenderis intus habebis. Crux autem ante sicut ante decessores tuos ubi geratur, primatum quoque Ecclesiæ tuæ juxta formam sanctorum prædecessorum nostrorum; a quorum auctoritate non debemus oberrare concedimus et confirmamus. Sancta Trinitas fraternitatem tuam gratiæ suæ protectione circumdet atque ita in timoris sui via nos dirigat, ut post vitæ hujus amaritudinem ad æternam simul dulcedinem pervenire mereamur.

Scriptum per manum Joannis notarii et regionarii ac scriniarii sanctæ sedis apostolicæ, indictione vi, anno 1065.

LIX.

Alexander II Arnaldo archiepiscopo Acheruntino pallii usum tribuit.

(Anno 1068.)

[UCHELLI, *Italia sacra*, VII, 25.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, ARNOLDO Acheruntinæ Ecclesiæ venerabili archiepiscopo, perpetuam in Domino salutem.

Convenit apostolico moderamini pia religione pol-
lentibus affectu debitæ charitatis in necessitatibus subvenire et eorum justis petitionibus benevolum præbere assensum. Tunc enim lucri potissimum præmium apud conditorem omnium Deum nos habituros speramus, si venerabilia loca sanctorum per nos fuerint ad meliorem statum præducta. Igitur qui postulastis a nobis quatenus concederemus, confirmarem tibi archiepiscopatum prædictæ Acheruntinæ Ecclesiæ, cum omnibus parochiis suis, civitatibus quinque, videlicet Venusio, Monte Milone, Potenza, Tulba, Tricario, Monte Peloso, Gravina, Matera, Oblano, Turri Tursio, Lasiniano, sancto Quiriaco, Nirolo, cum castellis et villis, monasteriis ac plebibus, tam Græcis quam Latinis, exceptis iis, quæ ad dominatum nostrum jure nobis retinemus, petitioni tuæ libenter annuimus, Montem Urrani quoque et armentum, quæ largitione fidelium in dominium sanctæ Acheruntinæ Ecclesiæ recenter transierunt, tibi tuisque successoribus concedimus et confirmamus. Pallium autem fraternitati tuæ ex more ad missarum solemnias celebranda, sicut concessum et antecessoribus tuis, concedimus, videlicet in Natali Domini, in octava Domini, in epiphania, in Purificatione et aliis festivitibus sanctæ Mariæ, in Cæna Domini in Sabbato sancto, in die Dominico Resurrectionis, in Ascensione Domini, in

Pentecoste, in nativitate S. Joannis Baptistæ, in natali omnium apostolorum, et sancti Michaelis archangeli, et Omnium Sanctorum, ac vestrorum sanctorum, quorum corpora apud vos habetis; in dedicatione ecclesiarum, et quando ordinationes faciis. Hortamur itaque charitatem tuam, ut mores vitæ tuæ tanti honoris ornamento exempli ubique possint esse conspicui. Vita igitur tua filiis tuis sit regula, ut si qua fortitudo deprehenditur in ea, dirigatur cor erga suum, neque prospera quæ temporiter blandiuntur extollant, neque adversa dejiciant, sed quidquid illud fuerit, virtutum puritate devinctur. Nullum apud te locum odia, nullus favor indirectus inveniat. Sacræ benedictionis tuæ justique judicii opus nulla venalitate interventio commolet; sit in te et boni pastoris dulcedo et judicis vera districtio, unum scilicet innocenter vivens foveat, aliud inquietos a pravitate compescat. Misericordem te, prout virtus patiatur, pauperibus exhibe, oppressis defensio tua subveniat. Oppressis modesta ratio contradicat. Nullius faciem contra justitiam accipere. Custodia in te æquitatis excellat, ut nec divitem potentia sua aliquid apud vos extra viam rationis audire suadeat. Nec pauperem de re tua faciat humilitas desperare, quatenus Domino miserante talis possis existere, qualem sancta lectio præcipit dicens: *Oportet episcopum irreprehensibilem esse.* Sed iis omnibus uti salubriter poteris, si magistram charitatem habueris, quam qui secutus fuerit a recto tramite non recedit. Scriptum per manus Joannis scriniarii, et notarii, ac regionarii sacri palatii.

Datum Later., Idibus Aprilis, per manus Petri sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi ac bibliothecarii, anno ab Incarnatione Domini 1068, ind. v, pontificatus vero Dom. Alexandri papæ II, an. vi.

LX.

Alexander II ecclesiæ S. Mariæ Magdalenzæ Virtunensis protectionem suscipit bonaque confirmat.

(Anno 1068.)

[DOM CALMET, *Histoire de Lorraine*, I, Preuves, p. 462.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, EMENTRIDO venerabili presbytero, fundatori ac præposito ecclesiæ Sanctæ Mariæ Magdalenzæ, sitæ in Virtunensi civitate, suisque successoribus in perpetuum.

Ex consideratione apostolicæ sedis, cui licet indigni deservimus, saluti omnium et Ecclesiarum utilitati compellimur invigilare et propositum cuique earum jus defendendo servare? Unde qui religio tua in Christo sanctæ operationis statibus, quibus per Galliarum provincias prædicatur, ecclesiam Sanctæ Mariæ Magdalenzæ, sitam infra Virtunensem civitatem, possessione simul ac religione præit, hæreditavit, tanto convenit nos in Domino gaudere quanto gloriosus eandem ecclesiam christiana religione decet excrescere. Unde, juxta post-

lationem devotionis tuæ præfatam ecclesiam sub tutela et defensione sanctæ apostolicæ sedis constituimus, salva tamen canonica reverentia Viridunensis episcopi, confirmamus tibi quidquid nunc jure possessionis habere videtur seu deinceps habitura est videlicet Erisiam cum ecclesia et suis appenditiis, Villare cum ecclesia ibidem constituta, Ciranivam cum suis appenditiis. Duosam curtem cum suis appendiciis, prædia et vineas, cum familia, quæ sunt apud Aquilam, stabuletum cum molendino, ecclesiam de Hemandres; præterea curtem quæ vocatur Manera, et quinque mansos apud Sufingas quam Agnes, illustris imperatrix una cum filio suo Henrico glorioso rege, eidem ecclesiæ contulit præsentis privilegii pagina confirmamus, omnibus modis interdicens ut nullus imperator, rex, dux, marchio, comes, sed neque episcopus, aut aliquis episcopali sæcularive præditi dignitate præsumat ista atque omnia quæ superius continentur, a jure ipsius ecclesiæ subtrahere atque studio deprecationum aut quarumlibet oppressionum auferre. Confirmamus etiam convenientiam quam gloriosus dux Godofridus in præsentia nostra tecum fecit, videlicet quod de advocacione præfatæ curtis, id est, Macræ, nihil nisi tantummodo lucrum divinæ remunerationis ipse atque posteri sui debeant unquam exigere. Si vero aliquis, temerario ausu, hujusmodi nostræ confirmationis scriptum violare præsumperit, usque ad dignam satisfactionem sciat se innodandum vinculo excommunicationis. At vero qui pio intuitu custos et observator extiterit, repleatur abundantia apostolicæ benedictionis.

Datum Lateranis, Idus Aprilis, per manus Petri, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi et bibliothecarii anno VII pontificatus domini Alexandri papæ II, ab Incarnatione vero Domini millesimo sexcentesimo sexto, indictione VII.

LXI.

Alexander II canonicorum Ferrariensium patrocinium suscipit et possessiones confirmat.

(Anno 1068.)

[UGHELLI, *Italia sacra*, II, 534.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, EVERARDO archipresbytero, et ROMANO archidiacono, et reliquis canonicis S. Ferrariensis Ecclesiæ, suisque successoribus in perpetuum.

Si justis servorum Dei petitionibus satisfecerimus procul dubio apostolica præcepta servamus. Quapropter inclinati precibus vestris, filii charissimi, vos vestraque bona in munimime apostolicæ defensionis suscipimus atque confirmamus et corroboramus vobis vestrisque successoribus canonicis quidquid juste habetis, id est villam quæ dicitur Quatisana, et fundum contra Padum, et locum Cuculi, et caput Redæ, et Baniolum, et Wartiatricam, et fundum Pecorile, villam quæ dicitur Fossa Nova, cum capella Sancti Marci ibidem sitam, ecclesiam quoque Sancti Stephani in burgo Ferrariæ cum omnibus quæ ei attinent; insuper etiam medietatem de-

cimationis plebis Sancti Georgii in episcopio, medietatemque omnium rerum, quæ pro animabus fidelium defunctorum eidem ecclesiæ relinquuntur, tam mobilium quam immobilium, totam etiam decimam totius villæ quæ dicitur Cocomario, et cætera quæ eidem canonicæ pertinent, scilicet terras, vineas, prata, agros cultos et incultos, aquas aquarumque decursus, piscationes, venationes seu molendina, servos et ancillas, aldiones et aldianas, quidquid habetis, tam de parte ecclesiæ quam de vestrorum parentum hæreditate, necnon duodecim homines illius loci navigent quocumque usus vester fuerit sine omni pretio; seu cunctas res mobiles et immobiles; vel quidquid deinceps juste acquisituri estis ea videlicet ratione ut nullus in vos jam dictos canonicos, sive vestros successores, distringere vel molestare audeat, neque vestros colonos vel colonas, vestrasque facultates, sine voluntate et consensu ipsius ecclesiæ præsulis. Statuentes igitur jubemus ut quiete et pacifice omnia quæ super leguntur teneatis et possideatis, omnium hominum contradictione remota, ita ut nullus dux, marchio, archiepiscopus, episcopus, comes, vicecomes, nullaque magna vel parva persona de cunctis prænominatis rebus, tam de ecclesiasticis quam de propriis vos vestrosque successores molestat, sive in placito conturbet, vel colonos vestros aut colonas distringere, seu publicam functionem solvere cogat. Quod qui temerario ausu fecerit, nisi infra quadraginta dierum spatia emendaverit, anathematis vinculo obligetur et a liminibus sanctæ ecclesiæ alienetur usque ad dignam satisfactionem. Qui vero custos hujus nostræ sanctionis extiterit, benedictionem et gratiam omnipotentis Dei, et beati Petri apostolorum principis, et nostram habeat, et in futurum æternam retributionem percipiat. Amen.

Datum XII Kal. Julii per manus Petri, fungentis vice sacro sancti Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, et bibliothecarii,] anno ab Incarnatione Domini 1068 septimo vero pontificatus domni Alexandri papæ II, indictione VI.

LXII.

Privilegio di Alessandro II conceduto ai canonici regolari di S. F. eeiano di Lucca, col quale mette rotto la difesa et protezione della sancta sede i beni che essi possiedono nelle Maremme.

(Anno 1068.)

[*Memorie e documenti per servire all'istoria del principato Luccese* Lucca, 1813, in-4°, IV, II, 144.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, canonicis ecclesiæ Sancti Frigiani eorumque successoribus in perpetuum.

Quoties a nostris filiis illa poscuntur, quæ ab æquitatis ratione non discrepant, illorum dignum est justis condescendere petitionibus, eorumque desideriis vera cordis sinceritate favere. Tunc namque nobis Dei nostri voluntatem conciliamus, si quod nobis, ratione dictante, impendi volumus, recte hoc aliis concedere minime dubitamus. Et si laicorum postulationibus sæpissime larga et benigna mansue-

tudine annuimus, videlicet ut ab illis digne postulata largiamur; multo magis erga ecclesiarum nostrarum utilitatem, et clericorum ibidem Deo militantium devotissimum collegium, munificentissimos, et benevolos esse nos condecet, qui in ecclesiastici ordinis militia nobiscum divina operante clementia, uniti esse videntur. Quapropter ego Alexander sanctæ et universalis Romanæ Ecclesiæ pontifex, et Ecclesiæ sanctæ Lucensis episcopus inclinati precibus vestris et sperantes meritis et intercessionibus beati Frigiani apud tremendum Judicem adjuvari suscepimus sub defensione et privilegio apostolicæ sedis quidquid in maritima ejusdem sanctissimi Frigiani Ecclesiæ pertinere videtur scilicet in rivo Mente [f. Marthure], et monte Burli [Buruli, et Castani, et a la Petra, et in monte presbyteri Joannis et Pungulini, et quidquid in aliis locis et vocabulis ab antiquis vetustioribusque hominibus habuisse memoratur. Ita sane, ut ab hac hora in antea consistant, et permaneant supradictæ res in potestate vestra presbyteri, et diaconi, subdiaconi, sive etiam clerici, qui in præfata Ecclesia modo ordinati fuerint, et officium Dei ibi fecerint. Statuimus præterea, et apostolica auctoritate sancimus, ut de jam dictis rebus prænominatæ Ecclesiæ, vel clericis ejusdem ecclesiæ seu loco beneficii ab ecclesia eas retinentibus, nullus præsumat aliquam inferre violentiam, aut molestiam facere, seu deprædari, vel aliquo ingenio diminuere; non aliquis successorum nostrorum, non dux, non marchio, non comes, vicecomes, capitaneus, castaldus, exactor, seu aliqua sæcularis potestas, vel aliqua hominum magna, parvaque persona, Quod si aliquis, quod non credimus, diabolico instinctu, quod a nobis firmatum est infringere tentaverit, vel aliter permutare præsumperit, vel contra jam dicta aliquid ausus fuerit moliri, timeat super se venturum omnipotentis Dei judicium, et conscius sibi tristetur de futura super eum Dei et sanctorum omnium maledictione. Insuper sciat se ex auctoritate beatorum apostolorum Petri et Pauli, et nostra nisi resipuerit perpetuus anathematis vinculo innodatum. At vero custos et observator hujus sacri nostri privilegii de cælesti super se ventura benedictione gratuletur, et post præsentis vitæ spatium accipiat perennis vitæ bravium.

Datum Lucæ III Idus Octobris per manus Petri, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi ac bibliothecarii, anno VII pontificatus domni Alexandri II papæ, anno videlicet Dominicæ Incarnationis millesimo sexagesimo octavo, indictione VII.

LXIII.

Alexander II episcopum Clusinum, in concilio Romano Simonia accusatum, cum causa et Lucæ et Clusii tractata esset, absolutionem a se impetrasse testatur.

(Anno 1068.)

[UGHELLI. *Italia sacra*, III, 629.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, sanctæ Clusinæ Ecclesiæ in perpetuum

A Quoniam divinæ miserationis respectu ad hoc universalis administrationis curam suscepimus ut omnium ecclesiarum quietem solerti studio procuramus, omniumque animarum prælati providere omni tempore ac universas quæstiones in sancta Ecclesia emergentes diligenter perquirere, inquisitis vero legaliter calculum diffinitionis debemus imponere, ex hac ipsa consideratione nostri officii coacti sumus quamdam quætionem in Clusinensi ecclesia ortam sagaci indagazione tractare. Quæstio denique quædam in jam dicta Clusina ecclesia exorta est, atque in consilio ad apostolicam sedem delata. Ex antiqua namque consuetudine parochianæ ecclesiæ Clusini episcopatus bis in anno quasdam conditiones episcopo exhibebant semel in majori hebdomada ante Pascham, secundo vero dum episcopus synodale concilium celebraret. Hinc nata occasione, conquesti sunt clerici illius Ecclesiæ adversus episcopum suum quod ipse exigeret ab eis quemdam annalem tributum quod dicebant quasi pro chrismate pretium, nec non pro administratione sacri verbi, quam illis in sua synodo exhibebat aliud quoddam statutum. Quod nos audientes nimium exhorruimus, atque si ita esset, omnino damnare statuimus, quia Simoniacæ venalitatæ fere infecta hæc talia videbantur. Discussimus itaque te per hoc, prout voluimus, sed quia plurimis et maximis ecclesiasticis negotiis occuparemur, plenaliter diffinire nequivimus, ac proinde ad nostram audientiam tandem deferendam statuimus tempore quo eum nobis liceret quietis perscrutari; licet ita demum canonica diffinitione concludere. Unde actum est ut paulo post nobis Roma ad Lucensium preces proficiscentibus ipsa eadem quæstio in itinere, dum per partes illas transiremus, repræsentaretur, et cum inibi diu episcopo clericisque præsentibus ventilaretur quibusdam assistantibus, nec adhuc plane diffinitionis sententiam censere dignum duximus, sicque denuo evenit ut cum Luca Romam reverteremur, invitati episcopo ad prædictam Clusinam ecclesiam, pia et efficaci ipsius episcopi rogatione inflexi veniremus. Tunc evocato ibi universo clero prædicti episcopatus, maximaque parte populi congregata, supradictam quætionem diligenti examinatione perquisivimus, residentes nobiscum dilecto fratre nostro Joanne sanctæ Romanæ Ecclesiæ cardinali Tusculano episcopo, assistantibus quoque plurimis religiosis abbatibus, et sacerdotibus, etiam Raynerio filio Burgarelli et Bernardo filio Apdinghi, multisque aliis majoribus et minoribus, Quam divino nutu provida consideratione inspectam ita visum est nobis fore diffiniendam, scilicet ut hujusmodi infamia, quæ talibus occasionibus Clusinæ ecclesiæ inoleverat, his omnibus amputatis abscinderetur, et statutum, quod sacri canones de redditibus et votis ecclesiarum præcipiunt, ab utrisque partibus inviolabiliter custodiretur. Sequentes igitur præcepta, canonici papali ab episcopo quarta parte decimarum dari, temporibus vero reliquis in disposi-

tione episcopi præsentibus, episcopum vero medietatem omnium primitiarum, tertiamque totius oblationis cunctarum ecclesiarum episcopatus vivorum ac mortuorum, tam in terris quam in vineis, mobilibus vel immobilibus, seu cujuslibet generis possessionibus habere censuimus, oblationibus antiquorum monasterium exceptis, videlicet, S. Anthymi, S. Salvatoris, necnon S. Benedicti, et S. Petri in Campo. Addidimus etiam quod nullus laicorum ecclesias tenere vel oblationes vivorum et mortuorum in proprios usus retorquere præsumat; sunt enim plurimi, qui ecclesiasticas res, quasi jure hæreditario a parentibus relictas, impudenter sibi usurpant; quod quia ecclesiasticis statutionibus nimis oppugnet, modis omnibus inhibemus. Quicumque ergo temerario ausu huic nostræ sanctioni contraierit, et hoc nostrum apostolicum decretum in totum partemve infregerit, si ex sacris ordinibus fuerit, sui ordinis periculum incurrat, si vero laicus, nostræ apostolicæ excommunicationi subjaceat. Et insuper bannum nostrum componat, septuaginta videlicet optimi auri libras, medietatem Lateranensi palatio, medietatem autem parti nostrum apostolicum servanti decretum.

Datum Perusiæ, tertio Kal. Januarii, per manus Petri clerici fungentis vice Petri sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi ac bibliothecarii, anno ab Incarnatione Domini 1068, pontificatus vero domni Alexandri II anno VIII, indict. VI.

LXIV.

Alexandri II epistola ad Romoldum Constantiensem episcopum. — De abbate cujus servus furtis uno ictu ab ipso percussus, post sex menses mortuus est.

(Anno 1061-69.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 963.]

ALEXANDER, ROMOLDO Constantiensi episcopo.

Intelleximus in litteris tuis quod earum latior, sacerdos videlicet et abbas, ita acerrime stimulatus servientem uno fustis ictu in dorso percussus, et sic percussus ut per conjecturam admittitur, sex tamen mensibus transactis obierit. Unde hunc, quasi homicidii culpa notatum, et sui gradus horrens incurrisse periculum et dignitatis perpendimus pertulisse naufragium. In qua resalvo tui ordinis privilegio, quodammodo repentina severitas et statuisset videtur præjudicium et præcipue discretionis excessisse modum, quæ nimirum clementiori nobis videtur moderamine temperanda. De qua videlicet habenda discretione si tua fraternitas hæsitat, Gregorianæ auctoritatis testimonium legat. *Item.* Fraternitati tuæ mandamus ut fratrem istum abbatiæ restituat; et si jam annus pœnitentiæ transactus habetur, sacerdotali sibi officio restituto, eum sacris altaribus ministrare permittat.

LXV.

Alexandri II epistola ad Romaldum Constantiensem episcopum.

(Anno 1061-69.)

[MANSI *Concil.* XIX, 983.]

Ad sequentem epistolam collectoris admonitio.

Quicumque Ivonem accusant de corrupto interpolatoque textu canonum et decretorum quæ in collectionem suam transtulit, illis profecto accidet opportunum fragmentum sequentis Alexandri epistolæ, quod ego offendi in mss. Pistoriensis cathedralis codice, in quo Ivonis decretum cum aliis nonnullis decretalibus sanctionibus in extremis pagellarum ora adjectis continetur. Ex hac ipsa enim epistola excerpit Ivo cap. 409, et ex illo Gratianus, dist. 52, cap. *Sollicitudo*, canonem illum, quem et Labbeus inter Alexandri epistolas num. 32 recitat. In eodem Ivonis decreto data hæc epistola legitur ad Romaldum Constantiensem; in codice vero Pistoriensi ejus, ad quem dirigitur, nomen desideratur. Ad lectorum commodum utramque lectionem ex adverso positam exhibebo.

EX EDITO IVONIS ET GRATIANI.

Ad Romaldum Constantiensem episcopum. De eo qui, subdiaconatus ordine postposito, diaconus et presbyter est ordinatus.

Sollicitudo dilectionis tuæ studuit consulere utrum portitor istarum litterarum diaconatus et presbyteratus officium sit idoneus peragere, necne, cum ad id præpropere cursu, videlicet sine subdiaconatus ordine, negligentia potius quam superbia cognoscatur ascendisse. Unde nos consulendo charitati tuæ mandavimus ut ab officio sacerdotali eum prohibeas, donec proximo quatuor temporum jejuniis subdiaconatus ministerium sibi rite imponas, et sic deinceps ad majora officia eum redire concedas.

EX M. S. COD. PISTOR.

Alexander papa II.

De quodam sacerdote male ordinato.

Quidam in clericalibus officiis educatus subdiaconatus gradum suscipere neglexit, et diaconatus ac presbyteratus honorem, non quidem ambitiose, sed negligentem conscendit. In quo præceptum canonicum non nos invenisse meminimus; consilium autem ex prærogativa auctoritatis apostolicæ damus. Ab utriusque itaque, id est sacerdotalis et leviticæ, quos inordinate suscepit, officio suspendatur, donec congruo tempore intersit ejus qui est ad subdiaconi benedicendum honorem; et cum eis subdiaconatus suscipiat benedictionem. Prius tamen discutiendum si ejus vita digna officio habeatur; et sic, si vitæ canones non obviaverit, in priore ordinatione diaconus et presbyter teneatur.

LXVI.

Alexandri II epistola ad Wilielmum marchionem. — Excommunicatus alium excommunicare ne possit.

(Anno 1061-69.)

[MANSI *Concil.* XIX, 977.]

Audivimus quod Henricus, Ravennas dictus archiepiscopus, nisus sit te excommunicare; quod quia excommunicatus excommunicare non potuit, apostolica auctoritate te tuosque absolventes, mandamus exinde non curare.

LXVII.

Alexander II *canonicam S. Mariæ Spoletinam tuendam suscepit et bona ejus confirmat.*

(Anno 1069.)

[UGHELLI, *Italia sacra*, I, 1260.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, PETRO venerabili præposito canonicæ S. Mariæ in matrice ecclesia Spoletani episcopatus, suisque successoribus in perpetuum.

Quoniam divinæ miserationis clementia nos in specula universalis administrationis constituit, ex consideratione nostri officii cogimur universis Ecclesiis providere. Ideoque tum rogatione episcopi tui Andreæ, tum tuis devotis precibus, amande filii, flexi, te tuosque fratres ac præfatam canonicam cum omnibus sibi legaliter pertinentibus sub munimine ac tutela apostolicæ defensionis suscipimus, et confirmamus præfatæ canonicæ quidquid nunc juste habet, et quidquid prædictus Andreas episcopus ejusdem Ecclesiæ eidem canonicæ tradidit atque concessit, videlicet plebem S. Joannis in campo, et decimam S. Mariæ in campo cum decima Azzanine Fractæ, ac plebe S. Gregorii in Nido, et curtim S. Angeli in capite cum omnibus infra se habentibus, et plebem de Verelano, et plebem de Turino et plebem de Bernano, et plebem de Lederano, et tres partes totius civitatis, decimæ videlicet Spoletanæ cum tribus partibus oblationem vivorum ac mortuorum, et terram totam pertinentem præfatæ canonicæ, et quidquid prædicta canonica deinceps juste acquisitura et tam largitione prædicti episcopi Andreæ, sive omnium successorum ejus quam oblatione quorumcunque fidelium in plebibus et capellis, decimis et pertinentiis, terris et vineis, seu cujuslibet generis possessionibus, salva in omnibus reverentia proprii episcopi. Concedimus itaque tibi Petro præposito, et omnibus ejusdem canonicæ fratribus vestrisque omnibus successoribus hæc omnia, quæ supra scripta sunt, statuentes ut nullus archiepiscopus, episcopus, rex, dux, marchio, comes, seu aliqua ecclesiasticarum, vel sæcularium magna parvaque persona vos inquietare, et jam dictam canonicam de omnibus supra memoratis rebus divestire, vel quid ab ejus jure in aliud transferre præsumat; servato in omnibus jure S. Romanæ Ecclesiæ et privilegio. Quisquis autem temerario ausu, quod absit, hujus nostræ sanctionis privilegium contraierit, et illud in totum partemve infregerit, nisi admonitus digna satisfactione, quod contra nostra apostolica statuta deliquerat, emendaverit, sciat se apostolicæ excommunicationis ac anathematis vinculo graviter innodatum, ac per hoc diabolo, et angelis ejus atrocibus pœnis miserabiliter deputatum. At vero, qui pio intuitu custos et observator hujus nostræ statutionis exstiterit, apostolicæ benedictionis abundantia repleatur.

Datum Narnensi urbe, xvii Kal. Februarii, per

(3) Signa chronologica sunt corrupta. JAFFÉ.

A manus Petri clerici fungentis vices Letos sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi ac bibliothecarii, anno ab Incarnatione Domini 1069, pontificatus vero domini Alexandri papæ II octavo, ind. vii.

LXVIII.

Alexander II *ecclesiæ Narniensis canonicorum bona confirmat.*

(Anno 1069.)

[UGHELLI, *Italia sacra*, I, 1014.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto in Christo filio ALBERTO archidiacono Narniensis Ecclesiæ, cunctisque canonicis S. Juvenalis, et Cassii, necnon et Maximi, illorumque successoribus in perpetuum.

Convenit apostolico moderamini pia religione polentibus benevola compassione succurrere et petentium votis congruum impertiri suffragium. Igitur, quia postulatis a nobis quatenus concederemus et confirmarem vobis omnia bona ipsius canonicæ, inclinati precibus vestris, per hujus nostræ confirmationis seriem confirmamus et corroboramus vobis vestrisque successoribus bona ipsius canonicæ, quæ modo juste habetis et in perpetuum juste habituri estis, sive sint mobilia, sive sint immobilia; sicut in decreto actorum habetis, episcopi scilicet vestri, salva in omnibus justitia et reverentia... vestra, statuentes apostolicam censuram subducere obstatione judicii, ut nullus archiepiscopus, episcopus, dux, marchio, sive comes, seu vicecomes, aut aliqua ecclesiastica vel sæcularis, magna parvaque persona contra hanc nostram confirmationem agere præsumat, servato in omnibus jure sanctæ Romanæ Ecclesiæ, et privilegio. Quisquis autem hujus nostræ sanctionis privilegium violaverit, et admonitus digna satisfactione, quod contra nostra apostolica statuta deliquit, non emendaverit... se apostolicæ excommunicationis ac anathematis vinculo graviter innodat; at vero qui, pro intuitu justo, et observator exstiterit apostolicæ benedictionis abundantia repleatur.

Datum in monasterio Sancti Laurenti Catiliani, xvi Kal. Febr. per manus... Ecclesiæ subdiaconi ac bibliothecarii, anno ab Incarnatione Domini millesimo sexagesimo nono, pontificatus vero domini Alexandri papæ II, anno viii, ind. vii.

LXIX.

Alexander II *monasterii S. Petri Cæli Aurei Papiensis privilegia confirmat.*

(Anno 1069.)

[ROBOLINI, *Notizie appartenenti alla Storia della sua patria*, Pavia, 1823, in-8°, III, 61.]

Sotto questo anno 1069 abbiamo giusta la Cronaca di S. Pietro in Ciel d'Oro una bolla del papa Alessandro II, diretta a Benedetto abate del detto monastero, alquale conferma gli antichi privilegi. Le note cronologiche sono:

Dat. Lucæ, octavo Idus Novembris..... anno i pontificatus domini Alexandri II papæ, Incarnationis autem Domini 1069; indict. vii (3).

LXX.

Alexandri II epistola ad Lanfrancum.

(Anno 1061-70.)

[THEINERUS, *Disquisitiones criticæ*, pag. 206.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, LANFRANCO utriusque sapientiæ gratia repleto salutem et apostolicam benedictionem.

Gratias omnipotenti Deo referimus, qui post eruditionem mundanæ sapientiæ ad illius te transtulit sapientiæ studium, quæ vera est et de qua scriptum est: *Beatus homo, qui invenit sapientiam et affluit prudentia*. Merito enim illi multiplices gratiæ agendæ sunt cujus Spiritus sic te utriusque disciplinæ fonte replevit ut in uno fere omnibus sis excellentia dissimilis, et in altero virtutum merito laudabilis. Hujus itaque gratiæ venerabilis fama, circumquaque diffusa, quia ab omnibus fere mundi partibus ad tuæ fluentia eloquentiæ multos allexit, quemdam nostrum fratrualem, quem paternis ut nosmetipsos diligimus affectibus, ad ejusdem tuæ eloquentiæ dulcedinem nimium gliscentem dirigere cupimus, qui tamen Deo gratias, grammaticæ artis peritia bene instructus, dialecticæ omnino non est alienus. De quo si ad votum nostrum pro scire et valere tuo te habueris, scias ibidem procul dubio nos tibi utriusque remunerationis merito pie et liberaliter recompensaturos. Quid autem ex hoc confidere possimus, notificare studeas quantocius.

LXXI.

Alexander II papa confirmat Harlebecani collegii canonicorum institutionem.

(Anno 1070.)

[MIRÆUS, *Opp. diplom.*, t. I, pag. 61.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, ERLEBOLDO præposito Harlebecensis canonicæ S. Salvatoris, sitæ in episcopatu Noviomensi, cunctisque suis successoribus regulariter promovendis in perpetuum.

Quandoquidem divinæ providentiæ dispensatione universalis administrationis curam suscepimus, ex debito nostri officii cogimur cunctis ecclesiis per orbem terrarum late diffusis providere et utilitatem earum ac saluti animarum, quæ in eis sunt, solerti studio invigilare, præsertim his locis, quæ pia religione polere noscuntur, et nostro munimine specialiter quodammodo se tue ri humili prece deposcunt, qui in eis habitat Domino servientium chorus, quatenus a turbine sæcularium adversitatum nostra protectione defensi, liberius vota sua continuata Domino reddere, et eodem quo cæperunt sancto proposito usque in finem securi perseverare prævaleant.

Quare cum interventu præclaræ comitissæ Adelæ, tum tuis devotis precibus flexi, dilecte fili, te ac prænominatam canonicam cum omnibus sibi pertinentibus sub tutela apostolicæ defensionis suscipimus, et confirmamus jam dictæ venerabili canonicæ

(4) *Vineis*. Si Lovanium excipias, vix alibi apud Belgas nostros vineæ, saltem ad vini copiam habendam, hodie excoluntur. Ex isto tamen diplomate et

A quidquid hactenus habuit, tam largitione piissimorum principum, quam oblatione quorumcunque fidelium, juxta nobilissimi præceptum regis Francorum Philippi, et præceptum Balduini Noviomensis episcopi, vel deinceps habitura est, tam in terris quam in vineis (4), et villis, et ecclesiis majoribus et minoribus omnibusque rebus mobilibus et immobilibus, ita ut non liceat cuiquam ecclesiasticorum vel sæcularium magnæ parvæque personæ prænominatam canonicam de suis omnibus inquietare, vel quid ab eis jure in alienum transferre, salva in omnibus proprii episcopi reverentia. De ordinando vero præposito in eodem loco, hoc apostolica auctoritate sancimus, ut nullus ibi præsumat quemquam præponere contra canonicam regulam, sed defuncto præposito suo, congregatio eligat, vel de eadem congregatione, si ibi idoneus inventus fuerit, vel de alia, quem potiore vitæ meritum commendaverit, juxta canonicam regulam.

Si quis vero hujus nostræ sanctionis privilegium spiritu superbiæ ductus contraierit, et illud in totum partemve infregit, nisi admonitus digna satisfactione, quod in venerabilem locum deliquerat, emendaverit, noverit se apostolici anathematis vinculo innodandum. At vero qui pio iutuitu custos et observator exstiterit, perpetuæ benedictionis abundantia repleatur.

Datum Laterani quinto Kal. Fel., per manus Petri clerici, fungentis vice Petri sanctæ Romanæ Ecclesiæ cardinalis ac bibliothecarii: anno vero ab Incarnatione Domini millesimo septuagesimo, pontificatus autem domni Alexandri papæ II octavo, indictione VIII.

LXXII.

Alexandri II epistola ad Gebhardum Salzburgersem archiepiscopum. — Concedit ut episcopatum unum in sua parochia constituat.

(Anno 1070.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 975, ex Metropoli Salisburg., tom. I.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, GEBHARBO Salzburgersemi archiepiscopo, suisque successoribus in perpetuum.

Quoties ea a nobis petuntur quæ religioni conveniunt, prompta debemus concessione annuere et favoris nostri gratanter præbere assensum, quoniam ex consideratione nostri officii cogimur ecclesiarum utilitatibus, etiam si minime exigantur, solcite invigilare et animarum saluti solerti studio providere. Quapropter, dilectissime frater, quia postulasti a nobis quatenus apostolica auctoritate concederemus tibi unum episcopatum in tua parochia constituere, quia Ecclesia tua tam ample diffusa est, quod per te solum non possis eam in chrismate aliisque pluribus, quibus episcopali officio indiget, decenter ac rationabiliter regere, piis precibus tuis inclinati, libenter annuimus, et ut etiam impleatur satagimus.

aliis supra recitatis liquet, olim *Harlebecæ*, *Muricolis*, et alibi a majoribus nostris vineis studiose cultas fuisse.

Apostolica igitur auctoritate, venerande frater, religioni tuæ concedimus, volumus, et firmamus, atque auctoritate beati Petri apostolorum principis: in quocunque loco tibi melius visum fuerit, episcopatum in tua parochia construe, et ad procurandam salutem animarum adiutorem tibi tua consideratione ibi præpone, ita tamen ut episcopatus ille Ecclesiæ tuæ, tibi vel tuis successoribus nunquam subtrahatur, et nullus ibi episcopus quandoque, sive per investituram, ut dici assolet, vel quocunque pacto inibi constituatur, nisi quem tu vel tui successores prompta voluntate elegerint, ordinaverint et consecraverint. Indignum enim atque detestabile est ut hoc, quod studio pietatis a vobis quæsitum, apostolica auctoritate firmatum, ad detrimentum Ecclesiæ tuæ quolibet modo vertatur. Si quis autem temerario ausu hujus nostræ sanctionis privilegium infregerit, noverit se apostolicæ excommunicationis atque anathematis vinculo innodatum. At vero, qui pio intuitu custos et observator exstiterit, perpetuæ benedictionis abundantia repleatur.

Data Lateranis, XII Kal. Aprilis, per manus Petri clerici, fungentis vice Petri sanctæ Romanæ Ecclesiæ cardinalis ac bibliothecarii, anno ab Incarnatione Domini 1070, pontificatus vero domini Alexandri papæ II nono, indict. VII.

LXXIII.

Ecclesia collegiata S. Mariæ de Belliloco in diœcesi Matisconensi, in protectionem apostolicæ sedis recipitur, eique bona omnia et privilegia confirmantur.

(Anno 1070.)

[COCQUELINES, *Bull. Rom.*, tom. II, p. 13.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, canonicis ecclesiæ Sanctæ Mariæ, sitæ in episcopatu Matisconensi, loco Belliloco, illorumque successoribus in perpetuum.

Quoties ea a nobis petuntur, quæ a religione non discrepant, libenter debemus annuere, et favoris nostri gratanter præbere assensum, quoniam ex consideratione apostolicæ sedis, cui Deo auctore, licet indigni meritis, præsidemus, cogimur, etiam si a nobis exigantur, his talibus semper invigilare, ac saluti animarum solerti studio providere. Quapropter, dilectissimi filii, quia postulasti a nobis, quatenus et ecclesiam, circa quam degitis, sub tutela apostolicæ defensionis susciperemus, cum per interventum episcopi vestri per litteras vestras, tum devotis precibus vestris flexi, petitioni vestræ libenter annuimus. Inclinati ergo vestris rogationibus vos, vestraque bona atque prædictam ecclesiam sub munimine apostolicæ protectionis suscipimus; et confirmamus quidquid dicta ecclesia juste habet, vel deinceps juste acquisitura est, tam in terris quam in vineis, seu cujuslibet generis possessionibus: ita ut non liceat cuiquam ecclesiasticorum vel sæcularium magnæ parvæque personæ vos inquietare, vel quidquid injuria prænominatæ ecclesiæ in alienum transferre: salva matris Ecclesiæ, et

A proprii episcopi reverentia. Quisque autem temerario ausu hujus nostræ sanctionis privilegium infregerit, nisi resipuerit, noverit se excommunicationis atque anathematis vinculo innodandum. At vero qui pio intuitu custos et observator exstiterit, perpetuæ benedictionis abundantia repleatur.

Datum Laterani II Kal. April., per manus Petri clerici, fungentis munere Petri sanctæ Romanæ Ecclesiæ cardinalis, ac bibliothecarii, anno Incarnationis Domini 1070, pontificatus D. Alexandri II papæ IX, indict. VIII.

LXXIV.

Alexander II confirmat privilegia abbatiæ Sancti Benigni Fructuariensis.

(Anno 1070.)

[COCQUELINES, *Bull. Rom. Pont.*, tom. II, pag. 14.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, venerabili ALBERTO abbati monasterii Sanctæ Mariæ, siti in Ipporegiensi loco, qui dicitur Fructuaria, suisque successoribus regulariter promovendis in perpetuum salutem.

Ex consideratione hujus sanctæ apostolicæ sedis, cui Deo auctore, licet indigni meritis, præsidemus cogimur universis Ecclesiis providere, præsertim iis locis qui pia religione pollere noscuntur. Multum enim Domino nostro Jesu Christo sollicitudinis nostræ curam placere confidimus, si servos ejus, ut sibi securius militare valeant, a turbine sæcularium perturbationum scuto nostræ protectionis defendimus. Quapropter, fili charissime, cum interventu dilectissimæ filiæ nostræ Agnetis imperatricis, tum dilecti ac venerabilis Annonis Coloniensis archiepiscopi rogatione, tuis etiam precibus per nuntios tuos inclinati, jam dictum monasterium, quod per studium servorum Dei constructum absque aliqua sæculari potentia ad hoc, quod esse videtur pervenit quodque hactenus summa devotione ad hanc sanctam sedem respexit, sub tutela apostolicæ defensionis suscipimus, et confirmamus quidquid recte habet, vel deinceps est acquisiturum in mobilibus, imo et immobilibus, ita ut non liceat cuiquam magnæ vel parvæ personæ servos Dei, ibi vel in cellis suis degentes, inquietare, vel de substantia sua immuere, nec quidquam de ejus jure in alium transferre, vel sæculare placitum facere. Specialiter autem Ipporegiensi episcopo, ne ibi hospitium faciat, apostolica auctoritate interdiciamus, salvo in omnibus Ecclesiæ Romanæ privilegio. Si quis autem temerario ausu hujus nostræ sanctionis privilegium in totum vel in partem infregerit, nisi digna satisfactione emendaverit, noverit se apostolicæ excommunicationis et anathematis vinculo innodandum. At vero qui pio intuitu custos et observator exstiterit, perpetuæ benedictionis abundantia repleatur.

Datum Laterani, anno Domini 1070.

LXXV.

Alexander II Ecclesiæ Aretinæ possessiones, pelente Constantino episcopo, confirmat.

(Anno 1070.)

[UGHELLI, *Italia sacra*, I, 416.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, CONSTANTINO, episcopo Aretinæ Ecclesiæ, ejusque successoribus promovendis in perpetuum.

Convenit apostolico mandamini pia religione pol-
lentibus benevola compassione succurrere, et po-
scentium animis alacri devotione impertiri assen-
sum, ut ea quæ mota et legaliter examinata sunt, at-
que apostolica auctoritate firmata, perpetuis tempo-
ribus maneant inconcussa. Quapropter nostræ ponti-
catus auctoritatis præcepto fieri decrevimus confir-
mantes scilicet S. sedis Aretinæ Ecclesiæ omnia, **B**
quæ ab antecessoribus nostris, Leone videlicet, et
Stephano atque Paschali, Adriano, Victore, item
Stephano pontifice IX per apostolici privilegii seriem
juste, canonice, et perpetuo jure firmata sunt vide-
licet plebem S. Felicis in Brolio, plebem S. Mariæ
in Pacina, ecclesiam S. Ansani, cum omnibus suis
pertinentibus, plebem S. Victoris, plebem S. Viti in
Versure, plebem S. Andreae in Maleno, plebem S.
Stephani in Acinano, plebem S. Mariæ in Papa,
plebem S. Mariæ in Saltu, plebem S. Agathæ, et
plebem S. Jaannis in Vescona, plebem S. Viti in
Corsignano, plebem S. Mariæ in Cosona, plebem
S. Donati in Sintigliano, monasterium S. Petri in
Assu cum omnia sua pertinentia. Præterea confir-
mamus eidem S. Aretinæ Ecclesiæ præfatam eccle-
siam S. Ansani, cum omnibus suis pertinentibus, **C**
ita ut synodica sanctio (quæ tempore Luitprand,
regis Longobardorum) inter Adeodatum Senensis
Ecclesiæ episcopum, et Lupertianum Aretinum epi-
scopum, necnon quæ tempore Karoli Magni inter
Aribertum præfatæ Ecclesiæ Aretinæ episcopum, et
Andream Senensem episcopum, nihilominus cano-
nice data est. Hæc nostra auctoritate perpetuo firma
ac rata habeantur, nec ulla deinceps calumnia Se-
nensium episcoporum audiat. His ita corroboratis,
apostolica censura, sub divini nominis consti-
tutione, interdiximus ut nulla quamlibet et quantum-
libet magna vel parva persona, seu cujuscunque
conditionis homo, tam de præfatis plebibus et S.
Ansani basilica quam etiam ex cunctis quæ ex Aret-
inæ Ecclesiæ de jure competunt, rebus mobilibus, **D**
vel immobilibus, sese moventibus eam inquietare,
seu divestire, vel calumniare præsumat. Si quis
autem, quod non optamus, contra hoc nostræ con-
stitutionis edictum temerario ausu insurgere ten-
taverit, quod molitus fuerit annihilari, et insuper
divino anathemate percussus, nisi forte satisfacien-
do respiscat, damnetur. Conservator vero hujus nos-
tri apostolici privilegii benedictionis gratia donatus,
intra paradisi mœnia, cum sanctis omnibus in sem-
piternum gaudeat. Amen.

Data in episcopatu Aretino, vi idus Junii, per

A manus Petri clerici, fungentis vices Petri S. R. E.
card. anno ab incarn. Domini 1070, pontificatus
autem Domini Alexandri II nono, ind. VIII.

LXXVI.

Alexandri papæ II privilegium pro monasterio S. Mariæ de Florentia.

(Anno 1070.)

[MARGARINI, *Bullar. Casin.* tom. II, pag. 100 ex ar-
chiv. S. Mariæ Florent., caps. M, num. 43.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, PETRO
Florentino abbati, suisque successoribus regulari-
ter promovendis, in perpetuum, salutem et apos-
tolicam benedictionem.

Cum sedis apostolicæ, cui præsidemus indigni,
sollicitudo deponat, ut ad omnium ecclesiarum
providentiam, cura nostra discurrat; incongruum
nobis visum est, parcius nos illius impendere, qui
tantum ad monasticæ religionis studia videntur at-
tendere. Hac ergo causa, tum etiam reverentissimi,
atque sanctissimi episcopi Petri Damiani Hostiensis,
confratris et cardinalis nostri interventu, ac dile-
ctione plurima; precibus quoque Petri Florentini
reverentissimi abbatis, suorumque confratrum, sic
aures animumque deflectimus, ut præcepti nostri
vigore, omniumque possessionum, jure ipsius monas-
terii, dominia confirmarem. Auctoritate igitur apo-
stolica, nostra statuit infirmitas, ut prædictum mo-
nasterium Sanctæ Mariæ Florentinæ civitatis secure
et quiete habeat, firmiterque teneat, quidquid anti-
quitus habuit, tenuitque vel juste illi competunt, vel
in posterum est habiturum. Castrum scilicet de Vi-
clo, cum curte, et ecclesiis, et omnibus possessioni-
bus ad eum pertinentibus. Castrum de Signa, et
tertiam partem castri de Grumulo, cum ecclesia
et pertinentibus eorum. Curtem de Greve, cum ec-
clesia Sancti Martini, cæterisque possessionibus suis.
Ecclesiam Sancti Bartholomæi, cum curte, et terra
Genzonis et Azzæ uxoris ejus de Radda. Insuper
et terram, et curtem ejusdem de Petrorio, seu in
quibuscunque locis, cum omnibus proprietatibus,
possessionibus ac pertinentiis suis. Castrum Radda
cum curte, et ecclesiis, cæterisque possessionibus
ad eam pertinentibus. Castri de Tignano tertiam
partem, cum ecclesiis et proprietatibus, seu perti-
nentiis, monasterii competentem. Ecclesiam Sancti
Nicolai in campo Clarentis, cum curte domnicatis
proprietas, et omnibus adjacentiis eidem per-
tinentibus. Castrum de Collemontis, cum curte de
Foscis, et omnibus proprietatibus, et pertinentiis
sibi competentibus. Curtem Cacceroni, cum proprie-
tatibus, cæterisque possessionibus suis. Castrum
Bibianum, cum curte, et ecclesiis, et proprietatibus
ad eum pertinentibus. Ecclesiam Sancti Martini in
loco confluentis, cum proprietatibus suis. Ecclesiam
Sancti Martini infra civitatem, quæ est juxta præli-
batum monasterium, cum omnibus terris, casis, do-
mnicatis, proprietatibus et pertinentiis suis. Eccle-
siam sancti Martini in Melsula, cum omnibus terris
et pertinentiis eidem competentibus. Curtem Montis

Domini, cum omnibus proprietatibus et possessionibus ad eum pertinentibus. Curtem de Mandria cum proprietatibus, omnibusque adjacentiis suis. Terram Joannis filii Teudi, cum casis et dominicatis, cæterisque possessionibus et proprietatibus, sicut per cartulam offersionis, Donatus ejusdem Joannis filius et Maria mater ejus, monasterio obtulerunt. Ecclesiam Sancti Laurentii in Signa quæ libellario nomine episcopatu est acquisita. Ecclesiam Sancti Proculi cum terris suis, et domibus circa se. Terram quoque et sterpetum in Podio rivi frigidi, quæ et Carcia dicitur. Decimam de curte Victo, quam ab episcopatu per libellum tenet. Decimam quam Guido Vulturanensis episcopus, per cartulam offersionis, monasterio obtulit. Decimationem terræ, quæ Miccina dicitur; et decimationem curtis Caccorini. Præter hæc omnia, interveniente prædicto Petro episcopo, et cardinali nostro, et Petro præfati monasterii venerabili abbate, cum omnibus confratribus suis, adjudicamus et confirmamus quæcunque hospitali prælibati, monasterii extra et juxta portam posito, ipse Petrus venerabilis abbas, vel ejus prædecessores, ad usum pauperum ac peregrinorum per cartulam donationis cum suis fratribus contulerunt, scilicet, decimationem de Viclo et de Grove, de Signa, de Palude nova et vetere, cæteraque omnia quæ in chartula donationis scripta sunt et quæcunque largitione fidelium in perpetuum est habiturum. Potestatem etiam quoscunque mortuos recipiendi monasterio eidem concedimus, ac sepeliendi. Siquidem episcopum Florentinæ civitatis Romana Ecclesiæ catholicum habuerit, consecrationem ab eo recipiat; quod si suspectus Ecclesiæ Romanæ fuerit, licentiam petendi quemcunque meliorem habeat. Hæc omnia, ita confirmamus, ita statuimus, ita observari præcipimus, ut nullus rex, dux, marchio, comes, vicecomes, castaldio, nullus episcopus, nullus dominus, nulla omnino magna parvaque persona, cum dignitate, vel privata, hujus nostri privilegii præcepta violare præsumant. Sed præfatus venerabilis abbas, et omnes successores ejus, in perpetuum omnium supra nominatorum jura, quiete et secure possideant, teneant rationabiliter et regulariter disponant; nec unquam ab eorum dominio recedant. Sed omnium hominum sublata perturbatione, firma semper permaneant. Hæc statuta nostri privilegii, apostolica auctoritate confirmati, si quis ausu temerario violaverit, ex parte Dei omnipotentis, Patris et Filii, et Spiritus sancti excommunicationis, et perpetui anathematis non dubitet se, usque ad emendationem vinculis innodatum. Quisquis vero horum omnium, quæ supra statuimus, observator exstiterit, benedictio Dei omnipotentis et beatorum Petri et Pauli, super eum, velut uberrimus imber cœlitus influat, et hæreditatem cœlestis gloriæ perpetuo jure possideat.

Datum Lucæ Nonis Octobris, per manus Petri, sanctæ R. E. cardinalis presbyteri ac bibliothecarii, anno x pontificatus D. Alexandri papæ II, Dominicæ vero Incarnationis 1070, indictione ix.

LXXVII.

Alexandri II papæ privilegium pro Lucensibus episcopis.

(Anno 1070.)

[FLORENTINI, *Memoria della gran contessa Matilda*, Documenti, pag. 52.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, Lucensibus episcopis in perpetuum.

Cum universis per orbem terrarum Ecclesiis ex consideratione apostolicæ sedis, cui Deo auctore præsidemus nos conveniat providere, præcipue tamen illis quæ nobis speciali, et peculiari amore devinctæ sunt. Ideoque volentes episcopatum Lucensem ab omnibus infestationibus esse tutum et quietum, ne quod absit, ab invasoribus diminutionem, aut invasionem patiat, firmamus, ac confirmamus episcopis ejus omnes plebes ipsius episcopatus cum capellis infra eas ædificatis, et ædificandis, ut quietas habeant, et possideant prædictas plebes et capellas, ut nullus rex, nullus episcopus, abbas, marchio, comes, vicecomes, presbyter clericus, aut monachus invadat, surripiat, vel subtrahat, a ditone et dominio prædictorum episcoporum, sed omnes administrantes jam dictis plebibus, et capellis debitam aut solitam obedientiam illis persolvant. Si quis autem, quod non credimus, temerario ausu, huic nostro apostolico privilegio contrarius exstiterit, sciat se, nisi resipuerit et damnum quod fecerit emendaverit, auctoritate Dei omnipotentis et B. Petri apostolorum principis, ac nostro anathematis vinculo innodatus, et a regno Dei alienus, atque cum Juda traditore sociatus; insuper compositurus existat auri optimi libras decem, medietatem sacro nostro palatio, medietatem Lucensi episcopo et super hæc quod diripuit, vel invasit prædicto restituat episcopatu. Qui vero pio intuitu custos, et observator hujus nostri apostolici præcepti exstiterit benedictionis apostolicæ gratiam, vitamque æternam a Domino Deo nostro mereatur in sæcula sæculorum. Amen.

(*Intra crucem circuli: MAGNUS DOMINUS NOSTER, ET MAGNA VIRTUS EJUS. In circuitu vero: DEUS NOSTER REFUGIUM ET VIRTUS.*)

Datum Lucæ, III Nonas Decembris per manus Petri, sanctæ Romanæ Ecclesiæ presbyteri cardinalis ac bibliothecarii; anno x pontific. domni Alexandri II papæ, Incarnat. vero Dom. mill. septuag., indict. septima.

D (*Adest bulla plumbea, quæ ex uno latere Petrus claves a cœlesti manu susipientem demonstrat, his in circuitu signatis litteris:*

QUOD NECTIS NECTAM, QUOD SOLVIS, PETRE, RESOLVAM.

Altera vero parte hæc circum notantur verba: ALEXANDER PAPA, et in medio numerus II conspicitur.)

LXXVIII.

Alexander papa recipit in clientelam abbatiam Sancti Rigaldi, et tribuit facultatem fratribus eligendi abbatem secundum regulam S. Benedicti.

(Anno 1071.)

[MABILL., *Annal. Bened.*, V, 628.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, con-

gregationi de monasterio Sancti Rigaldi de Ancisa in perpetuum.

Religiosis desideriis ea pietate et benevolentia consulendum atque concedendum est ut propositum piæ devotionis de fructu suæ provectionis gaudeat et meritum benignitatis acquirat, quod huic sine difficultate præsidia præstat. Igitur venerabiles frater Eustorgius, monasterii S. Austremonii de Alverno monachus, in silva quadam quæ dicitur Adversa, in episcopatu Matisconensi, eremum inhabitaverat, et desertum loci ad usque monasterii et aliquantulæ congregationis fructum, adjutorio divinæ miserationis et pia collatione fidelium animarum excoluerat; apostolatus nostri præsentiam adiens, intervenientibus fratris nostri Aganonis Augustodunensis episcopi precibus, suppliciter postulavit ut idem monasterium in apostolica jura reciperemus et privilegio apostolicæ tuitionis muniremus, quatenus ille venerabilis locus singulari patrocínio et defensione matris omnium Ecclesiarum suffultus et roboratus, et felicius in omni bono crescat, et securior inter humana testamenta consistat. Cujus precibus sine contemptu pietatis et justitiæ effectum non potuimus denegare. Notum ergo sit omnibus fidelibus in perpetuum quoniam eidem fratri et charissimo filio nostro Eustorgio suisque fratribus, cunctisque eorum successoribus privilegium nostræ apostolicæ tuitionis concessimus, statuantes et expresse decernentes ut ipsum monasterium Sancti Rigaldi de Ancisa, et omnia quæcunque jure habet, aut divina pietas... in futurum sibi habenda concesserit, ita sub jure et apostolicæ majestatis protectione consistant ut nullus imperator, rex, dux, marchio, episcopus, comes seu abbas, vel aliqua persona sæcularis aut ecclesiastica, magna vel parva, aut invadere aut molestare, vel in aliquo inquietare et a statu suo aliquid conditionaliter inde exigendo turbare præsumat. His etiam addimus ut nullus in eodem monasterio, nisi per electionem fratrum, juxta regulam sancti Benedicti, abbas constituatur; et episcopus Matisconensis, in cujus parochia est, si gratis, hoc est sine pretio, licet velit facere, electum a fratribus debeat consecrare, et suo regimini cœtu sibi commendare; sin vero pretium exigat pro consecratione aut aliquo modo canonicam electionem fratrum tentet impedire, ad apostolicam sedem pro ordinando et consecrando abbate suo veniant. Si quis vero citra hujus nostræ constitutionis et confirmationis paginam nefario ausu agere et venire tentaverit, nisi resipiscat, auctoritate apostolorum Petri et Pauli ac nostra excommunicandum et ab omni consortio fidelium repellendum se esse pertimescat. Qui autem piæ venerationis intuitu observaverit, et hic apostolicæ benedictionis gratiam et consolationem habeat, et æternæ remunerationis præmium Deo donante capiat.

Datum Laterani, xvi Kal. Aprilis, per manus Petri, sanctæ Romanæ Ecclesiæ presbyteri cardinalis,

anno x pontificatus domni Alexandri II papæ, Dominicæ vero incarnationis 1071, indictione ix

LXXIX.

Clero Mediolanensis. — De archiepiscopo Simoniaco.
(Fragm. — Anno 1071.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 979.]

Archiepiscopum vestrum Simoniacum fuisse nullus vestrum ignorat, quia, dum abbatias et ordines vendit, hoc etiam ipse pro palat.

LXXX.

Alexander II monasterii S. Joannis Pinnensis, præsentate Hugone Candido presbytero cardinali a Sancto Hispaniæ rege cum cæteris monasteriis B. Petro abbati, protectionem suscipit et privilegia instituit.

(Anno 1071.)

[MABILL., *Annal. Bened.*, V, 42.]

Charissimo filio AQUILINO, religioso abbati monasterii Sancti Joannis Baptistæ de Pina, in Aragonia provincia.

Apostolicæ sedi non nostris meritis, sed sola Dei misericordia præsidentes, accepimus, in partibus Hispaniæ, catholicæ fidei unitatem a sua plenitudine declinasse, et pene omnes ab ecclesiastica disciplina et divinorum cultu interiorum aberrasse. Itaque, instigante nos commissæ sanctæ et universalis Ecclesiæ providentia, ad correctionem Ecclesiarum Dei, filium nostrum Hugonem Candidum, et cardinalem presbyterum, in partes illas misimus, qui divina suffragante clementia Christianæ fidei robur et integritatem ibi restauravit, Simoniacæ hæresis inquinamenta mundavit et confusos ritus divinorum obsequiorum ad regulam canonicam et ordinem reformavit. Dilectus ergo filius noster Sancius rex Hispaniæ, divina gratia præventus et accensus amore, cum omnibus quibus potuit, ad veram perfectamque fidem nobilitatis suæ gloriam convertit et protinus semetipsum apostolicæ dignitati commisit ac subdidit, et monasteria suæ ditionis diu alienata Romanæ Ecclesiæ proprio jure tenenda reddidit. Hæc autem rex piissimus per te, dilectissime fili, prædicti monasterii Sancti Joannis Baptistæ de Pinna abbatem et suum spiritualem patrem, mediante Hugone cardinale nostro, in nostram præsentiam cum chartarum monumento deferri destinavit, et proprium testem suæ devotionis adhibuit, specialiter quidem hoc a nobis impetrare desiderans ut præfatum monasterium, cui eo juvante serviendo præsides, juxta votum et postulationis suæ desiderium, constituto censu, videlicet unius uncie auri, per singulos annos in tutelam et singulare patrocínio sanctæ Romanæ Ecclesiæ susciperemus, et privilegio apostolicæ tuitionis idem monasterium cum omnibus sibi pertinentibus muniremus. Cujus oblationem et dignam petitionem per te omni charitate et benevolentia suscipientes, pariterque religiosis desideriis suis libenter annuentes (quoniam te apostolicæ dignitati devote subjectum, et ad regimen abbatie reluctantem et invitum adductum esse cognovimus, te, et monasterium tuum, cum omnibus sibi

Pertinentibus, in jus et defensionem sedis apostolicæ A suscipientes, privilegii apostolici ornamentum præsidiumque tibi concedimus. Ad hæc statuit pontifex, ut abbas in eodem monasterio, sicut regula sancti Benedicti præcipit, non nisi communi fratrum consensu eligatur, et ab episcopo illius diœcesis, si catholicus fuerit, alias a quolibet alio episcopo ordinetur, qui nullatenus sine iudicio sedis apostolicæ deponatur.

Datum Laterani xv Kal. Novembris per manus Petri S. R. E. presbyteri cardinalis ac bibliothecarii, anno xi pontificatus domni Alexandri II papæ, anno scilicet Dominicæ Incarnationis 1071, indictione ix.

LXXXI.

Monasterium S. Edmundi sub protectione sedis apostolicæ recipitur, ejusque bona omnia confirmantur.

(Anno 1071.)

[COCQUILINES, *Bull. Rom.*, tom. II, pag. 15.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto in Christo filio BALDUINO, abbati monasterii S. Edmundi quod Badriceshurde nuncupatur, in Anglia constituti, ejusque successoribus, in perpetuum.

Quoniam sedes apostolica, universalis mater et omnium ecclesiarum princeps, universas Ecclesias communi jure et dispositione contineat; pleraque tamen inveniuntur, quæ in singulare patrocinium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ commendari, ac proprie ejus juri applicari ac submitti cupiunt; quatenus singulari providentia et charitate suæ matris amplexæ, usquequaque liberiores et munitiores existant; et ad exercenda divinæ servitutis obsequia inde tranquillitatis et præsidii munitiores accipiant, unde magisterium sacræ traditionis expectant. Si igitur in eadem apostolica sede præsidenti hæc sollicitudo et cura singularis incumbit, ut ex ipsa consideratione regiminis, omnibus tam in defensione et corroboratione diligentiam, quam in spiritali speculatione et doctrina vigilantiam, quantum Deo auxiliante prævalet, circumferre debeat; valde congruit, ut si quando ea, quæ ad honorem et utilitatem Ecclesiarum Dei pertinent, ab eo postulantur, benevola donatione concedat, et ad sinum matris, id est S. R. E. domicilium propriæ commendationis devotione fluentes egregia benignitate, affectuque custodiendi suscipiat. Nos itaque, dilectissime filii, Balduine, in apostolatus administratione, non nostris meritis, sed divina locati gratia, æquitatem tuæ postulationis, et commissæ tuæ congregationis; nec non charissimi filii nostri Willelmi regis benignæ interpellationis vota attendentes, videlicet ut prædictum monasterium S. Edmundi, cui divina dispositione præesse dinosceris, in tutelam et defensionem S. R. E. susciperemus, ejusque statum et attinentia bona apostolici privilegii firmamento muniremus, cum omni benevolentia charitate vobis concedendum esse pervidimus.

Quapropter in hac præsentis sanctionis nostræ pagina (salva quidem in omnibus hujus sedis reveren-

tia) concedimus et confirmamus tibi tuisque successoribus præfatum monasterium in futurum cum omnibus quæ nunc sibi jure pertinent, aut in futurum, Deo annuente, ibi conferenda sunt: ut sine omni molestia et inquietudine illud in vestra gubernatione teneatis; statuentes, et apostolica auctoritate corroborantes, ut idem monasterium in hoc statu et monastico ordine persæcularis aut ecclesiastica eundem venerabilem locum ad episcopalem sedem mutare possit, aut debeat. Et quæcunque donatiões rerum, aut libertatis, eidem monasterio regiis statutis et nomine conferendæ, ex nostra apostolica confirmatione ratæ illibatæque permaneant, salva primatis episcopi canonica reverentia. Igitur ad honorem Dei, et prædicti monasterii utilitatem cupientes hanc nostram constitutionem sempiterna stabilitate teneri, sancimus, et apostolica auctoritate firmamus, ut nullus rex, dux, comes, episcopus, abbas, seu aliqua persona, sæcularis aut ecclesiastica, jam sæpe fatum monasterium, vel fratres ibi Deo servientes inquietare præsumat, nec aliquid eorum quæ nunc jure habet, aut in futurum, Deo concedente acquisierit, cujuscunque modi sint, ab eo alienare, aut invadendo diripere, nec aliqua occasione vexare, aut sine licentia abbatis tenere audeat. Si quis autem temerario ausu hæc nostra statuta contaminare præsumpserit, aut infringere, anathematis laqueo se innodatum et iudicio superni Judicis plectendum esse cognoscat. Qui vero pie devotionis intuitu hujus nostræ sanctionis custos et observator extiterit, et bona sua ad amplificationem monasterii contulerit, aut conferre studuerit, apostolicæ benignitatis gratiam consquatur, et æternæ retributionis gloria repleatur. Bene valet.

Datum Laterani vi Kalend. Novembr. per manus Petri S. R. E. presbyteri cardinalis, et bibliothecarii, anno xi pontificatus domni Alexandri papæ anno videlicet Dominicæ Incarnationis millesimo septuagesimo primo, indictione x.

LXXXII.

Bulla Alexandri papæ II, pallium Eboracensi archiepiscopo concedens.

(Anno 1071.)

[*Monasticon Anglicanum*, tom. III, pag. 133.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto in Christo fratri THOMÆ, Eborum archiepiscopus perpetuam in Christo salutem.

Cum pastores ovium, sole geluque pro gregis sui custodia, pervigiles existunt, multo vigilantius pro cura quæ nobis committitur, convenit nos gerere, ut in die iudicii, cum pastor pastorum, omnium facta discussisset, non de negligentia ut mercenarii judicemur, sed de injuncti officii dispensatione remuneremur. Quapropter fraternitati tuæ pallium ex more concedimus, quatenus utaris eo, ipsis festivitibus, quibus apostolicæ sedis auctoritate tuis concesserit antecessoribus, videlicet, in natale Domini, Epiphania Domini; in festivitibus S. Vir-

ginis, in cœna Domini, in Pentecostes, et in tua A ordinatione, et in Joannis Baptistæ, omniumque apostolorum festivitibus, necnon in consecratione ecclesiarum, et benedictione episcoporum, ac presbyterorum, et in anniversario Dedicationis, et principalibus festis Ecclesiæ tuæ. Hortamur igitur charitatem tuam, ut memores conversationis tuæ, tanto ornamento convenient, sicque exterior homo inde gloriatur, ut interior conscia virtutum perfectione solidetur. Si quid istud est sacerdotii, istud est pallii, vix habere quod foris ostenderis accepisse, et ut apostolum irreprehensibile maneat; et bonæ conversationis exemplum subditorum montibus præbeas.

LXXXIII.

Alexandri II epistola ad Wilielmum regem Anglorum. — Fidem laudat eique ecclesiasticarum personarum defensionem et Lanfranci causam commendat. B

(Anno 1071.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 950.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, charissimo filio WILLELMO glorioso regi Anglorum, salutem et apostolicam benedictionem.

Omnipotenti Deo laudes gratiasque referimus quod, in hoc tempore, licet mundus in maligno positus plus solito pravis incumbat studiis, tamen inter mundi principes et retores egregiam vestræ religionis famam intelligimus et, quantum honoris sanctæ Ecclesiæ tum Simoniacæ hæresis vires opprimendo, tum catholicæ libertatis usus et officia confirmando vestra virtus impendat, non dubia relatione cognoscimus. Sed quia non iis qui bona demonstrant, justitia [initia], sed in fine probatis præmium et corona promittitur, excellentiam vestram plena dilectione monemus ut in studio Christianissimæ devotionis vestræ persistatis, et primo quidem ecclesias Christi quæ in regno vestro sunt, religioso cultu et jussit dispositionibus exornetis, commissa vobis regni gubernacula ita justitia tenendo tractetis ut, ex operum rectitudine, quod scriptum est: *Cor regis in manu Dei* (*Prov.* xxi, 1), vobis manifeste congruat.

Rogamus etiam dilectionem vestram ut ecclesiasticas personas ab injuria defendatis, viduas, et orphanos, et oppressos misericorditer relevando protegatis. Quoniam licet ille Rex regum et super- D nus arbiter totius regni quod vobis tradidit rationem a vobis exigat pro his tamen districtius appellabit quibus non fuerunt vires [*ms. Angl.*, hic non sunt vires] et arma nisi vestra potentia. Ad hæc igitur perficienda et aliarum virtutum incrementa percipienda, fratris nostri Lanfranci Cantuariensis archiepiscopi monitis et consiliis gloriam vestram hortamur acquiescere, quem charissimum membrum et unum ex primis Romanæ Ecclesiæ filiis lateri nostro assidue non adjunctum esse dolemus sed ex fructu quem Ecclesiæ in regno vestro tribuit consolationem ejus absentiam sumimus.

Præterea eminentiæ vestræ notum esse volumus quod causa Alricii, qui olim Cicestrensis Ecclesiæ præsul dictus, a suppositis legatorum nostrorum depositus est, non ad plenum nobis tractata videtur, ideoque, sicut in canonibus cautum est, in pristinum locum debere restitui judicavimus. Deinde causam ejus, juxta censuram canonicæ traditionis, diligenter retractandam et definiendam prædicto fratri nostro archiepiscopo Lanfranco commisimus. Item sibi negotium de discernenda lite quæ inter archiepiscopum Eboracensem et episcopum Dorcestrensem de pertinentia diocesis eorum est firmiter injungendo commendavimus, ut hanc causam diligentissima perquisitione pertractet, et justo fine determinet. In causis autem pertractandis, et definiendis ita sibi nostræ [*ms. Angl.*, vestræ] et apostolicæ auctoritatis vicem dedimus, ut quidquid in eis, justitia dictante, determinaverit, quasi in nostra præsentia definitum, deinceps firmum et indissolubile teneatur. Multa vobis præter hæc significata dedissemus, nisi quod ea in hujus dilectissimi fratris nostri Lanfranci et ejusdem fidelissimi vobis ore posuimus, ut ejus viva voce et nostræ dilectionis affectum plenius cognoscatis et reliqua nostræ legationis verba attentius audiatis. Deus autem omnipotens det vobis quæcunque sibi sunt placita velle et posse, ut et hic auctor sit vestri [*ms. Angl.*, nostri] gubernaculi et retributor in gloria sempiterni gaudii.

LXXXIV.

Alexandri II papæ epistola ad Wratizlaum Bohemix ducem. — Ut concordiam et pacem cum fratre quamprimum ineat, cujus causa se legatos missurum spondet. C

(Anno 1071.)

[PEZ. *Thesaurus Anecd.* VI, 246.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, charissimo in Christo filio W., Bohemiorum inclyto duci, salutem et apostolicam benedictionem.

Nobilitatis tuæ cor et animum ea devotione erga reverentiam sanctæ Romanæ Ecclesiæ institutum esse cognovimus ut, habita in te plena dilectione, causis tuis, quoties ad nos referuntur, quantum justitia comitante valemus, nostræ apostolicæ auctoritatis curam undique impendere cupiamus. Itaque de lite, quæ inter te et fratrem tuum episcopum protracta est, et pro qua compescenda jam aliquoties utrique scripsimus, valde solliciti sumus. Et quanquam officii nostri sit per universam Ecclesiam pacem et concordiam cum Dei adjutorio seminare, tamen inter vos fœdus amicitie tanto ardentius convenire cupimus quanto germanum odium non modo vestris honoribus, verum etiam salutis periculosius obesse perpendimus, præsertim cum utriusque querimonias, et de extinguenda lite vestra deprecatorias meminerimus sæpe nos accepisse litteras. Unde, sicut per nuntios tuos te desiderare intelleximus, in partes illas ad hæc et cætera negotia pertractanda idoneos mittere legatos

destinavimus, quos si opitulante Deo illuc usque A venire contigerit, jam nunc te commonitum esse volumus illorum consiliis ac decretis sic acquiescere, sic favere prout nostræ erga te benevolentia debito et exsequendis Ecclesiæ Dei utilitatibus congruit. Præterea, sicut charissimum filium te admonemus, ut humanæ conditionis memor cogites quam hæc vita fragilis est et incerta, quidve in futuro examine districto Judici, omnes conscientias tuas perscrutanti, responsurus sis, et hos honores caducos et transitorios ita gerere ac transire studeas ut pro his incomparabiles divitias et indeficientem regni Dei gloriam non amittas. Inter omnia vero et præ omnibus hoc hortamur, hoc rogamus, ut ecclesias et monasteria, quæ in tua potestate sunt posita, ab injuriis protegas, et, ut ii B qui ad sacrosancta mysteria electi sunt caste et religiose Deo serviant; quantum possis, studium ac diligentiam habeas. Plura tibi in scriptis miserimus, nisi quod futuros legatos ea melius viva voce indicaturos esse putavimus.

LXXXV.

Alexandri II papæ privilegium pro ecclesia Sanctæ Mariæ Florentinæ.

(Anno 1072.)

[LAMI, *S. Ecclesiæ Florentinæ Monumenta*, tom. I, pag. 107.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, PETRO abbati suisque successoribus regulariter promovendis in perpetuum salutem et apostolicam benedictionem.

Cum sedis apostolicæ cui præsidemus indigni sollicitudo deponat, ut ad bonum ecclesiarum providentia curæ nostræ discurrat, incongruum nobis visum est, parcius nos illis impendere, quæ tantum ad monasticæ religionis studia videntur attendere. Hac ergo causa, tum etiam reverentissimi atque sanctissimi episcopi Petri Damiani Hostiensis, et cardinalis nostri interventu ac dilectione plurima precibus suorumque confratrum, sic aures animumque deflectimus, ut præcepti nostri vigore omnium possessionum jura ipsius monasterii dominio confirmarem. Auctoritate igitur apostolica nostra statuit infirmitas, ut prædictum monasterium S. Mariæ Florentinæ civitatis secure et quiete habeat, firmiterque teneat, quidquid antiquitus habuit tenuitque, vel juste illi competunt, vel in posterum est habiturum. Castrum scilicet de Viclo cum curte, et ecclesia, et omnibus possessionibus ad eum pertinentibus; castrum de Signa, et tertiam partem castri de Crumulo cum ecclesia et pertinentiis eorum. Curtem de Greve cum ecclesia S. Martini, cæterisque possessionibus suis. Ecclesiam Sancti Bartholomæi cum curte, et terram Benzoni et Azæ uxoris ejus, de Radda. Insuper et terram, et curtem ejusdem de Peroio [f., Petroio], seu in quibuscunque locis cum omnibus pertinentibus possessionibus, ac pertineutiis suis. Castrum Radda cum curte et ecclesia cæterisque possessionibus

ad eam pertinentibus. Castri de Tignano tertiam partem cum ecclesiis et pertinentibus, seu pertinentiis suis..... monasterii pertinentem. Ecclesiam Sancti Nicolai in campo Clarenti cum curte, dominicatis, proprietatibus, et omnibus adjacentiis eidem pertinentibus. Castrum de Collemontis cum curte de Fosci, et omnibus pertinentibus, et pertinentiis sibi competentibus: curtem Azzexi cum proprietatibus, cæterisque possessionibus suis. Castrum Bibianum cum curte et ecclesia, et proprietatibus ad eam pertinentibus. Ecclesiam S. Martini in loco Confluenti cum proprietatibus suis. Ecclesiam S. Martini infra civitatem, quæ est juxta prælibatum monasterium, cum omnibus terris, casis, dominicatis, proprietatibus, et pertinentiis suis. Ecclesiam S. Martini in Mensula, cum omnibus terris et pertinentiis eidem competentibus. Curtem montis Domini cum omnibus proprietatibus et possessionibus ad eam pertinentibus. Curtem de Mandria cum proprietatibus, omnibusque adventitiis suis. Terram Joannis, filii Teudi, cum casis et dominicatis, cæterisque possessionibus et proprietatibus, prius per chartulam offersionis, et donationis ejusdem Joannis filius, et Mariæ mater ejus, monasterio obtulerunt. Ecclesiam S. Laurentii in Signa, quæ libellario nomine ab episcopatū est acquisita. Ecclesiam S. Proculi cum terris suis et domibus circa se. Terram quoque, et sterpetum in podio Rivifrigidi, quæ et Carcia dicitur. Decimam de curte Viclo, quam ab episcopatu per libellum tenet. Decimam quam Guido Vulterannensis episcopus per chartulam offersionis monasterio obtulit. Decimationem terræ, quæ Micina dicitur, et decimationem curtis Citerani. Præter hæc omnia interveniente Petro episcopo, et cardinali nostro, et Petro præfati monasterii venerabili abbate cum omnibus confratribus suis, adjudicamus et confirmamus quæcunque hospitati prælibati monasterii extra et juxta portam posito, quod ipse Petrus venerabilis abbas, vel ejus prædecessores ad usum pauperum, et peregrinorum per chartulam donationis cum suis fratribus contulerint, scilicet, decimationem de Viclo, et de Greve, et de Signa, de Palude nova et vetere, cæteraque omnia, quæ in chartula donationis scripta sunt; et quæcunque largitione fidelium in perpetuum est habitura. Potestatem etiam quoscunque mortuos recipiendi monasterio eidem concedimus, ac sepeliendi. Si quidem episcopus Florentinæ civitatis Romana Ecclesia catholicum habuerit, quamlibet consecrationem ab eo recipiat; quod si suspectus Ecclesiæ Romanæ fuerit, licentiam petendi quemcunque meliorem habeat. Hæc omnia ita confirmamus, ita statuimus, ita observari præcipimus, ut nullus rex, dux, marchio, comes, vicecomes, castaldio, nullus episcopus, nullus dominus, nulla omnino magna, parvaque persona, cum dignitate, vel privata, hujus nostri privilegii præcepta violare præsumat. Sed præfatus

venerabilis abbas, et omnes successores in perpetuum, omnium supra nominatorum jura quiete et secure possideant, teneant rationabiliter, regulariter disponant, nec unquam ab eorum dominio recedant, sed omnium hominum sublata perturbatione firma semper permaneant. Hæc statuta nostri privilegii apostolica auctoritate firmavi. Si quis ausu temerario violaverit, ex parte Domini omnipotentis, Patris, et Filii, et Spiritus sancti, excommunicationis et perpetui anathematis non dubitet se usque ad emendationem vinculis innodandum. Quisquis vero horum omnium, quæ supra statuimus, observator exstiterit, benedictio Dei omnipotentis, et beatorum Petri et Pauli apostolorum, super eum velut uberrimus imber cœlitus influat et hæreditatem cœlestis gloriæ perpetuo jure possideat.

LXXXVI.

Alexan privilegium pro ecclesia Petri Damiani.

(Anno 1061-72.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 972.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, omnibus Eugubinis, clero populo, fidelibus videlicet Sancti Petri, salutem et apostolicam benedictionem.

Non ignorat sancta vestra devotio, dilectissimi fratres et filii, quia ecclesiam charissimi fratris et coepiscopi nostri Petri Damiani, in beati Lucæ evangelistæ nomine consecratam, nos in beati Petri apostolorum principis nostraque tutela ac defensione suscepimus, salva reverentia et utilitate sanctæ Romanæ Ecclesiæ, eamque, ut ad orationis et sacrificii gratiam vigeat ac illibata permaneat, ex apostolicæ sedis auctoritate firmamus. Quapropter quicumque prædictum oratorium qualibet machinatione vel studio destruere, vel hostiliter impugnare tentaverit, ab omnipotenti Deo ac beato Petro apostolo excommunicandum se esse non ambigat, et usque ad satisfactionem congruam excludendum se a liminibus sanctæ ecclesiæ, prout dignum est, perhorrescat: sicut dicit Apostolus: *Si quis templum Dei violaverit, disperdet illum Deus (I Cor. III).* Qui præfatum locum sanctorum pro Christi amore coluerit, et intemeratum atque incolumem servare studuerit ipse quoque, per intercessionem beati Petri, templum Christi fiat, et benedictionem sui Redemptoris hæreditate possideat.

LXXXVII.

Alexander II ecclesiam Furconensem tuendam suscipit ejusque possessiones confirmat, petente Ragnerio episcopo.

(Anno 1072.)

[MURATORI, *Amtiq. Ital.*, VI, 492.]

ALEXANDER episcopus servus servorum Dei, in Christo fratri RAYNERIO Furconensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Quoniam multa te in episcopatu commode et prudenter, adjuvante Domino, egisse cognovimus; quod, inter laborem suscepti regiminis et quotidiana

nam sollicitudinem salvandarum animarum, Ecclesiam tuam temporibus etiam bonis decenter germinare, et thesaurizare perpendimus; secundum quod omne opus bonum ex fine suo maximam laudem capit et præmium..... ea qua cunctis debitores sumus et charitate et sollicitudine dilectionem tuam exhortari volumus, ut in proposito bonorum operum indefesso sudore et infatigabili virtute persistas, et de virtute in virtutem per misericordiam Domini consolatoris et confortatoris ascendens, Ecclesiam tuæ gubernationi traditam, sicut bonus pastor et rector valeas argumentare et sublevare, et speculatore munire et ex suis justis facultatibus ita extruere studeas quantum expleto cursu hujus temporis in illo consortio lætus ascribi valeas, quibus vox superni Judicis dictura est: *Venite ad me, omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos (Matth. XI, 28).* Ut autem præsentis laboris fructus et studium, tam in vita tua quam post obitum tuum, præsidio apostolicæ defensionis roboretur, et obtineat probabilitatem quod in posterum elevetur, juxta votum et postulationem tuam, Ecclesiam, cui Deo dignante præesse dignosceris, in jus et tutelam apostolicæ defensionis suscipientes, hujus nostræ sanctionis privilegium benevola tibi concessione tribuimus, statuentes et confirmantes ut omnia, tam in locis quam in decimis, seu oblationibus, campis, vineis, pratis, pascuis, terris, et castris, vel quibuslibet rebus juste sibi pertinentia, necnon et ea quæ Deo dante tuo in tempore acquisivit, vel acquisitura est, et omnia quæ justo titulo per succedentia tempora habere contigerit, et pace et tranquillitate semper obtineat, ut nullus imperator, rex, dux, comes, aut episcopus, seu abbas, vel aliqua persona sæcularis aut ecclesiastica ea in aliquibus molestare aut inquietare vel minime audeat; vel tibi prædicto Fr. Raynerio, tuisque successoribus in regendis et obtinendis prænominatæ ecclesiæ, bonis violentiam, vel aliquod impedimentum quocumque modo ingendum, inferre præsumat. Si quis autem contra hanc nostram paginam, etc.

Datum Reate xv Kalend. Februar., per manus Petri S. R. E. presb. card. ac bibliothecarii, anno x pontificat. D. Alexandri II papæ, Dominicæ vero incarnat. 1072, indict. septima [decima].

LXXXVIII.

D Alexandri papæ II privilegium pro monasterio Sancti Prosperi Regiensis (nunc vero S. Petri).

(Anno 1072, Maii 12.)

[MARGARINI, *Bullar. Casin.*, tom. II, p. 104.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilectissimo et reverendissimo filio GISELBERTO, abbati venerabilis cœnobii Sancti Prosperi confessoris Christi, ubi sacratissimi ejus cineres conditi, et ossa reservantur, subter civitatem Regium constituti, et per eum cunctis succesoribus ipsius inibi regulariter promovendis in perpetuum.

Quemadmodum regi, defendi, et gubernari ab illo, a quo sumus, optamus, ita per universum orbem

Christianum, juxta quod nobis commissum esse constat, a singulis provisoribus Ecclesiarum Dei, prout cuicumque eorum expedit, sperare non dubitamus. Ideoque huic operi tanto vigilantius insistere debemus, quanto, permittente Deo, malefactorum sævitiam hoc tempore adversus ovium Domini pastores nullo resistente, efferatam, attendimus.

Quapropter justa et salubri suggestione tu, charissime frater Gisleberte abba, ad utilitatem tuam, successorumque tuorum commoti, et commoniti per hujus nostræ apostolicæ constitutionis paginam, confirmamus et corroboramus venerabili cœnobio Sancti Prosperi Regiensi episcopi, ut electio et ordinatio abbatis ipsius monasterii fiant omnino secundum regulam sancti Benedicti. Et quia a sanctæ recordationis domino, videlicet Stephano papæ sanctissimo, privilegium, et a beatissimæ memoriæ Conrado, et Henrico ejus filio imperatoribus, ac nonnullis aliis regibus, præcepta, et a venerabili Sigefrido, et Adelberto prædictæ sanctæ Regiensi Ecclesiæ episcopis decreta, non totum de ipsa abbatum electione, verum et de omnibus rebus ipsi monasterio juste acquisitis, vel acquirendis constant, secundum tenorem illorum, et quod majus est, secundum veritatis et justitiæ rationem. Per hujus nostræ auctoritatis privilegium nominatim concedimus, atque decernimus ipsi venerabili cœnobio Sancti Prosperi, quod in tutela beati Petri, et nostra, successorumque nostrorum perpetuo suscipimus. Fundum ipsius ecclesiæ Sancti Prosperi sub urbe Regii sitæ, cum cœmeterio ipsius, et novem jugera terræ, cum capella Sancti Nazarii, quam a præposito, ecclesiæ ejusdem Sancti Prosperi, intra castrum ejusdem civitatis sita, per commutationem juste factam, abbas, qui tunc temporis erat, accepit; nec non et omnem illam terram de corticella, vel in circuitu ipsius monasterii, quæ ab episcopis, vel canonis ejusdem loci, vel a quibuscunque fidelibus, jam dicto monasterio data est. Insuper duodecim mansos in Fossule, quatuor in Palude, quatuor in Campagnola, tres in Quingente, unum in Curtenova, unum in Gurgo, unum in Fossudunde; quinque in Bagnolo, et capella Sanctæ Mustiolæ, cum suis pertinentiis. Unum mansum in Crustulo veteri, unum in vico de Sbregato, unum in Magno casale, et capella Sancti Silvestri, cum dominicatu de eadem villa Magno casale. Tres mansos in Regio, et dominicatum Regii. Braidam Regis, et omnem terram prædicti monasterii circa eandem civitatem sitam. Tres mansos in Rodano, tres in Marmirolo, unum in Miano, unum in Bubiano, unum in Piano, unum in Mulazano. Unum in Planzo. Unum in castro Oleriani, et curtem de Nasseco, cum Lama Fraularia. et campo, et rivum de Vasseto, quæ a Carolo rege piissimo per præceptum, juxta fines ibi designatos, Regiensi Ecclesiæ data esse dignoscitur; et terram, quam dedit Rolandus filius Eriberti. In Mutilena quatuor mansos cum capella, et quadam parte castri. In Albinea quatuor mansos, et

capellam Sanctæ Mariæ in Pisignano, cum oliveto sibi adjacente. In Vergnam duos mensos, et octo mansos, quos dedit Ardicio filius Attonis, filii Gandulphi, et capellam Sancti Damiani in Medulæ quam dedit Ulbertus, Vineam cum septem mansibus. Capellam Sancti Petri in Convanello, cum omnibus suis pertinentiis. In Spretiano unum mansum. In Sancto Floriano unum, unum in monte Baranzonis, et quamdam partem in capella Sancti Martini in Revere; et quatuor partes in prædicta Revere; duas in ecclesia Sanctæ Mariæ; unam in Sancto Florentino, unam in S. Laurentio; duos mansos in Pulianello, et quidquid intra Italicum regium juste possidet, vel si non possidet, juste possidere debet. Itaque tunc et quæ prædiximus, quam devotione quorumcunque fidelium juste acquisita deinceps fuerint, in perpetuum, sine alicujus inquietudine ut præfatum monasterium sub tutela beati Petri perpetualiter suscipimus, possidere apostolicæ auctoritate sancimus. Illud etiam ad reverentiam tanti confessoris præcipueque Domini, præsentis auctoritate, tibi dilectissime fili Gisleberte abba, tuisque successoribus, et quibus tu, vel quem supradicti monasterii fratres jusserint, in sacerdotali officio positus, apostolico privilegio concedimus ex charitate, quæ Deus est, in virtute Spiritus sancti, auctoritate beati Petri cœlorum clavigeri, confirmamus, ut populis per sæcula, unde quoque sanctissimi confessoris suffragia expetendo concurrentibus; sive ipsius terræ incolis, ad eandem Ecclesiam convenientibus; ad honorem Dei et beatissimi Prosperis confessoris devote super ipsius sacris reliquiis solemnes, et publicas missas celebrare, et pane verbi Dei eos congrue reficere, atque sæpius prænominati Domini et magni patroni, videlicet beatissimi Prosperis meritis, et nostra præsentis auctoritate roborati, eorum devotas confessiones suscipientes vestrarum ipsarum, aliarumque orationum, sermonum quoque, vigiliarum, jejuniorum etiam et eleemosynarum illis subministrantes presidium; delictorum eorum expiandorum conferatis solatium. Præcipimus quoque, ne quis ejusdem civitatis episcopus, sed nec quidem aliquis primas, vel metropolitanus, aut quælibet parva, magnaque ecclesiastica, sæcularisve persona quidquam earum, quæ supra taxavimus, pervertere audeat, sed nec aliquam potestatem exercere, contra eundem vestrum cœnobium, neque quavis occasione, inibi missas celebrare, aut ordinationem aliquam; quamvis parvissimam, sine voluntate abbatis et fratrum agere, aut excommunicationem contra eos ferre, vel aliquod officium, aut sepulturam mortuorum condere audeat, qui non vult æternaliter damnari et perpetuo anathemate ferri. Quod si aliquo unquam tempore apparuerit aliquis qui contra hæc ire velit, auctoritate beati Petri, ut prædiximus, irritum habeatur, quod præsumperit appetere; neque a te, vel a tuis successoribus obediatur. Porro super electione seu ordinatione abbatis, in quod maxime salus cœnobitarum competit, hoc in fine re-

petimus, ut tanto tenacius hæreat præsentium et futurorum mentibus, quanto pro sui speciali, vel singulari utilitate inculcatur crebrius. Si quis ergo quocunque ingenio per aliquam venalitem, vel humanam gratiam, defuncto abbate, successorem ei subrogare præsumpserit, aut aliter quam a beatissimo Patre nostro Benedicto constitutum est, in electione vel ordinatione abbatis egerit; electio illa vel ordinatio, auctoritate sanctæ Romanæ et apostolicæ sedis, omnimode habeatur irrita; et auctores ejus, vel mediatores, nisi resipuerint, perpetuo damnati sint anathemate maranata. Hinc hujus privilegii transgressor, quicumque temere tentare præsumpserit, districto anathemate se condemnatum noverit; nisi forte resipiscens, digne satisfecerit. Qui vero devotus conservator extiterit, divinis repleatur benedictionibus, et principis apostolorum auctoritate ab omnibus delictorum suorum absolvatur nexibus. Amen.

Datum Lucæ quarto Idus Martii, per manus Petri, sanctæ Romanæ Ecclesiæ presbyteri cardinalis et bibliothecarii, anno XI pontificatus domni Alexandri II papæ, Dominicæ vero Incarnationis 1072, indictione nona.

LXXXIX.

Approbatio congregationis monachorum eremitarum Camaldulensium, alias Campi Amabilis ordinis Sancti Benedicti.

(Anno 1072.)

[*Bullar. Rom. edit. Lugdun. 1673. I. 51.*]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, Rustico priori, et cunctæ ejus congregationi, de loco qui dicitur Campus Amabilis, in perpetuum.

Nulli fidelium venit in dubium quin sedes apostolica, eo quod princeps existat omnium Ecclesiarum, omnibus hoc jure et debita sollicitudine Ecclesiis præesse debeat, ut non solum eas catholicæ religionis unitate concludat, sed generaliter ab his quæ extrinsecus promoventur sua auctoritate salvet et munit. Inter quas tamen complures inveniuntur quæ speciali et propria commendatione in tutelam ejusdem sedis apostolicæ se contulere, ut speciali charitate et studio suæ matris amplexæ, securiores et liberiores ab omni infestatione consistere. Quas, ut dignum erat, ita in suo sinu Romana suscepit Ecclesia, tantaque protexit undique diligentia ut omnibus ornamenta, præsidia, nonnullis quoque et gratiam consecret [conferret] amplificationis. Cujus rei nobis plurima exempla sanctissimi viri prædecessores nostri reliquere qui ante nos in ea, quam diximus, apostolica sede fulgentes, pro honore Ecclesiarum Dei et earum exaltatione, magis quam pro vita aut salute sua solliciti fuere. Novimus monasteria plurima et cætera ecclesiastica bona quæ a religiosis viris ad patrocinium et defensionem apostolicæ sedis sunt delata, cum summa charitate ab illis suscepta, et privilegio apostolicæ defensionis quasi muro munita firmissimo. In qua re quam sancte fecerint, et illorum nobis ostendit gloria, et

A ipsius rei tam fructuosa gratia. Nam cum oratoria in pace et tranquillitate consistunt, ecclesiastica beneficia pauperes Christi nutriunt, laus Deo condigna depromitur et remedia peccatorum, tam vivis quam defunctis pie impenduntur.

Unde nos in eadem apostolica sede, non nostris meritis, sed divina locati gratia, oratorium Sancti Salvatoris in Campo Amabili constructum, et omnes cellas ipsi adhærentes et circumcirca adjacentes, et omnia ad ipsum pertinentia communi rogatione fratrum in tutelam apostolicæ auctoritatis et nostram, successorumque nostrorum, suscipimus defensionem; salva quidem suæ matricis Ecclesiæ debita et canonica reverentia. Volentes ut tam pia fidelium animarum devotio, a quibus idem oratorium fuit inceptum, et adhuc usque productum, Deo crescat, et illis eorumque posteris et successoribus, ad salutem corporis et animæ proficiat. Sic denique ipsum oratorium et prædictum locum, cum omnibus cellulis et hospitiiis suis, seu universis rebus ad eum pertinentibus, in nostram defensionem suscipimus ut tam illa quæ modo habere et tenere videtur quam quæ in antea Deo largiente juste acquirere poterit, ubicunque posita fuerint, sub apostolicæ sedis custodia et tuitione consistant.

Primo itaque loco ponimus eremum et oratorium situm in loco qui dicitur Campus Amabilis; secundo, hospitium ejus, quod dicitur Fons Bonus; tertio cænobium quod est constructum in loco qui dicitur Cerreto, qui est infra comitatum Vulterensem; quarto in loco qui dicitur Agna; quinto, in loco, qui dicitur Monte, et Soci; sexto in loco qui dicitur Arcina; septimo, in loco qui dicitur in Chaliano et Punina; octavo, in loco qui dicitur in Chio, et ecclesia Sancti Savini; nono, in loco qui dicitur Fogiano.

Sancimus igitur hoc nostro privilegio ut neque rex, imperator, dux, comes, aut pontifex, aut aliqua persona, idem oratorium, aut fratres ibi Deo servientes, ejusque territoria, aut aliqua sibi juste, modo aut antea pertinentia, invadere aut molestare, vel aliquo modo inquietare præsumat. Libertatem vel licentiam ecclesiastici juris, quam hucusque habere visi sunt, seu quam juste in antea habere poterunt, in hac eadem serie confirmamus, et perpetuam fore statuimus. Ne quis etiam malas consuetudines superinducat, quibus idem oratorium a sua religione turbetur, apostolica auctoritate prohibemus.

Ita tamen volumus et constituimus ut jam dictum oratorium cum cellis suis, omni tempore, eo modo atque tenore, quo prius inchoatum est, et ad nostra usque tempora productum, maneat in suo vigore atque stabilitate, scilicet ut semper eremitico tramite, contemplativæ vitæ celsitudine perseveret. Nec liceat cuiquam unquam, aut abbatem ibi ponere, aut cænobium facere, sed semper solitariæ vitæ locus ipse sit deditus, et firmitate continua dedicatus.

Hoc quoque vestra charitate rogante, et huic apo-

stolicæ sedis privilegio adnectimus ut, si quando opportunum fuerit, aliquem ex vestra congregatione in ecclesiasticos gradus ordinari, et episcopus, ad cuius parochiam jam pertinet prædictum oratorium S. Salvatoris, seu aliqua ex ecclesiis, vel cellulis vestris in antea pertinebit Simoniaca hæresi fuerit depravatus, ut rite, et canonice episcopale non possit implere officium; tunc libera facultas, et licentia pareat vobis, adire catholicum et bene viventem episcopum ubicunque in vestra, vel proxima provincia inveniri potuerit, ut ab ipso ecclesiasticis gradibus, et officiis ordinari ex vestra congregatione dignus esse possit. Sacris enim canonibus et bonis congruit moribus, ut sicuti qui ordinandi sunt bonæ vitæ rectæque scientiæ existere debent, sic juxta Apostoli sententiam, illi qui manus ordinandis imponunt, irreprehensibiles et absque crimine inveniuntur.

Si quis autem temerario ausu, quod fieri non credimus, contra hujus nostræ apostolicæ auctoritatis confirmationis seriem, agere tentaverit, sciat se esse excommunicatum a beato Petro apostolorum principe, et nostra apostolica auctoritate.

Qui vero custos et observator hujus nostri privilegii extiterit, benedictionis gratiam, et vitam æternam a Domino Deo consequi mereatur.

Datum Lucæ iv Kalend. Novembris, per manus Petri sanctæ Romanæ Ecclesiæ presbyteri cardinalis ac bibliothecarii, anno duodecimo pontificatus ipsius domini Alexandri papæ II.

XC.

Concessio privilegiorum monasterii Floriacensis, bonorumque ad illud spectantium confirmatio.

(Anno 1072.)

[COCQUELINES, *Bull. Rom.*, tom. II, pag. 16.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, GUILLELMO, venerabili abbati Floriacensis monasterii, ubi venerabile corpus beati Benedicti requiescit; ejusque successoribus regulariter intransibus, in perpetuum.

Si in apostolica sede præsidenti hæc sollicitudo et cura singularis incumbit, ut, ex ipsa consideratione regiminis omnibus ecclesiis, et venerabilibus locis tam in temporali defensione et corroboratione diligentiam, quam in spirituali speculatione et doctrina, quantum Deo auxiliante prævalet, vigilantiam adhibere debeat, valde congruit, ut earum proventus et utilitatibus, quæ sub tutela sanctæ Romanæ Ecclesiæ specialiter constitutæ sunt, tanto impensioris curæ studium impertiat, quanto et generalis providentiæ corpus cum cæteris, et singularem apostolici privilegii lineam præ cæteris sortiuntur. Nos itaque in apostolatus administratione, non nostris meritis, sed divina locati gratia petitionibus tuis, charissime filii et frater in Christo Guillelme, cum omni charitate et benevolentia consentientes, venerabili loco, cui præesse dignosceris, tibi quoque tuisque succes-

soribus, nostræ apostolicæ defensionis et confirmationis privilegia, prædecessorum nostrum statuta servantes, impendimus; statuentes et apostolica auctoritate corroborantes, ut ipsum monasterium et possessiones ejus, res tam mobiles quam immobiles seu cujuscunque modi bona sint, quæ nunc ibidem juste sunt collata, vel in posterum Deo annuente a fidelibus conferenda, sine omni inquietudine sub tuorumque successorum gubernatione firma et inconvulsa permaneant, ut nulla potestas sæcularis, ecclesiastica, seu aliqua persona magna vel parva, idem monasterium vel ejus pertinentia invadere, vel comminuere, aut in quocunque molestare audeat, nec subjectas illi personas, sine voluntate abbatis distringere; vel quidquid fiscus exigit aliquo modo præripere præsumat. Addimus etiam, ut quia venerabilis Pater Benedictus, monachorum legislator, ex divina gratia, dux est monasticæ religionis, sit etiam qui eidem monasterio præfuerit, primus inter abbates Galliæ. Nec aliquis de ordine sacerdotali, archiepiscopus scilicet, aut episcopus, aut inferioris ordinis, eum inquietare, nec contra voluntatem ipsius ad idem monasterium venire, aut aliquam ordinationem facere, vel missas celebrare præsumat. Ut omni tempore quieti et securi absque omni molestia vel controversia monachi in eodem monasterio Deo servire possint. Abbas vero, qui ordinandus ibi est, cum electione fratrum propter vitæ meritum et honestatem morum, et non propter turpia lucra, seu pro pecunia, eligatur, et absque ulla calumnia a quocunque episcopo, prout sibi placuerit, benedicatur.

De sacerdotibus vero aut diaconibus ordinandis id observetur, quod in regula præcipitur: ne saltem aliquis episcopus subjectionem ab eis requirat, quos ordinaverit: nec unquam officio dignos ordinare differat.

Denique si contigerit ut abbas accusetur criminalibus causis, non unius episcopi judicio determinetur sententia, sed provincialis concilii expectetur censura; aut si forte maluerit appellare sedem apostolicam, res ad Romani pontificis deferatur audientiam. Et quotiescunque necessitas urgebit eum venire Romam, ei in omnibus liceat. Sed et solvendi et ligandi eam potestatem habens quam antecessores tui per Romana privilegia probantur habuisse. Quod si peccatis habitatorum terræ exigentibus, excommunicationis anathema ad eos pervenerit, id privilegium eidem monasterio indulsimus, ut fratres ejusdem congregationis, exclusis aliis omnibus, ipsi absoluti divinum officium peragant. Visum quoque nobis est, ut hanc licentiam eidem tribuamus: si fratres, qui in quibusdam cœnobiis degunt, quod vivere regulariter nequeant, si voluerint studio meliorandæ vitæ, ad ipsum ducem monachorum confugere, permittatur eis in eodem cœnobio tandiu degere, si contenti fuerint monastica consuetudine, quousque in suis monasteriis videatur ordo redire. Permittimus etiam ut si alicuius de ipsis fratribus

onerosa conversatio fuerit, ipse potius cum suo detrimento discedat, quam alios inquiret.

Hæc igitur omnia, quæ hujus præcepti decretique nostri pagina continet, tam eidem abbati quam cunctis in eo in quo est, ordine locoque successuris, in perpetuum servanda decernimus. Si quis vero regum, sacerdotum atque quarumlibet personarum, hanc constitutionis nostræ paginam agnoscens, contra eam venire tentaverit, vel de ecclesia Sanctæ Mariæ cum omnibus appendiciis, pertinentibus ad ipsam ecclesiam, quæ est in castro Sancti Bricii, quam Robertus dominus ipsius castri ipsi monasterio contulit, aliquid abstulerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate agnoscat. Et nisi illa, quæ ab illo sunt male ablata, restituerit, et digna satisfactione acta emendaverit, sub anathematis interdictione fiat; atque in æterno examine districtæ ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus, sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis recipiant, et apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inveniant.

Datum Lucæ vii Idus Novembris per manus Petri, sanctæ Romanæ Ecclesiæ cardinalis, anno xi pontif. donni Alexandri papæ, indictione decima.

XCI.

Litteræ Alexandri II papæ in gratiam Ecclesiæ Cabilonensis, quas Roctenus episcopus ab aliis postea curavit episcopis subscribi et confirmari.

(Anno 1072.)

[*Gall. Christ.*, tom. IV, *Instr.*, pag. 229.]

ALEXANDER, Christi Domini favente gratia, Romanæ sedis episcopus, reverendo cæteri totius cleri Cabilonicæ urbis secus morem ecclesiasticæ institutionis constituto sub tutela matris Ecclesiæ beati Vincentii levitæ et martyris, prosperari feliciter munimine totius salutis, ac pollere perpetuo continua defensione apostolicæ benedictionis.

Quamvis quidem bene et specialiter summo conveniat moderamini sacrosanctæ et apostolicæ sedis Romanæ, omnibus Christiana pollentibus religione opem sui juvaminis pro sui necessitate fideli expectantibus devotione paterno totius pietatis affectu, ac clementissima semper compati ac misereri subventionem, maxime tamen qui de rebus ecclesiastici juris insigne apostolici præsidii juvamen ac placidam suæ serenitatis audientiam rite videntur consultare, illos oportet faciliiori suæ tranquillæ miserationis respectu de his, quæ fideliter et canonice expectant prius clementer exaudiri debere, post vero ne ulterius fieri valeant irrita, inviolabili auctoritatis apostolicæ privilegio corroborari perpetuali confirmatione. Porro tam reverendam ac penitus intemeratam a primordio Christianæ religionis auctoritatem sedis apostolicæ, nostro quoque in tempore omnino inviolabiliter percipientes stabilire, patefieri volumus cunctis reverendis confratribus

ac filiis fidelibus intra gremium constitutis sacrosanctæ matris Ecclesiæ, qualiter nonnulli ex reverendi cleri collegio beati Vincenti Cabilonensis cathedræ, pridem sacratissima apostolorum Petri et Pauli limina ac placidam nostræ serenitatis studuerunt reverentiam adire, submittentem supplici prece in nostræ paternitatis præsentia quamdam nefandæ factionis querimoniam cum canonica proclamatione de quibusdam scilicet ecclesiis communivitatis suæ, et rebus proprii juris suæ matris Ecclesiæ, quæ sibi violenta auferri videbantur direptione, crudeli quoque et immoderata rapacitate non solum a quibusdam irreligiosis laicis hujus potestatis mundanæ, verum etiam, a nonnullis suæ ecclesiæ prælatis similia illis inferentibus violenta et tyrannica pervasione. Quorum miserabili querimoniæ ac petitioni eorum canonicæ placidas nostræ serenitatis aures submittendo libentissime litteris illud directis a B. Petri et nostra parte procuravimus mandare apostolica præceptione ea quæ illis injuste ablata fuerunt restitui certissime; post quoque inviolabili privilegio sedis apostolicæ, ne illis ulterius auferantur, decrevimus perpetuo corroborare. Est nempe, uti evidentissimis declaratur indiciis, eadem beati Vincentii mater Ecclesia præ cæteris totius Galliæ ecclesiis, huic apostolicæ sedi familiari ac speciali charitatis copulatione connexa, adeo ut a reverendis sanctæ sedis Romanæ vicariis illuc nostra directis licentia, statutis temporibus reverenda Jesu Domino annuente inibi celebrentur concilia, quorum prorsus celebratione reparatur status sacrosanctæ et universalis Ecclesiæ, Christi Domini juvante gratia, ac per sacrorum instituta canonum examinatur in Domini fide religio Christiana. Igitur imperioso catholicæ et apostolicæ sedis edicto statuimus ac statuendo irrefragabili auctoritatis nostræ privilegio sanciri decernimus, quatenus istæ ecclesiæ a nobis denominandæ prædictorum communitati clericorum et prælibatæ matris ecclesiæ beati Vincentii perpetuis deserviant usibus; in primis scilicet ecclesia fundi Baugiacensis, quam sequitur quoque ecclesia ruris Cérliacensis, nihilominus etiam ecclesia Bregniacensis, postremo ecclesia de S. Martino de Monte, ita nuncupata vulgaribus verbis, ad ultimum vero ecclesia de S. Privato ita vocitata a temporibus antiquis, his siquidem ecclesiis nominatim designatis, uti prælibavimus, matri ecclesiæ beati Vincentii Cabilonicæ sedis, communi quoque a sui totius cleri inibi degentis, inconvulso sanctæ sedis Romanæ perpetualiter privilegio concessis, in monumentum quoque specialissimæ familiaritatis, quam inter se videntur obtinere, eadem scilicet mater ecclesia Cabilonicæ urbis, ac insignis toto orbe sedes, apostolicæ sublimitatis, opportunum procul dubio duximus cuncta antiqua ejusdem matris Ecclesiæ privilegia, sibi firmissimo tenore concessa a prædecessoribus nostris, inviolabili confirmatione stabilire ac indissolubili tenore consolidare, secus auctoritatem apostolicam sacrosanctæ Romanæ sedis, san-

cientes eadem apostolica auctoritate illibata et intemerata permanere, succedentibus sibi invicem omne per ævum temporibus cunctis. Si quis vero cujuscunque conditionis aut potestatis homo huic nostræ apostolicæ auctoritatis privilegio contradictor temerarius voluerit existere, auctoritate profecto humanæ et individue Trinitatis et beati Petri apostolorum principis, nostra quoque, qui ejus vices exsequendo cathedræ ipsius videmur præsidere, noverit se indissolubili ferendum anathemate et cum Dathan et Abiron, in tartareum chaos demergendum post occasum vitæ, in flammis quoque gehennæ se perpetualiter concremandum cum Juda Jesu Domini proditore.

† Ego G. Dei gratia Ostiensis episcopus et S. Romanæ Ecclesiæ legatus, rogatu domni Rocleni Cabilonensis episcopi legi laudavi et subscripsi.

† Ego Humbertus archipræsul Lugdunensis Ecclesiæ subscripsi.

† Ego Ermannus (*lege* Varmundus) Viennensis archiepiscopus subscripsi.

† Ego Ugo Bituricensis archiepiscopus subscripsi.

† Ego Agnano Eduensis episcopus relegi.

† Ego Guntardus Valentiniensis episcopus subscripsi.

† Ego Ermenfredus Sedunensis episcopus subscripsi.

† Raimbaldus apostolicæ sedis legatus. M. S. S. (5).

XCII.

Alexandri II epistola ad episcopos, clericos et judices Italiae. — Quomodo computandi gradus consanguinitatis.

(Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 766.]

Ad sedem apostolicam perlata est quæstio noviter exorta de gradibus consanguinitatis; quam quidam legum et canonum imperiti excitantes, eosdem propinquitatis gradus contra sacros canones et ecclesiasticum morem numerare nituntur, novo et inaudito errore affirmantes quod germani fratres vel sorores inter se sint in secunda generatione; filii eorum vel filiæ, in quarta; nepotes vel neptes eorum, in sexta. Taliq̄ue modo progeniem computantes et hujusmodi sexto eam gradu terminantes dicunt, deinceps viros ac mulieres inter se posse nuptialia jura contrahere. Et ad hujusmodi profanum errorem confirmandum, in argumentum assumunt sæculares leges quas Justinianus imperator promulgavit de successionibus consanguineorum. Quibus confisi ostendere moliuntur fratres in secundo gradu esse numeratos) filios eorum in quarto, nepotes in sexto. Sic seriem genealogiæ terminantes, numerationem sanctorum Patrum et antiquam Ecclesiæ computationem, ad nos usque perductam, perversa quadam

A calliditate disturbare nituntur. Nos vero, Deo annuente, hanc quæstionem discutere curavimus, in synodo habita in Lateranensi consistorio, convocatis ad hoc opus episcopis et clericis, atque iudicibus diversarum provinciarum. Denique, diu ventilatis legibus et sacris canonibus, distincte invenimus, ab alia causam alteram legum fieri, alteram canonum computationem. In legibus siquidem ob nihil aliud ipsorum graduum mentio facta est, nisi ut hæreditas, vel successio, ab una ad alteram personam inter consanguineos deferatur. In canonibus vero ob hoc progenies computatur, ut aperte monstretur usque ad quotam generationem a consanguineorum sit nuptiis abstinendum. Ibi præscribitur ut hæreditas propinquis modo legitimo conferatur; hic vero, ut rite et canonice inter fideles nuptiæ celebrentur. **B** In legibus districte non numerantur gradus, nisi usque ad sextam; in canonibus autem usque ad septimam distinguuntur generationem. Hæc igitur de causa, quia hæreditates nequeunt deferri nisi de una ad alteram personam, idcirco curavit sæcularis imperator in singulis personis singulos præfigere gradus. Quia vero nuptiæ sine duabus non valent fieri personis, ideo sacri canones duas in uno gradu constituere personas. Utramque tamen computationem, si attente ac subtiliter perspecta fuerit, idem sensisse et eandem esse in eis sententiam atque ad eundem terminum convenire manifestissimum erit. Justinianus namque usque ad quem gradum consanguinitas ipsa perduret in suis legibus non definit. Canones vero ultra septimam, nullam numerare generationem. Sexto quippe gradu determinato, in ipsis legibus subintulit imperator. (Hactenus ostendisse sufficiat quemadmodum gradus cognationis numerentur. Namque ex his palam est intelligere quemadmodum posteriores quoque gradus numerare debeamus. Generata quippe persona semper gradum adjicit, Ecce in his brevibus verbis aperte ostenditur tales gradus, quales isti computant, non tantum usque ad sextum, verum etiam ultra numerari debere, quippe cum ultra sextum posteriores gradus numerandos esse decernat. Ubi enim posteriores nominat gradus, aperte indicat non sex tantummodo esse gradus, sed sex finitis, adhuc alios numerandos. Nec mirum, cum in præcedentibus ipse firmaverit imperator decimo etiam gradu consanguineos sibi inter se posse succedere. **D** Cum enim decimum nominat, non esse tantummodo sex luce clarius confitetur.

Hi ergo evigilent, et aciem mentis, si possunt, intendant quos hactenus istiusmodi pertulit error. Enimvero ubi, secundum leges, inter agnatos, vel cognatos defertur successio, consanguineos esse non dubium est. Neque enim sibi succederent, nisi inter se parentelæ vinculo tenerentur. Succedunt autem inter se, teste Justiniano, in decimo gradu; con-

(5) Nota quod subscriptio Raimbaldi, sedis apostolicæ legati, non videtur eodem tempore exarata

quo aliæ subscriptiones, unde et ultimo ponitur.

sanguinei igitur sibi sunt, qui sibi succedunt. Quod si in decimo gradu consanguinei sibi existunt, non est terminata consanguinitas, ut isti fatentur, in sexto tantummodo gradu. Quid igitur dicent? computatis namque gradibus, sicut isti numerant, aut finitur consanguinitas in sexto gradu, aut non. Si finitur, fallaces erunt leges, quibus isti nituntur, quæ in decimo gradu sibi succedere consanguineos jubent. Quod si non finitur consanguinitas in isto sexto gradu, falsidici erunt ipsi, qui ultra illum sextum gradum nolunt computare consanguinitatem. Igitur aut leges erunt falsæ, aut isti qui sic finiunt generationem. Sed ut veridicæ leges et veraces sint canones, dicamus hoc quod veritas habet, scilicet quod anno terminatur consanguinitas in hujusmodi sexto gradu, sed terminatur, secundum canones, septimo gradu. Utraque enim computatio, sicut superius diximus, uno fine concluditur. Namque duo gradus legales unum gradum canonicum constituunt. Fratres itaque qui, secundum sæculares leges, dicuntur in secundo gradu, juxta canones, numerantur in primo; filii fratrum, qui illic numerantur in quarto hic computantur in secundo; nepotes, qui in sexto ibi, istis numerantur in tertio; sic deinceps qui in legibus scribuntur in octavo et decimo, in canonibus definiuntur in quarto et quinto. Atque hoc modo de reliquis sentiendum est, ut qui, secundum canones, dicuntur sexto vel septimo, secundum leges, accipiantur in duodecimo, vel quarto decimo. Hanc computationem intelligens prudentissimus papa Gregorius, dum quæretur in quota generatione conjungi fideles debeant, ipsas sæculares in testimonium adducens, Augustino Anglorum episcopo sic rescripsit: « Quædam terrena lex in Romana republica permittit, ut sive fratris et sororis, sive duorum fratrum germanorum, seu duarum sororum filius et filia misceantur. Sed experimento didicimus ex tali conjugio sobolem non posse succrescere. Unde necesse est, ut jam in tertia, vel in quarta generatione copulatio fidelium licenter sibi conjungi debeat. Nam a secunda, quam prædiximus, omnimodo debent abstinere. » Ecce hic aperte monstratur, filios et filias fratrum in secunda generatione numerari. Et, si fratrum filii et filiæ numerantur in secunda, fieri non potest, ut ipsi fratres non sint in prima. Quod si fratres computantur in prima, filii eorum in secunda, dubium non est quin eorum nepotes sint in tertia, pronepotes in quarta, et sic de reliquis usque ad septimam. Sed sunt quidam qui ex his Gregorii verbis quibus ait, ut in tertia, vel quarta generatione copulentur fideles, occasionem accipiunt illicita matrimonia contrahendi, dicentes se hoc juste facere posse prudentissimus doctor sua sententia definivit. isti itaque qui se hoc velamento defendere nituntur advertant, in ejusdem Patris sententiis, hoc non generaliter cunctis, sed specialiter Anglorum genti mandasse. Nam postmodum a Felice Messanæ Siciliae præsule requisitus an hoc, quod Augustino mandaverat, generaliter cunctæ Ecclesiæ

tenendum esset, apertissime firmavit non aliis hoc quam illi genti mandasse, ne bonum quod cœperant, metuendo austeriora, desererent. Sed ex illis, postquam in fide essent firma radice solidati, et universali Ecclesiæ, censuit semper esse tenendum ut nullam de propria consanguinitate vel affinitate, infra septimam generationem, aliquis sibi audeat conjugio copulare.

Ecce aperte monstratum est, et ex verbis ipsius legis et auctoritate prudentissimi papæ Gregorii, quid de gradibus consanguinitatis numerandis sentire debeamus. Quamvis alia quoque ratio pari modo ipsos revincat adversarios. Nam si, ut ipsi fatentur, in illo sexto gradu consanguinitas finiretur, omnes personarum ramusculos, qui ultra illum gradum in pictura arboris continentur, velut superfluos oportet detruncari. Sed quia omnes qui in prædictæ arboris pictura numerantur, ex una parentela consistunt, nunquam sine diminutione consanguinitatis a se poterunt separari, veluti non sine damno cujusque personæ valent a proprio corpore, manus, brachia, et pedes truncari. Illa quoque sacrorum præceptio canonum quæ jubet a propria abstinere consanguinitate, quando generatio recordatur, aut memoria retinetur, nec a prædicta parentelæ discrepat computatione. Nam in septem gradibus, si canonicè et usualiter numerentur, omnia propinquitatum nomina continentur. Ultra quos nec consanguinitas invenitur, nec nomina graduum reperiuntur, nec successio potest amplius prorogari, nec memoriter ab aliquo generatio recordari. Ne vero in hac consanguinitatis computatione, aliqua dehinc valeat ambiguitas remanere; quam quidam faciunt, numerationem, in hac etiam disputatione duximus finiendam, Sunt enim quidam, qui non a fratribus sed a filiis eorum, id est patruelibus, vel consobrinis, genealogiam numerare incipiunt, docentes filios fratrum in prima generatione computari debere: quia fratres, quasi quidam truncus ex quo cæteri ramusculi oriuntur, existunt. Sed nec ista graduum computatio, si bene intellecta fuerit, ab ea quam superius exposuimus in sententia poterit esse diversa. Isti enim qui numerandi initium sumunt a filiis fratrum non progrediuntur ultra sextam generationem; sed sicut totius mundi sex ætates existunt et humanæ vitæ itidem sex, ita et in consanguinitate sex tantummodo antumant computandas esse generationes; quibus finitis, novæ conjunctionis dicunt posse fieri initium, ut, quasi fugientem, revocare possint consanguinitatem. Hæc itaque computatio quæ incipit a fratrum filiis, et numeratur usque ad sextam generationem, tantumdem valet quantum ea quæ incipit a fratribus et competatur usque ad septimam. Nec ulla in sensu existit diversitas, quamvis in numero graduum varietas videatur. Ultima enim generatio, si initium numerandi sumat a fratribus, septima invenitur, si a filiis fratrum, reperitur sexta. Taliter igitur determinatis gradibus consanguinitatis, apostolica vos auctoritate monemus, fra-

tres et filii, ut omnibus sic seriem genealogiæ computandam esse intimetis quemadmodum sancti Patres numerandam esse sanxerunt, et antiquus mos sanctæ et universalis Ecclesiæ per longa tempora olim computasse monstratur. Nam si quis perversa et obstinata mente a recto tramite apostolicæ sedis deviare voluerit, et aliter quam nos in nuptiis celebrandis gradus parentelæ numerare contenderit, primum pro sua temeritate, cœlesti pœna plectetur, postmodum vero gladio perpetui anathematis senoverit juuandum.

Data Romæ, etc.

XCIII.

Clero Mediolanensi. — De Simoniacis, et presbyteris diaconis qui feminis abutuntur..

(Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil.*, XIX, 978.]

Noveritis nos in synodo nostra Romana, episcopis omnibus et religiosis fratribus adjudicantibus, decrevisse a Simoniacis et fornicatoribus officium celebrari non debere, nec aliquem Christianum id ab iis audire. Populum itaque a Simoniacis et ab his quos feminis abuti cognoscitis officium audire interdicit, et sacerdotes nihilominus a tam nefaria præsumptione repellite (*Can.* 47, dist. 81). Si quis vero sacerdotum, diaconorum, vel subdiaconorum, officium contumaciter deserens, feminam sibi potius eligit, sicut sponte ob fornicationem dimittit officium, ita ob prævaricationem dimittere cogatur et invitum beneficium.

XCIV.

Populo Mediolanensi. — De presbyteris Simoniacis et fornicatoribus

[MANSI, *Concil.*, XIX, 978.]

Sciat nobilitas vestra nos in Romana Synodo consilio totius sancti conventus decrevisse ut a presbytero Simoniaco, seu concubinam habente, missa a nullo fidelium audiatur. Eos etiam qui, ut fornicari liceat, divinum officium derelinquunt, et ab eo recedentes, diabolo et ejus operibus serviunt, sicut se justissime ab officio alienos faciunt ita beneficio ecclesiarum privatos adjudicamus.

XCV.

Philippo regi Francorum. — Quod Romanæ sedis decreta tanquam regulæ canonum admittenda sunt.

(Fragm. — Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil.*, XIX, 979.]

Ignorant miseri quod hujus sanctæ sedis decreta ita pia fide a filiis matris Ecclesiæ accipienda sint et veneranda ut, tanquam regula canonum, ab eisdem absque ullo scrupulo admittantur.

XCVI.

Alexandri papæ II epistola Reibaldo Arelatensi archiepiscopo.

(Anno 1061-73.)

[*Gall. Christ.*, tom. I, pag. 36.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus REIBALDO Arelatensi archiepiscopo et BERTRANDO Foro Juliensi episcopo, perpetuam in Domino salutem.

Quoties illa [*f. add, res*] a nobis requiritur quæ justitiæ concordare videtur, libenter debemus impendere, et justa poscentium animis condescendere. Quia igitur, charissime frater Reibalde Arelatensis archiepiscopo, postulasti a nobis ut ecclesiam Sanctæ Mariæ sitam in villa quæ vocatur Barjolis, in territorio vestræ civitatis Foro Julii, quam beati Patri perpetualiter juri supposuisti, privilegio confirmare apostolicæ sedis, inclinati precibus tuis, ipsam ecclesiam sub tutela et defensione. S. Romanæ Ecclesiæ recipimus eamque ab omni infestatione liberam et quietam esse decernimus; ita quidem, ut pro ea annualiter sanctus Petrus habeat unum aureum denarium. Propterea confirmamus ut quidquid nunc juste possidet vel deinceps apostolica interdicens auctoritate.... ut nullus ibi præpositus constituatur, neque clericus aut monachus inducatur absque vountate eorum qui vi perfectionis [professionis] sese eidem ecclesiæ servituros devoverent... Interdicimus etiam ut nulla ecclesiastica sæcularisve persona præsumat præfatam ecclesiam inquietare, aut ea quæ superius continet infringere. Quod si quis temerario ausu præsumpserit... At vero qui custos et observator extiterit, et pio intuitu aliquod bonum ibi conservare studuerit, repleatur abundantia apostolicæ benedictionis.

XCVII

Bulla Alexandri II pro Giraldo Tricasinensis et Arausicæ civitatis episcopo

(Anno 1061-73.)

[*Gall. Christ.*, tom. I, *Instrum.*, pag. 119.]

ALEXANDE episcopus, servus servorum Dei. universo clero et populo Tricasinensis et Arausicæ civitatis.

Admonemus vos, charissimi filii, ut fratri nostro Giraldo pastori (Dasteri), et episcopo vestro dignam obedientiam exhibeatis, et quia divina dispositio eum custodem animarum vestrarum ponit, hortamur vos ut in omni pace et concordia sub ejus regimine indissolubi charitate persistatis, et eum cum omni reverentia in patrem et proprium colatis episcopum. Illudque apostolica auctoritate vos monere destinavimus, ne quis vestrum in hoc consilio aut facto consentiat, ut Bertrannus, vel aliquis mortalium Arausicanam ecclesiam ab unitate Tricasinæ ecclesiæ dirimat, aut in aliqua parte constitutionem sanctissimi Patris nostri Gregorii, qui utrasque ecclesias conjuxit et univit, corrumpat aut minuat. Scientes quod omnis, qui in hac divisione, consilio aut facto commiscetur, a parte B. Petri et nostra apostolica auctoritate excommunicatur, et divinum officium penitus interdicitur.

Datum Romæ, etc.

XCVIII.

Bulla Alexandri papæ, qua Geraldum episcopum utriusque simul Ecclesiæ Tricastinensis et Arausicæ tuetur et confirmat.

(Anno 1061-73.)

[*Gall. Christ.*, tom. I, *Instrum.*, pag. 120.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, BERTRANDO filio Raimbaldi, si obedierit, salutem et apostolicam benedictionem.

Si vera sunt quæ te conari intelleximus, nec salutem animæ tuæ, sed ad perpetuam damnationem tuam te ejectum esse perpendimus; videlicet domini nostri Gregorii papæ statuta et ordinationes summo opere labores infringere, et Arausicanam Ecclesiam, quam ipse justissima consideratione Tricastinæ Ecclesiæ conjunxit, et unum episcopatum esse constituit, die nocteque inde evellere studeas et separare; nec Geraldum utriusque urbis episcopum eandem Ecclesiam Arausicanam patiari in pace, sicut episcopum oportet, tenere et regere præfatum, ac si prædictæ Ecclesiæ non tam antiqua constitutione et auctoritate domni Gregorii ad unius episcopatus continentiam copulatæ et unitæ fuissent. Propterea ex parte sancti Petri et nostra monemus ne prædictam Arausicanam Ecclesiam amplius a Tricastina Ecclesia separare præsumas, sed prædictum Geraldum episcopum episcopali jure et providentia juxta constitutiones sanctissimi patris Gregorii eam Tricastinensi Ecclesiæ conjunctam regere et gubernare permittas. Quod si non feceris, scias te et omnes in hac causa tibi consentientes ex parte beati Petri et nostra excommunicatos esse, et omne divinum officium per totam terram tuam suspendi decrevimus.

Datum Romæ, etc.

XCIX.

Alexandri II epistola ad abbatem et congregationem Anianensem. — Ut episcopo Magalonensi pareant.

(Anno 1061-73.)

[*BALUZ.*, *Miscell.* II, 119].

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, abbatibus et universæ congregationi Anianensis monasterii salutem et apostolicam benedictionem.

Pervenit ad nos querela Magalonensis episcopi super intolerabili præsumptione et inobedientia vestra, quod, quamvis Romanam Ecclesiam episcopum eum censere et tolerare cognoveritis, nullius tamen episcopatus reverentiæ honorem sibi attribuitis, imo et contemptu ejus illicita vobis usurpantes, in corpus totius Ecclesiæ graviter ac nefande delinquitis. Nam quod excommunicatos, illius nulla auctoritate fulti suscipitis, et quod, ejus manus impositione contempta, ordinationes vestras ad libitum vestrum aliunde petitis, in hoc et canonicæ traditionis instituta corrumpitis, et exemplo reprobato grave scandalum in Ecclesia generatis. Unde vos auctoritate apostolica commonemus ut, hæc et alia hujusmodi penitus relinquentes, præfato episcopo vestro deinceps totius subjectionis et reverentiæ de-

PATROL. CXLVI.

bitum exhibeatis, scientes quoniam, si hæc querela ulterius ad nos delata fuerit, districtam in se temeritatis vestræ pertinacia vindictam provocabit.

C.

Alexandri II epistola ad Guillelmum Petracoricensem et Durannum Tolosanum episcopos, et Hugonem abbatem. — Præscribit modum pœnitentiæ ab eo peragendæ qui fraternæ cædis nolens causa fuerat.

(Anno 1061-73.)

[*MANSI, Concil.* XIX, 963.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, GUILLELMO Petragoricensi, DURANNO Tolonensi, episcopis, et HUGONI abbati.

Præsentium pertitor litterarum, ad nos perveniens, lacrymabiliter confessus est se fratricidii crimen incurrisse. Qui, licet tanti facinoris efficiens causa fuerit, tamen minime sua voluntate peractum intimavit. Cum enim fratrem suum inimicantem sibi paratis insidiis cepisset, et ipsum ut secum iret percussione capuli ensis coegisset, consobrinus quidam suus secum perveniens, sine consilio et præmeditatione, sine voluntate etiam ipsius, ut astruit, eum interfecit. Cui licet condignam religio vestra injunxerit et laudabilem pœnitentiam, tamen circa eum misericordiæ viscera exhibentes, præcipimus ut, cum domum redierit, medietatem totius patrimonii sui, pro fratris animæque suæ remedio pauperibus tribuat, alterius [f. alteram] quoque hæreditatis suæ portionem nihilominus pro eadem causa distribuens, usum fructum suæ necessitati reservet. Et sic ordinatis omnibus suis, liber in monasterium ingrediatur, et ibi per unum annum hujusmodi pœnitentia maceretur, scilicet ut a Pentecoste usque ad sancti Michaelis festivitatem bis in unaquaque hebdomada jejuset in pane et aqua. Dehinc autem usque ad Quadragesimam tribus diebus jejuset similiter in pane et aqua, et ut a corpore et sanguine Domini usque ad tres annos expletos abstineat, nisi periculum mortis immineat. Quadragesimam totam, præter dies Dominicos, similiter jejuset; arma nullo modo in vita sua induat; conjugio usque ad peractam septem annorum pœnitentiam non utatur; sexta feria, donec vixerit, jejuset. Hæc omnia ita illi conjunximus ut, si infirmitatem ejus hæc minime ferre posse providentia vestra præenserit, licentiam habeat miserendi, prout placuerit.

CI.

Alexandri II epistola ad omnes episcopos Hispaniæ [al., Galliæ]. — Quod Judæi servari debeant, non occidi.

(Anno 1061-73.)

[*MANSI, Concil.* XIX, 964.]

ALEXANDER papa, omnibus episcopis Hispaniæ.

Placuit nobis sermo quem nuper de vobis audivimus, quomodo tutati estis Judæos qui inter vos habitant, ne interimerentur ab illis qui contra Sarracenos in Hispaniam proficiscebantur. Illi quippe stulta ignorantia, vel forte cæca cupiditate commoti, in eorum necem volebant sævire, quos fortasse di-

vina pietas ad salutem prædestinavit. Sic etiam beatus Gregorius quosdam qui ad eos delendos exardescabant prohibuit, impium esse denuntians eos delere velle, qui Dei misericordia servati sunt, ut, patria libertateque amissa, diuturna pœnitentia, patrum præjudicio in effusione sanguinis Salvatoris damnati, per terrarum orbis plagas dispersi vivant. (*Can.* 11, 23, 4, 8). Dispar nimirum est Judæorum et Sarracenorum causa. In illos enim, qui Christianos persequuntur et ex urbibus et propriis sedibus pellunt, juste pugnatur; hi vero ubique parati sunt servire. Quemdam etiam episcopum synagogam eorum destruere volentem prohibuit.

CII.

Berengario Narbonensi vicecomiti. — Non esse occidendos Judæos.

(Fragm. — Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 980.]

Noverit prudentia vestra nobis placuisse quod Judæos qui sub vestra potestate habitant tutati estis ne occiderentur. Non enim gaudet Deus effusione sanguinis, neque lætatur in perditione malorum.

CIII.

Wifredo Narbonensi archiepiscopo. — De eodem.

(Fragm. — Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil.* *ibid.*]

Noverit prudentia vestra quod omnes leges, tam ecclesiasticæ quam sæculares, effusionem humani sanguinis prohibent.

CIV.

Guillelmo de Monstrolio [al., Monasteriolo]. — Nisi coram Ecclesia consanguinitate probata, uxorem dimittere non licet.

(Anno 1061-73.)

MANSI, *Concil.* XIX, 980.]

Multorum relatione cognovimus te propriam velle abjicere uxorem et adhærere alteri, prætendentem consanguinitatis occasionem. Unde apostolica auctoritate interdicens mandamus tibi ut hanc quam nunc habes uxorem nullatenus præsumas dimittere vel aliam ducere, donec episcoporum religiosorum concilium causam istam examinaverit.

In sequentem epistolam collectoris præmonitio.

Ex nonnullis epistolæ quam hic exhibeo laciniis, a Gratiano simul junctis et assutis, compinguntur epistola illa ad Lucenses, quam Labbeus num. 36 dedit. Integram duplo ac triplo majorem ex archetypo Lucensi, quem servant Archiva canonicorum ecclesiæ illius cathedralis pluteo BB. I, vulgavit primus omnium Florentinus noster in Opere inscripto *Memorie della contessa Matilda*, in append. Veter. Monum., pag. 129. Ex illo vero hic transtuli, ne deinceps in collectionibus conciliorum mutila, et hinc inde truncata, spectaculum sui miserandum legendumque lectoribus rei que canonicæ amatoribus præbeat.

CV.

Alexandri II epistola ad clerum et populum Lucensem. — Contra sacras ordinationes et beneficiorum collationes Simoniacas.

(Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 985.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, Lucensis Ecclesiæ clero et populo in perpetuum.

Cum divina providentia idcirco nos in sede apostolica constituere voluerit ut omnium ecclesiarum generalem curam gerere debeamus, tum maxime illi Ecclesiæ studium nostræ devotionis sollicitius est exhibendum, in qua, ante susceptum universalis regiminis opus, ecclesiastici officii necessitate laboravimus, et cui privata quodammodo dilectione prius deservire studuimus. Circa Lucensem itaque Ecclesiam tanto specialius nostræ devotionis studium desideramus impendere, quanto et illi privata ejus et publica omnium cura compellimur providere. In ea igitur quod multis temporibus male pullulasse, et in robur jam inveteratæ malitiæ comperimus excrevisse, divini verbi gladio succidere, et penitus extirpare optamus, ut, Deo volente, erutis spinis vitiorum, in fertilem postmodum messem semen illic satum valeat abundare. Ex multis temporibus hoc detestabile malum intra ipsam Ecclesiam inolevisse cognovimus, ut nulli unquam clerico, quamvis religioso, quamvis scientia et moribus prædito ecclesiasticum beneficium concederetur, nisi ei qui profano pecuniæ munere illud emere studuisset; fiebat ecclesia et res ejus ita venalis, veluti quædam terrena et vilis merx a negotiatoribus ad vendendum exposita. Quod malum quam detestabile, quantum Deo sanctisque sit contrarium, et sacri canones docent et fere omnibus manifestum existit. Chalcedonense nempe concilium, unum ex principalibus, simili pœna condemnateos qui sacram manus impositionem (per quam Spiritus sanctus confertur) mercari dignoscuntur. Utrosque enim auctoritate inexpugnabili, illos a beneficio, istos sacro ordine jubet repelli. Sacrorum vero canonum auctoritate docemur omnia quæ Deo vel ejus Ecclesiæ offeruntur sacra fieri ipsa oblatione; nullaque autem sacra fieri possunt nisi Spiritu sancto, a quo omnis sanctificatio procedit. Nam, sicut omnis quælibet res cum imperatori defertur imperialis efficitur, sic, cum ex voto Deo vel sanctis offertur, divina, ac per hoc sanctificata cognoscitur. Non igitur mirum si per pœna contrinsgit eos qui aut sacrum ordinem aut sacram rem Ecclesiæ vendere seu emere audent; cum neutrum, nisi sancti Spiritus dono valeat sanctificari. Præterea cum sacrorum canonum auctoritas quatuor ex rebus Ecclesiæ jubeat fieri portiones, quarum una pauperibus, altera fabricis ecclesiarum sit impendenda, tertia episcopo, quarta clericis conferenda; sicut pauperibus Ecclesiæ singule partes gratis sunt concedendæ, ita quoque reliquæ partes nec ab ipso episcopo vel clero sunt retinendæ aut vendendæ, sed eis pro Evangelii præco-

pto, et officii sui labore eodem modo conferendæ. In Veteri quoque Testamento, cum adhuc gratia Evangelii adhuc non coruscaret in mundo, legimus scelus hoc quantum abominabile esset, cum, tempore Jeroboam, quicumque volebat implebat manum suam, et fiebat sacerdos excelsorum; et propter hanc causam peccavit domus Jeroboam et deleta est de superficie terræ. Si vero domus Jeroboam ob hoc deleta est quod pecuniam accipiens constituebat sacerdotes in excelsis, non immerito de libro vitæ cælestis eorum nomina delentur, qui interventu pecuniæ sacerdotes, vel clericos in domo Dei constituunt. Puto enim quod hi tales nunquam advertentur Psalmistæ sententiam dicentis: *Quia non cognovi negotiationem, introibo in potentias Domini* (Psal. lxx, 15). Nam si quis ideo intrat in potentias Domini quia non cognovit negotiationem, aperte consequitur ut non intret in eas qui negotiationes maxime ecclesiasticarum rerum non solum cognoverit, sed etiam exercuerit. In Novo autem Testamento humani generis Redemptor, omnes ementes et vendentes de templo ejiciens, cathedras vendentium columbas evertit, nummulariorum effundit æs, præcepti sui auctoritate denuntians et dicens: *Nolite facere domum Patris mei domum negotiationis* (Joan. ii, 16).

In quo Salvatoris facto vigilanter est advertendum quod non dicitur cathedras vendentium movisse, sed evertisse (*ibid.*, 15). Levius utique ferendum esset si talium negotiatorum cathedræ moverentur, quam si everterentur, sicut per Joannem Dominica voce angelo idem prædicatori Ephesi Ecclesiæ dicitur: *Age pœnitentiam, et prima opera fac, alioquin veniam ad te, et movebo candelabrum tuum de loco suo* (Apoc. ii, 5). Illud quoque in eodem facto sollicitè considerate, quod per totum textum sancti Evangelii nusquam reperitur Dominum tanta severitate, tam districta censura justitiæ peccantes corripuisse, cum non solum eloquio increpans, verum etiam facto flagello et funiculis verberans, omnes eliminavit de templo, aperte demonstrans quod tales negotiatores non sicut cæteri peccatores sunt corripiendi, sed a templo Dei, id est a sancta Ecclesia, longius sunt projiciendi. Nam, sicut per columbam venditores illi denotantur qui sacram manus impositionem vendere conantur, sic per nummularios ecclesiastici beneficii venditores designantur, qui domum Dei, teste Evangelio, speluncam latronum efficiunt (*Matth. xxi, 13*); quia ab hujusmodi mercatoribus quidquid possunt capiunt, et gladio suæ malitiæ non corpora, sed, quod pejus est, animos trucidare noscuntur. Tempore vero apostolorum, cum multi rerum suarum pretia ad pedes eorum ponerent, Anania et Saphira, inspirante sancto Spiritu, voto cordis pretium agrorum suorum Deo obtulerunt. Qui postmodum, quia suggerente diabolo partem ipsius pretii retinere conati sunt, voce beati Petri principis apostolorum Spiritui sancto mentiti esse dicuntur, et quam grave scelus contraxerint utriusque repen-

tinâ morte monstratur (*Act. v*). Si ergo illi initio surgentis Ecclesiæ tam horribili pœna divinitus sunt puniti pro eo solummodo quod partem pretii retinuisent quod solo voto Ecclesiæ obtulerant, quid dicendum est de his mercatoribus qui non suas, sed res Ecclesiæ in usus suos et propinquorum suorum non verentur vertere? Profecto, sicut deterius est distrahere vel comparare res ecclesiæ, non quas ipsi ecclesiæ conferunt, seu quas pro animabus suis fideles offerunt, quam solam pretii partem rerum a se oblatarum retinuisse, sic talium negotiatorum interitus gravior et profundior quam illorum esse convincitur; ex hac quoque pessima venditione pene malorum omnium semina pullulare noscuntur. Nam ii qui res Ecclesiarum et potiora earum pretio student acquirere, non Deo vel ejus Ecclesiæ velle famulari, sed soli mammonæ velle servire veridica ratione probantur. Sicut etiam sanctus Gregorius de Simoniacis testatur, non vitam moribus componere, non scientia curant exornare, sed solummodo aurum et pecuniam, quibus res emant ecclesiæ, inhiantes desiderant congregare. Ac si tandem malitiæ suæ votum impleverint, et data numerosa pecunia rerum ecclesiasticarum penes se dominium habere cœperint, tunc aperiunt qua intentione Ecclesiæ militare decreverunt. Toto enim mentis adnisi undecunque possunt corradere pecuniam student, ut quæ prius evacuaverant possint redimplere marsupia; cujus aviditate impulsus sacris non parcunt altaribus, sed, veluti fures et sacrilegi, profanas eis manus injiciunt, pauperibus et ecclesiarum fabricis decimas et oblationes juste et canonice competentes more prædonum diripiunt, a mortuis etiam, quasi fisci exactores, importunis clamoribus velut tributa exigunt. Terras quoque, quas fideles pro suis peccatis ecclesiæ contulerunt, quia eas ex toto vendere non possunt, ob vilissimum redditum pecunia accepta quibusque concedunt. Inter se autem ubi de lege divina, et de animarum salute esset tractandum, litibus et contentionibus, clamoribus et injuriis perstreperere non desistunt. Quibus ad cumulum suæ damnationis non sufficit quod ipsi pereunt, sed insuper laicos, quibus ducatum rectæ viæ præbere debuerant, secum malo exemplo trahunt in profundam inferni voraginem.

Quapropter, ego Alexander, sanctæ Romanæ Ecclesiæ et apostolicæ sedis episcopus (imo minister indignus), tot et tanta mala in multis Ecclesiis et maxime in Lucensi Ecclesia ex iniqua concupiscentia fieri conspiciens, ne sanguis iniquorum a districto Judice de manu nostra requiratur, illa extirpare et penitus eradicare decrevimus. Constituimus istis, et præsentis decreto firmamus (sicut olim nostri decessores fecisse noscuntur) ut nullus deinceps episcoporum beneficium Ecclesiæ (quod quidam canonicam, vel præbendas, seu etiam ordines vocant) pro aliquo pretio vel munere clericis audeat unquam conferre; sed etiam ministros et servitores Ecclesiæ gratis et absque ulla ve-

nalitate in sancta Ecclesia studeant ordinare. Nec eligant in domo Domini qui majores sacculos pecuniæ conferant, sed eos qui moribus et disciplina atque scientia divites pro officio suo ipsam valeant sustentare Ecclesiam. Sponte Christi donaria non pro libitu cujusque, invito Sponso, venialia fiant, sed gratis et pro vitæ meritis tribuantur, nec audeat ullus cujuscunque gradus sit clericus per se vel per interpositam personam aliquo ingenio pretium vel dare vel promittere, nec ipsi episcopo nec alicui ex ejus ministris, seu cuicumque magnæ vel mediocri aut parvæ personæ. Ne vero calliditas aut fraus diaboli sub specie religionis aliquos suæ malitiæ laqueo capiat, constituimus et eodem modo firmamus ut nullus cujuscunque gradus clericus pro ecclesiæ beneficio aliquid audeat conferre aut fabricæ ecclesiarum, vel donariis ecclesiarum, seu etiam quod pauperibus sit tribuendum; quia (teste Scriptura) qui aliquid male accipit ut quasi bene dispenset, potius gravatur quam juvatur. Quod si aliquis, divinorum præceptorum et animarum salutis immemor, præfatum beneficium ecclesiæ iniqua cupiditate ductus vendere vel emere temerario ausu præsumpserit, sicut in Chalcedonensi concilio definitum est, gradus sui periculo eum subjacere decernimus, nec ministrari possit Ecclesiæ, quam pecunia venalem fieri concupivit, et insuper, terribili anathematis mucrone perfossus (nisi resipuerit), ab Ecclesia Dei, quam læsit, modis omnibus abscindatur.

Ego Alexander solius Domini misericordia sanctæ Romanæ et apostolicæ Ecclesiæ præsul, et Lucensis episcopus, in hoc decreto ad confirmandum ss.

CVI.

Alexander II de Ecclesiæ Lucensis muneribus in probos doctrinaque instructos viros conferendis leges condit.

(Anno 1061-73.)

[UGHELLI, *Italia sacra*, I, 811].

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, Lucensis Ecclesiæ canonicis, ac filiis per omnia dilectis eorumque successoribus in perpetuum.

Quamvis ecclesiasticæ disciplinæ censuræ, pro officio a Deo nobis commisso, nos admoneat vigilantia cura universis Ecclesiis toto orbe terrarum diffusis providere, speciali tamen speculatione nostræ Lucensi Ecclesiæ pro posse nos opitulari oportet, cujus regimen, antequam ad apostolicæ sedis curam vocaremur, divina nobis imposuit providentia. Unde cum omnibus simpliciter, huic tamen dupliciter, osculum nostræ speculationis intendere oportet. Nam quia, inimico humani generis insidiante, sanctæ matris Ecclesiæ compositos mores ab antiquis patribus institutos prava quorundam temeritas, seu potius cupiditas, violare non metuit, idcirco studiosos sollicitosque convenit esse, ut quæ mala quotidie pullulant mucrone justitiæ resecentur. Nam, charissimi filii, vestra bene novit dilectio, in nostra prælibata Ecclesia pessima inoleverat consuetudo ut ordines et canonicæ ipsius Ecclesiæ sic passim et

indiscreta cuique tribuerentur, et ille sacerdotalis ordinis iniret officium qui necdum etiam ostiarii vel lectoris ministerium suscepisset. Nec stabili ordine sortitum fuerat quis missarum solemnia celebrare, quis sanctum Evangelium vel Apostolum legere debuisset. Indisciplinatis etiam et sæcularibus clericis vita et scientia longe ab ecclesiastica doctrina sejunctis, prælibatæ canonicæ conferebantur, nec tamen absque interventu pecuniæ vel etiam præmiorum, qui ipsam Ecclesiam potius perturbare quam moribus videbantur ornare. Quæ omnia quantum Deo et ecclesiasticæ religioni contraria et inimica existant nullum ignorare putamus, vobis autem tanto verius sunt cognita quanto divinitus sustentata. Quapropter, divino adjutorio simul et apostolica fulti auctoritate, hæc deinceps resecanda et in melius reformanda decernimus, eo scilicet tenore, hac ratione ut ex triginta ordinibus qui in jam nominata ecclesia esse noscuntur, duodecim presbyteris traderentur, qui quotidie missarum solemnia et quæ sacerdotali officio congruunt peragere possent. Septem vero diaconos, totidem subdiaconos in his semper ordinibus, qui competenter ecclesiasticum officium juxta ordinem suum adimplere valent; reliquos vero choro tantummodo deputavimus. Nos ergo in præfatis ordinibus ita eligi decrevimus ut si quando, Deo vocante, aliquis eorum ex hac luce decesserit, loco ejus nullus alius subrogetur, nisi ille qui decedentis officium integritate vitæ et puritate scientiæ valeat adimplere, ut si presbyter fuerit decessor, loco ejus vel presbyter substituat, vel qui eodem anno presbyterii valeat honorem accipere. Similiter de diaconibus et de subdiaconibus eodem ratio idemque ordo procedat.

Horum autem omnium ordinationem ita, Deo annuente, volumus canonicè fieri, ut nulla venalitatæ fraus, vel pecuniæ interventus aliqua possit ratione subripere, sed gratis et absque ullius commodi ratione consistat, nisi ordinandus non statuto pretio, sed sua sponte, ad utilitatem vel honestatem ecclesiæ aliquid largiri voluerit. Avaritiam etenim de templo Dei eliminandam sacrum testatur Evangelium, quod refert et Dominum per se ipsum nummulariorum æs effudisse, et cathedras vendentium columbas evertisse. Officium autem ipsius Ecclesiæ ita ad honorem Dei fieri volumus ut omni die una sollemnis missa cum diacono et subdiacono hora tertia celebretur cum canonicis horis, sicut consuetudo deposcit matricis ecclesiæ. Illud quoque non minima correctione indigere prospeximus, quod quidam clericorum, plus suæ avaritiæ quam Ecclesiæ consulentes, in duabus vel etiam in tribus ecclesiis ministrare noscuntur, et cum uni vix congrue et opportune sufficiant, ambitu pecuniarum illecti duabus vel tribus, sicut diximus, suum officium pollicentur. Sicque fit ut, dum plures vicissim percurrunt, nullam canonicè et juste regere valeant. Quapropter, hanc quoque causam in melius reformantes, constituimus et præsentis decreto

firmamus nullum qui in majori et matrici ecclesia deinceps fuerit ordinatus, aliam præter ipsam posse tenere Ecclesiam, sed, sicut sacri præcipiunt canones, ipsa et sola contentus, ut competens in ea possit exercere servitium. Nec valet, et instabilis huc illucque discurrat, sed singulari ecclesiæ qua fixus est immobilis perseveret. Quod si quis temerario ausu hæc omnia, quæ salubriter ad utilitatem sanctæ Ecclesiæ constituta sunt violare vel infringere tentaverit, noverit se apostolica auctoritate, nisi resipuerit, gradus sui periculo subjacere, et ecclesiastici beneficii fieri expertem, et insuper, pro sua temeritate a clero repulsus, laicorum tantum communioni deputetur. Si vero adhuc quoque obstinato animo in eadem pertinacia manere præsumpserit, et admonitus ad hoc quod salubriter decrevimus reverti noluerit, a liminibus sanctæ matris Ecclesiæ, quam impugnare non desinit, alienus existat. Conservator autem hujus nostræ canonicæ dispositionis apostolica sit munitus intercessione, et gaudeat cœlesti repletus benedictione.

Ego Alexander, solius Dei misericordia, licet indignus, sanctæ Romanæ et apostolicæ Ecclesiæ præsul et Lucensis episcopus, in hoc decreto a me facto ad confirmandum scripsi.

CVII.

Alexandri II privilegium pro ecclesia Lucensi. — Bona ejus alienari vetat.

(Anno 1061-73.)

[UGHELLI, *Italia sacra*, I, 812.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, clero et populo S. Lucensi Ecclesiæ in perpetuum.

Quamvis circa omnes Ecclesias per orbem terrarum longe lateque diffusas pro earum gubernatione oculus nostræ speculationis intendere oporteat, præcipue tamen erga Lucanam Ecclesiam attentissime vigilare nos convenit; quia ei et propter episcopatus suscepti administrationem, et pro universalis apostolicæ [curæ] consideratione dupliciter quodammodo providere compellimur; qua de causa hæc nostri cordis, Deo aspirante, voluntas semper inhærere debet ut quæ in ea, vel incuria vel malitia quorundam, hactenus male pullulare cognovimus, resecare et emendare studeamus, et quæ ad honorem et salutem ipsius ecclesiæ spectare videantur, congrue ordinare et firmiter statuere debeamus. Ante nostra etenim tempora prædecessores nostri qui eidem ecclesiæ præesse visi sunt, seu propter carnalium propinquorum affectus, seu pecuniæ amore illecti, vel etiam quorundam potentium nimia importunitate devicti, castella, terras, possessiones ipsius Ecclesiæ ita indiscrete superflua effusione largiti sunt, ut nec sibi nec familiæ suæ vel reliquis sibi ministrantibus, prout congruebat, in propriis necessitatibus succurrere potuissent. Fiebat itaque propter rerum penuriam ut ordines sacros et ecclesiastica officia, quæ pure et absque ulla venalitate, solo vitæ æternæ intuitu concedi oportet, pro pecuniæ acceptione et

A diversorum munerum exactione profanis quibusdam et indignis tribuerunt, et, quod omnes catholicos detestari et abominari oportet, de morte animæ vitam corporis sustarent. Proinde, divina inspiratione commoniti, ne de cætero tam grave peccatum ex occasione paupertatis emergat, præsentis decreto constituimus et apostolica auctoritate firmamus ut nullus deinceps pontificum quibus ipsa sancta Ecclesia commissa fuerit, castella, mansos, terras, possessiones, quas non modo ad manus nostras habemus, vel quas ipsa Ecclesia in antea, Deo largiente, pure et absque contradictione acquisitura est, præter illa quæ in beneficium nunc usque dari consueverunt, aliquo ingenio alienare, vel auferre, seu alicui dare moliat (nisi necessitate cogente in pignus ea sine malo ingenio ad tempus tradiderit; ea ratione ut ante statutum tempus eas persolvat et recipiat. Ita sane omnem alienationem et quamcunque dationem penitus interdiciamus, ut nemo in posterum præsumat prædictas res ecclesiæ vel beneficium dare, aut per libellum concedere, aut quovis modo alicui personæ tribuere, nisi tantum agricolis et laborantibus, et ipsi episcopo vel ejus misso aut ministeriali rationem reddentibus; sed omni tempore intactæ et illæsæ subsistant ad utilitatem episcopi et suæ necessitatem familiæ sustentandam. Ne vero in dubium venire possit a quarum rerum traditione nos nostrosque successores per omnia volumus abstinere, præsentis decreti pagina nominatim illas inserere adnotari præcipimus, ne vel ipsos episcopos, vel procaces et importunos petitiones latere possit ipsarum rerum notitia. *Hic enumerata bona consulto relinquuntur.*

Hæc itaque omnia quæ præsentis decreto connumeravimus, et si quæ alia noviter acquirenda, quæ Deus in manus nostras vel nostrorum successorum, sicut superius dictum est, dare voluerit, eo modo ordinamus et firma stabilitate componimus, ut semper deinceps ad manu Lucensis episcopi teneantur et ad privatas ejus rationes spectare videantur, ut ex hoc valeat suæ utilitati simul et honestati consulere ac suæ familiæ decenter necessitati succurrere. Id si quis nostrorum successorum hæc, quæ salubriter ad Ecclesiæ honestatem et ipsius episcopi utilitatem statuta sunt, temerario ausu infringere vel violare præsumpserit, vel carnali amore vel iniqua cupiditate devictus contra hæc aliquo ingenio venire tentaverit, pro sua præsumptione nodo excommunicationis et maledictionis alligatum se esse cognoscat, et ab episcopali officio usque ad satisfactionem removendum, ita ut omne damnum quod ex sua malitia sibi et ipsi et Ecclesiæ ex hac re intulit, resarcire cogatur. Ut vero omnia quæ superius comprehensa sunt firma et illibata, Deo auctore, serventur, hanc decreti paginam manus nostræ subscriptione et sigilli nostri impressione confirmari præcepimus.

Ego Alexander, solius Dei misericordia, licet indignus, sanctæ Romanæ et apostolicæ Ecclesiæ præ-

sul et Lucensis episcopus, in hac constitutionis a A
me factæ pagina subscripsi.

CVIII.

*Alexander II Desiderio abbati Casinensi abbatiam
SS. Sebastiani et Zosimi, quæ Palaria vocatur,
tribuit, recepto cœnobio S. S. Hierusalem.*

(Anno 1061-13.)

[PERTZ, *Monum. germ. hist. Script.* VII, 729, not.]

ALEXANDER, etc.

Quapropter, charissime frater et consacerdos,
quia prudentiam tuam maxime lateri nostro opta-
mus adhærere sereno vultu, tam tibi quam tuis
successoribus Casini Montis abbatibus, recepta in-
vestitura Sanctæ Hierusalem cœnobii, quam felicis
memoriæ Leo episcopus, hospitandi gratia, Riche-
rio antecessori tuo contulit, tradimus et concedimus
abbatiam sanctorum martyrum Sebastiani et Zo- B
simi, quam vulgares usitato Domine Palariam so-
lent nuncupare, etc.

CIX.

(6) *Alexander II papa monasterio Sancti Salvatoris
de Magella [al. Majella] (7) ejusque ecclesiis ac
bonis exemptionem ac libertatem asserit perpe-
tuam.*

(Anno 1061-13.)

[*Bullar. Vatic.*, tom. I, pag. 39, ex veteri ms. in
tribulario S. Petri, caps. 21, fasc. 39].

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, di-
lecto in Christo filio RAINERIO abbati eremi Sancti

(6) Hanc bullam, Alexandri II nomine inscriptam,
ipsimet Alexandro pontifici re ipsa tribuendam esse
cum res ipsa docet, tum Cencii camerarii suadet
auctoritas. Hæc præcipua constitutionis materies, C
bona nimirum atque ecclesias abbatiae Magellanæ
subjectas enumerare simul ac vindicare. Porro quot
recensentur ecclesiæ, quot describuntur bona, ad
abbatiam eandem pervenerant aut ipsomet Alexan-
dro pontifice adhuc superstite, aut non multis ante
Alexandri II pontificatum annis ut ex accurata tem-
porum ratione, quam infra dabimus in unaquaque
ecclesia sigillatim definienda compertum erit. Fru-
stra igitur quis nobis objiciat Alexandrum III hu-
jusce constitutionis auctorem; suam et hic favore
abbatiae Magellanæ bullam edidit quam suo attexe-
mus loco. Sed longe plures ecclesias commemorat
novaque superaddit bona; quod nimirum, successu
temporis, ex fidelium pietate ac largitionibus nova
rerum ac bonorum accessio abbatiae Magellanæ fines
ampliaverit. Hinc Alexandri III constitutio, sicut
ætate posterior est, ita bonorum copia atque eccle-
siarum numero uberior.

Monumentum ex Censio camerario depromptum D
summa nobis humanitate suppeditavit vir clarissi-
mus ac secretionis Tabularii apostolici Vaticani
præfectus Philippus Antonius Ronconus. Et quodam
Cencii camerarii volumine, cui Alexandri II nomen
præfixum est, hæc ad rem nostram, ex fol. 101,
colum. 2 et 3, collegit: « Invenitur juris B Petri
(hoc est apostolicæ sedis; nondum enim in potesta-
tem ac jus Vaticanæ basilicæ devenerat abbatia Ma-
gellana) monasterium montis Magellæ cum omnibus
sibi pertinentibus; et monasterium Sancti Pancra-
tii, et Sancti Clementis, et ecclesia Sancti Barbati
et eremo Sancti Angeli, et Sancti Nicolai cum quarta
portione de uno portu integro quod appellatur de
Sancto Vito et eremo in comitatu Pinnensi, et castra
Cepalia, et ecclesia S. Martini, et ecclesia S. Justæ

Salvatoris ad montem Magellæ, suisque successo-
ribus in perpetuum.

Quamvis ex universalitate sedis apostolicæ cui,
licet indigni, præsidemus, omnibus Ecclesiis et ve-
nerabilibus locis passim sollicitudinem.....tutionis
opere exhibere debeamus, propensiore tamen cura
et studio iis invigilare et contra adversitatum bujus
mundi turbines per Deum, quæ possumus præsidia
debemus impendere, qui..., tutela sanctæ Romanæ
Ecclesiæ positi tam generalis quam singularis pro-
videntiæ debito consulere et apostolici muniminis
scutum præfigere cogimur. Itaque, dilecte fili, po-
stulante te ut venerabilem locum tuum, prædictam
videlicet eremum, quam cum omnibus pertinentiis
suis in pro..... jus sanctæ Romanæ Ecclesiæ, volun-
tate et consensu fratrum quibus præesse dignosce- B
ris, tradidisti, apostolicis privilegiis muniremus,
benevola concessione votis tuis annuendum esse
decrevimus per quæ... inhabitatio tantæ religionis,
ab omni humano jure et potestate libera et abso-
luta sub alis hujus summæ et apostolicæ sedis tutior
in omni tranquillitate consistat, et fruc.... in di-
vina servitute proficiat. Igitur [*sup.* in vim, aut
virtute, aut quid simile] præsentis privilegii con-
stituimus et confirmamus præfata eremo et ibi
Deo famulantibus monasteria, cellas et ecclesias
.....ecclesiam Sancti Salvatoris de Angre(8). Et Sancti
Martini desuper Cephalia(9), et Sancti Pancratii

cum omnibus suis sita in pertinentia castri Castilio-
nis, et ecclesia S. Cancianæ, et medietate ecclesiæ
S. Nicolai sitæ in territorio castri Faræ cum X
mansis intra dictum castrum, seu molendinis, et
ecclesia S. Crucis cum omnibus suis. Item eccle-
siam S. Blasii, et medietatem ecclesiæ S. Agathæ,
et Roua quæ dicitur Penna et castro Famedano, et
tunc ecclesiam S. Angeli, et S. Petri cum omnibus
earum pertinentiis, et omnia præfata monasteria
Magellæ concessa et concedenda. An bona isthæc,
quæ Cencius enumerat cum Alexandri II bulla rite
componantur, res patet ad oculos. »

(7) Mirari forte subit cur Alexandrinam hanc
bullam quæ cum basilica S. Petri nil commne
habet hic assuamus. Mirari desinet quisquis norit
abbatiam Magellanam, de qua bulla laquitur, sub
Julio III, an. 1554, in Vaticanæ basilicæ jus ac pro-
prietatem aliquando fuisse translata. Quæ igitur
prima facie aliena videntur, re ipsa nostra sunt,
ideoque digna ut a nobis, qua licebit via ac ratione,
(provincia namque aggredimur salebrosam multa-
que obductam caligine) illustrentur. Quæ de Magel-
lana hac abbatia ejusque juribus ac possessionibus
statuerunt Romani pontifices, multas implent pagi-
nas, nec possunt brevioribus hicce notis compre-
hendi. Peculiaris ac prolixior hac de re ad præsentis
tomi calcem sermo instituetur, Hoc unum nobis
hic propositum, abbatiales ecclesias, quas bullæ re-
censent, elucidare, earumque primordia, situm, at-
que erga Vaticanam basilicam obsequium, extento
veluti digito duntaxat innuere.

(8) Ecclesiam Sancti Salvatoris in Magellano
monasterio ordinis S. Benedicti fuisse præcipuam,
ideoque abbatiam S. Salvatoris cognomen ab ea
sumpsisse

(9) *Cephalia* castrum fuisse ex Cencii camerarii
testimonio a nobis supra relato comper tum est, etsi
mutato

ecclesiam (10), quæ est ad radicem montis ipsius A
Magellæ, et Sancti Andreae (11), et S. Clementis (12),

sumpsisse trita res est. Status Ecclesiæ ac monasterii locus vallis Magellana (hoc est vallis postrema pars, quæ ad montis Magellæ radices protenditur), designatur in Actis Visitationis quam, anno 1598, Aloysius Rainaldutius, Basilicæ Vaticanæ canonicus ac commissarius, perfecit; ita namque, fol. 15. legimus: « Procedens idem dominus visitator et ingressus vallem Magellanam, pervenit ad locum ipsius abbatiæ Magellæ, quam dolenti animo invenit, olim quidem, ut apparet, egregiis structuris marmoreis constructam et ornatam, sed modo fere totam ruinosam, collapsam et ferarum receptaculum. Sub ecclesia superiori adest altera inferior, parvis columnis marmoreis sustentata in qua invenit altare lapideum marmoreum integrum, alias consecratum, ut apparet, modo profanatum, cum antiqua imagine Crucifixi. Cui vero, an hominum vel temporum injuriæ, an cæli inclementiæ ejusmodi excidium tribuendum sit, penitus ignoramus. » Illud raturum, ex fol. 39 alterius visitationis quam Alexander Canziros, mandante capitulo S. Petri, obiit an. 1604, ecclesiam simul ac monasterium solo æquata tunc temporis jacuisse, ideoque et in arca ecclesiæ dirutæ ligneam crucem fuisse erectam, et S. Salvatoris titulum in parochialem ecclesiam S. Silvestri, quæ in terra Guardiæ Greliis præposituræ nomine donatur, fuisse translatum.

Quæ de ecclesia S. Salvatoris in extremo vallis Magellanæ posita huc usque protulimus, ad ecclesiam S. Salvatoris de Angre, cujus Alexandrina bulla primo meminit loco, transferri non possunt. Dissimilis variusque ecclesiæ situs, ætas dissimilis. Differt Magellanum territorium a feudo Angre quod in Pinnensi provincia vetera monumenta nobis exhibent, nec ætas ecclesiæ S. Salvatoris de Angre ea est quæ alterius ecclesiæ S. Salvatoris de Magella vetustatem assequatur. Primordia abbatiæ Magellæ ignoramus hactenus; novimus tamen remotissima, quandoquidem jam tunc ab anno Christi millesimo ecclesia S. Procopii ad ecclesiam S. Salvatoris de Magella, ex donatione Gerolfi sacerdotis translata est; contra vero feudum Angre, non nisi ab anno 1010, ad abbatiam Magellanam pervenit, ea lege ut in eo monachorum cœnobium construere-
tur. Igitur quo tempore eremus Magellana vigeat, feudum Angre ecclesiis ac monasterio erat vacuum, Unde vero quæ jactamus monumenta decerpimus? Ex Tabularii nostri libello, qui ut ex indicio temporis quod sub initium præfigitur patet, anno 1220 conscriptus est, atque in cap. 72, fasc. 53 asservatur. Hujusce libelli, quandoquidem illustrium virorum donationes favore abbatiæ Magellanæ exhibet quamplurimas, frequentior nobis erit usus in ecclesiis quæ ab abbatiâ eamdem pertinent. illustrandis. Ubi vero peculiaris de Magellana abbatiâ instituenda erit dissertatio, ipsummet libellum fere integrum exscribemus. Illud addimus vetusto bonorum abbatiæ memoratæ inventario, in Tabularii nostri, caps. et fascic. supra relat., nimirum monasterium S. Salvatoris de Angre inter bona abbatiæ subjecta, in quibus jurisdictionem quasi episcopalem abbas exercebat, enumerari; quod argumento est omnimodæ dissimilitudinis inter ambas Sancti Salvatoris ecclesias. Inventarium hocce anno 1365 confectum est.

mutato paulisper nomine, Cencius Cepalia appellavit. Certam castri sedem solis innixi conjecturis, cum indubia deficiant argumenta, describimus. Bullarum contextum componamus. Ecclesiam Sancti Salvatoris de Angre, et Sancti Martini super Cephalia nominat Alexander II; at Eugenius III, cui succinit Alexander item III, cum ecclesias easdem recenset, ita loquitur: « Ecclesiam sancti Salvatoris de

quæ sunt prope ad montem præfatum. Ecclesiam S. Mariæ della Vella (13), et castrum quod vocatur

Angre, castella cum subjacenti Podio Cepaliæ; ecclesiam S. Martini cum cellis suis. « Igitur feudo Angre proximum erat castrum Cephalia; ex quo Podium Cepaliæ denominatum. Feudum Angre in Pinnensi provincia fuisse positum, ex ipsa feudi donatione suo loco demonstrabimus: Ibidem ergo castrum Cephalia cujus nulla supersunt hodie vestigia, et S. Martini ecclesiam castro conterminam statuamus necesse est.

(10) Suspiciamus hanc Sancti Pancratii ecclesiam eam ipsam esse quam anno 1057 monasterio Magellano largiti sunt Monardus et Adam, quorum donationis integram seriem ex libello supra memorato depromptam alibi producimus. Suspicio hæc ex aliarum ecclesiarum quas bulla subjicit vicinia petitur. Fatemur ecclesiam S. Pancratii, quam donatio exhibet, in territorio Guardiæ Greliis collocari; in bulla vero Alexandri II ad radices Magellæ rejici. Verum si animadvertamus Magellæ montem, mole sua maximum, usque adeo protensum esse ut ad ipsas terræ Guardiæ Greliis partes pertingat, univ-
ersus fortasse cessabit scrupulus.

(11) Hanc Sancti Andreae ecclesiam in territorio castri Rapini collocat Aloysius Rainaldutius, Visitation. pag. 24, ubi rurale sacellum uno instructum altari ac campana destitutum describit; ideoque, apposito contra beneficii rectorem sequestro, ecclesiam præcipit instaurandam.

(12) Superiori proxima ac fere contermina designatur in præcitata Visitatione hæc quam attingimus S. Clementis ecclesia; vix enim milliaris dimidium inter utramque intercurrit. Esto una ad Rapini; et altera ad feudi Communarum, sive Commone, quod in territorio Guardiæ Greliis existit, ditionem pertineat. Verum jam tum ab anno 1598, S. Clementis ecclesia ruinis erat obruta; titulo tamen ac beneficio adhuc reliquo, cujus possessionem ex capituli collatione Maccagnano de Maccagnanis Valentani (non montis Falisci, ut visitationis Acta perperam enuntiant, fol. 24) archiepiscopo fuisse delatam, ex eodem Visitationis codice passim colligimus.

Ecclesiam utramque, alteram S. Andreae, S. Clementis alteram a nobis modo propositam, non simplicem, sed adjecto monasterii ædificio fuisse nobilitatam, ex donationum, quas toties laudatus libellus recenset, catalogo, indubia res est. Monasterium S. Andreae, in territorio Rapini positum, donavit anno 1066 Giso Coni filius; idemque monasterium injuste ablatum restituit Roamundus Monopelli comes anno 1144. Cœnobium S. Clementis, anno 1056, ex munificentia Raynerii et Coni abbatiæ Magellæ adjectum est. Hæc quæ ex memorato libello innuimus duntaxat fusiore calamo suo loco tractabimus.

(13) Ecclesiam S. Mariæ della Vella in territorio castri Pinnæ Pedemontis collocant cum vetera, tum recentia monumenta quæcunque. In visitatione habita anno 1594, ejus a castro distantia solo milliaris dimidio definitur, fol. 15; ex donationis quam anno 1070 perfecit Mascarellus, Mascarelli filius, tenore docemur nedum ecclesiam S. Mariæ della Vella, sed et monasterium illi appositum dono fuisse traditum abbati Magellano. Quæcunque vero fuerit cum monasterii tum ecclesiæ moles, ea tandem corrui universa. Quo tempore, anno nimirum 1598, commissarius Rainaldutius hanc ipsam describit ecclesiam, ejus macerias spinis ac fructibus subortis coopertas indigitat. Ut ecclesiam collapsam instauraret, nullum ille non movit lapidem; verum conatus omnes irritos cecidisse, quæ anno 1004 iterata est visitatio satis probat, quandoquidem, fol. 188, hæc eadem ecclesia eisdem sepulta ruinis representatur.

la Penna (14), cum omnibus suis pertinentiis, et villa quæ vocatur Grele (15) cum ecclesiis et omnibus pertinentiis suis, S. Crucis dec.... (16). Et sancti Blasii de Sancto Angelo in trifinio (17). Et Sancti Angeli ad Gruttam (18) et Sancti Barbati de super Polotri (19). Et Sancti Nicolai della Illice (20). Et Sanctæ Ducia de Calo..... (21). Has itaque ecclesias cum cellis, et omnibus rebus suis, vel quasunque possessiones in terris, silvis, vineis, et olivetis, aut in aliquibus locis cultis aut incultis, res etiam mobiles seu immobiles, et omnia bona quæ nunc habet, aut in futurum. Deo donante, habere contigerit, ut ea omni tempore sine omni inquietudine tenere possideat.

Quod ad corroborandum et memorabili stabilitate fulciendum, sanximus et apostolica auctoritate statuimus, in perpetuum libertate consistimus (22) ut nullus rex, imperator, dux, comes, episcopus, seu aliqua persona sæcularis aut ecclesiastica, venerabilem locum illum a statu religionis suæ divellere, aut turbare præsumat, nec quidquam de locis aut rebus sibi pertinentibus invadere, rapere imminuere, aut aliquo modo sibi usurpare, aut ab usu fratrum alienare audeat. Si quis igitur contra hujus nostræ constitutionis paginam temerario ausu venire præsumpserit, usque ad dignam satisfactionem ana-

(14) De castro *Pinnæ* aliquid peculiare in bulla Eugenii III occurrit dicendum.

(15) Villa *Grele* abbatiæ Magellæ subjecta oppidum Gardiæ Greliis in Frentanis situm designat, inter Ortium, sive Ortinium, ac Filetum jacet, atque Magellæ radicibus ab occidentali parte proximum est. Putatur a Longobardis exstructum, aut saltem a collocato ibi militum præsidio nomen adeptum.

(16) *Ecclesiam S. Crucis dec....* legimus in bullæ copia, eamdemque lectionem in bulla typis subjecta servavimus. Verum, quo tandem pertineat mutilæ vocis initium, ignoramus. Si initialis syllaba *dec....*, in aliam fere geminam *buc....* immutetur, obvia res est; ita namque docemur ecclesiam S. Crucis in Bucclani territorio fuisse positam, ubi revera existit aliquando; et si anno 1598, in Actis visitationis, fol. 34 excisa dicatur, ne reliquis quidem veteris ruinæ vestigiis. Hanc eamdem S. Crucis ecclesiam, apud Bucclanum constitutam. Conus, Coni filius, anno 1064, gratuita donatione in abbatiam transtulit Magellanam.

(17) Non una S. Blasii ecclesia abbati Magellano subjecta erat. Trifini locus, qui hancce definit ecclesiam, est nobis plane inaccessus. Hoc unum, quod certe novimus, adnotamus, ecclesiam Sancti Angeli in Trifinio ex donatione Joannis ac Gisonis sacerdotum jam tunc ab anno 1059 ab abbatiam S. Salvatoris pervenisse.

(18) Unde *Gruttæ* cognomen sit, latet adhuc. Hinc cum multæ sub uno S. Angeli titulo numerentur ecclesiæ in abbatia Magellana, certum hic definire non ausim.

(19) De S. Barbati ecclesia quæ in peculiarem abbatiam tandem evasit, sola attingimus initia; cætera omittimus, ne materiam, quam dissertationi reservamus, hic præoccupemus. Anno 1015, Raynerius et Engeltruda conjuges, cœnobium cum ecclesia, Sancto Barbato pontifici dicata, in territorio Pollutri, ædificandum curant, atque nonnullis ditatum bonis monachis Benedicti ordinis offerunt inhabitandum, Successu temporis, anno nimirum 1033, Raynaldus, Rayneri ac Engeltrudæ filius.

thematis nexibus se innodatum, et a liminibus totius Ecclesiæ expellendum noverit. Qui vero hæc eadem pio intuitu et veneratione observare curaverit, et venerabilem locum illum fideli devotione consolari et adjuvare studuerit, divinæ remunerationis gratiam, et apostolicæ benedictionis consequatur abundantiam (23).

CX.

Alexander II episcopatum Trojanum petente Stephano episcopo, confirmat.

(Anno 1061-73.)

[UCHELLI, *Italia sacra*: I, 1344.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio STEPAANO Trojano episcopo, perpetuam in Domino salutem.

Concedimus et donamus, secundum tenorem privilegii serenissimorum imperatorum Constantinopolitanorum, Constantini et Basilii fratrum, qui ipsam civitatem Trojanam reædificare fecerunt per Bubajanum capitaneum suum et fidelem, fines et terminos statuerunt auctoritate imperiali; concedimus tibi et successoribus tuis canonice intransitibus in ipsam civitatem, et in tota parochia jura episcopalia libere exercenda, et quod Trojani pontifices a nullo alio nisi a Romano pontifice consecrentur. Cui numerum ecclesiarum tibi et successoribus tuis legitimo jure paro-

idem cœnobium, ecclesiam ejusque bona abbatiæ Magellanæ, a qua nunquam divulsa sunt, possidenda concedit. Devoluta ad basilicam S. Petri Magellæ abbatia et ipsum S. Barbati monasterium accessit, quod tandem Sacristiæ nostræ Vaticanæ basilicæ Gregorius XIII nexu copulavit perpetuo.

(20) Illicis castrum, aliqui nobis ignotum, in Pinnensi diœcesi collocat catalogus bonorum abbatiæ Magellanæ, anno 1599 coordinatus. Consulatur, pag. 317, ubi duæ rurales ecclesiæ S. Angeli, et S. Martini nominantur. Si quid locorum vicinia liceret conjicere, posset fortasse ecclesia S. Angeli ad Gruttam, de qua supra, ad castrum Illicis territorium revocari.

(21) *Ecclesia S. Lucia de Cala...* Quas in mutila hac voce deprehendimus litteras, describendas curavimus; reliquas, quæ nostrum fugiunt aspectum, omisimus, punctis appositis. Quidnam vero mutilæ vocis initium designet, nescire fatemur. Ecclesiæ S. Mariæ della Vella, quæ extra Pinnæ castrum exstat olim exstructa, supra meminimus. Hic S. Lucie ecclesia in bulla proponitur. Fieri ergo potest ut ecclesia S. Lucie, quæ ipsi ecclesiæ S. Mariæ della Vella erat proxima, ut ex Actis visitationis, anno 1598, fol. 23, compertum est, in bulla hac designetur. Hac tamen conjiciendo potius ac divinando quam affirmando proponimus.

(22) Mutilus ac mendosus bullæ locus; hinc obscurus).

(25) Quæ deficit postrema bullæ pars, bullæ ætatem, ut præmonuimus, reddit obscuram, cum nec Alexandri pontificis anni neque indictionis nota ullam præferant facem. Nihilominus, sin minus statum bullæ annum possimus assequi, possumus tamen, ex bonorum quæ ad Magellanam abbatiam accesserunt ætate, tempus, alioqui vagum nimis, certis limitibus circumscribere. Enumerat bulla, inter cætera abbatiæ bona, ecclesiam S. Mariæ della Vella, quam an. 1070 dono oblatum animadvertimus. Aut hoc igitur anno, aut sequentibus, qui ad mortem Alexandri II effluerunt, bullam ab Alexandro prociusam fateamur oportet.

chiali concedimus et donamus. Imprimis suburbium A
Crepacordis cum ecclesiis suis; monasterium S. Mariæ de facto cum ecclesiis ad eam pertinentibus; S. Crucem de Portula; S. Felicem; S. Panochilum, juxta locum Biccharii; Biccharum cum ecclesiis ad eum pertinentibus; abbatiam S. Petri de Burgano ad benedicendum in ea abbatem, et jura archiepiscopalia exercenda; ecclesiam S. Georgii; ecclesiam S. Viti; monasterium S. Mariæ in Monte Arato; ecclesiam S. Petri de Montilla; casale S. Justæ; casale S. Nicolai de Blanca Terra; villam Fogia cum ecclesiis suis; Castellionem; ecclesiam S. Ægidii in valle Ficuum; ecclesiam S. Leonardi; casale S. Laurentii in Carmin cum ecclesiis suis; monasterium S. Mariæ Coronatæ cum benedictione abbatis; fabricam Pontis Albanensis cum ecclesiis suis ad eum pertinentibus; B Montem Calceillum Sanctum de Sandoro; abbatiam S. Nazarii; S. Nicandrum; casale de Ripalonga. Hæc omnia tuæ cond. habenda concedimus in perpetuum, et donamus in perpetuum jure parochiali. *Reliqua desunt.*

CXI.

Alexandri II decretalis epistola contra malefactores ecclesie S. Clementis.

(Anno 1061-73.)

[MURATORI, *Rer. Ital. Script.* II, II, 862.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, nobilibus viris TRASMUNDO, BERNARDO, BERARDO filiis Sansonis, salutem et apostolicam benedictionem.

Quoniam erga monasterium Sanctæ Clementis piæ C devotionis studium vos habuisset et ad ejus honorem plerumque benefacta vos contulisset a confratre nostro Dominico Valvensi episcopo et ejusdem loci abbate cognovimus, grates vobis et nostræ dilectionis benevolentiam per hæc scripta mandamus. Sed quia Deus ad finem bonæ operationis maxime respicit, et non incipientibus, sed in bona actione persistentibus, larga remunerationis præmia pollicetur et tribuit, rogamus, et ut charissimos filios vos admonemus, ut in Dei servitio et in amplificando honore præfati monasterii vestra fides et studiosa devotio crescat, consilium, et ubi necesse sit, adjutorium vestra nobilitas sibi exhibere studeat, quatenus per interventum B. Martyris Clementis divinæ protectionis gratia et apostolicæ benedictionis abundantia in D hoc sæculo et in futuro vos protegat et conservet. Illud autem vobis et omnibus qui inter vos sunt notum esse volumus, quoniam quisquis ad injuriam præfati monasterii se crexerit, et abbati qui nunc ibi præsidet, suisve successoribus, in regendis et tenendis bonis Ecclesiæ contrarius extiterit; nisi a tam nefanda et sacrilega temeritate se retrahat, et damna quæ Ecclesiæ intulit digna emendatione restituat, sine dubio apostolicæ maledictionis, et districtam nostræ excommunicationis ultionem super se venturam esse pertimescat, et ab omni Christiana communione se separandum esse expavescat.

CXII.

Alexandri II epistola ad Landulphum. — Respondet quod non aliter quam cum consensu uxoris suæ monasticam vitam ingredi et votum continentie emittere possit.

(Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 951.]

ALEXANDER II LANDULFO in Corsica.

Notificasti te morte tenus infirmatum esse, et peccatorum tuorum recordatione et terrore valde pavefactum, anxie quæsisse monachum fieri, et a tua uxore minis et terroribus eam occidendi ad hæc licentiam extorsisse, et sic te monachicam vestem sine abbate sumpsisse et monasterium petiisse. Postea vero cum sanus factus esses, tuæ uxoris reclamantibus ejulationibus et planctibus, tuæque familiæ dispersionibus, utpote pœnitens [al., utpote penitus] devictus, domum remeasse et post multos dies quorundam sapientum consilio ad jam dictæ mulieris cubile rediisse diceris. Nunc autem, si tua uxore uti liceat, nostrum requiris consilium. Si ita denique est ut tuus nuntius narrat, non videtur nobis rationabiliter neque sana mente id factum. Quoniam cum omni homini ad monachicam vitam tendenti legaliter et juste sit peragendum, tu contra leges minaciter et violenter a tua uxore, partim terrore mortis, partim tuæ infirmitatis doloribus examinatus, devia secutus [al., de via securus], nulla, ut dicitur, licentia accepta, recessisti et monasterium petisti. Non enim violentia, sed ex pari voluntate et consensu, sicut sancti Patres dicunt, hæc fieri debent. Neque vir in monasterio recipiendus est, nisi uxor illius femineum monasterium elegerit, aut professa continentia, habitum cum festinatione mutaverit [al., neque vir monasterium eligere, aut professa continentia habitum cum festinatione debet mutare (can. 2, 33, q. 5)]. Sanctus enim Basilius episcopus de hac re taliter dicit: « Si quis conjugatus vult converti ad monasterium, non est recipiendus, nisi prius a conjuge castimoniam profitente fuerit absolutus. Nam si illa, illo vivente, alteri per incontinentiam nupserit, procul dubio adultera erit; nec recipitur apud Dominum ejusmodi viri conversio quam sequitur conjugalis fœderis prostitutio. Tales igitur tunc sine culpa relicto sæculo sequuntur Christum, si habeant ex pari voluntate castitatis consensum. » Itaque, fili charissime, perpende et vide si sic canonice a tua es solutus uxore, et tua uxor ita pollicita est; et tu et illa adimplete bonum inceptum, et votum vestrum; aliter enim non debemus vobis necessitatem separationis imponere.

CXIII.

Alexandri II epistola ad clericos Neapolitanos. — Quomodo gradus consanguinitatis computandi sint.

(Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 961.]

ALEXANDER II clericis Neapolitanis.

De parentelæ gradibus tam famosæ questionis

apud illos scrupulum nuper etiam inter vos emer-
sisse cognovimus; super qua nonnullos perniciosos
interpretes ac disputatores contra veritatis regulam
sanamque doctrinam dogmatizare dolemus. Seden-
tes enim in cathedra pestilentiae dictant jura quæ
nesciunt, et docent illa quæ nullatenus didicerunt.
Nam, ut fertur, ita generationes a duobus fratribus
altrinsecus prodeuntes enumerant ut eorum invicem
filios quartam, nepotes sextam, pronepotes octavam
generationem esse perhibeant. Hoc itaque modo
unumquemque generationis gradum, qui unus pro-
cul dubio dicendus est, dividunt, atque imperite nu-
merandam progeniem desecare contendunt. Qui ni-
mirum nequaquam in hujus fetoris ructus pestilen-
ter irrumperent, si sacræ pabulum Scripturæ vi-
vacis ingenii faucibus ruminarent. Nam quod duo-
rum fratrum, sive nepotum, vel deinceps utrinque
descendentium generationes, non diversæ dici, sed
eodem ac sub uno nomine debeant uniformiter ap-
pellari, testatur liber Geneseos, cum dicit: *Vixit Jo-
seph centum decem annis. Et vidit Ephraim filios
usque ad tertiam generationem. Filii quoque Machir
filii Manasse, nati sunt in genibus Joseph (Gen. L,
22).* Porro autem si sic cognationes supputari de-
berent ut vestri disputatores autumant, dum Joseph
ex utroque filio, Ephraim scilicet et Manasse, ne-
potes haberet, nequaquam Scriptura diceret, quia
vidit filios Ephraim usque ad tertiam, sed usque ad
sextam generationem. Item beatus quoque Gregorius,
dum super Anglorum conjugii scriberet, hæc fere
verba deprompsit. Quædam lex in Romana republica
præcepit ut duorum fratrum, vel sororum filius, vel
filia, in conjugio copularentur. Sed omnino cogno-
scitur ex hoc conjugio sobolem non posse succre-
scere. Unde necesse est ut jam quatuor vel quinque
invicem generationes copulentur. In quibus nimi-
rum verbis luce clarius patet quia, dum doctor in-
signis duorum fratrum soboles prohibet in matrimo-
nio jungi, in quarta vero generatione permittit neo-
phytos copulari, nequaquam, ut cultores perversi
dogmatis astruunt, generatio quarta in duorum fra-
trum filiis valeat inveniri.

CXIV.

*Alexandri II epistola ad Constantinum Aretinum epi-
scopum. — Ut qui concubinæ suæ consanguineam,
alteri desponsatam, uxorem duxit, eam sponso re-
stituat.*

(Anno 1061-73.)

[MANSI, Concil. XIX, 961.]

Scriptisti quemdam Ecclesiæ tuæ filium concu-
binæ suæ in quarta linea consanguineam, alterius
scilicet desponsatam, pro conjugio duxisse. Jurave-
rat enim eam, ut asseris, in matrimonium prius du-
cere sponsus; juravit etiam illam in fornicatione
relinere incestuosus. *Item infra.* Apostolica fulti
auctoritate tibi judicando consulimus sponsam pro-
prio sponso concedi, illi videlicet qui nulla consan-
guinitatis copula jungitur sibi, quoniam misericor-

dius perjurii pœna, quam pro vitandis culpis con-
trahit, indulgenda est, quam pœna perjurii cum per-
severantia criminis vel delicti. Tribus denique pec-
cator iste notatur criminibus, perjurio, adulterio,
incestu. Perjurio namque, quia quod observare le-
galiter non potuit sine iudicio parentum vel iudicum
temere jurare præsumpsit; adulterio quidem, quo-
niam alterius sponsam vivente proximo concupivit
et seduxit; incestu, quia, contra decreta Patrum, vi-
cinius quam liceat permiscere sanguinem sanguini
non veretur. *Item infra.* Nosti quid sacri canones
super hujusmodi homine decreverunt, videlicet:
si laicus, ut non promoveatur ad clerum; si cleri-
cus, ulterius non ascendat.

CXV.

*B Alexandri II epistola ad Amalgerium Civitalensem
episcopum. — De pœnitentia presbyteri qui pre-
sbyterum occidit.*

(Anno 1061-73.)

[MANSI, Concil. XIX, 962.]

Fratri huic, quem perpetrati homicidii reatu ad
iudicium canonicæ pœnitentiæ suscipiendum ad apo-
stolicam sedem misisti, noveris nos hujus ordinis
pœnitentiam misericordiæ respectu injunxisse. Nam
qui presbyter presbyterum occidit, quadrupliciter,
viginti octo videlicet annis, eum pœnitere oportet;
quatuordecim annos sibi misericorditer indiximus,
irrecuperabiliter dejicientes eum presbyteratu et
omni administratione altaris. Quos quidem quatuor-
decim annos hoc ordine observabit. Tribus priori-
bus annis extra ecclesiam, nisi ad extrema mortis,
absque communione, et mensæ participatione, et
pace sit. Sed a Cœna Domini solummodo reconcilie-
tur usque ad octavas Pentecostes. Hac præsentis Qua-
dragesima quotidie jejunet in pane et aqua diebus
tribus hebdomadæ, usque in Pascha. Ab octavis
Pentecostes usque in festum sancti Michaelis, duo-
bus diebus; deinde tribus. Post tres annos, reddita
sibi communione ecclesiæ et mensæ, inter idiotas
sit usque ad expletos septem annos, eodem modo
totum pœnitentiæ tempus servans. Et quia convenit
eum esse sub regimine abbatis, mandamus tibi ut
mittas eum in aliquo monasterio, ut ibi condigne
pœnitens salvetur, et si tibi vel abbati videtur, sibi
remittere, si hunc observasse pœnitentiam videris,
post tres annos licet.

CXVI.

*D Alexandri II epistola ad clerum Vulturensem. —
De pœnitentia ejus qui presbyterum in se armis ir-
ruentem interfecerit.*

(Anno 1061-73.)

[MANSI, Concil. XIX, 962.]

Pœnitens præsentium portitor ad nos veniens,
retulit se instinctu diaboli quemdam presbyte-
rum, armatum super se irruentem ictumque
ferentem occidisse. Unde, quia in canonibus ha-
betur pro interfectione armati presbyteri simpli-
cem pœnitentiam esse dandam, injunximus pœni-
tentiam decem annorum, ita ut hinc usque ad Pa

scha jejunet tribus diebus per septimanam in pane et aqua, et non utatur calceamentis neque lino. Ab octava Pentecostes usque ad festivitatem sancti Martini jejunet duobus diebus per septimanam, et a festivitate sancti Martini usque ad natalem Domini aut faciat carcerem, jejunans quotidie in pane et aqua, aut eat exsul et jejunet tribus diebus in pane et aqua. Ab octava Epiphaniæ usque ad Quadragesimam jejunet duobus diebus. A Quadragesima usque in Pascha jejunet tribus diebus in pane et aqua; et hæc faciat usque ad annos quinque. Ab ingressu autem ecclesiæ et communione septem annos absteat.

CXVII.

Alexandri II epistola ad Wltinensis Ecclesiæ clericos. — Quam imposuit pœnitentiam Theodorico, qui filium non sponte occidit.

(Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 966.]

Diligentia vestra noscat huic Theodorico [Teuderic] pro parricidio, videlicet morte filii sui, non sponte commisso, auctoritate beatissimorum apostolorum et canonum pœnitentiam nos septennio composuisse [imposuisse], in eodem peractæ pœnitentiæ tempus connumerantes [in eodem pacto pœnit, connumeravimus], ita ut amodo usque sancti Martini festum duobus jejunet in hebdomada diebus, quarta feria videlicet et sexta, in pane et aqua. A sancti Martini festivitate usque ad Domini natiuitatem, continuum agat jejunium in pane et aqua, exceptis Dominicis et quintis feriis, in quibus quadragesimali cibo vescatur. Ab octavis Theophaniæ usque ad Quadragesimam, duobus in hebdomada jejunet diebus, quarta et sexta feria, in pane et aqua, exceptis festis principalibus, in quibus elemosyna se redimat. In Quadragesimali vero tempore continuum agendum est jejunium in pane et aqua, exceptis Dominicis. In quinta feria tantum, vinum ei bibere [al., tamen vinum exhibere] et quadragesimali uti cibo concedimus. Post annum vero completum, in toto anno duobus diebus in unaquaque hebdomada in pane et aqua jejunet. In quadragesima tamen continuum agat jejunium in pane et aqua. Et in unoquoque anno usque ad expletum pœnitentiæ tempus hujusmodi jejunium agendum est, et a carne se absteat. Per unum annum ecclesiam ei denegamus. Post ingressum ecclesiæ, tribus annis eum a communione separamus, nisi mortis fuerit timore præventus. Si quis autem episcopus, vel religiosus presbyter, causa pietatis aliquid sibi relaxare voluerit, hoc ei apostolica auctoritate concedimus.

CXVIII.

Dominico Gradensi Patriarchæ. — De presbyteris, diaconis, subdiaconis caste non viventibus.

(Fragm. — Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 977.]

Erubescant impii, et aperte nos intelligant judi-

(24) *Gratian in edito Raynaldo Ms. meus Ramaldo.*(25) *Exstat hæc periocha in cap. Mennam 2, q. 5, assuta fragmento epistolæ S. Gregorii ad Brunichil-*

cio sancti Spiritus eos qui in tribus sacris gradibus, presbyteratu scilicet, diaconatu et subdiaconatu positi, mulierculas non abjecerunt et caste non vixerunt, excludere ab eorundem graduum dignitate. De manifestis loquimur; secretorum autem cognitor et iudex Deus est.

CXIX.

De episcopo Simoniaco et fornicatore.

(Fragm. — Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 978.]

Lancium Micernium episcopum ab episcopo deposui, quia accusatus est et convictus de fornicatione et Simoniaca episcopatus adeptione sacrorumque ordinum venditione.

CXX.

Clero et populo Florentino. — Monachi intra claustra morentur, et a prædicatione absteant, non ministrent.

(Fragm. — Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 979.]

Juxta Chalcedonensis tenorem optimi concilii, monachis, quamvis religiosis, ad normam sancti Benedicti, intra claustrum morari præcipimus: vicos, castella, civitates peragrare prohibemus, nisi forte quis, de suæ animæ salute sollicitus, ut eorum habitum assumat, eos intra claustrum consulere voluerit.

CXXI.

Mungiso Venetensi episcopo. — Nullis elemosynis redimi posse, quin consanguinei separentur.

(Fragm. — Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 979.]

Hujus viri causam super qua apostolicam sedem consulisti retractantes, si quo modo misericorditer conjunctam sibi illicite consanguineam retinere posset et orationibus, jejuniis, ac hæreditatis et elemosynarum se largitione redimere, nullam auctoritatem comperimus qua sibi concederemus.

CXXII.

Epistola Alexandri II ad Romaldum (24) Cumanum episcopum.

Super causas Gissandi presbyteri, de morte episcopi sui prædecessoris tui infamati, in medium consulimus. Itaque circa omnium astantium fratrum assensu unanimi tuæ dilectioni rescribimus præfatum Gissandum ante te præsentandum, ubi, si certi accusatores defuerint, tunc, dictante justitia, sine omni controversia presbyter quæcunque ob hoc injuste amisit, ac sacerdotium et integra accipiat beneficia. Purgationem (25) tamen ante te, duobus tibi sacerdotibus junctis, ubi accusator cessaverit, eundem ex se præbere tuo committimus arbitrio. Vulgarem denique legem, a nulla canonica sanctione fultam, ferventis scilicet sive frigidæ aquæ ignitique ferri contactum, aut cujuslibet popularis inventionis (quia fabricante hæc sunt omnino facta invidia) nec ipsum exhibere, nec aliquo modo te volumus dem; sed perperam, cum revera sit Alexandri II, nec in edita epistola S. Gregorii legatur, ut notant correctores Romani in idem caput *Mennam*.

postulare, imo apostolica auctoritate prohibemus **A** sed infirmitas est in causa, eum sacrificare jam firmissime. non interdicimus.

CXXIII.

Alexander II [Heliseo] episcopo Mantuano mandat ut Leonis IX de corpore Simeonis eremitæ (Padilonensis) præceptum una cum Ferrariensi et Veronensi episcopis exsequatur.

(Anno 1061-73.)

[MABILL. *Acta Bened.* Sæc. VI, part. I, pag. 168.]

A. (ALEXANDER) episcopus, servus servorum Dei, H. (HELISEO) Mantuano pontifici, salutem et apostolicam benedictionem.

Visis litteris quas antecessor noster, beatæ memoriæ papa Leo, conscribi fecerat de corpore Simeonis monachi et eremitæ, ejus sanctitate confisi quidquid ipse laudavit nos laudamus. Ad hoc autem perficiendum Ferrariensem seu Veronensem episcopos associamus.

CXXIV.

Episcopis et regi Dalmatiarum. — De auctoritate Mainardi episcopi et Joannis archiepiscopi.

(Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 977.]

Notificamus omnia capitula quæ per confratres nostros venerabiles, Mainardum scilicet collateralem episcopum nostrum et Joannem archipræsulem nostrum, in Spalæto aliisque civitatibus sunt statuta, eadem in Romana synodo, seriatim ea referente, a beatæ memoriæ prædecessore nostro Nicolao apostolica auctoritate roborata, et sub anathematis interpositione roborata.

CXXV.

Episcopis et regi Dalmatiarum. — De episcopis, presbyteris, diaconis feminam accipientibus et retinentibus.

(Fragm. — Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 977.]

Si quis amodo episcopus, presbyter, diaconus, feminam acceperit, vel acceptam retinuerit, proprio gradu decidat usque ad satisfactionem; nec in choro psallentium maneat, nec aliquam portionem de rebus ecclesiasticis habeat.

CXXVI.

Alexandri II epistola ad Gebonardum Viennensem archiepiscopum. — De presbytero qui caduco morbo laborabat.

(Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 965.]

In tuis litteris continebatur sic: Hic clericus ordinem habet presbyterii; sed quia caduco morbo laborat, et ipsi in præsentiarum hoc agnovimus, non ausi fuimus concedere sibi ut offerret vel missam celebraret. Quia vero languor in culpa non est, super hac re auctoritatis nostræ decreto consulendum deliberavimus. Consulimus itaque ut, si frequenter hoc morbo tangitur, ab oblatione et missarum celebratione modis omnibus prohibeatur. Indecens enim est et periculosum ut in consecratione Eucharistiæ morbo victus epileptico cadat. Si vero Dei misericordia convaluerit, quandoquidem non culpa,

CXXVII.

Berengario Basileensi episcopo. — De pœnitentia ejus qui filiam patris corruperat.

(Fragm. — Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 979.]

Iste pœnitens venit ad nos confessusque est se filiam patris sui corrupisse. Cui quatuordecim annorum pœnitentiam injunximus, ut jejuset quidem tribus quadragesimis. In quadragesima post Pentecosten, duobus diebus in pane et aqua in septimana; et in Adventu, tribus; et in majori quadragesima, tribus; et abstineat se ab ingressu ecclesiæ, et a communione, duobus annis.

CXXVIII.

Wifredo Constantiæ episcopo. — De misericordia impendenda his qui homicidio supervenientes, nec voluntate, nec actione perpetraverint.

(Fragm. — Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 980.]

Dicebant se latores præsentium homicidio illi, pro quo pœnitentia illis injuncta est, penitus non interfuisse, sed præliantibus solummodo casu supervenisse. Quod si ita est, quandoquidem nec in causa homicidii nec in culpa fuerint, misericordis super eos moti, exsilium eis apostolica auctoritate remisimus.

CXXIX.

Alexandri II pont. max. litteræ quibus Adalberonem episcopum Herbipolensem hortatur ut ab iniqua venatione, qua ecclesiam Fuldensem affligebat, in posterum abstineat.

(Anno 1061-73.)

[SCHANNAT, *Diœcesis Fuld.*, p. 252.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, ADALBERONI, Wirciburgensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Wideradus charissimus filius noster, abbas Fuldensis, conqueritur quod fraternitas tua injusta exactione monasterium suum turbaverit: videlicet quod per trecentos annos eidem monasterio per multa antecessorum nostrorum privilegia firmatum est, subtrahere coneris, qua in re licet Romanæ Ecclesiæ, cujus defensione locus ille munitus, non modicam injuriam intuleris, memores tamen tue pristinæ dilectionis, affectum tibi paternæ charitatis spe futuræ emendationis servamus; cum enim tot sanctorum patrum auctoritatem violasse proberis, et nostros apices pro eadem causa destinatos vilipendisse videaris, quod merearis pendere.

Tamen quia nostræ mansuetudinis est diu amicos portare, maluimus sensum tuum ad executionem justitiæ amicabiliter revocare, quam conatus tuos dura invectione redarguere, unde religionem tuam monemus ut præfato Fuldensi monasterio nullam ulterius inquietudinem inferas, neque quod tot sancti patres per auctoritatem a Domino nostro Jesu Christo collatam prohibuerunt, exigere præ-

mas, sicque religio tua a prædicto monasterio inquietudinis manum retrahat, ut beati Petri apostolorum principis, cujus tutelæ ipse locus per omnia subditus, gratiam semper habeas, et apostolicæ sedis dilectionem retineas, et ulterius conquerendi necessitatem congregatio ipsa non habeat, alioquin, licet invitos nos ad ulciscendam injuriam Romanæ Ecclesiæ provocabis.

CXX.

Alexandri II epistola ad Sigfridum archiepiscopum Moguntinum. — Illum reprehendit quod, neglectis adhortationibus suis, monasterio Fuldensi injurias inferre perrexerit.

(Anno 1061-73.)

[SCHANNAT, *Diæces. Fuld.*, 253.]

Si fraternitatis tuæ preces et vota pro honore tuo non solum re, sed, quod difficillimum est, tempore etiam longe præcessimus, æquum fuerat ut et tu, tum ex debito subjectionis, tum exemplo charitatis, admonitionibus nostris debitam reverentiam non negares. Meministi enim quod jam secundo tibi pro Fuldensi monasterio scripsimus, admonentes ut te tuosque ab ejus injuria cohiberes, et nisi privilegia apostolicæ sedis violare desisteres, de periculo vindictæ non dubitares; sed quoniam acceptis litteris nostris, ut querimoniam abbatis nobis indicant, injurias exaggerasti, et tertio nos per contemptum apostolicæ auctoritatis ad mandata compulisti, non jam aliud tibi mandamus aut scribimus quam quod episcopo Herbipolensi in præsentia legatorum abbatis de simili causa, viva voce constituimus: videlicet præcipientes tibi per obedientiam quam sancto Petro debes et nobis, ut sine omni mora contradictionis, monasterio omnia quæ per te sunt abbata restituas, ecclesias ab officio suspensas absolvas, et quæcunque monasterium tenuit, quando tu episcopus factus es, deinceps cum omni pace tenere permittas, donec, si legatus noster prius apud vos hanc litem non deciderit in eventura synodo, aut per vos aut per idoneos nuntios vestros ad iudicium et determinationem hujus rei in nostra præsentia conveniatis: alioquin, quod non optamus, ab officii tui cautela longe te digressum esse canonica districtio commonebit.

CXXI.

Alexandri II pontificis litteræ quibus Widerado Fuldensi abbati fuisse exponit quæ et quanta pro tuitione jurium ejus Ecclesiæ egerit.

(Anno 1061-73.)

[SCHANNAT, *Diæces. Fuld.*, pag. 253.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilectissimo in Christo filio Fuldensi abbati, salutem et apostolicam benedictionem.

Si te ex corde diligimus, si te singularem sancti Petri filium omni diligentia fovere curamus, et legati tui referre poterunt, et negotia tua ex ipsa sui pertractatione nuntiabunt; verum hæc qualiter in præsentia legatorum apud nos procurata sunt, in subditis cognoscere potes.

Convocato episcopo Herbipolensi, cum singula

[quæ]adversum te et monasterium tuum verbis aut factis commisisse dicitur, graviter ab eo exigeremus, et in his omnibus contemptum apostolicæ sedis, sicut æquum fuerat, principaliter sibi opponentes, in nosmetipsos etiam specialiter et gravius eum deliquisse probaremus; licet ante quibusdam occasionibus causam declinare et differre quæreret, nostra tamen constantia flexus, hoc modo processit: primo omnium de verbo contumeliæ, et tuæ Simoniacæ ordinationis opprobrio, quod nos quidem vehementer affligit, juramento se purgandum obtulit; itaque accepto libro, atque in hunc modum dictato sacramento, quod nunquam se sciente dixerit te Simoniacæ consecrationem a nobis accepisse, aut, ideo quia ad nos pro consecratione veneras, te excommunicatum esse, gratia Dominicæ resurrectionis, et sancti Petri, complementum perdonavimus; deinde vero de contemptu litterarumstrarum se confessus reum humiliavit, et culpabilem, et pœnitentiæ subiit correctionem. Postremo de usurpatione juris et bonorem tui monasterii ex nostra jussione ita spondit, specialiter quidem de ecclesia illa et capellis, unde advocato suo procuracionem, quæsi pro obtinendo jure suo, citra nostrum tradiderat interdictum, et præterea de omnibus quæ monasterium, cum ipse episcopus factus est, tenuit, ut amplius se inde non intromittat, neque per se aut per suos aliquod impedimentum monasterio ad hæc obtinenda faciat, donec, si legatus noster prius apud vos hanc item non deciderit in ventura synodo, aut per se aut per idoneos nuntios suos ad iudicium et terminationem hujus rei in nostram præsentiam veniat, in quo si denuo mutatus fuerit, quod non optamus, officii sui periculo subiacebit.

CXXXII.

Quot missas in die sacerdote celebrare liceat.

(Fragm. — Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil. XIX*, 979]

Sufficit sacerdote missam unam in die celebrare, quia Christus semel passus est et totum mundum redemit. Non modica res est unam missam facere, et valde felix est qui unam digne celebrare potest. Quidam tamen pro defunctis unam faciunt et alteram de die, si necesse sit. Nam quicumque pro pecuniis aut adulationibus sæcularium una die præsumunt plures facere missas, non existimo evade-
re condemnationem.

CXXXIII.

Consecratur qui electus est ab Ecclesia, et est altero dignior, licet filius sacerdotis.

(Fragm. — Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil. XIX*, 980.]

Apostolica auctoritate præcipimus vobis ut, si eum qui ab Ecclesia electus est altero digniorem esse canonicamque ejus electionem probaveritis, fulti nostra auctoritate consecretis. Nam pro eo quod filius sacerdotis dicitur, si cæteræ virtutes in eum convenient, non rejicimus, sed suffragantibus meritis conivendo, eum recipimus.

CXXXIV.

Fratrem aut sororem uroris æquivoce tantum dici cognatos.

(Fragm. — Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil.* XIX.]

Quod autem frater sororve uxoris tuæ cognati tui dicuntur, æquivocationis jure fit et necessitate vulgaris appellationis, potius quam ulla causa cognationis. Uxor enim fratris fratrisa potius quam cognata vocatur. Mariti frater levir dicitur. Duorum autem uxores vocantur janitricæ, quasi eandem januam tenentes, vel per eandem januam intrantes. Viri soror glos appellatur. Sororis autem vir non habet nomen speciale, non uxoris frater.

CXXXV.

Responsio ad episcopi cujusdam inquisita.

(Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 981.]

Fraternitatis tuæ studiosæ sagacitati, frater amande, quia debeo, refero grates; quoniam quæstisti quæ debuisti, jucundum me reddidisti. Unde placide ad inquisita respondeo. Sedem apostolicam consulere decrevisti si mulier, copula nuptiali extraneo viro juncta, cognationi ejus pertineat, si eo defuncto cognationi maneat eadem, vel si ab alio viro cognationis vocabula [vincula?] dissolvantur, vel si susceptæ soboles possint legitime ad prioris viri cognationem [cognationis] transire copulam. Est enim verbum Domini validum et forte, est durabile, est præservabile et immutabile, non momentaneum, non transitorium; ait autem per se ipsa Veritas, quæ Deus est, et Verbum Dei: *Cælum et terra transibunt, verba autem mea non transibunt* (Marc. XIII, 31). Antequam Deus in carne inter homines appareret, eo inspirante, dixit ei Adam: *Quamobrem relinquet homo patrem suum, et matrem, et adhærebit uxori suæ, et erunt duo in carne una* (Gen. II, 24); cui non contradixit Dominus.

Deinde, cum Veritas oriretur de terra, in terra et visibilis in humanitate apparuit, interrogatum est si licitum esset homini uxorem relinquere. Quod perhibens vetuit fieri, præsertim si fornicatio sola excluderet copulam maritalem: unde protulit statim in medium eandem ipsam sententiam quam ante sæcula manens cum Patre Verbum inspiraverat in Adam, ipse confirmans quod ipse primus protulit homo: *Quamobrem relinquet homo patrem suum, et matrem, et adhærebit uxori suæ, et erunt duo in carne una.*

Si una caro sunt, quomodo potest aliquis eorum propinquus uni pertinere, nisi pertineat alteri? quod minime fieri posse credendum est; nam uno defuncto, in superstite affinitas non deletur, nec alia copula conjugalis affinitatem prioris copulæ solvere valet. Sed neque alius conjunctionis soboles placet ad ipsius affinitatis, prioris siquidem, transire consortium, pro eo quod verbum Domini validum est, et forte et, ut inquisiens dixit propheta: *Verbum Domini stabit in æternum* (Isa. XL, 8); et alius pro-

pheta: *Quoniam ipse dixit, et facta sunt; ipse mandavit et creata sunt: statuit ea in æternum et in sæculum sæculi; præceptum posuit, et non præteribit* (Psal. CXLVIII, 5). Nam per verbum suum atque præceptum efficere duo carnem unam, id est masculam et feminam, qui innumeram multitudinem sexus utriusque non destitit secum facere unum, sicut per se Veritas dixit: *Non rogo pro his tantum, sed pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me, ut una sint sicut tu, Pater, in me, et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint* (Joan. XVII, 20). Si quis sacrilego et temerario ausu in defuncto quærit propinquitatem vel sub altero affinitatis vocabula dissipare, et susceptas soboles alterius copulæ credens legitime sociari propinquitati prioris, hic negat Dei verbum validum esse vel fore.

B Et quia tam facile et tam velociter quærit dissolvere, hic non credit verbum Domini manere in æternum. Confice.... ex quatuor locis a se distantibus magna intercapedine, et confecta et conglutinata finge cujuscunque figuræ vel immensitatis volueris corpus. Nunquid erit humanum ingenium quod ipsas quatuor partes ab invicem valeat segregare, ut unaquæque possit agnosci, sicut a quatuor avis duo conficiuntur in unum, et de duobus fit concretio una? An similitudinem de quatuor elementis, unde homo concretus est, potes colligere, si eorum unaquæque species, quoniam in multas divisiones partita est, discretas inter se conferas partes aliquas? Fit idem in metallis, hoc etiam in liquoribus; probat etiam in coloribus pictor qui sequitur arte naturam, fucis admiscendo colores ex invisibilis corpora fingens. Sed ne alia Domini constitutio vel jussio cassaretur, et ne tellus a proprio vacaret ornatu, Spiritu sancto restante, posuit terminum constitutio *Sancta sanctorum*. Ait autem præceptio sancta divina: *Crescite, et multiplicamini, et replete terram* (Gen. I, 1). Posuit enim Dominus terminos causis, ætatibus sæculi finem statuit, compagibus membrorum hominum posuit numerum. Lex Ecclesiæ regulaque sanctorum cognationi mortalium, agnatis atque affinibus terminum reciprocationis instituit; quod valde metuendum exterminari sancimus. Quisquis exterminari non metuit, catholicus non esse convincitur.

CXXXVI.

Nisi canonice judicatum episcopum qui comprehenderit laicus excommunicetur

(Fragm. — Anno 1061-73.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 982.]

Si quis deinceps priorum, aut cujuscunque dignitatis vel cujuscunque ordinis laicorum episcopum comprehenderit, percusserit, aut aliqua vi a propria sede expulerit, nisi forte judicatum canonice, auctores et cooperatores tanti sceleris anathematizentur, et bonæ eorum Ecclesiæ ipsius juris perpetuo tradantur. Si vero in presbyterum, vel in quemcunque inferiorum graduum clericum hæc eadem præsumpserit, canonicæ pœnitentiæ atque depositioni subiacet. Si contumax fuerit, excommunicetur.

CXXXVII.

Alexandri II epistola ad Adelardum Suessionensem episcopum.

(Fragm. — Anno 1064-73.)

[MANSI, *Concil.* XIX. 989.]

Quod xxx annorum longitudinem homicidii in terra Dei facti pœnitentiam extendistis, constitutioni huic auctoritatem non damus, quia in sacris hoc canonibus non invenimus. Tamen, quoniam a prudentibus et religionis viris treva Dei pro conservanda in populo pace est constituta, omnino non reprobamus.

CXXXVIII.

Bulla Alexandri II de canonizatione S. Theobaldi.

(Anno 1066-73.)

[MABILL. *Acta SS. Bened.* VI, II, 182.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, omnibus fidem Christi colentibus gratiam et apostolicam benedictionem.

Multa præclara et admiratione digna de quodam eremita religioso viro, Theobaldo nomine, celebri fama divulgat; quam sancte et religiose vixerit, et exutus omnibus Dominica præcepta secutus sit, cum in præsentiarum fuisset, manifeste patet. Miraculorum vero indicia indubitata fide ejus merita commendant, multis religiosis viris super his cognita et vera referentibus. Quapropter, vitæ ejus conversatione cognita et miraculorum indicibus probatis per non fallacia testimonia, suggerentibus nobis de eo Mainardo et Damiano episcopis et Vincentiæ populo, illum celebri memoria dignum Romana decrevit Ecclesia. Et, quia procul dubio cum electis coronatur in cœlis, ut ejus memoria, sicuti aliorum sanctorum, præcipimus solemniter celebretur in terris.

CXXXIX.

Alexandri II epistola ad Wilielmum regem Anglorum, pro exactione denarii sancti Petri.

(Fragmentum. — Anno 1066-73.)

[MANSI, *Conc.* XIX, 949.]

ALEXANDER WILIELMO regi Anglorum.

Novit prudentia tua Anglorum regnum, ex quo nomen Christi ibi clarificatum est, sub apostolorum Principis manu et tutela exstitisse, donec quidam, membra mali capitis effecti, zelantes superbiam patris sui Satanæ, pactum Dei abjecerunt et Anglorum populum a via veritatis averterunt. Et paulo post: Nam, ut bene nosti, donec Angli fideles erant, piæ devotionis respectu ad cognitionem religionis annuam pensionem apostolicæ sedi exhibebant, ex qua pars Romano pontifici, pars ecclesiæ Sanctæ Mariæ, quæ vocatur Schola Anglorum, in usum fratrum deferebatur.

CXL.

Alexandri II epistola ad Udonem Trevirensis, et Theodoricum Viridunensem episcopos. — Ut qui in morbo monachum se futurum promiserat, et bene-

fici abdicaverat, si deinde convalescens monachus fieri nolit, beneficia illi restituantur.

(Anno 1066-73.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 960.]

ALEXANDER episcopus servus servorum Dei, UDONI Trevirensi, et THEODORICO Viridunensi episcopis, salutem perpetuam.

Præsentium lator Cosaldus presbyter ad limina apostolorum veniens querelam apostolicæ sedi deposuit, beneficium et altaria quæ per canonicam Viridunensis Ecclesiæ obtinere solebat, a quodam diacono, Richerio nomine, sibi ablata esse. Dixit enim quod quondam in infirmitate, fervore passionis oppressus, monachum se facere promiserit, non tamen ut monasterio vel abbati se tradiderit vel promissionem scripserit, sed confitetur quod beneficium in manu advocati ecclesiæ refutaverit. At postquam convaluit, monachum [se] facere mox negavit. Dixit etiam quod, cum infirmus jaceret, prædictus Richerius beneficium suum ab episcopo Viridunensi acquirere potuisset, quia dixit eum monachum jam factum esse. Causa differtur in Trevirensis synodum, in qua præfatus Richerius diaconus mala fide acquisisse ac male intrasse convictus est. Quapropter quia beati Benedicti, canonice quoque et præcipue Patris et prædecessoris nostri sancti Gregorii papæ, constitutio interdicat ante unius anni probationem effici monachum, si ita est ut dixit, judicamus et auctoritate apostolica præcipimus ut diligentia vestra atque clementia harum portitor, Cosaldus presbyter videlicet, beneficia et altaria recipiat, habeat et quiete retineat.

CXLI.

Epistola Alexandri PP. II ad Udonem archiepiscopum Trevirensis. — De pœnitentia sacerdotis incestuosi perpetua.

(Anno 1066-73.)

[HONTHEIM, *Hist. Trev. diplom.*, I, 416.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, UDONI charissimo fratri, Trevirorum archipræsuli, salutem et apostolicam benedictionem.

Litteris tuis, dilectissime frater, susceptis, quemdam sacerdotem matris et filiæ commistione pollutum didicimus, eundemque, officio prohibito susceptoque pœnitendi iudicio, missarum officia usurpasse cognovimus; item depositum, psalmodiis quotidianis addictum, carnibus vetitis jejunio maceratum intelleximus: propterea, quod a te caute provisum sapienterque dispositum est, ex toto commutare indignum; sed ut in hac pœnitentia eum omnibus diebus vitæ suæ facias permanere, nobis scias per omnia complacere. Verumtamen, quia per baculum principis apostolorum Petri, quem per manus sancti Eucharis discipuli Domini suscepisti, præ omnibus Galliæ et Germaniæ suffultus, viciniori nimirum Romanæ sedis affinitate in Domino gloriaris, ne nostri, quod absit! temporibus, tantæ dignitatis privilegio aliquatenus destituaris, volumus ut in hujus clerici pœnitentia et in omnibus a te dandis vel adimendis pœnitentiæ vinculis, liberiori

quoque præ cæteris Galliæ et Germaniæ pia moderatione episcopis propriæ discretionis arbitrio fungaris; quatenus et afflictioribus et spiritu contritioribus frenum disciplinæ pia moderatione remittere sufficias, superbis vero jugumque disciplinæ Domini detrectantibus eadem ligamina justa severitate constringere prævaleas.

Vale.

Data Romæ, etc.

CXLII.

Alexandri II epistola ad Lanfrancum Cantuariensem archiepiscopum. — Prædecessorum suorum decreta confirmat, ut monachis ecclesias cathedrales obtinere liceat.

(Anno 1071-73.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 969.]

ALEXANDER episcopus servus servorum Dei, reverendissimo fratri in Christo LANFRANCO venerabilii Cantuariensi archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

(*Edit. inter epist. Lanfranci*) Accepimus a quibusdam venientibus de partibus vestris ad limina sanctorum apostolorum Petri et Pauli quod quidam clerici, associato sibi terrenæ potestatis, laicorum videlicet, auxilio, diabolico Spiritu repleti, moliantur de ecclesia Sancti Salvatoris in Dorobernia, quæ est metropolis totius Britanniæ, monachos expellere et clericos inibi constituere. Cui nefario operi molitionis suæ hoc adjigere conantur ut in omni sede episcopali ordo monachorum extirpetur, quasi in eis non vigeat auctoritas religionis.

Qua de re, zelo Dei compulsus, scrutinium de privilegiis Ecclesiarum fieri præcepimus, et venit ad manus statutum prædecessoris nostri beatæ memoriæ Gregorii Majoris, de Ecclesiis Angliæ, quomodo scilicet præcepit Augustino, gentis vestræ apostolo, ut ejusdem ordinis viros, cujus et ipse noscitur esse, poneret in præfata sede metropolitana. Cujus præceptiones inter alia hæc subnexa sunt: Quia, inquit, tua fraternitas monasterii regulis erudita, in Ecclesia Anglorum, quæ nuper, auctore Deo, ad fidem perducta est, hanc debet conversationem instituere quæ in initio nascentis Ecclesiæ fuit Patribus nostris in quibus nullus eorum ex iis quæ possidebant aliquid suum esse dicebat, sed erant illi omnia communia: » Quam communionis regulam ordini monachorum permaxime congruere, nemo qui dubitat. Hinc habetur epistola Bonifacii, qui quartus a beato Gregorio Ecclesiæ Romanæ, cui auctore Deo præsidemus, præfuit, quam Atelberto regi Anglorum et Laurentio prædecessori vestro misit; in qua præmissis hujusmodi censura anathematis usus est: « Glorioso, inquit, fili, quod ab apostolica sede per coepiscopum nostrum Mellitum postulasti, libenti animo concedimus, id est, ut vestra benignitas in monasterio Dorobornensi civitate constituto, quod sanctus doctor noster [f., vester] Augustinus beatæ memoriæ, Gregorii discipulus Sancti Salvatoris nomini consecravit, cui ad præsens præesse dignoscitur dilectissimi-

mus frater noster Laurentius, licenter per omnia monachorum regulariter viventium habitationem statuatur; apostolica auctoritate decernentes ut ipsi vestræ salutis prædicatores monachi monachorum gregem associant, et eorum vitam sanctitatum moribus exornent. Quæ nostra decreta si quis successorum nostrorum, regum sive episcoporum, clericorum sive laicorum irrita facere tentaverit, a principe apostolorum Petro et a cunctis successoribus suis, anathematis vinculo subjaceat, quoadusque, quod temerario ausu peregit, Deo placita satisfactione pœniteat, et hujus inquietudinis vestræ emendationem promittat. » Unde, quia ratione dictante quieti Ecclesiarum utile esse perspeximus, præsens decretum prænominatorum Patrum confirmamus, et vice apostolorum sub eodem anathemate eos constringimus quicumque huic obviare contenderint.

CXLIII.

Alexandri II epistola ad Lanfrancum Cantuariensem archiepiscopum. — Monet ut monasterii Wintoniæ statum tueatur.

(Anno 1071-73.)

[MABILL. *Annal. Bened.* V, 36.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, in Christo fratri LANFRANCO Cantuariorum archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Pervenit ad aures nostras quod monasterium Wintoniæ multas persecutiones et indignas oppressiones ab his sustineat quorum immoderata pravitas ordinem et officium monachorum inde ejicere ac prorsus expellere certat. Verum, quia nobis non leve videtur tam antiquas constitutiones, et, ut dicitur, a beato Augustino prædicatore ejus terræ profectas et ductas, subita et inconsulta permutatione diruere, nec eas catholicæ fidei eruditionibus obviare videmus, fraternitatem tuam rogando moneamus ut his qui talia conantur prudenti defensione resistat, et præfatum monasterium a statu et ordine monasticæ congregationis labefactari aut destitui, quoad potest, nullatenus patiat neque permittat. Præterea de liberatione capti episcopi, quod experientiæ tuæ commisimus, valde miramur si hoc tua prætermiserit negligentia, an regis penam adjiciens contempserit inobedientia. Per præsentium etiam latorem dilectionem tuam interpellare curavimus, ut quæ apud te impetrare desiderat, dummodo concedenda sint, tua sibi benignitas pro nostra charitate concedat.

CXLIV.

Alexandri II epistolæ ad congregationem monasterii Wintoniæ.

Anno 1071-73.)

[MABILL., *Annal., Bened.*, V, 36.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, congregationi monasterii Wintoniæ, salutem et apostolicam benedictionem.

Legati nostri, qui ad partes vestras missi concilium ibi celebraverunt, sicut a plerisque majoribus

et antiquioribus gentis vestræ se didicisse confessi sunt, ecclesiam vestram a vetusta constitutione in ordine et officio atque cultu monachorum exstitisse nobis indicaverunt. Sunt etiam nonnulli qui asserunt, fere omnes majores ecclesias ejus terræ consuetudinem monastici ordinis ex eo cepisse et tenuisse, quod S. Augustinus, legatus beatissimi papæ Gregorii et ejus terræ prædicator, quos percepta fide ad obsequium divini ministerii et ecclesiasticos ordines perducere potuit in hac forma religionis et cultu præcipue constituit et ordinavit. Quibus quoniam longe nos impares esse cognoscimus, statuta mutare vel infringere indignum esse ducimus, præsertim cum ea catholicæ fidei eruditionibus obesse non invenimus. Unde per præsentia scripta statuimus et confirmamus ut ecclesia vestra in eo statu monastici ordinis, quo hactenus mansit, deinceps sine omni læsione et perturbatione consistat. Vos autem ut charissimos filios admonemus, quatenus propositum vestræ professionis ea sinceritate et studio de die in diem, adjuvante Domino, in melius proficiendo peragatis ut ex interiori conscientia vestra servitus et devotio divino conspectui placeat et exterioris forma conversationis nulli reprehendendi vos occasionem tribuat, sed omnibus exemplum sanctitatis, et erga diligentiam vestræ religionis amorem et desiderium confirmandæ dilectionis præbeat. Cæterum si quis audaci temeritate, vel pravo studio, hunc statum et ordinem ecclesiæ vestræ mutare vel confundere attentaverit, procul dubio sciat se iracundiam apostolicæ sedis incurere, et, nisi cesset, anathematis in se judicium provocare.

CXLV.

Alexandri II privilegium pro ecclesia ab Altmanno, Pataviensi episcopo, ad regularem canonicorum vitam ædificata.

(Anno 1073.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 976, ex Metropoli Salisburg., tom. II.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilecto fratri in Christo ALTMANNO Patav. episcopo, et per eum ecclesiæ quam in territorio ejusdem civitatis in portu Oeni fluminis construxit, et in honore sanctæ Trinitatis, et passionis Domini nostri Jesu Christi, et sanctorum Andreæ apostoli, Pantaleonis martyris, et sancti Nicolai confessoris consecravit, in perpetuum.

Convenit apostolico moderamini religiosi desiderii et petitionibus ea benignitate et pietatis studio condescendere effectumque præbere ut, dum spiritualis auctoritas officii sui debitum peragit, dum pia fidelium statuta roborando venerabilibus locis præsidium defensionis impendit, hinc affectus supernæ retributionis lucretur initium quod in parando beneficio non minor fuit charitas quam potestas. Hoc enim et bonorum studiis, spe proficiendi, augmentum tribuit et opus proprium, fructu perfectionis, Deo acceptabile reddit. Itaque, dilecte frater,

PATROL. CXLVI.

A charissima Sancti Petri filia, imperatrice Agnete semper Augusta, indicante nobis te, in suburbio civitatis tuæ, juxta portum prædicti fluminis Oeni, ad communem et regularem canonicorum vitam, ecclesiam construxisse, et, ut eam, juxta propositum tuæ devotionis et constitutionis, apostolicis privilegiis firmaremus, tum ipsa partes tuas referente, tum ipso pro te sanctissimo desiderio postulante, tanto promptius utriusque voluntati annuendum esse judicavimus quanto et tua vota justa esse certius intelligimus, et illius desideria divino accensa Spiritu ubique prosperari cupimus. Concedentes igitur tibi et præfatæ ecclesiæ hujus nostri apostolici decreti privilegium, sancimus et apostolica auctoritate statuimus ut clerici qui vel nunc in eadem ecclesia sunt ordinati sub communi semper vita et claustrali conversatione consistant. Ad quorum communem usum confirmamus et incommutabiliter tenenda decernimus determinate quidem et ea quæ prænomina imperatrix Augusta pro remedio animæ suæ donavit.

(Enumerat possessiones, tum ab imperatrice, tum ab episcopo huic ecclesiæ donatas.)

Hæc, inquam, omnia et quæcunque etiam innominata bona eidem ecclesiæ vel nunc juste collata sunt, vel in posterum Deo disponente conferenda, eo tenore et auctoritate ad communem usum fratrum ibidem Deo famulantium decernimus et corroboramus, ut communem et regularem vitam ducentes, nihil de bonis ecclesiæ præposito et singulari usui vindicent. Ut hæc igitur nostra decreta, adjuvante Domino, undique firma illibataque permanent, apostolica auctoritate constituimus ut nullus rex, imperator, dux, comes, episcopus, vel archiepiscopus, seu aliqua persona sæcularis aut ecclesiastica, præfatam ecclesiam ab eo statu et ordine, quem superius confirmavimus, divellere aut aliqua perturbatione impedire præsumat, vel quidquam de rebus et bonis ecclesiæ invadere aut diminuere, vel ab usu fructuum subtrahere audeat. Si quis autem contra hujus nostræ sanctionis decreta temerario ausu venire tentaverit, usque ad dignam satisfactionem anathematis laqueo se irretitum noverit. Qui vero hæc eadem fidei devotione observare curaverit, divinæ remunerationis gratiam et apostolicæ benedictionis hic et in futuro consequatur abundantiam.

Datum Romæ, v Non. Martii, per manus Petri, sanctæ Romanæ Ecclesiæ presbyt. cardinalis ac bibliothecarii, anno XII pontificatus domini Alexandri II papæ, indictione XI.

CXLVI.

Alexandri papæ II privilegium pro ecclesia Sanctæ Mariæ Magdalensæ Vezantionensi.

(Anno 1073.)

[*Mémoires et documents inédits de la Franche Comté.* II, 316.]

ALEXANDER, etc....

Notum esse volumus omnibus qui in Christo sunt,

nos ecclesiam Sanctæ Mariæ Magdalenæ, sitam Biontii ultra flumen Dubium, juxta pontem ejusdem fluvii constitutum, ab Hugone bonæ memoriæ, ejus-

dem loci archiepiscopo. . . . .
Datum Laterani, xv Kal. Maii, anno xii pontificatus Alexandri secundi papæ, indictione xi.

DUBIA.

CXLVII.

Alexandri II epistola ad Liemarum Hamburgensem archiepiscopum. — Illi pallium mittit et privilegia Ecclesiæ ejus confirmat.

(Anno 1073.)

[LAPPENBERG, *Hamburg. Urkund.* I, 99.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, reverentissimo et sanctissimo LIEMARO, sanctæ Hammaburgensis Ecclesiæ archiepiscopo suisque successoribus, pacem et salutem in perpetuum.

Convenit apostolico moderamini pia religione polentibus benevola compassione succurrere et poscentium animis alacri devotione impertiri. Ex hoc enim lucri potissimum præmium apud conditorem omnium Dominum procul dubio promeremur, dum venerabilia loca opportune ad meliorem fuerint statum sine dubio perducta. Igitur, quia postulastis a nobis quatenus pallium tibi transmitteremus et archiepiscopatum Hammaburgensis Ecclesiæ totum in integrum tibi confirmarem, sicut a prædecessore nostro, domino Nicolao, hujus apostolicæ sedis, et cæteris successoribus suis decretum est, inclinati petitionibus domni H. Francorum et Romanorum regis, apostolica auctoritate concedimus. . . . . decernimus, et in omnia prædicta regna te, vice nostra, legatum constituimus. Deinceps. . . esse et vocari. Legationem quoque et archiepiscopalem potestatem in omnia regna septentrionalia, Danorum scilicet, Suedorum, Norvenorum, Islandicorum et omnium insularum iis regnis adjacentium tibi et omnibus successoribus tuis perpetuo tenenda concedimus. Omnem quoque adversantem vel contradicentem, atque piis nostris studiis quolibet modo insidiantem, anathematis mucrone percutimus, perpetuæque ultionis reum diabolica sorte damnamus; ut culmen apostolicum more prædecessorum nostrorum, causaque Dei pro affectu zelantes ab adversis hinc inde partibus muniamus. Auctoritate. . . mereatur.

Data iv Nonas Februarii, indictione v, per manum Hildebrandi, cancellarii S. Petri atque abbatis sancti Pauli.

CXLVIII.

Alexandri papæ II, privilegium pro monasterio S. Salvatoris et S. Juliæ Brixienis.

(Anno 1063, Aprilis 19.)

[MARGARINI *Bullarium Casinense*, tom. II, pag. 98, ex archivio monast. S. Juliæ Brixienis.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, charissimæ in Christo filiæ ALDÆ, abbatissæ monasterii Domini Salvatoris, et sanctæ Juliæ virginis et martyris, quod Novum dicitur, et in civitate Brixia situm

est, ejusque sororibus, tam præsentibus quam futuris in perpetuum.

Convenit apostolico moderamini pia religione polentibus, benevola compassione succurrere, et poscentium animis alacri devotione impertiri assensum. Poposcit quidem a nobis veneratio tua, religiosa Alda abbatissa, quatenus monasterium Domini Salvatoris, et sanctæ Juliæ virginis et martyris, cæteraque monasteria, cum universis basilicis ad se pertinentibus, quod a piissimæ Ansæ reginæ jure constructum esse noscitur, nostræ auctoritatis privilegiis et secuti ab antecessoribus nostris, decoretur. Quapropter, piis desideriis vestris annuentes, hac nostra auctoritate id, quod recte exposcitur, effectui mancipamus. Per præsentis igitur scripti paginam constituimus, ut idem monasterium sub apostolicæ sedis protectione, et regia defensione submissum, nullius unquam alterius jurisdictionibus submitatur, adeo ut quisquam sacerdotum, nisi ab ipsius loci abbatissa fuerit invitatus, nec missarum ibi solemnia celebrare præsumat. Possessiones autem ipsius loci, quæ ab aliis fidelibus legaliter concessæ sunt, tibi, tuisque sororibus, et his quæ post vos in eadem religione susceperint, confirmamus: scilicet curtes, villas, castella, cum omnibus basilicis, in terris jam dicto monasterio pertinentibus constructis, et omnia eidem monasterio pertinentia. Quæcunque præterea in futurum, largiente Deo, juste atque canonicè poteritis adipisci, firma tibi tuisque successoribus, et eidem monasterio, illibata que permaneant. Decernimus ergo ut nullus episcopus, dux, marchio, comes, vicecomes, vel aliqua magna, parvaque persona, idem monasterium temere audeat perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuire, vel temerariis vexationibus fatigare; aut ullum districtum in aliquibus locis ipsius monasterii judicare: seu aliquod placitum, absque licentia abbatissæ habere præsumat; aut aliquas res ejusdem monasterii quovis modo alienare, vel ibi molestiam inferre; aut fodrum, vel mansionaticum, seu ripaticum, aut paratas, sive aliquas audeat functiones exigere; sed omnia integra conserventur earum, pro quarum sustentatione et gubernatione concessæ sunt, usibus omnibus profutura. Decimas præterea, et primitias laborum vestrorum, et districtum servorum, et laboratorum ad vestrum cænobium pertinentium, confirmamus. Sane abbatissa ipsius loci licentiam habeat ad honorem Dei ecclesias construendi, mercatum, et castella in terris ad præfatum monasterium pertinentibus, ubicunque voluerit, pro utilitate monasterii construendi. Obeunte te, vel aliqua ipsius monasterii abbatissa, nulla ibi qualibet subreptionis astutia præponatur, nisi quam sorores communi consensu, vel sororum pars con-

silii sanioris, secundum Dei timorem et beati Benedicti regulam elegerint. Chrisma quoque, oleum sanctum consecrationis altarium atque basilicarum ordinationis abbatissæ, vel monachorum sive clericorum, qui ad sacros fuerint ordines promovendi, seu quidquid ad sacrum mysterium pertinet, a quibuscunque catholicis præsulibus malueris postulare gratis concedimus, et absque reprehensione tribuenda, sicut Anselperga prima abbatissa ejusdem monasterii a Paulo beatæ memoriæ apostolicæ sedis pontifice, pro fragilitate femineiexus, obtinuit. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularisve persona, temerario ausu, quod non optamus, contra hoc nostrum privilegium temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de commissâ iniquitate cognoscat, atque a sacratissimo Dei et Domini redemptoris nostri Jesu Christi corpore et sanguine aliena fiat, ac in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco jura sua servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Scriptum per manum Antonii regionarii notarii. et scrinarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, indictione prima.

Datum XIII Kal. Maii, per manum Joannis episcopi sanctæ Albanensis Ecclesiæ et bibliothecarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, anno Domini nostri Jesu Christi 1073, anno vero pontificatus domni PP. Alexandri Junioris III, indictione prima.

CXLIX.

Alexandri II bulla confirmatoria omnium privilegiorum et jurium monasterii sacrarum virginum Ticinensium, quod appellatur Senatoris.

(Anno 1061.)

[MURATORI, *Antiq. Ital.*, V, 993.]

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis, ALEXANDER universalis papa. Quoniam universæ Ecclesiæ toto orbe diffusæ studium, curam ac regimen divina dispositione nobis habendum, etsi indigno, commissum videtur, pro quiete et pace Ecclesiarum in Dei peragendis laudibus, et nostrum officium, peragendo congauderemus, earumque calamitates et lapsus omni conanime suppositis humeris sublevaremus, solerti studio regere. gubernare, tueri atque defendere eas, competenti labore incessanter nostra paternam satagere debet cura, quatenus, Dei opitulante clementia, a luporum faucibus, quanto plus aliquam nostrarum ovium rapere indagant, tanto magis solerti custodia eas protegamus, ut ad caulas veri Pastoris illæsas perducere possimus. Ea propter precibus Lucie venerabilis abbatissæ, Romanæ sedis filie, cæterarumque sororum ejus monasterii Senatoris, in honore beatissimæ Dei genetricis Mariæ constructi, aures nostras accommodare non distuli-

mus. Ut senator constituit, multorumque nostrorum prædecessorum et regnum auctoritate firmatum est, nulla abbatissa illic ordinetur, nisi quam secundum regulam beati Benedicti universa ex eadem congregatione congregatio elegerit. Et res, quas senator pro mercede animæ suæ ad alendum sanctimoniales, vel quidquid ibi monachæ ordinatæ acquisiverint, vel Dei misericordia acquirere potuerunt, ut multorum regum præceptis statutum est, nostra tuitione, protectione atque cura, omni molestia, apostolicæ sedis auctoritate, immunes conservare disposuimus, ut nec Ticinensis præsens episcopus, aut qui inantea ejus vice ordinatus fuerit, aliquam molestiam inferat, nec ullum dominium, nec aliquam subjectiorem inde habeat, nec etiam celebrandi aliqua officia intra teneatur monasterium, nisi causa concilii vel consecrationis, cum invitatus fuerit. Et si Ticinensis præsens episcopus, aut aliquis ex successoribus suis causa suæ auctoritatis vel potentiæ, aliter disponere vel ordinare voluerit, statim monasterium per debitam obedientiam nostræ ditioni dimittat, quia nec nos, nec aliquis aliter quam senator bonæ memoriæ, cum Deo constituere valemus. Et res suas in Dertonensi episcopatu positas, ad utilitatem sororum, videlicet Viqueria cum capella Sancti Hilarii, cassellas et Fauratundum cum capellis Sanctæ Margaritæ, cum integritate sui honoris sine omni molestia teneant. In Parmensi territorio Rivum Nigrum et Costicellam. In Veronensi episcopatu curtem Codena et Ambariana, et terram, quæ Carcer appellatur; et terram, quæ ad Arca-rupta dicitur; et terram quæ est ad Pontem juxta portam civitatis. In Brixiano episcopatu fictum olei, et terram, quæ Acarferria dicitur. In Laudensi episcopatu villam Pulpignianam cum capella Sancti Michaelis, et Crispianam cum Sancti Andree, et terram, quæ ad Beccanellum et Bagnolum habetur. In Placentino episcopatu Sarmitum eum capella sanctæ Mariæ et terras, quæ esse ad Cantuariam dicuntur; et mansos tres ad Sanctum Georgium. In Cumano episcopatu terram etiam cum portu et curtem quæ est supra lacum Cumanum, cum omni sua integritate, villam Nessi, in valle Volterinæ, cum ecclesiâ sanctæ Agathæ de Vedeo, cum piscaria, et cum monte de Veterano, et aliis ecclesiis, scilicet Sancta Maria de Massemanego, et Sanctus Julianus, qui est in monte de Massemanego, et Sanctus Quiricus, qui est juxta illum montem, et confinis istarum ecclesiarum est a mane curtis de Rubino in monte et in plano est episcopus de Laude, et a sero de Coregho, et istæ terræ istarum ecclesiarum tenentur ab omnibus partibus usque in culmis, et a nullo hora tenent per totum usque in lacum, coræret de monte Veterano a monte Vallis grandis, quæ dicitur Vallis Major, et aqua, quæ dicitur Bidus, a sero per totum Vallis Malla a fundo Aquægrandæ usque ad culmen, et usque in cinam cuminis. In Mediolanensi archiepiscopatu Purlicia cum capellis octo, et Alpes in Camussia, et lacum Lugnascum cum picaria et nave

quocunque velit ire, et flumen Cusin cum piscaria. In Taurinensi territorio terram de Vanglo, et quæ in Sanctadona habentur. In monarchia adhuc regia viginti quinque mansos cum capella Sancti Joannis. in Ticinensi suburbio æcclesiam Sancti Georgii et Sancti Patricii, in Roncalia tres Massaritas ex parte Regia. In Pado piscaria, quæ dicitur Collateralii. Vel quidquid habere videntur tam intra civitatem Papiæ, quamque et foris, vel ubicunque per loca infra Italicum regnum habent, vel Deo annuente, juste acquirere potuerint, omni remota molestia, cum integritate sui honoris teneant atque possideant, nec ulla magna vel parva persona eas molestare præsumat. Si quis hujus nostræ institutionis paginam aliquo ingenio violare præsumperit, ex parte Dei omnipotentis et beatæ Virginis Mariæ, et sanctorum apostolorum Petri et Pauli, et omnium sanctorum nec non et apostolicæ sedis et nostræ, sciat se anathematis vinculo alligatum esse, atque cum Juda proditore et cum omnibus reprobis, nisi resipuerit, in futuro iudicio ante tribunal Domini maledictionis sententiam percipiat, et pœnæ nomine centum libras auri componat, medietatem papæ apostolicæ sedis, et medietatem monachabus, quæ inibi ordinatæ fuerint. Hoc vero ut habeatur firmiter, nos propria manu subter firmavimus, ac nostri sigilli notatione insigniri fecimus.

Ego Alexander, humilis apostolicæ sedis episcopus, hoc privilegium beatæ Mariæ et beati Aureliani manu propria confirmavi.

Scriptum per manus Joannis scriptoris diætæ Romanæ Ecclesiæ.

Confirmatum per manus Gregorii episcopi et cardinalis sanctæ apostolicæ sedis.

Ego Joannes, quamvis indignus episcopus et cardinalis, subscripsi.

Ego Stephanus, diaconus et cardinalis, subscripsi.

Ego Benedictus, diaconus et capellanus, subscripsi.

Ego Petrus, subdiaconus Romanæ Ecclesiæ, subscripsi.

Datum Laterani, vi Kalendas Maii, anno pontificatus antedicti Alexandri papæ XII, anno Dominicæ Incarnationis 1061, indictione XIII.

CL.

Alexandri II privilegium pro ecclesia S. Salvatoris Wissegradensi, a Wratislao duce condita.

(Anno 1063.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 999.]

ALEXANDER, servus servorum Dei, urbis Romæ episcopis et papis suis successoribus, nec non catholicis episcopis, sanctæque Romanæ Ecclesiæ subiectis cunctis, utriusque vitæ prosperitatem et apostolicam benedictionem a summo Deo cum omnibus sanctis.

Ea quæ Dominus Deus, suam per clementiam, ad augmentum apostolicæ sedis condonare dignatus

est, ad agnitionem omnigenarum linguarum hoc sub chirographo propagari volumus. Primum quidem misericordiam Dei super nos diffusam liquide annuntiamus. Bohemorum dux Wratislaus, vir Christianus, fidei integerrimus amator, rebus in bellicis magnificus triumphator, quod serenissime ubique terrarum claruit, limina apostolorum Petri et Pauli honestos per nuntios quotidie visitans, nos, cæterosque in Dei servitio devotissimos omni beneficio non minime præteriens piæ mentis devotione innotuit: Multa ante tempora votum Deo vovi quod adhuc nequaquam implevi. Ecclesiam in honorem Salvatoris nostri, cujus ubique protectione munitus, vestræ pietatis auxilio ædificare cupio. Dictis talibus auditis, pontificalis apex ut accresceret, sanctorum Patrum numero septuaginta duorum communi consilio penitus collaudavimus. Igitur ad hæc perficienda Joannem episcopum Tusculanensem, fundamentum dare misimus, cujus in præsentia ipse præfatus dux cophinos terra onustatos duodecim propriis humeris portasse videbatur. Locus ergo, in quo est erecta, Wissegrada cognominatur, quod sonat litteraliter altior civitatibus. Quam sacrosanctam Ecclesiam totius provinciæ caput dici, venerari sanximus; prædiis, mancipiis, auro, argento, cæterisque ornamentis ditatam comperimus. Episcopi ejus sub dominio suis de decimis, trecentos homines ad eandem ecclesiam segregaverunt; præsul Pragensis ducentos, Olomucensis centum, fratrum suorum, Conradi, Ottonis consensu. Hoc item asylum tutamini B. Petri principis apostolorum, cunctisque in ejus sedibus firmiter commendavit. Marcas XII de eadem ecclesia ad pedes universalis papæ, quicumque erit, omni anno offerendas sub Christi testimonio destinavit. Hujus vero conditionis gratia cunctis celsior in eadem regione ut videretur ecclesiis, qualicunque apparamento septem cardinales altari Sancti Petri ministrare student, mitra, scandalis, simili modo ipsius ecclesiæ præpositum, presbyterum, diaconum, subdiaconum incedere præcipimus. Laudes, quas sub diademate statutis diebus proclamare solemus, solummodo in ista ecclesia astante duce summa diligentia Christum collaudare permittimus chrisma baptizandi, consecrationem clericorum, episcopus loci illius invidia diaboli attactus abnegare si præsumperit, nostri decreti iudicio apud quemlibet episcopum inveniat et accipiat. Nomine autem præpediente omnem injuriam in Romana synodo libere proclamet. Scripta istarum litterarum sigillo impresso supra venerandum corpus B. Petri apostoli posuimus, maxime ea pro causa ut si quis Dei inimicus mandatorumque ejus contemptor hoc divellere voluerit, sciat se ab omnipotenti Deo in perpetuum condemnatum, ac cum cœtibus sanctorum nil commune fore, sed cum diabolo inextinguibili gehennæ incendio æternaliter concremari.

Data hæc in manus Petri præpositi S. Georgii in palatio Lateranensi, sub Henrico rege filio Henrici gloriosissimi imperatoris, vii Idus Maii,

CLI.

Alexandri II papæ privilegium pro abbacia Montis-Casini.

(Anno 1071, Oct. 1.)

[MARGARINI, *Bullar. Casin.*, II, 103.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, omnibus Ecclesiæ catholicæ filiis salutem et apostolicam benedictionem.

Pastoralis sollicitudinis nostræ bonum si debet prospicere et proficere omnibus etiam extraneis, et longinquis multo, magis domesticis et propinquis. Ipsi quippe secundo gradu post Deum admonenda est invisibilis charitas, ut per eos, velut quædam visibilis forma gradatim ad remotiores quosque discurrat. Piis ergo locis, et divina religione venerabilibus, debitæ consolationis et defensionis porrecturi manus, illud cæteris præferendum non ambigimus, quod monasticæ normæ constat esse principale gymnasium, et sancto Petro, et apostolicæ sedi contiguum, quem cives Romanorum, Patres videlicet eximii, Benedictus, Maurus et Placidus, cum nonnullis, aliis fundaverunt, quemque a gentibus destructum, sanctissimi prædecessores nostri Gregorius et Zacharias restruxerunt, et privilegiis apostolicis, cæteris cœnobiis prætulerunt, utpote, non studio hominum, sed Dei imperio et sanctissimo patre Benedicto constructum est; quorum nos sacræ auctoritatis sicut tempore et loco succedimus, sic eorum exemplis, ut oportet, innitimur. Sed quia rerum gestarum series ad hoc litterarum fidei innituntur, ne illa veritas posterorum memoriæ subtrahatur; ea quæ nostris temporibus acta sunt pandere curamus. Nam cum dilectus filius noster Desiderius eandem renovaret ecclesiam, et atrium basilicæ disponeret adæquare, cum tres non ulnas integras fodisset in dextro altaris latere, reperit tumulum ejusdem confessoris corpus continentem; cumque fragmenta altaris remota fuissent, invenit super sepulchra syndonem expansam candidissimam, quæ cum tangebatur non evanescebat. Hac ratione certissimus redditus, reserari sanctissimi Patris præcepit tumulum; qua facto, sanctissima corpora intemerata, et indiminuta inventes, nuntios nostros asciscens, pretiosissima corpora eis ostendens, tam præsentibus quam futuris certissimos et indubios de sanctissimis corporibus reddidit. Igitur cum ad eandem dedicandam devenissemus ecclesiam, una cum decem archiepiscopis, et quadraginta quatuor episcopis, cleroque sanctæ Romanæ Ecclesiæ, idem filius noster Desiderius conquestus est, esse quosdam nec Deum timentes, nec homines reverentes, qui possessiones beati Benedicti per diversa loca Casinensi cœnobio auferentes, in suum retorquere dominium satagant. Unde coepiscoporum nostrorum præsentium, ac cardinalium consilio habito, præfato cœnobio possessiones suas confirmantes, in perpetuum habendas statuimus. Si quis vero, quod non optamus, possessiones, ecclesias, villas, civitates, et castra sanctissimi Benedicti invaserit, et bis

A aut ter admonitus non emendaverit, sciat se auctoritate Dei omnipotentis, et beatæ Mariæ semper Virginis, et beatorum apostolorum Petri et Pauli, et beati Benedicti, et omnium sanctorum, esse excommunicatum, et perpetuo anathematis vinculo innodatum, et a regno Dei alienatum, et cum diabolo, et ejus atrocissimis pompis, et Juda, Jesu Christi Domini nostri proditore, æterno supplicio, æternæque maledictioni deputatum; et sicut lucernæ extinguuntur, ita ante Deum lucerna illius extinguatur; nisi forte res injuste invasas sancto Benedicto reddiderit, et ditorum pœnitentiam gesserit. At vero qui hujus apostolici constituti observator extiterit, benedictionis gratiam a Domino Deo nostro, per intercessionem beati Benedicti consequatur, et vitam æternam accipere mereatur. Statuimus etiam ut quicumque devotus ad ejusdem ecclesiæ dedicationem annualiter venerit, de peccatis suis quadraginta dierum remissionem accipiat.

Datum in Castro Casino, die Kalendarum Octobris, per manum Petri, sanctæ Romanæ Ecclesiæ subdiaconi, atque vice domni Annonis Coloniensis archiepiscopi bibliothecarii, anno decimo pontificatus domni Alexandri papæ secundi, ab Incarnatione vero Domini millesimo septuagesimo primo, indictione nona.

CLII.

Bulla Alexandri II papæ confirmantis bona monasterii S. Severi in Classe.

(Anno 1062, vi Kal. Januarii.)

[MITTARELLI, *Annal. Camaldul.*, tomo. II, col. 179, ex antiquo autographo ejusdem monasterii.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis BONIZO, abbati Sancti Severi Classis, ejusque fratribus, tem præsentibus quam futuris, regularem vitam professis in perpetuum.

Quoties a nobis petitur quod religioni et honestati convenire dignoscitur, animo nos decet libenti concedere et petentium desideriis effectum congruum impertiri. Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris justis postulationibus clementer annuimus, et præfata ecclesiam in qua divino estis obsequio mancipati, ad exemplar felicitatis recordationis Anastasii, Leonis et Benedicti, Romanorum pontificum, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et præsentis scripti privilegio communimus. Imprimis siquidem statuentes, ut ordo monasticus qui secundum beati Benedicti regulam in vestro monasterio noscitur institutum, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Præterea quascunque possessiones, quæcunque bona idem monasterium in præsentiarum juste et canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis præstante Domino poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: ecclesiam præfata Sancti Severi cum parochia et omni jure suo et suis pertinentiis, et monasteria Sancto-

rum Gaudentii, Sergii, Theodori, et Sanctæ Agnetis. **A** suo, et suis habitatoribus, et fundum Farnaclo, et Sanctorum Cosmæ et Damiani, et omnia olim quæ fuerunt sita in civitate Classis cum omnibus rebus et possessionibus eorum, sita tam in civitate, quam extra, vel in civitate Ravennæ, vel ubicumque inveniuntur per diversa loca; et monasterium Sancti Joannis et Stephani, quod dicitur ad Titum fundatum dudum Classis, in loco qui dicitur Armeniæ, quod nunc demolitum esse videtur, cum omnibus suis juribus et possessionibus ejus, et quidquid juris habuit in civitate jam dicta, et in civitate Ravenna. vel in comitatu Decimano, sive in comitatu Bononiensi, aut in comitatu Corneliensis vel Faventino, aut Livienzi, sive Pupulensi, necnon Cesenate, aut Ficoclenzi. Et ecclesiam Sancti Angeli in civitate Arimini cum parochia et suo cœmeterio, et cum omni jure suo. **B** Ecclesiam Sanctæ Mariæ in Mariniano cum omnibus suis bonis et portionem de plebe de Cannelara cum omnibus suis bonis; ecclesiam Sancti Jacob in civitate Pesauriensi cum parochia et cœmeterio, et omnibus suis pertinentiis, et omnibus rebus et possessionibus, et cum omnibus quæ habetis in jam dicta civitate, et in ejus comitatu, aut in comitatu Fanestre vel in comitatu Senogaliæ, videlicet: ecclesiam Sancti Benedicti de Castaniola, quæ est fundata in fundo Brozale cum omnibus suis pertinentiis, et suo jure, et cum fundo de Ingildruda cum molendinis et aquimolis; Ecclesiam Sancti Andree, quæ est fundata juxta rigo de lo Trepuntio, et silva de Castaniola cum decimis, terris, silvis et molendinis cum aquimolis in rigo jam dicto Trepuntio et cum omni jure suo; ecclesiam Sancti Joannis de Pergumato cum ipso fundo, et melendino cum aquimolo suo in rigo Trepuntio; ecclesiam de Orzolo cum decimis et omnibus pertinentiis suis et omnia bona quæ fuerunt de Bernardo Carbone; ecclesiam Sancti Martini de Salmariano cum parochia et castro jam dicto de Salmeriano cum habitatoribus suis, et cum omnibus suis pertinentiis; et medietatem de curte de Lisano cum omnibus suis pertinentiis; ecclesiam Sancti Joannis de Cornutula cum parochia et decimis, et omni jure suo; ecclesiam Sancti Joannis de Cassiano cum parochia et decimis, et cum fundo suo integro, et cum omni jure suo, et tota insula de la Phara cum districtu suo, et cum fundo de lo Pozo, et quidquid habetis in fundo de la Vaccaria, et in Catiliano, et in Albiniano, **C** et quartam partem de la Colliula; et medietatem de ecclesia Sancti Gali cum omnibus suis bonis; et fundum de Campore cum terris, vineis et omnibus suis pertinentiis; et medietatem de castro de Luzano cum omnibus suis bonis, et quod habetis in fundo Rubiono et in fundo la Plana; ecclesiam Sancti Petri in Caniani, cum omnia bona sua (*sic*); ecclesiam Sancti Martini de Muruco, quartam partem cum parochia, et cum omni bona sua; et in comitatu Esini monasterium Sancti Laurentii de Castaniola, quod est fundatum in fundo Laptula, cum parochia et cœmeterio, cum castro **D** suo, et suis habitatoribus, et fundum Farnaclo, fundum Lecese et Camolia, Taveliesca, et fundum le Cone et fundum lo Remorto, cum ecclesia Sanctæ Mariæ, quæ ibi est fundata, cum parochia et decimis, et cum omni jure suo; ecclesiam Sancti Blasii de la insula delo Remorto cum parochia, et cum ipsa insula de Alama casco cum aquimolis, et omnibus pertinentiis, fundum Felcareto, fundum Rota Marcanesca, fundum Vavile medium cum molendinis, decursibus aquarum, et suis pertinentiis, et fundum le Senze, et fundum le Mad... et medietatem silvæ de la Guardengo; ecclesiam Sancti Stephani de Li..... parochia, et cœmeterio et decimis, et fundo integro cum eorum vocabulis et cum suis... Laureto majore cum parochia et cœmeterio et..... omnibus suis pertinentiis, fundum Fabrati cum suis pertinentiis, fundum Albareto, cum suis pertinentiis; ecclesiam Sancti Cassiani cum parochia et cœmeterio e toto fundo cum omnibus suis pertinentiis, fundum monte de lo Vico, fundum Fontanele, fundum lo Pozo, fundum Sancti Marcelli... cum omnibus suis pertinentiis, et in comitatu Amone monasterium Sanctæ Mariæ de Tugano cum decimis, parochia et sepultura, et fundo integro cum omnibus suis pertinentiis, videlicet fundum de Camorata cum ecclesia Sanctæ Mariæ cum omni jure suo, fundum..... te Valentino, fundum Lupicelli cum cursibus aquarum, fundum Friviano et Rivianello, fundum Amariano et Roveloto, fundum Casa novula livalli monte de la abbate, fundum de Sala cum omnibus eorum pertinentiis; ecclesiam Sancti Angeli de Salichu cum parochia et decimis, cum castro et omnibus suis pertinentiis et cum tota massa de Pariano cum eorum vocabulis, et castrum de Leemosi, fundum Faldo, cum ecclesia Sancti Angeli in Turricli cum omnibus eorum pertinentiis, ecclesiam Sanctæ Mariæ de Mimano cum castro et fundo suis pertinentiis, ecclesiam Sancti Cyriaci cum parochia et cœmeterio cum fundo integro, cum omnibus et suis pertinentiis, et fundum Cozziano; ecclesiam Sanctæ Mariæ de Aguliano medietatem cum omnibus suis bonis; ecclesiam Sancti Joannis de Palumbici cum decimis, et fundo integro; ecclesiam Sancti Joannis de Agelli cum decimis, molendinis, et aquimolis et fundo integro cum eorum vocabulis; ecclesiam Sancti Andree de lo Sterpeto; ecclesiam Sancti Laurentii de Laureto; ecclesiam Sanctæ Bazileæ cum omnibus earum pertinentiis, et quod habetis in comitatu Auximano, et in comitatu Callemi, monasterium Sancti Abundi, et plebe Sancti Angeli in Claudeda cum omnibus juribus earum, et quod habetis in comitatu Eugubiensi, et in civitate Castelli et in comitatu suo castrum de Alfra cum ecclesia et omnibus suis pertinentiis; sane novalium vestrorum, quos propriis manibus aut servitiis colitis, sive de nutrimentis animalium vestrarum, nullus a vobis decimas exigere vel extorquere præsumat.

Liceat quoque vobis personas liberas et absolutas e sæculo fugientes ad conversationem recipere, et eas

absque contradictione aliqua retinere. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis, clausis januis, non pulsatis campanis, exclusis excommunicatis et interdictis, suppressa voce, divina officia celebrare. Sepulturam præterea ipsius loci liberam esse decernimus, ut eorum devotioni et extremæ voluntati qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati vel interdicti sint, nullus obsistat, salva tamen justitia parochialium ecclesiarum a quibus mortuorum corpora assumuntur. Obeunte vero te nunc ejusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis vel... seu violentia præponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem et beati Benedicti regulam, provideant eligere..... auctoritate apostolica inhibemus ut in vos vel clericos vestros, aut in ecclesias vestras excommunicationis vel interdicti sententiam absque manifesta et rationabili causa nullus promulget, nec novas aut indebitas executiones monasterio vestro, vel ecclesiis ipsis imponat. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva sedis apostolicæ auctoritate et diocesanæ episcopi canonica justitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica sæcularisve persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra cam venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi reatura suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui careat dignitate, reamque se

A divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore et sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco sua jura servantibus, sit pars Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum Iudicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Salutaris noster. Adjuva nos, Deus.

† Ego Alexander, catholicæ Ecclesiæ episcopus, ss.

† Ego Henricus, Portuensis Sanctæ Rufinæ sedis, ss.

† Ego Leo, presbyter cardinalis tit. Sancti Marci, ss.

† Ego Petrus, cardinalis tit. Sanctæ Susannæ, ss.

† Ego Joannes, presbyter cardinalis basilicæ XII apostolorum, ss.

† Ego Ubaldus, presbyter cardinalis Sanctæ Mariæ transtiberim, tit. Calisti, ss.

† Ego Wgo, Sancti Stephani in Cælio monte præbyter card., ss.

† Ego Leo, diaconus card. Sanctæ Mariæ cosydyn ss.

† Ego Rubertus, diaconus Sancti Theodori ss.

† Ego Arduvimus, Sanctorum Cosmæ et Damiani diaconus card. ss.

Datum Anagninæ per manum Alberti sanctæ Romanæ Ecclesiæ presbyteri cardinalis et cancellarii, vi Kal. Januarii, indictione xv, Incarnationis Domini anno 1062, pontificatus vero Domni Alexandri papæ II anno secundo.

APPENDIX

AD EPISTOLAS ET DIPLOMATA ALEXANDRI II PAPÆ.

EPISTOLÆ BEATI PETRI DAMIANI

AD ALEXANDRUM II PAPAM.

(Vide inter Opera B. Petri Damiani Patrologiæ, t. CXLIV.)

EPISTOLÆ

SIGEFRIDI EPISCOPI MOGUNTINI

AD ALEXANDRUM II.

(Apud LABBE, *Concil.* tom. IX, pag. 1199, 1206, 1234.)

EPISTOLA PRIMA.

Regi Henrico se in faciem restitisse ait, et minitatum esse excommunicationem; indictum tamen a coepiscopis suis, ad rem disceptandam ac definiendam,

D Moguntinum concitium. Ad extremum, pontificem rogat ut aliquos de latere suo mittat qui huic consilio præsent.

Domino beatissimo et vere apostolici culminis ho-